

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 53

Год. LXI

Вторник, 5 јули 2005

Цена на овој број е 390 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
775. Закон за животната средина.....	1	Агенција за електронски комуникации	
776. Одлука за условите и критериумите за давање повластен тарифен третман при увоз на опрема, суровини и репроматеријали за потребите на земјоделството, текстилната индустрија и машини и опрема...	112	34. Правилник за содржината и формата на жигот за запечатување на просториите и/или комуникациските средства.....	130
777. Одлука за формирање Комисија за спроведување на делбен биланс на недвижниот имот за делот на подрачјето каде што е извршена промена на границите меѓу општината Центар и општината Чаир.....	128	35. Правилник за постапката и условите за чување на привремено одземена опрема	130
778. Одлука за утврдување на коефициенти за пресметување на платата на функционерите кои ги именува Владата на Република Македонија.....	128	36. Правилник за формата и содржината на службената легитимација на инспекторот за електронски комуникации и начинот на нејзино издавање и одземање	131
779. Одлука за престанување на важноста на Одлуката за воведување на визен режим за државјаните на Република Аргентина...	128	Објава за движењето на трошоците на животот во Република Македонија за месец јуни 2005 година.....	132
		Објава за движењето на цените на мало во Република Македонија за месец јуни 2005 година.....	132
		Огласен дел.....	1-28

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 775.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Се прогласува Законот за животната средина, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 22 јуни 2005 година.

Бр. 07-2458/1
22 јуни 2005 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски, с.р.**

ЗАКОН ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

І ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предмет на уредување

(1) Со овој закон се уредуваат правата и должностите на Република Македонија, на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, како и правата и должностите на правните и на физичките лица, во обезбедувањето услови за заштита и за унапредување на животната средина, заради остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

(2) На постапките утврдени со овој закон се применува Законот за општата управна постапка доколку со овој закон поинаку не е определено.

Член 2

Примена на законот

(1) На заштитата и унапредувањето на квалитетот и состојбата на медиумите на животната средина: почвата, водата, воздухот; на областите на животната средина, на биолошката разновидност и други природни богатства, како и на заштитата на озонската обвивка и заштитата од негативното влијание на човекот врз климатскиот систем покрај одредбите од овој закон се применуваат и одредбите на законите за одделни медиуми и области на животната средина (во натамошниот текст: посебни закони).

(2) Заштитата на медиумите и одделните области на животната средина се постигнува преку преземање мерки и активности кои се однесуваат на заштитата од штетните влијанија утврдени со овој и посебните закони од:

- вршењето различни дејности,
- загадувачките супстанции и технологии,
- отпадот,
- бучавата и вибрациите и
- јонизирачкото и нејонизирачкото зрачење.

(3) Сите мерки, стандарди и цели на животната средина, утврдени со овој или друг закон и прописите донесени врз основа на нив, се применуваат како минимални барања.

(4) Доколку со одредбите од овој или друг закон и прописите донесени врз основа на нив се одредени мерки, стандарди и цели за заштита и унапредување на животната средина, се применуваат мерките, стандардите и целите кои обезбедуваат највисок степен на заштита и унапредување на животната средина.

Член 3

Јавен интерес

(1) Мерките и активностите за заштита и унапредување на животната средина се од јавен интерес.

(2) Владата на Република Македонија е должна да обезбеди од Буџетот на Република Македонија, финансиски средства за заштита и унапредување на животната средина.

(3) Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, се должни, од буџетот на општината, буџетот на градот Скопје и буџетите на општините во градот Скопје, да обезбедат финансиски средства за заштита и унапредување на животната средина.

Член 4

Цели на Законот и начинот на нивното постигнување

(1) Цели на овој закон се:

- 1) зачувување, заштита, обновување и унапредување на квалитетот на животната средина;
- 2) заштита на животот и на здравјето на луѓето;
- 3) заштита на биолошката разновидност;
- 4) рационално и одржливо користење на природните богатства и
- 5) спроведување и унапредување на мерките за решавање на регионалните и на глобалните проблеми на животната средина.

(2) Целите од ставот (1) на овој член се постигнуваат особено со:

- 1) предвидување, следење, спречување, ограничување и отстранување на негативните влијанија врз животната средина;
- 2) заштита и уредување на областите од животната средина;
- 3) зачувување на чистата животна средина и санирање на оштетените делови на животната средина;

4) спречување на ризикот и опасностите за животната средина;

5) поттикнување на користење на обновливи природни извори на енергија;

6) поттикнување на употребата на производи и почисто производство и користење на чисти технологии кои се најповолни за животната средина;

7) интегриран пристап кон заштитата на животната средина и кон економскиот развој;

8) воспоставување на систем на планирање на заштитата, унапредување и управување со животната средина;

9) обезбедување средства за финансирање на мерките и активностите за заштита и за унапредување на животната средина;

10) контрола на активностите кои ја загрозуваат животната средина;

11) развивање на свеста за потребата од заштита на животната средина во образовниот процес и промовирање на заштитата на животната средина;

12) усогласување на стопанските и на другите интереси со барањата за заштита и за унапредување на животната средина;

13) известување на јавноста и на релевантните институции за состојбата на животната средина и нивно вклучување во заштитата на истата;

14) поврзување на системот на заштитата на животната средина и на институциите на Република Македонија од областа на заштитата на животната средина со меѓународните институции;

15) стабилизирање на концентрациите на гасовите коишто го предизвикуваат ефектот на стаклена градина во атмосферата и

16) справување со опустинувањето и ублажување на ефектите од суши.

Член 5

Дефиниции

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. Животна средина е просторот со сите живи организми и природни богатства, односно природните и создадените вредности, нивните меѓусебни односи и вкупниот простор во кој живее човекот и во кој се сместени населбите, добрата во општа употреба, индустриските и другите објекти, вклучувајќи ги и медиумите и областите на животната средина;

2. Заштита и унапредување на животната средина е систем на мерки и активности (општествени, политички, социјални, економски, технички, образовни и други) со кои се обезбедува поддршка и создавање на услови за заштита од загадување, деградација и влијание на/врз медиумите и одделните области на животната средина (заштита од осиромашување на озонската обвивка, спречување на штетната бучава и вибрации; заштита од јонизирачко и од нејонизирачко зрачење; заштита од непријатна миризба и користење и депонирање на отпадоците и друг вид на заштита на животната средина);

3. Природни богатства е секој изворен составен дел на природата, како што се растенија, габи, животни, минерали, фосили, вода, почва итн.;

4. Природни наследство се делови од природата и локалитети кои се состојат од геолошки, физичко-географски или биолошки формации или група такви формации кои имаат исклучителна вредност од естетска, конзервациска или научна гледна точка. Природно наследство може да биде: заштитено подрачје, строго заштитен или заштитен див вид, карактеристични минерали и фосили или спелеолошки објекти;

5. Природен ресурс, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, е заштитен вид или природно живеалиште, вода и почва;

6. Почетна состојба, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, е состојбата која би постоела, во времето на настанување на штетата врз природниот ресурс и врз неговата функција, доколку штетата врз животната средина не настанала. Притоа, почетната состојба се проценува врз основа на достапните информации и критериумите определени согласно со Главата XVI од овој закон и во согласност со критериумите утврдени со прописот од членот 157 став (3) на овој закон;

7. Штетна материја за животната средина е биолошки или физички агенс, или појава/состојба чие присуство во животната средина може да предизвика непосредна или одложена закана или загадување за еден или повеќе медиуми или области на животната средина, како и други надразнувачки, запаливи и експлозивни материји кои во одредено количество, концентрација или интензитет имаат такви својства;

8. Опасна супстанција:

- е супстанција или препарат којшто содржи една или повеќе опасни супстанции чиешто својства ја загадуваат животната средина и се опасни за животот и здравјето на луѓето со докажани акутни, хронични, токсични и други штетни ефекти и

- во однос на спречувањето и контролата на хавариите, опасна супстанција е смеса или препарат, определена согласно со прописот од членот 145 став (2) на овој закон, или ги исполнува критериумите или својствата определени во прописот од членот 145 став (2) на овој закон, која е присутна во форма на суровина, производ, нуспроизвод, остаток или полупроизвод, вклучувајќи ги и оние супстанции за кои е разумно да се претпостави дека можат да настанат во случај на несреќа;

9. Присуство на опасни супстанции, во однос на спречување и контрола на хавариите, присуство на опасни супстанции е постоечко или веројатно присуство на опасни супстанции во систем, или присуство на супстанции за кои постои ризик дека можат да настанат за време на губење на контрола над индустриски хемиски процес, во количини еднакви или поголеми од граничните вредности (прагови) определени со прописот од членот 145 став (2) на овој закон;

10. Емисија е испуштање или истекување (фугитивна емисија) на супстанции во течна, гасовита или во цврста состојба, препарати, испуштање на енергија (бучава, вибрации, зрачење, топлина), миризба, организми или микроорганизми, како и испуштање на микробиолошки материјал од некој извор во еден или во повеќе медиуми на животната средина, како резултат на човекова активност;

11. Загадување на животната средина е емисија во воздухот, водата или почвата, којашто може да биде штетна за квалитетот на животната средина, животот и здравјето на луѓето или емисија од којашто може да произлезе штета за имотот или која ги нарушува или влијае врз биолошката и пределската разновидност и врз другите пропишани начини на користење на животната средина;

12. Имисија е концентрација на загадувачките материји и супстанции на одредено место и во одредено време во медиумите на животната средина;

13. Гранични вредности за емисија е масата, изразена во смисла на одредени специфични параметри, концентрацијата и/или нивото на испуштање, кои не смеат да бидат надминати во текот на еден или повеќе временски периоди;

14. Загадувач е секое правно или физичко лице чиешто дејство, посредно или непосредно, предизвикува загадување на животната средина;

15. Катастар за животна средина е квантитативна и квалитативна евиденција на загадувачите и на изворите на загадување кои испуштаат загадувачки материји и супстанции во медиумите на животната средина, во која е вклучена и картата на загадувачи;

16. Регистар на загадувачки материји и супстанции и на нивните карактеристики е каталог во кој се класифицирани отпадните, опасните и штетните материји и супстанции, според нивниот хемиски состав и според степенот на нивната опасност;

17. Квалитет на животната средина е состојба на животната средина изразена со физички, хемиски, естетски и со други показатели;

18. Стандард за квалитет на животната средина е збир од барања кои мора да ги исполнува животната средина или некој дел од животната средина, на начин определен со законите и со другите прописи на Република Македонија и со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија;

19. Инсталација:

- во однос на интегрираните еколошки дозволи, е неподвижна техничка единица каде што се вршат една или повеќе пропишани активности и активности кои се непосредно поврзани со нив, а кои би можеле да имаат ефект врз емисиите и врз загадувањето и

- во однос на спречувањето и контролата на хавариите со учество на опасни супстанции, инсталација е техничка единица во рамките на еден систем во кој се произведуваат, употребуваат, складираат или се ракува со опасни супстанции. Таа ја вклучува целокупната опрема, објектите, цевководите, машините, алатките, приватните железнички споредни колосеци, станиците за истовар кои ја опслужуваат инсталацијата, складовите или сличните градби, потребни за работа на инсталацијата;

20. Постоечка инсталација, во однос на интегрирани еколошки дозволи, е инсталација којашто е оперативна, односно работи пред 1 јули 2007 година;

21. Промена во работењето е промена во природата на функционирањето или проширување на инсталацијата, која би можела да има последици за животната средина;

22. Значителна промена е промена во работењето на инсталацијата за којашто надлежниот орган утврдил дека би можела да има значителни негативни ефекти врз здравјето на луѓето или врз животната средина;

23. Проект е развоен документ со кој се анализираат и се дефинираат конечните решенија за користење на природните и на создадените вредности и се уредува изградбата на објекти и инсталации и спроведувањето на други дејности и активности кои имаат влијание врз животната средина, пределот и врз здравјето на луѓето;

24. Инвеститор/барател е правно или физичко лице кое поднесува барање за одобрување на приватен проект или државниот орган кој иницира проект;

25. Најдобри достапни техники е најефективната и најнапредната фаза во развојот на активностите и на методите на работа кои укажуваат на практичната соодветност на конкретните технологии за обезбедување, во начело, на основата на граничните вредности за емисиите, наменети за спречување и, онаму каде што тоа не е практично возможно, за намалување на емисиите и на негативното влијание врз животната средина. Притоа:

- под **техники** се подразбира користената технологија и начинот на којшто инсталацијата е конструирана, се одржува, се користи и престанува да работи,

- под **достапни техники** се подразбира степенот на развој на техниките што се применуваат во соодветниот индустриски сектор, под економски и технички исплатливи услови, земајќи ги предвид трошоците и предностите, без оглед на тоа дали техниките се користат или се развиени и/или произведени во Република Македонија, доколку се разумно достапни за операторот и

- под **најдобри** се подразбираат оние техники кои се најефективни во постигнувањето на високо општо ниво на заштита на животната средина во целина;

26. Стратегии, планови и програми се плански документи кои се подготвуваат и/или усвојуваат од страна на Собранието на Република Македонија, Вла-

дата на Република Македонија, органите на државната управа, органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје;

27. Оператор е секое правно или физичко лице кое врши професионална активност, или врши активности преку инсталацијата и/или ја контролира, или лице на кое му се доверени или делегирани овластувања за донесување економски одлуки во однос на активността или техничкото работење, вклучувајќи го и носителот на дозволата или овластувањето за таквата активност, односно лицето кое е задолжено да регистрира или алармира за активността;

28. Дозвола, во однос на интегрираното спречување и контролата на загадувањето, е оној дел од пишаната одлука или целата пишана одлука (или неколку такви одлуки) со којашто се дава овластување за работа на целата или на дел од инсталацијата, а што е предмет на одредени услови со кои се гарантира дека инсталацијата е усогласена со барањата утврдени со овој закон. Дозволата може да опфаќа една или повеќе инсталации или делови од инсталации на истата локација, со кои работи истиот оператор;

29. Оценка на влијанието врз животната средина е проценка на можните влијанија на одредени плански документи, проекти и планирани активности врз животната средина;

30. Јавност е едно или повеќе правни или физички лица, граѓани и нивни организации и здруженија;

31. Засегната јавност е јавноста којашто, во моментот или во иднина, е засегната или има интерес, во врска со донесувањето одлука за животната средина со која е во посебен однос со одредена постапка. Засегната јавност ги вклучува и здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина, како и поединец кој има голема веројатност да ги почувствува последиците од донесувањето на одлуката;

32. Хаварија, во однос на спречување и контрола на хаварии, е појава во вид на голема емисија, пожар или експлозија настаната како резултат на неконтролирани настани во текот на работењето на кој било систем, со учество на една или повеќе опасни супстанции, а што доведува до сериозна опасност за животот и здравјето на човекот и за животната средина, веднаш или подоцна, во или надвор од системот што вклучува една или повеќе опасни супстанции;

33. Опасност е автентичното својство на некоја опасна супстанција или физичка ситуација, со потенцијал за предизвикување штети за животот и здравјето на човекот и за животната средина;

34. Ризик е можноста за појава на одредена последица врз животната средина, во одреден временски период или во одредени околности;

35. Складирање е присуство на одредено количество опасни супстанции заради чување, оставање на сигурно место или држење во резерва;

36. Мониторинг на животната средина е систематизирано мерење, следење и контрола на состојбите, квалитетот и промените на медиумите и областите на животната средина;

37. Управување со податоци е собирање, обработка, систематизирање, чување, искористување, дистрибуција и презентирање на сеопфатни, точни и јавно достапни податоци и информации за состојбите, квалитетот и за трендовите во сите медиуми и области на животната средина;

38. Медиуми на животната средина се водата, воздухот и почвата;

39. Области на животната средина се природата, отпадот, бучавата, вибрациите, јонизирачко и нејонизирачкото зрачење, климата, миризбата и сите други елементи кои претставуваат неделива целина од животната средина;

40. Физичко лице е трговец поединец, вршител на професионална дејност и граѓанин;

41. Систем, во однос на спречување и контрола на хаварии, е целокупниот простор под контрола на операторот на којшто се присутни опасни супстанции во една или повеќе инсталации, вклучувајќи ги и заедничките или сродните инфраструктурни објекти или активности;

42. Загадувачки материи и супстанции се отпадните, опасните и штетните материи и супстанции определени согласно со закон, кои според нивниот хемиски состав и според степенот на нивната опасност ја загадуваат животната средина, а се содржани во прописот од членот 41 став (2) или ги поседуваат карактеристиките содржани во прописот од членот 41 став (2) на овој закон;

43. Штетно влијание и дејство е секое негативно нарушување на квалитетот на медиумите и областите на животната средина;

44. Хемикалии се супстанции и препарати;

45. Штета, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, е мерлива негативна промена на природниот ресурс или директно или индиректно мерливо нарушување на функцијата на тој природен ресурс во поглед на друг природен ресурс или на јавниот интерес;

46. Еколошка штета е секоја штета причинета врз:

- заштитените видови и природните живеалишта, што има значителни неповолни влијанија врз постигнувањето и одржувањето на поволниот статус за зачуваност на овие живеалишта или видови. Значителноста на неповолните влијанија се проценува врз основа на почетната состојба, земајќи ги предвид критериумите определени согласно со прописот од членот 157 став (3) и Главата XVI на овој закон,

- водите, што има значителни неповолни влијанија врз еколошкиот, хемискиот и/или квантитативниот статус и/или еколошкиот потенцијал на водите, согласно со Законот за водите и прописите донесени врз основа на тој закон и

- почвата со нејзината контаминација, која предизвикува значителен ризик по здравјето на човекот како резултат на директна или индиректна примена на супстанции, препарати, организми или микроорганизми во, на или под почвата;

47. Реституција, вклучувајќи натурална и парична, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, е:

- во смисла на штета причинета врз води, заштитени видови и природни живеалишта, е враќање на повредениот природен ресурс и неговата функција во почетната состојба и

- во смисла на штета причинета врз почва, е елиминирање на секој значителен ризик кој може негативно да влијае врз здравјето на човекот;

48. Трошоци, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, се сите трошоци потребни за соодветно и ефективно обезбедување и покривање на целокупната штета, вклучувајќи ги и трошоците за проценка на штетата и непосредната закана од штета и другите активности, како и управните, правните и другите трошоци за спроведување, трошоците за собирање на податоците, трошоците за мониторинг, надзор и други трошоци и

49. Управување со природни богатства се активности и работи кои се вршат согласно со овој и друг закон.

II НАЧЕЛА НА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 6

Начело на висок степен на заштита

Секој е должен при преземањето активности или при вршењето дејности да обезбеди висок степен на заштита на животната средина и на животот и здравјето на луѓето.

Член 7

Начело на интегрираност

Основите и целите на политиката за заштита и унапредување на животната средина мора да се интегрираат во сите развојни, стратешки, плански и програмски документи кои ги донесуваат органите на државната власт и органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Член 8

Начело на одржлив развој

Заради задоволување на потребите за здрава животна средина, како и социјалните и економските потреби на сегашните генерации, без притоа да се загрозат правата на идните генерации да ги задоволат сопствените потреби, при преземањето на секоја активност или вршење на која било дејност задолжително треба да се води сметка за рационалното и одржливото користење на природните богатства.

Член 9

Загадувачот плаќа

Загадувачот е должен да ги надомести трошоците за отстранување на опасноста од загадување на животната средина, да ги поднесе трошоците за санација и да плати правичен надомест за штетата причинета врз животната средина, како и да ја доведе животната средина, во најголема можна мера, во состојба како пред оштетувањето.

Член 10

Корисникот плаќа

Корисникот на природните богатства е должен да ги надомести трошоците за обезбедување на одржливиот развој, како и за санација на деградацијата на медиумите и одделните области на животната средина која настанала со користењето на природните богатства.

Член 11

Начело на супсидијарност

Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, во рамките на своите надлежности определени со закон, имаат право и должност на своето подрачје да ги преземаат сите мерки и активности за заштита и за унапредување на животната средина, кои не се во исклучива надлежност на државните органи.

Член 12

Начело на пропорционалност

Системот за заштита на животната средина се заснова на усвојувањето и на спроведувањето на законите, плановите, програмите и одлуките кои обезбедуваат пропорционалност меѓу потребите за развој и потребите за заштита на животната средина.

Член 13

Начело на претпазливост

Доколку постои основано сомневање дека одредена активност може да предизвика штетни последици врз животната средина, се преземаат неопходни мерки за заштита пред да стане достапен научниот доказ дека такви штетни последици би можеле да настанат.

Член 14

Начело на превенција

Мерките и активностите за заштита на животната средина се преземаат пред да дојде до штетни последици.

Член 15

Начело на почисто производство

Со цел да се намалат ризиците за животот и здравјето на луѓето и за животната средина, како и да се зголеми економската и еколошката ефикасност, се поддржува примената на сеопфатна стратегија за заштита на животната средина и тоа во поглед на суровините, производствените процеси, производите и услугите.

Член 16

Начело на меѓународна соработка

Република Македонија активно учествува во билатерална, регионална и поширока меѓународна соработка во областа на заштитата и унапредувањето на животната средина и во врска со тоа презема соодветни активности.

Член 17

Начело на учество на јавноста и пристап до информации

Органите на државната власт и органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, се должни да ги обезбедат сите потребни мерки и да пропишат постапки со кои се обезбедува остварување на правото на пристап до информациите и учество на јавноста во донесувањето на одлуките кои се однесуваат на состојбата на животната средина, како и да обезбедат изјаснување на јавноста во постапката за донесување на тие одлуки.

Член 18

Начело на подигање на јавната свест за значењето и заштитата на животната средина

Научните, образовните, здравствените, информативните, културните и другите институции и правни лица, вклучувајќи ги и здруженијата на граѓаните, во рамките на нивните активности, промовираат и обезбедуваат подигање на јавната свест за животната средина, за нејзиното значење, како и за потребата од активното учество во нејзината заштита и унапредување.

Член 19

Заштитна клаузула

Заради заштита на животот и здравјето на луѓето и на животната средина, органите на државната власт и органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, во согласност со законот, имаат право и обврска да преземаат мерки и активности кои се однесуваат на привремената или трајната забрана за вршење на определени дејности или промет на определени производи.

III ОПШТИ ОБВРСКИ

Член 20

Општа одредба во врска со вршење на активности

(1) На територијата на Република Македонија се забранети следниве активности:

- градење или реконструкција на инсталации без добивање на дозвола и без притоа да се исполнат утврдените норми и стандарди од системот за заштитата и унапредувањето на животната средина,

- производство и увоз на превозни средства кои не ги исполнуваат условите пропишани за емисиите кај мобилните извори на загадување и на бучава и

- испуштање на загадувачки материи и супстанции во животната средина, освен на начин и под услови пропишани со закон.

(2) Ако активността којашто го предизвикува загадувањето не е предмет на регулирање на главите XII и XIV од овој закон, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува начинот, постапката, мерките за превенција и за отстранување на загадувањето и враќање на животната средина во задоволителна состојба.

(3) Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје ќе изречат мерка забрана за вршење на активностите и за враќање на животната средина во задоволителна состојба, врз основа на прописот од ставот (2) на овој член.

(4) Концесија, односно дозвола за детални геолошки, хидрогеолошки истражувања и експлоатација на минералните сировини се издава по претходно мислење, односно согласност на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(5) Начинот на постапување, како и поблиските услови за издавање на мислењето, односно согласноста од ставот (4) на овој член, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 21

Забрана на производството, прометот и употребата на одделни производи, полупроизводи, сировини, супстанции и вршењето на одделни активности и услуги заради заштита на животната средина

Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството ќе го забрани производството, прометот и употребата на одделни производи, полупроизводи, сировини, супстанции и вршењето на одделни активности и услуги, на определено или на неопределено време, доколку постојат доволно докази дека со нив се загрозува животот и здравјето на луѓето и животната средина и/или не се исполнуваат пропишаните стандарди.

Член 22

Ограничување и контрола на извозот и увозот на одделни супстанции и производи

(1) Заради заштита на животот и здравјето на луѓето и на животната средина, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за ра-

ботите од областа на здравството, ги пропишува опасните супстанции, штетните материи и производи чијшто увоз, извоз и транзит во/од/низ Република Македонија е забранет или строго контролиран.

(2) Заради заштита на животната средина и здравјето на луѓето, Владата на Република Македонија, на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството, ги определува поблиските услови за увоз, извоз и транзит на опасните супстанции, штетните материи и производи, како и на одделни полупроизводи, сировини и стоки кои се под посебен режим на увоз, извоз и транзит во/од/низ Република Македонија.

Член 23

Забрана на примена на технологии, технолошки линии, производи, полупроизводи и сировини

(1) Секоја домашна или увезена технологија, технолошка линија, производ, полупроизвод и/или сировина којашто не ги исполнува пропишаните норми за заштита на животната средина не може да се користи на територијата на Република Македонија.

(2) Технологиите, технолошките линии, производите, полупроизводите и/или сировините кои се забранети во земјата - производител и во земјата - извозник, не смеат да се увезат во Република Македонија.

(3) За увоз на технологии, технолошки линии, производи, полупроизводи и/или сировини во Република Македонија, увозникот, до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, приложува документ издаден од овластен орган на земјата - производител и на земјата - извозник, со кој се докажува дека увезената технологија, технолошка линија, производи, полупроизводи и/или сировини, не се забранети во земјата - производител и во земјата - извозник.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да побара акредитирано правно и физичко лице да изврши оценка на технологијата, технолошката линија, производите, полупроизводите или сировините од ставот (3) на овој член, доколку има одредени сознанија за нивните негативни влијанија врз животната средина.

(5) За да се стекнат со акредитација за оценка на технологија, технолошка линија, производ, полупроизвод или сировина, правните и физичките лица треба да имаат најмалку еден вработен со високо образование од технолошко-металурушката, хемиската област или од областа на животната средина, со тригодишно работно искуство во струката, како и да располагаат со соодветни технички услови и средства, опрема и простории.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските услови во поглед на техничките услови и средства, опремата и просториите кои треба да ги исполнуваат правни и физички лица за да можат да бидат акредитирани за вршење на работите од ставот (4) на овој член, како и постапката за избор на акредитирано правно и физичко лице кое ќе изврши оценка на технологијата, технолошката линија, производите, полупроизводите или сировините.

Член 24

Елаборат за влијанието на проектот врз животната средина

(1) Инвеститорите чии дејности или активности не спаѓаат во проектите за кои, согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, се спро-

ведува постапка за оцена на влијанијата врз животната средина, се должни да изготват елаборат за влијанието на проектите врз животната средина и истиот да го поднесат до органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот, кој го доставува за одобрување до органот определен со прописот од ставот (2) на овој член.

(2) Содржината на елаборатот од ставот (1) на овој член, видовите на активности за кои се изработува елаборатот, како и надлежноста, начинот и постапката за одобрување на елаборатот за влијанието на проектот врз животната средина, ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 25

Ограничување на правата на сопственост во врска со заштитата на животната средина

Заради остварување на мерките и активностите за заштита и унапредување на животната средина, правото на сопственост и/или другите стварни права, може да се одземат и/или да се ограничат, под услови, на начин и постапка определена со закон.

IV ПОСЕБНИ ОБВРСКИ И МЕРКИ

Член 26

Известување на јавноста за загадување на животната средина и за преземање и воведување на задолжителни мерки

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да ја информира јавноста за случаите на надминување на дозволените емисии и во другите случаи на загадување на животната средина од поголеми размери, како и за мерките утврдени со овој или друг закон кои се преземени или воведени или задолжително се преземаат или воведуваат во случаите на надминувањето или загадувањето на животната средина.

(2) Советот на општината и Советот на градот Скопје, во рамките на нивните со закон утврдени надлежности кои се однесуваат на заштитата на животната средина, се должни да ја информираат јавноста за случаите на надминување на дозволените емисии и во другите случаи на загадување на животната средина и да донесуваат посебен акт за преземање задолжителни мерки во случаите наведени во ставот (1) од овој член, доколку загадувањето е ограничено само на подрачјето на општината и градот Скопје и нема влијание на пошироката област и за тоа ја известуваат јавноста, на начинот што е утврден со закон и со статутот на општината и на градот Скопје.

Член 27

Означување на производитите и пакувањата за нивното влијание врз животната средина

(1) Производитите, полупроизводитите, суровините и хемикалиите, како и нивните пакувања, можат да се пуштаат во промет, само ако имаат ознака на којашто, во согласност со закон, е означена можноста за загадување или за можното штетно влијание на производитите, полупроизводитите, суровините и хемикалиите, како и на нивните пакувања врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето.

(2) Производителите и увозниците на хемикалии или производи се должни, пред да ги продадат или да ги увезат, да обезбедат податоци за нивните особини и

ефекти, според кои можат да се класифицираат, пакуваат и да се означат, на начин како што е пропишано со закон.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го пропишува начинот на означување на производот и на пакувањата на производот, полупроизводитите, суровините и хемикалиите, видот на ознаката и нивната содржина од аспект на влијанието на пакувањето врз животната средина и начинот на постапување со пакувањето и со одредени искористени производи, полупроизводи и суровини.

Член 28

Обврска за заштита на животната средина и еколошко чисто подрачје

(1) Секое правно и физичко лице коешто спроведува проект, односно активности, е должно да преземе мерки и активности за заштита и унапредување на животната средина и враќање на животната средина во задоволителна состојба, на начин утврден со решението со кое се одобрува спроведувањето на проектот, односно на активностите.

(2) Правните и физичките лица од ставот (1) на овој член се должни да ги чуваат податоците за користените природни богатства, суровини и енергија, емисиите на загадувачки материи и супстанции, видовите, карактеристиките и количествата на создадениот отпад, како и другите податоци предвидени со овој или со друг закон.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги прогласува еколошко чистите подрачја.

(4) Критериумите, начинот и постапката за прогласување на еколошко чисто подрачје, како и начинот на водење и содржината на евиденцијата од ставот (5) на овој член, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во соработка со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанство и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата.

(5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да води, одржува и објавува евиденција на прогласените еколошко чисти подрачја и да ја ажурира евиденцијата најмалку еднаш годишно.

Член 29

Еколошка ознака и забрана за употреба на еколошка ознака

(1) На производителите на производи за широка потрошувачка, освен на производителите на прехранбени производи, пијалаци и фармацевтски производи, кои во процесите на производство, промет и постапување со отпадоците применуваат техники и технологии со кои се овозможува помало оптоварување на животната средина и во споредба со другите производи од истата група помалку ја оптоваруваат животната средина, може да им се додели еколошка ознака.

(2) Еколошка ознака може да им се додели и на правните и физичките лица кои вршат услуги, кои во споредба со вршителите на услуги од истата група, вршат помало загадување и со тоа придонесуваат за заштита и за унапредување на животната средина.

(3) Еколошката ознака не може да се употребува на супстанции или препарати кои се означени како токсични и опасни за животната средина или кои се канцерогени, токсични за репродукција или мутагени, ниту пак на производите кои се изработуваат во процеси кои можат да бидат опасни за животот и здравјето на луѓето или за животната средина или чијашто вообичаена примена може да биде опасна за потрошувачите.

(4) Еколошката ознака ја доделува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, врз основа на барање на правно и физичко лице, а на предлог на Комисијата за еколошка ознака, во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(5) Еколошката ознака се користи врз основа на договор за користење на еколошката ознака склучен меѓу органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и корисникот на ознаката. Во договорот особено се утврдуваат условите за користење на ознаката и надоместокот за користење на ознаката.

(6) Комисијата за еколошка ознака ја формира министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(7) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува формата и содржината на еколошката ознака, начинот, условите и постапката за нејзиното доделување и користење, како и составот и начинот на формирање и работа на Комисијата за еколошка ознака.

(8) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува програма за доделување на еколошка ознака, на предлог на Комисијата за еколошка ознака.

(9) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува критериумите за одделните групи на производи и услуги кои треба да се исполнуваат за добивање на еколошка ознака, како и начинот и постапката за пропишување на критериумите.

Член 30

Доброволно договарање

(1) Органите и организациите кои застапуваат одредени интереси, групи оператори и поединечни оператори, можат да склучат доброволни договори со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, со цел во одделни медиуми на животната средина да се постигне повисок степен на заштита од оној предвиден со овој закон и со посебните закони.

(2) Постапката на доброволно договарање ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Потпишаниот доброволен договор е обврзувачки и за неизвршување на одредбите содржани во него соодветно се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи.

Член 31

Шема за управување со животната средина и за ревизија

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги поддржува правните и физичките лица кои вршат стопанска или друга дејност, научните и образовните организации и институции, како и органите на државната власт, кои

заштитата на животната средина ја организираат според европската шема за управување со животната средина и за ревизија.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува шемите за управување со животната средина и за ревизија (EMAS) од ставот (1) на овој член.

V МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 32

Мониторинг

(1) Мониторингот на медиумите и областите на животната средина се врши преку:

- систематско набљудување, испитување и оценување на загадувањето и состојбата на медиумите и областите на животната средина во целина и

- идентификација и регистрирање на изворите на загадување на одделните медиуми и областите на животната средина.

(2) За мониторингот на медиумите и областите на животната средина е надлежен органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 33

Формирање на државни мрежи за мониторинг

(1) Со цел да се врши мониторинг на медиумите и областите на животната средина, на територијата на Република Македонија се воспоставува државна мрежа за мониторинг, што се состои од државните мрежи за мониторинг на одделните медиуми и области на животната средина (во натамошниот текст: државни мрежи за мониторинг), кои се воспоставуваат на начин и под услови определени со посебните закони, како и со прописите донесени во согласност со тие закони.

(2) Начинот, постапката и образецот на кој се доставуваат податоците од државната мрежа ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа кој, според посебниот закон, е определен како надлежен за вршење на работите во соодветниот медиум или област на животната средина.

(3) Средствата за формирањето, работењето, одржувањето и развојот на државните мрежи за мониторинг се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и од други извори, во согласност со закон.

Член 34

Локални мрежи за мониторинг

(1) За мониторинг на одделни медиуми и области на животната средина, општината и градот Скопје, во согласност со посебниот закон, можат да формираат локални мрежи за мониторинг.

(2) Средствата за формирањето, работењето, одржувањето и развојот на локалната мрежа за мониторинг се обезбедуваат од буџетот на општината и на градот Скопје и од други извори, во согласност со закон и актот на општината и на градот Скопје.

Член 35

Делегирање на правото за вршење мониторинг

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да го делегира вршењето мониторинг на соодветниот медиум или об-

ласт на животната средина од државната мрежа, на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, или на други органи на државната управа.

Член 36

Интерен мониторинг

(1) Правните и физичките лица кои имаат извор на емисија и со своите активности влијаат врз еден или повеќе медиуми и области на животната средина и/или користат природни богатства се должни, во согласност со посебниот закон, да вршат интерен мониторинг на изворите на емисија, односно на искористувањето на природни богатства. Правните и физичките лица кои со своите активности придонесуваат во имисиите, вршат мониторинг и на имисиите во согласност со интегрираните еколошки дозволи.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член се должни мониторингот од ставот (1) на овој член да го вршат со користење на уреди и инструменти одобрени во постапката за верификација на мерилата, утврдена со закон, како и да ги одржуваат уредите и инструментите за мониторинг во исправна состојба.

(3) Лицата од ставот (1) на овој член, мониторингот од ставот (1) на овој член, можат да го вршат преку сопствени служби или преку акредитирани научни и стручни организации и други правни лица кои ги исполнуваат условите за вршење мониторинг.

(4) Доколку обврската за мониторингот од ставот (1) на овој член е утврдена во обврзувачките услови содржани во интегрираните еколошки дозволи, а издадени во согласност со овој или со посебниот закон, лицата од ставот (1) на овој член се должни да вршат мониторинг во согласност со тие услови.

(5) Лицата од ставот (1) на овој член се должни:

- редовно да ги следат емисиите и влијанието врз животната средина (преку мерење на емисиите, односно пресметување и процена на количествата емисии) од изворот на загадувањето, на начин што е предвиден со посебниот закон,

- редовно да ги следат имисиите во непосредна близина на изворите на емисиите определени со посебниот закон или прописот донесен врз основа на тој закон и на начин утврден во интегрираната еколошка дозвола,

- редовно да го следат искористувањето на природни богатства на начин што е предвиден со посебниот закон или прописот донесен врз основа на тој закон,

- податоците од редовните следења, еднаш месечно, најкасно секој петти во тековниот месец, да ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и

- на барање на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, да ги достават податоците од алинеите 1, 2 и 3 на овој став во рок пократок од утврдениот во алинејата 4 од овој став.

Член 37

Методологија

(1) Мониторингот на одделните медиуми и области на животната средина преку државните и локалните мрежи, како и мониторингот што го вршат лицата од членот 36 на овој закон, се врши според методологија пропишана со посебните закони.

(2) Органите на државната управа, органите на општината и на градот Скопје и лицата од членот 36 на овој закон се должни, без надоместок, податоците од мониторингот да ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, на начин и под услови што ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Заради процена на ризикот по здравјето на луѓето од негативните влијанија врз животната средина, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен редовно да ги доставува резултатите од мониторингот до органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството.

Член 38

Овластени научни и стручни организации

(1) Мониторинг на одделните медиуми и области на животната средина можат да вршат и акредитирани или овластени научни и стручни организации и други правни лица, на начин и под услови определени со посебен закон.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја воспоставува и ја одржува листата на научните и стручните организации од ставот (1) на овој член.

Член 39

Доставување на податоците од мониторингот на меѓународните организации

(1) Заради исполнување на обврските на Република Македонија, преземени со ратификуваните меѓународни договори, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги доставува податоците добиени од мониторингот и податоците кои се однесуваат на животната средина, до меѓународните организации и тела.

(2) Содржината на податоците, начинот на нивното доставување, како и роковите во кои се доставуваат ги пропишува Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, согласно со барањата содржани во ратификуваните меѓународни договори.

VI ИНФОРМАТИВЕН СИСТЕМ

Член 40

Информативен систем за животната средина

(1) Заради управување со податоците за состојбата на животната средина на територијата на Република Македонија, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина воспоставува Информативен систем за животната средина (во натамошниот текст: Информативен систем).

(2) Работите на Информативниот систем од ставот (1) на овој член ги врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина - Македонскиот информативен центар за животна средина.

(3) Информативниот систем од ставот (1) на овој член се воспоставува и се организира на начин што обезбедува база на релевантни податоци - сеопфатни, точни и јавно достапни податоци и информации за состојбата на природата, состојбата, квалитетот и за трендовите во сите медиуми и области на животната средина, како и предвидувања со употреба на техники за моделирање.

(4) Информативниот систем од ставот (1) на овој член опфаќа собирање, обработка, систематизирање, чување, искористување, дистрибуција и презентирање на податоци и информации добиени од државната мрежа за мониторинг, локалната мрежа за мониторинг, од мониторингот кој го вршат лицата од членот 36 на овој закон, на одделните медиуми и области на животната средина, како и податоците од членовите 41 и 42 на овој закон.

(5) Начинот и постапката за собирање, обработка, систематизирање, чување, искористување, дистрибуција и презентирање на податоци и информации од ставот (4) на овој член го пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 41

Регистар на загадувачките материи и супстанции и на нивните карактеристики

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина воспоставува и одржува Регистар на загадувачки материи и супстанции и на нивните карактеристики (во натамошниот текст: Регистар).

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата, содржината, методологијата и начинот на водењето на Регистарот од ставот (1) на овој член.

(3) Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, за своите подрачја, можат да воспостават и одржуваат Регистар на загадувачки материи и супстанции и на нивните карактеристики. Податоците од регистарот на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје, најмалку еднаш месечно, во согласност со прописот од членот 40 став (5) на овој закон ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(4) Правните и физичките лица се должни да доставуваат податоци за изготвување и одржувањето на Регистарот од ставот (1) на овој член, во согласност со прописот од членот 40 став (5) на овој закон и во согласност со издадените интегрирани еколошки дозволи.

Член 42

Катастар за животната средина

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го воспоставува и одржува единствениот Катастар за животната средина (во натамошниот текст: Катастар), кој ги вклучува Катастарот на загадувачите на воздухот, водите и на почвата, Катастарот на создавачите на бучава, Катастарот на создавачите на отпад, Катастарот на заштитените подрачја и другите катастари утврдени со посебните закони.

(2) Катастарот од ставот (1) на овој член содржи податоци за активностите и за инсталации кои ја загрозуваат или можат да ја загорзат животната средина, а особено податоци за:

- името или називот на операторот и адресата на локацијата на инсталација,
- краток опис на активностите и на техничкиот процес,

- значајни податоци кои се однесуваат на емисиите, опасните супстанции присутни во постројките, создавањето отпад, користењето на природните богатства и на енергијата

- издадени дозволи и измените и дополнувањата на дозволи и

- за контролата што се врши, за значајните резултати и за преземените мерки.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува формата, содржината и начинот на водењето на Катастарот.

(4) Правните и физичките лица се должни да доставуваат податоци за изготвување и одржување на соодветните катастри од ставот (1) на овој член, во соглас-

ност со прописот од членот 40 став (5) на овој закон и во согласност со издадените интегрирани еколошки дозволи.

(5) Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, за своите подрачја, можат да воспостават и одржуваат катастар за животната средина. Податоците од катастарот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, најмалку еднаш месечно градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје, ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 43

Лица овластени за изготвување на катастар и регистар

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје, можат изготвувањето и одржувањето на Регистарот од членот 41 на овој закон и Катастарот од членот 42 на овој закон, да го доверат на овластено правно лице.

(2) Овластените правни лица од ставот (1) на овој член ги изготвуваат Регистарот од членот 41 во согласност со членот 41 став (2) на овој закон и Катастарот од членот 42 во согласност со членот 42 став (3) на овој закон доколку ги исполнува потребните услови во поглед на кадар и опрема.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува условите од ставот (2) на овој член што треба да ги исполнат правните лица за да можат да ги изготвуваат и одржуваат Регистарот и Катастарот, како и постапката во која се доделува овластувањето за изготвување и одржување на Регистарот од членот 41 на овој закон и Катастарот од членот 42 на овој закон.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина воспоставува и одржува листа на овластените правни лица од ставот (1) на овој член.

Член 44

Контрола на прекуграничните влијанија

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги презема сите неопходни мерки заради контрола на прекуграничните влијанија врз медиумите и областите на животната средина, врз основа на податоците добиени од мониторингот на животната средина и во согласност со ратификуваните меѓународни договори.

Член 45

Извештај за состојбата на животната средина

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во соработка со другите органи на државната управа, како и со органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, на секои три години подготвува извештај за состојбата на животната средина во Република Македонија. Извештајот е достапен за јавноста во согласност со Главата VIII од овој закон.

(2) На извештајот од ставот (1) на овој член согласност дава Владата на Република Македонија. Владата на Република Македонија извештајот го поднесува до Собранието на Република Македонија заради информирање.

(3) Содржината на извештајот од ставот (1) на овој член ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(4) Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, можат да изготват извештај за состојбата на животната средина на нивното подрачје. Извештајот е достапен за јавноста во согласност со Главата VIII од овој закон.

(5) Градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и на општините во градот Скопје, го доставуваат извештајот од ставот (4) на овој член, до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, заради одобрување.

Член 46

Информирање на меѓународните организации и тела

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е надлежен за доставувањето на извештаите кои се однесуваат на животната средина до релевантните меѓународни организации и тела во согласност со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија.

VII ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ И ОБРАЗОВАНИЕ ВО ОБЛАСТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 47

Поддршка на истражувањата во областа на животната средина

(1) Унапредувањето на заштитата на животната средина се заснова на:

- научниот и техничко-технолошкиот развој,
- поттикнувањето, помагањето и организирањето на научни и на техничко-технолошки истражувања,
- објавувањето на резултатите од истражувањата и нивната примена, како и
- оспособувањето и усовршувањето на кадри од областа на заштитата на животната средина, во согласност со овој и друг закон.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во соработка со органот на државната управа надлежен за работите од областа на науката, обезбедуваат поддршка на истражувањата за состојбите на животната средина и на проектите за заштита на животната средина врз основа на годишната програма која е дел од Програмата за инвестирање во животната средина од членот 172 на овој закон.

Член 48

Образование во областа на заштитата на животната средина и одржлив развој

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на образованието и науката, треба да одобри наставни планови за основно или средно училиште, во кој како факултативен или задолжителен предмет се предвидува заштитата на животната средина.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во соработка со органот на државната управа надлежен за работите од областа на образованието е должен да им ја даде потребната поддршка на образовните и на научните институции, на стручните организации и на здруженијата на граѓани основани заради промовирање на заштитата на животната средина и одржливиот развој и спроведување на образовните активности.

(3) Владата на Република Македонија, органот на државната управа надлежен за работите од областа на образованието и органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина се должни да обезбедат поддршка за публикување на книги и брошури на теми поврзани со заштитата и унапредувањето на животната средина и одржливиот развој, со цел за да се подобри образованието во областа на заштитата на животната средина, кои се издаваат на начин и во постапка пропишана согласно со законите за основно и за средно образование.

(4) Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје на своето подрачје, се должни да го поттикнуваат развојот на образованието и јавната свест во областа на животната средина.

Член 49

Признанија и награди

(1) Признанијата и наградите за достигнувања во областа на заштитата и унапредувањето на животната средина се доделуваат за:

- достигнувања во спречување на загадувањето на животната средина,
- најповолно решение во производствените процеси во однос на животната средина,
- развојни и истражувачки проекти во областа на заштитата на животната средина,
- достигнувања во одржливиот развој,
- развој на образовните програми за заштита на животната средина,
- придонес на правни лица во развојот и унапредувањето на заштитата на животната средина,
- придонес на поединци за заштитата, развојот и унапредувањето на животната средина или за придонес во меѓународната соработка во заштитата на животната средина и/или
- придонес на стручни и на други друштва или здруженија на граѓани за развојот и унапредувањето на заштитата на животната средина.

(2) Признанијата и наградите ги доделува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, на 21 март секоја година.

(3) Постапката, начинот и условите за доделување на наградите и на признанијата, како и начинот на работа и составот на Комисијата за награди и признанија, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 50

Постапка за доделување признанија и награди

(1) Доделувањето на наградите и признанијата се врши врз основа на конкурс што го објавува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Секое физичко и правно лице од Република Македонија има право да предложи кандидат на конкурсот.

(3) Заради оценка на пристигнатите кандидатури, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина формира Комисија за награди и признанија. Членовите на Комисијата за награди и признанија се избираат на предлог на органите на државната управа надлежни за работите од областа на животната средина, образованието и науката, економијата, здравството, градежништвото и земјоделството и на предлог на невладини организации, средства за јавно информирање, производители и научни и стручни институции со мандат од една година. Одлука за избор на субјектот на кој ќе му биде доделено признание или награда донесува

Комисијата за награди и признанија, со двотретинско мнозинство, од вкупниот број членови на Комисијата. За одлуката, Комисијата е должна да го информира министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од три работни дена од денот на донесување на одлуката.

VIII ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИТЕ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 51

Пристап до информации

(1) Секој има право, без притоа да мора да го докажува својот интерес, од органите и правните и физичките лица определени во членот 52 став (1) од овој закон, да бара валидизирани информации и податоци што се однесуваат на животната средина. Информациите за животната средина можат да бидат во посед или да се поседуваат за органите и правните и физичките лица од членот 52 став (1) на овој закон.

(2) Правото на пристап до информациите за животната средина се остварува во однос на сите информации во писмена, визуелна, аудио, електронска или на кој било друг начин достапна форма, а кои се однесуваат на:

1. Состојбата на медиумите и областите на животната средина, како што се воздухот и атмосферата, водата, почвата, биолошката и пределската разновидност, вклучувајќи ги и генетски модифицираните организми, како и меѓусебната интеракција на овие елементи;

2. Факторите, како што се материјата, енергијата, нуклеарните горива и нуклеарната енергија, бучавата, радијацијата или отпадот, вклучувајќи го и радиоактивниот отпад, емисиите и другите облици на испуштања во животната средина кои влијаат или би можеле да влијаат на медиумите и областите на животната средина и на животот и здравјето на човекот;

3. Мерките, вклучувајќи ги и административните, како што се политиката, законодавството, плановите, програмите, договорите кои се однесуваат на прашањата поврзани со животната средина, како и активностите кои можат - директно или индиректно - да влијаат врз медиумите, областите и врз факторите на животната средина, како и мерките или активностите за заштита на тие елементи;

4. Извештаите, за имплементацијата на законите и другите прописи и акти кои се однесуваат на животната средина;

5. Анализа на трошоците и на придобивките и другите финансиски и економски анализи и претпоставки кои се користат во рамките на преземените мерки и активности за заштита и за унапредување на животната средина и

6. Состојбите поврзани со животот и здравјето и со безбедноста на луѓето, безбедноста на прехранбените производи, условите за живот на луѓето, местата од значење за културата и изградените објекти, во мерка во којашто тие се под влијание или би можеле да бидат под влијание на медиумите и областите на животната средина или преку влијанијата на тие медиуми и области врз кои било од состојбите на наведените елементи и фактори.

Член 52

Субјекти кои поседуваат информации за животната средина

(1) Органи и правни и физички лица (во натамошниот текст: субјекти) кои поседуваат или за кои се поседуваат информации за животната средина се:

- Владата на Република Македонија и органите на државната управа,
- органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје,
- правните и физичките лица на кои, во согласност со закон, им се доверени јавни овластувања, вклучувајќи и специјални должности, активности и услуги во областа на животната средина и/или
- правните и физичките лица кои, врз основа на закон или договор, вршат дејност или услуга од јавен интерес во областа на животната средина, под надзор на органите или лицата од алинеите 1, 2 и 3 на овој став.

(2) Владата на Република Македонија, по предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, објавува и одржува листа на субјекти кои поседуваат или за кои се поседуваат информации кои се однесуваат на животната средина. Во Листата се определуваат и информациите кои ги поседува секој од наведените субјекти.

Член 53

Услови кои се однесуваат на барањето за информација

(1) Барањето за информација за животната средина може да се достави до секој од субјектите кои поседуваат или за кои се поседуваат информации во врска со животната средина, определени согласно со членот 52 од овој закон.

(2) Субјектите од членот 52 на овој закон кои поседуваат или за кои се поседуваат информации во врска со животната средина, се должни да обезбедат пристап до информациите за животната средина:

1) во најкраток можен рок, но не подоцна од еден месец од денот на приемот на барањето или

2) најдоцна два месеца по приемот на барањето, доколку обемот и комплексноста на информацијата се такви што периодот од еден месец, не е доволен за да се комплетира документацијата. Во таков случај, субјектот од членот 52 на овој закон го известува барателот на информацијата, во што е можно пократок рок, а пред истекот на рокот од еден месец, за потребата од продолжување на рокот со образложение за причините поради кои е потребно продолжувањето.

(3) Субјектот од членот 52 на овој закон е должен на барателот на информација за животната средина, која се однесува на членот 51 став (2) точка 2 од овој закон, да му достави податоци за местото каде што е извршена постапката на мерење, за методите на анализа, за земањето примероци и за преттретманот на примероците употребени за дооформување на информацијата.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го пропишува начинот и постапката на обезбедување пристап до информациите во врска со животната средина.

Член 54

Форма во којашто се доставува бараната информација

(1) Информацијата се доставува во бараната форма освен, ако:

- бараната информација веќе постои во однапред пропишана форма и е лесно достапна за јавноста, а со тоа и за подносителот на барањето и/или

- поповолно е информацијата да се достави во форма поинаква од бараната, при што органот е должен да донесе решение со коешто се образложува зошто информацијата се доставува во поинаква форма.

(2) Доколку информацијата не може да се достави во бараната форма, субјектот од членот 52 на овој закон до кој е доставено барањето за информација е должен во рок од седум дена од приемот на барањето да го извести барателот за причината поради која информацијата се доставува во форма поинаква од бараната.

Член 55

Одбивање да се даде информација

(1) Субјектите од членот 52 на овој закон можат да го одбијат барањето за давање информации за животната средина доколку:

- бараната информација ја немаат во посед или не се поседува за нив. Во рок од седум дена од денот на приемот на барањето, субјектот од членот 52 на овој закон до кој е доставено барањето е должен да го препрати до субјектот кој ја поседува бараната информација, доколку знае кој е тој субјект и за тоа да го извести барателот или да го извести барателот кој субјект најверојатно ја поседува бараната информација,

- барањето е очигледно неразумно,

- барањето е премногу воопштено. Субјектот од членот 52 на овој закон е должен во рок кој не може да биде подолг од 15 дена од денот на приемот на барањето, по писмен пат, да го поучи барателот за формата, содржината и за обемот на барањето и/или

- барањето се однесува на информација којашто се наоѓа во фаза на дооформување или служи за интерни потреби и комуникации. Доколку станува збор за информација што се наоѓа во фаза на изготвување, субјектот од членот 52 на овој закон го известува барателот на информацијата за тоа кој субјект ја подготвува информацијата и за колку време ќе биде изготвена.

(2) Субјектите од членот 52 на овој закон можат да одбијат да овозможат пристап до информацијата, доколку нејзиното објавување би имало негативни последици врз:

1) доверливоста на постапките кои ги водат надлежните органи;

2) меѓународните односи, јавната безбедност и одбраната на земјата;

3) судската постапка, правата на правните и на физичките лица на правична судска постапка, како и врз правото да се покрене судска или дисциплинска постапка;

4) доверливоста на трговските или на индустриските информации, во случај кога таквата доверливост е загарантирана со закон, со цел за да се заштити легитимниот економски интерес;

5) заштитата на лицата и на доверливоста на личните податоци;

6) заштитата на правата на интелектуална и индустриска сопственост;

7) интересите на секое лице коешто ја доставило бараната информација, без каква било обврска истата да ја достави, доколку тоа лице не се согласува со објавувањето на таа информација и/или

8) заштитата на одредени диви видови и/или типови живеалишта.

(3) Субјектите од членот 52 на овој закон нема да го одбијат барањето за информации, според ставот (2) точки 1, 4, 5, 6 и 7 од овој член, ако тоа барање се однесува на информации за испуштањата или за други емисии во животната средина.

(4) Во секој од случаите наведени во ставовите (1) алинеја 2 и (2) на овој член, субјектите од членот 52 на овој закон се должни да оценат дали заштитата на јавниот интерес на кој се однесува бараната информација е од поголемо значење од интересот на кој му служи доставувањето на информацијата.

(5) Информациите за животната средина се достапни само во делот што не е опфатен со ставовите (1) алинеја 4 и (2) од овој закон.

(6) Субјектите од членот 52 на овој закон се должни да донесат решение за одбивање на барањето, во целост или делумно, односно заклучок во писмена форма кој треба да ги содржи причините за одбивање на барањето, како и поука за можностите за жалба по решението или по заклучокот. Субјектите од членот 52 на овој закон се должни да го достават решението или заклучокот во роковите предвидени во членот 53 од овој закон.

(7) Против решението или заклучокот од ставот (6) на овој член, донесено од субјектот од членот 52 став (1) алинеја 1 на овој закон, барателот има право да поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина.

(8) Против решението или заклучокот од ставот (6) на овој член, донесено од субјектот од членот 52 став (1) алинеи 2, 3 и 4 на овој закон, барателот има право на жалба до органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 56

Собирање и објавување на информациите за животната средина

(1) Субјектите од членот 52 на овој закон се должни, во зависност од нивната надлежност, информациите за животната средина со кои располагаат или кои други ги чуваат во нивно име, да обезбедат ширење, достапност на јавноста и одржување на информациите, во форми и во формати кои можат лесно да се репродуцираат и да бидат достапни преку компјутерските мрежи за комуникација.

(2) Субјектите од членот 52 на овој закон се должни, во зависност од нивната надлежност, да овозможат учество на јавноста во текот на изготвувањето на закони, други прописи и правни акти во согласност со условите, начинот и постапката определени со членот 61 став (4) на овој закон.

(3) Во случај на непосредна опасност за животот или за здравјето на луѓето или на животната средина, предизвикана од активности на човекот или од влијанието на природата, субјектите од членот 52 на овој закон, се должни, без одлагање, да ги објават сите информации кои ги имаат или што други ги чуваат во нивно име, со цел за да се овозможи на јавноста да преземе мерки за спречување или за ублажување на штетата што би можела да настане.

Член 57

Орган надлежен за ширење на информациите за животната средина

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина се грижи за ширење на информации за животната средина и за обезбедување на полесен пристап до информациите за животната средина кои ги поседуваат субјектите од членот 52 на овој закон.

Член 58

Надоместок на трошоците за давањето на бараната информација

(1) Субјектите од членот 52 на овој закон за давање на бараните информации, не наплатуваат надоместок.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, субјектите од членот 52 на овој закон, наплатуваат надоместок на трошоците за давање информации по барање на заинтересираната страна, во определени случаи.

(3) Владата на Република Македонија ги пропишува случаите и висината на надоместокот од ставот (2) на овој член, како и случаите за ослободување од обврската за плаќање на надоместокот на трошоците за давање информации.

(4) Висината на надоместокот на трошоците за давање информации, определена со прописот од ставот (3) на овој член, треба да биде разумна и да не ги надминува реалните трошоци направени со цел за да се достави бараната информација.

(5) Пребарувањето на регистрите или евиденциите на податоци, како и проверувањето на информациите на местото каде што се чуваат или се одржуваат се врши без надоместок.

IX ПЛАНИРАЊЕ НА ЗАШТИТАТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 59

Систем за планирање

(1) Заради остварување на целите утврдени во членот 4 став (1) од овој закон, преку систем на мерки и активности за долгорочно планирање на заштитата и унапредувањето на животната средина, развојот на заштитата и управувањето со животната средина се определува и се насочува, во согласност со вкупниот економски, општествен и културен развој на Република Македонија, при што приоритет се дава на мерките за заштита и унапредување на животната средина, во интерес на сегашните и на идните генерации.

(2) Со системот за планирање од ставот (1) на овој член се насочува и се усогласува реализирањето на економските, техничките, научните, образовните, организациските и на другите мерки и активности, како и на мерките за спроведување на обврските преземени со ратификуваните меѓународни договори, со цел да се заштити и унапреди животната средина и да се обезбеди одржлив развој.

(3) Мерките за заштита и унапредување на животната средина, утврдени со планските документи за животната средина, се усогласуваат со мерките определени со стратешките, планските и со програмските документи во областа на регионалниот развој, образованието и науката, стопанските дејности кои се засноваат на користењето на природните богатства, транспортот, телекомуникациите, туризмот, просторното и урбанистичкото планирање и користењето на земјиштето.

Член 60

Видови плански документи и надлежност за нивното донесување

(1) Врз основа на политиките и целите за животната средина, оцената на состојбите, како и утврдувањето на мерките што треба да се преземат заради постигнување на целите за животна средина, Владата на Република Македонија, на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, донесува Национален акционен план за животната средина на Република Македонија (во натамошниот текст: Национален акционен план за животна средина).

(2) Советот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, врз основа на оцената на своите специфични состојби и потреби, а во согласност со Националниот акционен план за животната средина, донесуваат локални акциони планови за животната средина, во согласност со методологијата од членот 61 став (3) на овој закон.

(3) Одделни делови од локалните акциони планови за животната средина можат да претставуваат соодветни стратегии или планови, доколку тие ги исполнуваат условите предвидени со посебните закони.

(4) Планските документи од ставовите (1) и (2) на овој член се донесуваат за период од шест години и тековно се обновуваат во зависност од новонастанатите услови, а задолжително се обновуваат по истекот на рокот за кои се донесени.

(5) Советот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје формира тело, раководено од градоначалникот, кое ќе го следи имплементирањето на локалниот акционен план за животна средина и ќе предлага промени во локалниот акционен план за животна средина, а за тоа еднаш годишно го известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 61

Постапка за донесување на планските документи, изготвувањето на прописи и учеството на јавноста во постапката

(1) Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, донесува Национален акционен план за животната средина.

(2) Учеството на јавноста во подготовката и донесувањето на Националниот акционен план за животната средина и на локалните акциони планови за животна средина се одвива на начин и под услови определени со членот 69 од овој закон.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува методологија за изработка на локалните акциони планови за животна средина.

(4) Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува условите, начинот и постапката за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти од областа на животната средина.

Член 62

Надлежност за спроведување на планските документи

(1) Националниот акционен план за животната средина го спроведуваат надлежните органи на државната управа и на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, јавните претпријатија и јавните установи, како и другите правни и физички лица кои врз основа на јавно овластување вршат дејност или преземаат активности што имаат влијание врз животната средина.

(2) Врз основа на податоците добиени од органите, организациите, институциите и од правните и физичките лица од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина на секои три години изготвува извештај за спроведувањето на планот и го доставува до Владата на Република Македонија.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го пропишува начинот на доставување на податоците од органите, организациите и институциите, јавните претпријатија и јавните установи, како и другите правни и физички лица од ставот (1) на овој член надлежни за спроведување на планот.

(4) Локалниот акционен план за животната средина го спроведуваат градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје, како и другите правни и физички лица определени со планот. На предлог на градоначалникот, советот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје го пропишува начинот на доставување на податоците од органите и правните и физичките лица надлежни за спроведување на планот.

(5) Врз основа на податоците доставени во согласност со одредбите на ставовите (2) и (4) од овој член, органот надлежен за донесување на планот може да одлучи планот да се измени или да се дополни.

Член 63

Содржина на Националниот акционен план за животната средина

Националниот акционен план за животната средина содржи:

- 1) општи среднорочни и долгорочни мерки за заштита и за управување со животната средина и здравјето на луѓето;
- 2) насоки за заштита од загадување и за унапредување на квалитетот на водата, воздухот и почвата, заштита на природата, заштита од бучава, јонизирачко и нејонизирачко зрачење, управување со отпадот, како и други активности за заштита на климатскиот систем од негативните антропогени влијанија и активности кои се од значење за заштитата на животната средина и здравјето на луѓето, а се уредуваат со посебни закони;
- 3) управување и користење на природните богатства;
- 4) предвидени активности за подигање на јавната свест и за развој на образованието за заштита и унапредување на животната средина;
- 5) влијанијата на предвидените мерки врз економскиот развој;
- 6) надлежни субјекти за спроведување на одделните елементи на Планот и
- 7) други мерки и активности од значење за заштита и унапредување на животната средина.

Член 64

Содржина на локалните акциони планови за животната средина

Локалните акциони планови за животната средина, врз основа на оцената за степенот на загаденоста на животната средина во даденото подрачје, содржат среднорочни и долгорочни мерки и активности за заштита на животната средина и здравјето на луѓето, од интерес и во надлежност на општината, на градот Скопје и општините во градот Скопје, а особено за:

- 1) заштита на воздухот од загадување и за подобрување на квалитетот на воздухот;
- 2) снабдување со квалитетна вода за пиење во доволни количини;
- 3) заштита на водите од загадување, пречистување на отпадните води, прогресивно намалување на штетните испуштања и постепено елиминирање на емисиите на опасни супстанции во водите и за ублажување на последиците од штетното дејство на водите и од недостигот на вода;
- 4) управување со отпад;
- 5) заштита од бучава и вибрации настанати како резултат на стопанските и на другите дејности и активности;
- 6) урбан развој и просторно планирање;
- 7) развој на локалниот јавен транспорт и сообраќајот на подрачјето;
- 8) зголемување на енергетската ефикасност;
- 9) развој на еколошко-културниот туризам и неговото влијание врз животната средина;
- 10) заштита на биодиверзитетот;
- 11) управување и користење на природните богатства;
- 12) подигање на јавната свест и развој на образованието за заштита и унапредување на животната средина;
- 13) последиците од економскиот развој врз животната средина и
- 14) надлежните субјекти за спроведување на одделните елементи на планот.

X ОЦЕНА НА ВЛИЈАНИЕТО НА ОПРЕДЕЛЕНИ СТРАТЕГИИ, ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 65

Стратегиска оцена

(1) На предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, Владата на Република Македонија ги пропишува стратегиите, плановите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми (во натамошниот текст: плански документи), за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето (во натамошниот текст: стратегиска оцена).

(2) Стратегиска оцена се спроведува на плански документи кои се подготвуваат во областа на земјоделството, шумарството, рибарството, енергетиката, индустријата, рударството, транспортот, регионалниот развој, телекомуникациите, управувањето со отпадот, управувањето со водите, туризмот, просторното и урбанистичкото планирање и користење на земјиштето, на Националниот акционен план за животната средина и на локалните акциони планови за животната средина, како и врз сите стратегиски, плански и програмски документи со кои се планира изведување на проекти за кои се врши оцена на влијанието од проектот врз животната средина.

(3) За планските документи кои не се определени со прописот од ставот (1) на овој член, стратегиска оцена се врши само тогаш кога е веројатно дека тие би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето. Во случаите кога планскиот документ го донесува орган на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, советот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје може да одлучи да не се спроведува стратегиска оцена на планските документи само по претходно одобрение од органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Во случаите кога планскиот документ го донесува органот на државната управа, државниот орган надлежен за изготвувањето на планските документи може да одлучи да не врши стратегиска оцена само по претходно одобрение од Владата на Република Македонија.

(4) Владата на Република Македонија ги пропишува критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките од ставот (3) на овој член во врска со тоа дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето.

(5) При донесувањето на одлуката од ставот (3) на овој член, надлежниот орган е должен да ги консултира органите засегнати од имплементацијата на планските документи.

(6) Одлуката од ставот (3) на овој член, во која се образложени причините за неспроведување на стратегиска оцена, се објавува на начин пропишан од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина со актот што го донесува согласно со членот 69 став (5) од овој закон.

Член 66

Исклучоци

Стратегиска оцена не се спроведува за плански документи кои се донесуваат:

- за потребите на одбраната на Република Македонија,

- за време на воена или вонредна состојба и
 - во областа на финансиите и Буџетот на Република Македонија и буџетот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Член 67

Извештај за стратегиската оцена на животната средина

(1) Кога е потребно спроведување на стратегиска оцена на влијанијата врз животната средина, во согласност со членот 65 од овој закон, органот кој го подготвува планскиот документ изготвува извештај за стратегиска оцена на животната средина (во натамошниот текст: извештај за животната средина).

(2) Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува содржината на извештајот за животната средина.

(3) При определувањето на обемот и на деталноста на информациите во извештајот за животната средина, органот кој ја спроведува стратегиската оцена е должен да побара мислење од органите кои се засегнати од имплементацијата на планскиот документ.

(4) При определувањето на обемот и на деталноста на информациите, во согласност со ставот (2) од овој член, органот кој ја спроведува стратегиската оцена треба да ги земе предвид постоечките знаења и методи на оценување, содржината и нивото на деталност на планските документи и нивниот удел во процесот на одлучување, интересите на јавноста и потребата од информации на органот кој одлучува.

(5) Органот кој го подготвува планскиот документ за изготвувањето на извештајот за животната средина, ангажира најмалку едно лице од Листата на експерти за стратегиска оцена на животната средина од членот 68 на овој закон, кој го потпишува извештајот како одговорно лице за неговиот квалитет. Доколку извештајот за животната средина го изготвуваат повеќе лица, или други експерти или правни лица, тогаш извештајот задолжително го потпишува најмалку едно лице од Листата на експерти од членот 68 на овој закон, како одговорно лице за неговиот квалитет.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува постапката за избор на лица од Листата на експерти од членот 68 на овој закон, кој ќе го изготви извештајот од ставот (5) на овој член.

(7) Стратегиската оцена ја спроведува органот кој го подготвува планскиот документ.

(8) Стратегиската оцена на планските документи кои ги донесуваат општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, ја спроведува градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје.

Член 68

Листа на експерти за стратегиска оцена на животната средина

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина установува и води Листа на експерти за стратегиска оцена на животната средина.

(2) Експерт за стратегиска оцена на животната средина може да биде секое физичко лице кое ги исполнува следниве услови да има:

- високо образование од областа на природните науки,
- техничко познавање на експертско ниво од областа на животната средина и

- најмалку пет години работно искуство во областа на која се однесува стратегијата, планот или програмата.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува критериумите, начинот, постапката и надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување на физичко лице од Листата од ставот (1) на овој член.

(4) Листата на експерти од ставот (1) на овој член се води според областите наведени во членот 65 став (2) од овој закон.

Член 69

Известување и учество на јавноста

(1) Пред започнување на постапката за усвојување на планскиот документ и во рок од пет работни дена од денот на комплетирањето на извештајот за животната средина, органот кој го подготвува планскиот документ, објавува информации кои се однесуваат на нацртот на планскиот документ и извештајот за животната средина, местото каде што може да се разгледа нацртот на планскиот документ заедно со информација за постапката за учество на јавноста.

(2) Органот од ставот (1) на овој член е должен истовремено нацртот на планскиот документ и извештајот за животната средина да го достави до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и органите засегнати од имплементацијата на планските документи, правните и физичките лица и јавноста можат да го достават своето мислење во врска со нацртот на планскиот документ и извештајот за животната средина, до органот кој го подготвува планскиот документ, во рок од 30 дена од денот на доставувањето, односно објавувањето на информациите во врска со нив.

(4) Органот од ставот (1) на овој член е должен, при изработката на планскиот документ, да ги земе предвид мислењата добиени согласно со ставот (3) од овој член за што подготвува посебен извештај.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го пропишува начинот на објавување на информациите и учеството на јавноста од ставот (1) на овој член и начинот на подготвувањето на извештајот од ставот (4) на овој член.

Член 70

Оцена на прекуграничните влијанија при подготовката на планскиот документ во Република Македонија

(1) Доколку постои веројатност спроведувањето на планскиот документ во Република Македонија да предизвика прекугранично влијание врз животната средина и животот и здравјето на луѓето, на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, на засегнатата држава ѝ се доставуваат:

- опис на планскиот документ,
- извештај за стратегиска оцена на животната средина на планскиот документ и
- покана за учество во консултациите за планскиот документ во рок од два месеца од денот на доставувањето на поканата.

(2) На барање на државата којашто смета дека определен плански документ кој се подготвува во Република Македонија, може да влијае врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето на нејзина терито-

рија, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги обезбедува информациите од ставот (1) на овој член.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за работите од областа на надворешните работи го пропишува начинот на спроведување на прекуграничните консултации од ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 71

Оцена на прекуграничните влијанија кога планските документи се подготвуваат во друга држава

(1) Доколку Република Македонија добие известување од надлежен орган на друга држава за подготовка на плански документ којшто може да има влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето во Република Македонија, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен веднаш да започне постапка за оцена на засегнатоста на Република Македонија од реализацијата на планскиот документ.

(2) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина оцени дека планскиот документ од ставот (1) на овој член може да има влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето во Република Македонија, веднаш го известува надлежниот орган на другата држава за намерата релевантните институции и засегнатата јавност на Република Македонија да се вклучат во консултациите пред усвојувањето на планскиот документ, под услови и на начин предвидени со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија.

(3) Ако органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или некоја друга релевантна институција на Република Македонија дознаат за подготовка на плански документ во друга држава од ставот (1) на овој член, тие се должни веднаш да го известат органот на државната управа надлежен за работите од областа на надворешните работи на Република Македонија за потребата од доставување официјално известување до надлежниот орган на другата држава, со цел за да се овозможи учество во постапката од ставот (2) на овој член.

Член 72

Оцена на извештајот за животната средина

(1) Органот кој го подготвува планскиот документ е должен во извештајот за животната средина, да ги вгради релевантните мислењата, добиени согласно со членот 69 став (3) од овој закон и заедно со планскиот документ да го достави до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја оценува соодветноста на извештајот за животната средина во рок од 60 дена од денот на доставувањето на документацијата од ставот (1) на овој член и истата ја доставува до органот кој го усвојува планскиот документ.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да овласти лица за оценување на извештајот за животната средина од Листата од членот 68 на овој закон, кое не учествува во подготовката на извештајот.

(4) Кога за подготовка на планскиот документ е надлежен органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, извештајот за животната средина заедно со оцената на соодветноста на извештајот го прави достапен за јавноста.

Член 73

Одлучување

(1) Органот кој го подготвува планскиот документ или промената на планскиот документ, во согласност со членот 65 од овој закон, е должен да ги земе предвид наодите од извештајот за животната средина, мислењата и коментарите добиени од органите кои се засегнати од имплементацијата на планскиот документ, како и резултатите од прекуграничните консултации.

(2) Органот кој го усвојува планскиот документ е должен да го земе предвид и мислењето на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во врска со соодветноста на извештајот за животната средина.

Член 74

Објавување на одлуката

(1) Органот кој го усвојува планскиот документ е должен да ја објави одлуката за усвојување и за тоа да ја известат другата држава што е консултирана во согласност со членот 70 од овој закон, на начин предвиден со членот 69 став (3) од овој закон.

(2) Во случаите од членот 71 на овој закон органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина на Владата на Република Македонија и предлага донесување на заклучок по однос на стратегиската оцена на планскиот документ што го носи другата држава.

(3) Владата на Република Македонија преку органот на државната управа надлежен за работите од областа на надворешните работи ја известува другата држава за исходот од спроведувањето на стратегиската оцена.

Член 75

Следење на ефектите од спроведувањето на планските документи

(1) Органот кој го подготвува планскиот документ е должен да ги следи ефектите врз животната средина и врз здравјето на луѓето од спроведувањето на планскиот документ, со цел во рана фаза да се согледаат непредвидените негативни ефекти и да се преземат соодветните дејствија за поправање на состојбата.

(2) Во случај на согледани негативни ефекти од спроведувањето на планскиот документ од ставот (1) на овој член, органот кој го подготвува планскиот документ, како и друго правно и физичко лице и здруженија на граѓани од областа на животната средина се должни за тоа да го известат органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

XI ОЦЕНА НА ВЛИЈАНИЈАТА НА ОПРЕДЕЛНИ ПРОЕКТИ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 76

Предмет на оцената на влијанијата врз животната средина

(1) Предмет на оцената на влијанијата врз животната средина се проектите определени во согласност со членот 77 од овој закон, кои поради нивниот карактер, обем или локацијата на којашто се изведуваат можат да имаат значително влијание врз животната средина.

(2) Оценувањето од ставот (1) на овој член се врши преку определување, опис и проценка на влијанијата кои ги има или би можел да ги има определениот проект во текот на неговата изведба, работење и престанок со работа врз:

- луѓето и биолошката разновидност,
- почвата, водата, воздухот и другите природни богатства, како и климата,
- историското и културното наследство, како и врз меѓусебните влијанија на елементите од алинеите 1, 2 и 3 на овој став.

Член 77

Проекти за кои се спроведува постапка за оцена на влијанието врз животната средина

(1) Владата на Република Македонија, на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, ги определува проектите за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на влијанието врз животната средина и ги определува критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување постапка за оцена на влијанието врз животната средина, за други, генерално определени проекти, кои би можеле да имаат значително влијание врз животната средина, како и ги определува критериумите врз основа на кои се утврдува потреба од спроведување постапка за оцена на влијанието врз животната средина при настанување на промени на постојни објекти.

(2) Потребата од спроведување на постапка за оцена на влијанието врз животната средина се утврдува и со испитување на секој одделен случај, врз основа на карактерот, обемот и локацијата согласно со критериумите од ставот (1) на овој член, а имајќи ги предвид најновите научни и технички сознанија и решенијата во прописите со кои се определуваат најниските граници на емисии во животната средина.

Член 78

Проекти кај кои не се врши оцена на влијанието врз животната средина

(1) Владата на Република Македонија, во посебни случаи, може да одлучи, испитувајќи случај по случај, да не се врши оцена на влијанието врз животната средина, во целост или делумно, за проектите, во случај на:

- воена или вонредна состојба,
- за потребите на одбраната на Република Македонија, доколку се утврди дека спроведувањето на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина има негативен ефект врз одбраната или
- потреба од итно спречување на настаните кои не можеле да се предвидат, а кои можат сериозно да влијаат врз здравјето, безбедноста или врз имотот на луѓето или врз животната средина.

(2) За проектите од ставот (1) на овој член за кои не се врши оцена на влијанието врз животната средина, на предлог на Владата на Република Македонија, се спроведува алтернативен метод за оцена на влијанието врз животната средина.

(3) За проектите од ставот (1) алинеја 2 на овој член за кои не се врши оцена на влијанието врз животната средина, Владата на Република Македонија е должна:

- на соодветен начин да ја извести јавноста и да ја образложи одлуката да не се врши оцена на влијанието врз животната средина и
- да ја информира засегнатата јавност за сознанијата добиени со алтернативните методи за оцена на влијанието врз животната средина.

(4) Владата на Република Македонија поблиску ги пропишува начинот и постапката на известување на јавноста во врска со податоците од ставот (2) на овој член за проектите во случаите од ставот (1) на овој член.

(5) По добивањето на известувањето од членот 80 на овој закон, во случаите определени во ставот (1) од овој член органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја известува Владата на Република Македонија.

Член 79

Начин на оцена на влијанието на проектот врз животната средина

(1) Постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина се состои од определување, опис, оцена и процена на директното и на индиректното влијание врз животната средина од спроведувањето или од неспроведувањето на проектот.

(2) Влијанието на проектот врз животната средина се оценува во согласност со состојбата на животната средина на засегнатото подрачје во времето кога се поднесува известувањето за намерата за спроведување на проектот.

(3) При оцена на влијанието на проектот врз животната средина се зема предвид:

- подготовката, изведувањето, спроведувањето и престанувањето со реализација на проектот, вклучувајќи ги и резултатите и ефектите од завршувањето на проектот,
- отстранувањето на загадувачките супстанции и враќање на засегнатото подрачје во поранешната состојба, доколку таа обврска е предвидена со посебни прописи и
- нормалното функционирање на проектот, како и можностите за хаварии.

Член 80

Известување за намерата за изведување на проектот

(1) Секое правно и физичко лице кое има намера да спроведува проект за кој постои веројатност дека е опфатен со членовите 77 и 78 став (1) алинеја 2 од овој закон (во натамошниот текст: инвеститор) е должно, до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, да поднесе известување за намерата за спроведување на проектот, како и негово мислење за потребата од оцена на влијанието на проектот врз животната средина (во натамошниот текст: известување).

(2) Инвеститорот е должен известувањето од ставот (1) на овој член да го поднесе до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во писмена и во електронска форма.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето, го известува инвеститорот за потребата од дополнување на известувањето.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, во рок од пет работни дена од денот на приемот на целосното известување, да го објави на начин определен во членот 90 став (1) точка 1 од овој закон.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува информациите што треба да ги содржи известувањето. Пропишаните информации треба да бидат доволни за органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина да може да ја утврди потребата од оцена на влијанијата на проектот врз животната средина.

Член 81

Постапка за утврдување на потребата од оценка на влијанието на проектот врз животната средина

(1) Постапката за утврдување на потребата од оценка на влијанието на проектот врз животната средина се врши за проекти определени согласно со членот 77 од овој закон.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува постапката за утврдување на потребата од оценка на влијанието на проектот врз животната средина.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да ја заврши постапката за утврдување на потребата од оценка на влијанието на проектот врз животната средина, во рок од 30 дена од денот на приемот на известувањето во целост, според членот 80 од овој закон.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина со решение го известува инвеститорот за потребата од оценка на влијанието на проектот врз животната средина. Врз основа на известувањето, инвеститорот поднесува барање за определување на обемот на оцената на влијанието на проектот врз животната средина.

(5) Решението од ставот (4) на овој член се објавува во рок од пет работни дена од денот на донесувањето, на начин определен во членот 90 став (1) точка 2 од овој закон.

(6) Против решението од ставот (4) на овој член, инвеститорот, засегнатите правни или физички лица, како и здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина, можат да поднесат жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина, во рок од осум дена од денот на објавувањето на решението.

(7) Правното и физичкото лице од членот 80 став (1) на овој закон, може при поднесувањето на известувањето за намерата за изведување на проектот да побара органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, истовремено да поднесе и барање за определување на обемот на оцената на влијанието на проектот врз животната средина од ставот (4) на овој член.

(8) Во случаите од ставот (7) на овој член органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува заедничко решение во кое е содржано и мислењето за обемот на студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина од членот 82 на овој закон.

Член 82

Определување на обемот на оцената на влијанието на проектот врз животната средина

(1) Врз основа на барањето за определување на обемот на оцената на влијанието на проектот врз животната средина и видот на проектот, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го определува обемот на студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина.

(2) За определување на обемот на студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да овласти лица од Листата на експерти од членот 85 став (1) на овој закон.

(3) При изготвувањето на мислењето за определување на обемот на студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина, органот на државната

управа надлежен за работите од областа на животната средина ги зема предвид мислењата на инвеститорот и мислењата добиени согласно со членот 81 став (5) од овој закон.

(4) Мислењето за обемот на студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина особено треба да ги содржи:

- алтернативите кои треба да се земат предвид,
- основниот преглед и истражувањата кои треба да се направат,
- методите и критериумите кои се користат за предвидување и за процена на ефектите,
- мерките за подобрување кои треба да се земат предвид,
- правните лица кои треба да бидат консултирани за време на подготовката на студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина и
- структурата, содржината и должината на информациите за животната средина.

Член 83

Студија за оценка на влијанието на проектот врз животната средина

(1) Инвеститорот е должен да ја подготви студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина потребна за спроведување на постапката за оценка на влијанието на проектот врз животната средина и да ја достави до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во писмена и во електронска форма.

(2) Инвеститорот кој ја подготвува студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина ангажира најмалку едно лице од Листата на експерти од членот 85 став (1) на овој закон, кое ја потпишува студијата како одговорно лице за нејзиниот квалитет. Доколку студијата се изработува од повеќе лица, други експерти или правно лице, инвеститорот назначува најмалку едно лице од Листата на експерти кое ја потпишува студијата како одговорно лице за нејзиниот квалитет.

(3) Органите на државната управа, органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје кои поседуваат информации релевантни за изработката на студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина, се должни тие информации, на барање на инвеститорот, да му ги направат достапни, во согласност со членот 51 став (1) и членот 53 од овој закон.

(4) Во рок од пет работни дена од денот на приемот, односно комплетирањето, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја објавува студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина, на начин определен во членот 90 став 1 точка 3 од овој закон и ја доставува за консултации до општината или градот Скопје на чиешто подрачје треба да се спроведува проектот.

(5) Секое лице, органите на државната управа, градоначалниците на општините, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, можат да го достават своето мислење, во писмена форма, до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од 30 дена од денот на објавувањето на студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина.

(6) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина не е обврзан да ги земе предвид мислењата доставени по истекот на рокот од ставот (5) на овој член.

(7) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина утврди дека доставената студија за оценка на влијанието на проектот врз животната средина не ги содржи барања

та пропишани согласно со членот 84 од овој закон, му ја враќа на инвеститорот и определува рок за дополнување или преработка, што не може да биде подолг од 40 дена, почнувајќи од денот на приемот на студијата.

(8) Ако инвеститорот не ја дополни студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, во согласност со ставот (7) од овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја доставува студијата до лицето кое согласно со членот 86 од овој закон, е определено да го подготви извештајот за влијанието на проектот врз животната средина.

Член 84

Содржина на студијата за оцена на влијанието врз животната средина

Содржината на барањата што треба да ги исполнува студијата за оцена на влијанието врз животната средина ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 85

Листа на експерти за оцена на влијанието на проектот врз животната средина

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина установува и води Листа на експерти за оцена на влијанието на проекти врз животната средина.

(2) Експерт за оцена на влијание врз животната средина може да биде секое физичко лице кое ги исполнува следниве услови:

- има техничко познавање на експертско ниво од областа на животната средина, стекнато со високо образование од областа на природните и техничките науки, како и со обука и

- има најмалку пет години работно искуство во соодветната област за којашто се вклучува во Листата на експерти.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува дополнителните критериуми, начинот, постапката и надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување од Листата од ставот (1) на овој член.

Член 86

Извештај за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина

(1) Извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, го изготвува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или од него овластени лица коишто се наоѓаат во Листата на експерти за оцена на влијанија на проекти врз животната средина од членот 85 став (1) на овој закон.

(2) Лицето коешто се наоѓа на Листата од членот 85 став (1) на овој закон доколку го изготвил известувањето за намерата за спроведување на проектот, или мислењето за обемот на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина или студијата за оцена на влијанието врз животната средина, нема право да го изготвува извештајот од ставот (1) на овој член.

(3) Изготвувањето на извештајот од ставот (1) на овој член, се врши врз основа на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, како и врз основа на мислењата доставени во врска со студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина.

(4) Со извештајот од ставот (1) на овој член, се утврдува дали студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина ги задоволува барањата пропишани со овој закон и ги предлага условите кои треба да се утврдат со дозволата за спроведување на проектот, како и мерките за спречување и за намалување на штетните влијанија.

(5) Рокот за подготовка на извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина не може да биде подолг од 60 дена од денот кога е доставена студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина заедно со мислењата по студијата.

(6) Рокот утврден во ставот (5) од овој член може да биде продолжен од оправдани причини, особено во сложени случаи, но не повеќе од 30 дена.

(7) Доколку при подготовката на извештајот од ставот (1) на овој член е утврдено дека постојат одредени недостатоци во студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина му ја враќа студијата на инвеститорот, кој треба да ја дополни или да ја доработи во рок не подолг од 30 дена. Кога извештајот се подготвува од овластено лице од ставот (1) на овој член, истото нема право да ја дополнува или да ја доработува студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина.

(8) Инвеститорот е должен, на свој трошок, да ги обезбеди документите користени при изработката на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, во рок од пет работни дена од денот на приемот на барањето за обезбедување на документите.

(9) Лицето од ставот (1) на овој член го доставува извештајот за оцена на влијанието на проектот врз животната средина до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во пишана форма.

(10) Во рок од пет работни дена од денот на изготвувањето на извештајот за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го доставува извештајот до органите на државната управа кои се надлежни за вршењето на дејностите на кои се однесува проектот и до органите на општината или на градот Скопје на чиешто подрачје се предвидува да се спроведува проектот и го објавува извештајот на начинот определен со членот 90 став (1) точка 4 од овој закон.

(11) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ја пропишува формата, содржината, постапката и начинот за изработка на извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина.

(12) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува постапката за овластување на лицата од Листата на експерти од членот 85 став (1) на овој закон, кои ќе го изготват извештајот од ставот (1) на овој член.

Член 87

Решение со кое се дава согласност или се одбива барањето за спроведување на проектот

(1) Врз основа на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, јавната расправа од членот 91 на овој закон и добиените мислења, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од 40 дена од денот на под-

несувањето на извештајот од членот 86 на овој закон, носи решение со коешто дава согласност или го одбива барањето за спроведување на проектот (во натамошниот текст: решение).

(2) Решението содржи оценка за тоа дали студијата за оценка на влијанијата на проектот врз животната средина ги задоволува барањата пропишани со овој закон и условите за издавање на дозволата за спроведување на проектот согласно со членот 88 од овој закон, како и мерки за спречување и за намалување на штетните влијанија, а посебно:

- спречување на штетните влијанија врз животната средина како резултат на изведувањето на проектот,

- спречување, ограничување, ублажување или намалување на штетните влијанија,

- зголемување на поволните влијанија врз животната средина, како резултат на спроведувањето на проектот и

- процена на очекуваните ефекти од предложените мерки.

(3) Во рок од пет работни дена од денот на донесувањето на решението од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го доставува решението до инвеститорот, до органот на државната управа надлежен за издавање дозвола, односно решение за спроведување на проектот и до општината или градот Скопје на чиешто подрачје би требало да се спроведува проектот.

(4) Решението од ставот (1) на овој член се објавува во рок од пет работни дена од денот на донесувањето, во согласност со членот 90 став (1) точка 5 од овој закон.

(5) Решението од ставот (1) на овој член престанува да произведува правно дејство, доколку во период од две години од неговото донесување, не се отпочнало со спроведување на проектот. На барање на инвеститорот, важноста на решението може да се продолжи само доколку во периодот од две години нема значителни измени на условите во засегнатото подрачје, новите сознанија поврзани со основната содржина на студијата и развојот на нова технологија, што би можела да биде употребена во проектот.

Член 88

Правното дејство на решението

(1) Органот кој е надлежен за издавање дозвола, односно решение за спроведување на проектот за кој се врши оценка на влијание врз животната средина, нема да издаде дозвола, односно решение за спроведување на проектот доколку инвеститорот не го приложи решението од членот 87 на овој закон со коешто се дава согласност за спроведување на проектот или решението од членот 81 став (4) на овој закон со кое за проектот не се спроведува оценка на влијанијата врз животната средина, односно одлуката на Владата на Република Македонија донесена во врска со проектите од членот 78 став (1) алинеја 2 на овој закон.

(2) Органот кој е надлежен за издавање дозвола, односно решение за спроведување на проектот за кој се врши оценка на влијанието врз животната средина, е должен веднаш да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за поднесените барања за спроведување на проекти за кои не е направена оценка на влијанијата врз животната средина, а кои се определени согласно со членовите 77 и 78 став (1) од овој закон.

(3) Дозволата или решението за спроведување на проект издадена спротивно од ставот (1) на овој член се смета за ништовна.

Член 89

Остварување на правата на засегнатите правни и физички лица

(1) Засегнатите правни или физички лица, како и здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина имаат право на жалба против решението од членот 87 став (1) на овој закон до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението, согласно со членот 90 став (1) точка 5 од овој закон.

(2) Засегнатите правни или физички лица, како и здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина имаат право на жалба против решението од членот 87 став (1) на овој закон до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од денот кога дознале за донесување на решението доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина не постапувала во согласност со членовите 90 став (1) и 91 од овој закон.

(3) Инвеститорот има право на надомест на штетата, согласно со општите прописи за надомест на штета, доколку дозволата или решението со коешто се дава согласност за спроведување на проектот е поништено, затоа што било издадено спротивно на постапката пропишана со овој закон.

(4) Засегнатите правни или физички лица, како и здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина имаат право, пред надлежниот суд, да поднесат барање за преземање привремена мерка забрана за спроведување на проектот во рок од 15 дена од денот кога дознале за донесување на дозволата, односно решението за спроведување на проектот од членот 88 став (1) на овој закон.

Член 90

Достапноста на документите и на информациите за оцената на влијанијата врз животната средина до јавноста

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да го објави:

1) известувањето од членот 80 став (1) на овој закон во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија и на Интернет страницата на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;

2) решението од членот 81 став (4) на овој закон во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија, на Интернет страницата, како и на огласната табла во органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;

3) дека студијата за оценка на влијанијата на проектот врз животната средина од членот 83 на овој закон е подготвена и достапна за јавноста во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија, на локалната радио и ТВ-станица, а нетехничкиот извештај се објавува на Интернет страницата на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;

4) извештајот за соодветноста на студијата за оценка на влијанијата на проектот врз животната средина од членот 86 на овој закон во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија и на Интернет страницата на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;

5) решението од членот 87 став (1) на овој закон со кое се дава согласност или се одбива барањето за спроведување на проектот во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија на Интернет страницата, како и на огласната табла во органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и

6) местото и времето на одржување на јавната расправа од членот 91 на овој закон во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија и на локалната радио и ТВ-станица.

(2) По барање на странска држава, информациите од ставот (1) точки 2, 3, 4 и 5 на овој член, се достапни за надлежните органи на странската држава, во согласност со постапката од членот 93 став (1) на овој закон.

(3) Како ден кога е објавена информацијата се смета денот на последното објавување на информацијата, на еден од начините определени во ставот (1) од овој член.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ќе ја пропише содржината на објавата на документите од ставот (1) точки 1, 2, 3, 4 и 5 на овој член, како и начинот на консултирање на јавноста од членот 91 на овој закон.

Член 91

Јавна расправа

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да обезбеди одржување на јавна расправа, најмалку пет работни дена пред истекувањето на рокот од членот 86 став (5) на овој закон по однос на студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина и да обезбеди достапност на информациите кои се потребни на јавноста за учество во јавната расправа, во согласност со членот 90 од овој закон, како и да ги извести здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина од подрачјето на кое се спроведува проектот.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да ја одложи јавната расправа, доколку на неа не учествуваат инвеститорот, лицата кои ја подготвувале студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина и во тој случај е должен да определи нов термин, најмалку пет работни дена од денот кога е прекината јавната расправа.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина води записник од јавната расправа во кој се наведуваат учесниците, како и заклучоците, а кон записникот се приложуваат стенографски белешки и аудио или видео запис од расправата.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен до инвеститорот, до органите на државната управа надлежни за дејностите на кои се однесува проектот и до органите на општината, на градот Скопје или на општините во градот Скопје, на чиешто подрачје се предвидува да се спроведува проектот, да достави примерок од записникот на својата Интернет страница.

(5) На јавната расправа нема да се расправа за информации кои се заштитени со посебни прописи.

Член 92

Трошоци за спроведување на постапката за оценка на влијанието на проектот врз животната средина

(1) Инвеститорот е должен да ги надомести трошоците за постапување по известувањето за намерата за изведување на проект, определување на обемот на оце-

на на влијанието врз животната средина, за подготвување на извештајот за соодветноста на студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина.

(2) Трошоците за организирањето јавна расправа и за обезбедување на достапност на информациите на јавноста ги надоместува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува висината на трошоците за спроведување на постапката за оценка на влијанието на проектот врз животната средина, кои ги надоместува инвеститорот.

Член 93

Оцена на прекуграничното влијание врз животната средина на проектот кој се спроведува во Република Македонија

(1) Доколку спроведувањето на проектот определен согласно со членот 77 од овој закон, може да предизвика значително влијание врз елементите наведени во членот 76 став (2) од овој закон, кои се наоѓаат на територијата на друга држава, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во согласност со обврските на Република Македонија кои произлегуваат од ратификуваните меѓународни договори, на надлежните органи на таа држава им доставува:

- опис на проектот,
- информации за можното влијание на проектот врз животната средина,
- покана за учество во постапката за оценка на влијанието на проектот врз животната средина и
- рок од 30 дена за добивање одговор за прифаќање или за одбивање на поканата за учество.

(2) По приемот на известувањето за заинтересираност за учество во постапката или по добивањето барање за учество во постапката, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен на надлежниот орган на странската држава да му обезбеди еднаков третман при учеството во постапката, како и за домашната јавност.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува постапките од ставовите (1) и (2) на овој член, во согласност со начелото на реципроцитет и постапките уредени со меѓународните договори што ги ратификувала Република Македонија.

Член 94

Оцена на прекуграничното влијание врз животната средина на проектот кој се изведува на територија на друга држава

(1) Ако Република Македонија добие известување од надлежниот орган на друга држава за тоа дека проектот што почнал да се изведува на територијата на таа држава може да има влијание врз животната средина во Република Македонија, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен веднаш да започне постапка за оценка на влијанието на проектот врз елементите наведени во членот 76 став (2) од овој закон, на територија на Република Македонија.

(2) Доколку органот надлежен за работи од областа на животната средина оцени дека проектот од ставот (1) на овој член може да има влијание врз животната средина во Република Македонија, веднаш покренува постапка за известување на надлежниот орган на дру-

гата држава за тоа, како и за намерата органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, релевантните институции и засегнатата јавност на Република Македонија да се вклучат во постапката за оцена на влијанијата врз животната средина, под услови и на начин предвидени со прописите на другата држава.

(3) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или некој друг орган или институција на Република Македонија дознаат за проектот од ставот (1) на овој член, тие се должни веднаш да го известат органот на државната управа надлежен за работите од областа на надворешните работи на Република Македонија, кој треба да достави официјално известување до надлежниот орган на другата држава, со цел да се овозможи учество во постапката од ставот (2) на овој член.

ХП ИНТЕГРИРАНИ ЕКОЛОШКИ ДОЗВОЛИ ЗА РАБОТЕЌЕ НА ИНСТАЛАЦИЈИТЕ КОИШТО ВЛИЈААТ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 95

Општа одредба

(1) Активностите на новите инсталации или значителните промени на постоечките, кои ги определува Владата на Република Македонија, можат да се вршат само по претходно добиена интегрирана еколошка дозвола освен, ако:

- инсталацијата се дефинира како постоечка според членот 5 точка 17 од овој закон во кој случај се применува членот 134 од овој закон и

- операторот на инсталацијата која започнува со работа пред 31 декември 2009 година одлучил да поднесе барање за дозвола за усогласување со оперативен план, во согласност со временскиот распоред од членот 135 став (5) на овој закон и со одредбите од Главата XIV на овој закон.

(2) Дозволата од ставот (1) на овој член се издава како А-интегрирана еколошка дозвола, која ја издава органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Б-интегрирана еколошка дозвола, која ја издаваат општината или градот Скопје, согласно со членот 123 од овој закон.

1. А-интегрирана еколошка дозвола

Член 96

Барање за А-интегрирана еколошка дозвола

(1) Барањето за добивање на А-интегрирана еколошка дозвола се доставува до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член, како и начинот на кој се поднесува барањето и документацијата која се приложува кон барањето од ставот (1) на овој член.

(3) За изработка на барањето и техничкиот дел од документацијата од ставот (2) на овој член, операторот може да ангажира најмалку еден експерт од Листата на експерти за интегрирани еколошки дозволи, кој одговора за нивниот квалитет.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина устанува и води Листа на експерти за интегрирани еколошки дозволи.

(5) Експерт од ставот (3) на овој член може да биде секое физичко лице кое ги исполнува следниве услови:

- има техничко познавање на експертско ниво од областа на животната средина, стекнато со високо образование од областа на природните и техничките науки, како и со обука и

- има најмалку пет години работно искуство во соодветната област за којашто се вклучува во Листата на експерти.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува дополнителните критериуми, начинот, постапката и надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување од Листата од ставот (3) на овој член.

Член 97

Постапување со барањето за А-интегрирана еколошка дозвола

(1) Во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето од членот 96 на овој закон органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, со заклучок определува со кои од податоците наведени во прописот од членот 96 став (2) на овој закон треба да се дополни барањето и во зависност од видот на недостатоците и достапноста на податоците, определува рок за дополнување на барањето кој не може да биде пократок од 15 дена од денот на приемот на заклучокот.

(2) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина не го донесе заклучокот од ставот (1) на овој член, рокот потребен за издавање на А-интегрираната дозвола започнува да тече од денот на доставувањето на барањето.

(3) Доколку барателот не постапи во согласност со заклучокот од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина со решение го отфрла барањето како некомплетно.

(4) Против решението од ставот (3) на овој член барателот може да поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 98

Усогласување во врска со барањето

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, во рок од пет работни дена, да достави по еден примерок од комплетното барање по коешто се постапува, до:

- органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството,

- органите на државната управа надлежни за активностите кои би се вршеле во инсталацијата (во натамошниот текст: другите надлежни органи) и

- општината или градот Скопје на чиешто подрачје се изведува инсталацијата.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, врз основа на нивно писмено барање, да го достави барањето и до здруженијата на граѓани основани заради заштита и унапредување на животната средина.

(3) Органите на државната управа од ставот (1) алинеи 1 и 2 на овој член имаат својство на учесници во постапката, кои се усогласуваат во врска со задолжителните и дополнителните услови што треба да бидат содржани во А-интегрираната еколошка дозвола, а се вршат консултации со општината или градот Скопје од ставот (1) алинеја 3 на овој член и со здруженијата на граѓани од ставот (2) на овој член.

Член 99

Објавување на барањето за А-интегрираната еколошка дозвола

(1) Во рок од седум дена од денот на приемот на барањето, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да го објави барањето во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија и на својата Интернет страница. Објавата во дневниот весник е на трошок на барателот на дозволата.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува содржината на објавата од ставот (1) на овој член.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на барањето, да ја обезбеди на јавноста пристап до достапните информации потребни за оформување на мислењата и на ставовите, во согласност со одредбите од овој закон.

Член 100

Права и обврски на општината и градот Скопје во однос на барањето

(1) Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни во рок од 30 дена од приемот на барањето, кое им е доставено во согласност со членот 98 став (1) од овој закон на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина да му достават мислење, во писмена форма, во однос на наводите содржани во барањето.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, врз основа на писмено барање, на градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, во рок од 15 дена, да им ги достави или да им ги направи достапни сите информации потребни за оформување на мислењето од ставот (1) на овој член.

(3) Рокот потребен за доставување на информациите од ставот (2) на овој член не се вклучува во рокот утврден во ставот (1) од овој член.

(4) Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, во рамките на рокот од ставот (1) на овој член, можат да организираат јавна расправа во врска со барањето, на начин и во постапка утврдени во статутот и со другите акти на општината и Статутот на градот Скопје.

(5) Доколку градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје во рокот од ставот (1) на овој член не ги достават писмените мислења, се смета дека немаат забелешки по барањето.

Член 101

Постапување со барањето во случај на прекугранични влијанија кога инсталацијата е на територија на Република Македонија

(1) Кога органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, врз основа на содржината на барањето, оцени дека вршењето на активности во инсталациите за кои се бара А-интегрирана еколошка дозвола можат да предизвикаат негативни влијанија врз животот и здравјето на луѓето и врз животната средина на територијата на друга држава, во согласност со обврските кои произлегуваат од меѓународните договори кои ги ратификувала Република Македонија, на надлежните органи на таа држава им доставува:

- опис на активностата,
- информации за можното влијание на инсталацијата врз животната средина,
- покана за учество во постапката и
- рок од 30 дена за добивање одговор за прифаќање или за одбивање на поканата за учество.

(2) По приемот на известувањето за заинтересираност за учество во постапката или по добивањето барање за учество во постапката, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен на надлежниот орган на другата држава да му обезбеди еднаков третман, како и за домашната јавност.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува постапките од ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 102

Постапување со барањето во случај на прекугранични влијанија кога инсталацијата е на територија на друга држава

(1) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина добие известување од друга држава за покрената постапка за издавање дозвола за интегрирано спречување и контрола на загадувањето на инсталација чијашто работа би можела да има негативни влијанија врз животот и здравјето на луѓето и врз животната средина на територијата на Република Македонија, тој е должен веднаш да спроведе постапка за оценка на засегнатоста на Република Македонија од работата на таквата инсталација.

(2) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина оцени дека инсталацијата од ставот (1) на овој член може да има негативни последици по животот и по здравјето на луѓето и на животната средина на територијата на Република Македонија, тој веднаш го известува надлежниот орган на другата држава за намерата, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, релевантните институции и засегнатата јавност на Република Македонија да учествуваат во постапката на издавање дозвола за интегрирано спречување и контрола на загадувањето, на начин и под услови предвидени со прописите на таа држава.

(3) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или некој друг орган или институција на Република Македонија дознаат за инсталацијата од ставот (1) на овој член, тие се должни веднаш да го известат органот на државната управа надлежен за работите од областа на надворешните работи на Република Македонија, кој треба да достави официјално известување до надлежниот орган на другата држава, со цел да се овозможи учество во постапката од ставот (2) на овој член.

Член 103

Поднесување мислења во врска со барањето

(1) Во рок од 30 дена од објавувањето на барањето, засегнатата јавност може да ги достави своите мислења и ставови во писмена форма.

(2) При изготвувањето на А-интегрираната еколошка дозвола, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина не е обврзан да ги земе предвид мислењата доставени по истекот на рокот утврден во ставот (1) од овој член.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен во образложението на А-интегрираната еколошка дозвола

да наведе кои од мислењата и ставовите доставени од јавноста се земени предвид, а кои не се, како и причините за тоа.

(4) На барање на засегнатата јавност, инвеститорот е должен да организира јавна расправа во рок од десет дена по истекот на рокот од ставот (1) на овој член.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува начинот и постапката за организирање на јавната расправа.

(6) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја информира општината или градот Скопје за обврската на инвеститорот да организира јавна расправа по барање на засегнатата јавност.

Член 104

Научно-техничка Комисија за најдобри достапни техники

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина формира Научно-техничка комисија за најдобрите достапни техники заради определување за најдобри достапни техники во А-интегрираните еколошки дозволи.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во Комисијата од ставот (1) на овој член назначува истакнати експерти во областа на техниката, економијата и животната средина.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја консултира Комисијата од ставот (1) на овој член, по потреба.

(4) По предлог на Комисијата од ставот (1) на овој член министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, донесува програма за работа на Комисијата.

(5) По предлог на Комисијата од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги утврдува најдобрите достапни техники за Република Македонија утврдени според одделни сектори.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските услови кои треба да ги исполнат членовите на Комисијата од ставот (1) на овој член.

Член 105

Рок за издавање на А-интегрирана еколошка дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина издава А-интегрирана еколошка дозвола врз основа на ставовите и мислењата доставени согласно со членовите 100, 101 и 103 на овој закон, во рок од 60 дена од истекот на рокот утврден во членот 103 став (1) од овој закон.

(2) Во случај кога барањето се однесува на особено комплексни случаи, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да го продолжи рокот од ставот (1) на овој член, но не подолго од 30 дена, за што е должен писмено да го извести барателот на А-интегрираната еколошка дозвола и да ги образложи причините за продолжувањето.

(3) Ако при постапувањето со барањето од членот 96 на овој закон, врз основа на ставовите и мислењата доставени во согласност со членовите 100, 101 и 103 од овој закон, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина утврди дека

се потребни дополнителни податоци, со заклучок ја прекинува постапката и определува рок, кој не може да биде пократок од 15 дена од денот на приемот на заклучокот, во кој барателот на А-интегрираната еколошка дозвола треба да ги достави потребните податоци.

Член 106

Одбивање да се издаде дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина носи решение со коешто се отфрла барањето, ако:

1) начинот на кој се предлага да се вршат активностите може да предизвика штетни последици врз здравјето и животот на луѓето и врз животната средина;

2) доставеното барање не е во согласност со овој и со друг закон и прописите донесени врз основа на нив;

3) предложените техники за вршење на активностата на инсталацијата не се во согласност со најдобрите достапни техники прифатени согласно со членот 104 став (5) од овој закон, за соодветниот индустриски сектор во кој припаѓа инсталацијата и/или

4) операторот не ги доставил потребните податоци на начин и во рок определен со заклучокот од членот 97 став (1) на овој закон, а во согласност со членот 97 став (3) од овој закон.

(2) Операторот може да поднесе жалба против решението од ставот (1) на овој член до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од приемот на решението. Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

Член 107

Содржина на А-интегрираната еколошка дозвола

(1) А-интегрираната еколошка дозвола се заснова на примена на најдобрите достапни техники.

(2) А-интегрираната еколошка дозвола особено содржи податоци за операторот и инсталацијата, како и задолжителни услови кои се однесуваат на граничните вредности на емисиите, мерките за заштита на одделните медиуми и области на животната средина и начинот на вршење на мониторинг од страна на операторот на инсталацијата.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ја пропишува содржината, формата, како и постапката за издавање на А-интегрираната еколошка дозвола.

(4) При издавањето на А-интегрирана еколошка дозвола, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина задолжително води сметка за:

- природата и за видот на активностата којашто треба да се врши во инсталацијата,

- состојбата на животната средина на локацијата на којашто е сместена инсталацијата,

- барањата за заштита на животот и здравјето на луѓето и на животната средина пропишани со закон,

- информациите содржани во студијата или во извештајот за оцена на влијанијата на проектот врз животната средина, доколку постојат,

- ставовите и мислењата доставени во согласност со членовите 100, 101 и 103 од овој закон и

- најдобрите достапни техники.

(5) Граничните вредности на емисиите за секоја од инсталациите согласно со ставот (2) од овој член, како и другите услови во А-интегрираната еколошка дозвола се утврдуваат врз основа на примената на најдобрите достапни техники.

(6) Граничните вредности на емисиите од инсталацијата што се утврдуваат во А-интегрираната еколошка дозвола не смеат да бидат повисоки од пропишаните гранични вредности на емисиите.

(7) Доколку со примената на најдобрите достапни техники не можат да се постигнат пропишаните гранични вредности на емисиите, операторот е должен да преземе дополнителни мерки со кои се овозможува тоа.

(8) Врз основа на граничните вредности на емисиите утврдени во А-интегрираната еколошка дозвола, преку примената на најдобрите достапни техники и согласно со локалните географски и хидрометеоролошки услови, операторот е должен да ги задоволи стандардите на заштита на животната средина и да го спречи или да го намали, до најмала можна мера, прекуграничното влијание врз животната средина.

(9) Граничните вредности на емисиите што се утврдуваат во А-интегрираната еколошка дозвола се применуваат на местото каде што емисиите излегуваат од инсталацијата, а можат да се определуваат и како маса и како концентрација.

(10) Доколку емисиите се испуштаат индиректно во површинска вода, при утврдувањето на граничните вредности на емисиите во А-интегрираната еколошка дозвола, се земаат предвид и ефектите од постројките за пречистување на отпадните води.

(11) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува супстанциите и нивните гранични вредности на емисии кои се утврдуваат со А-интегрираната еколошка дозвола.

(12) Нацртот на А-интегрираната еколошка дозвола му се доставува на операторот. Операторот може да ги достави своите забелешки во рок од 14 дена од денот на приемот на нацртот на дозволата.

(13) Нацртот на А-интегрираната еколошка дозвола се објавува за јавноста на начин пропишан од страна на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Јавноста може да ги достави своите забелешки во рок од 14 дена од објавувањето на нацртот на дозволата.

Член 108

Издавање на А-интегрирана еколошка дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува решение со кое се издава А-интегрирана еколошка дозвола во кое се наведуваат условите за работа на инсталацијата со А-интегрирана еколошка дозвола.

(2) Покрај операторот, по еден примерок од дозволата се доставува и до органите на државната управа надлежни за работите од областа на транспортот и врските, земјоделството, шумарството и водостопанството, здравството и економијата, а еден примерок се задржува за Регистарот на А-интегрирани еколошки дозволи.

(3) Надлежниот орган нема да издаде дозвола за работа на инсталацијата за која се прибавува А-интегрирана еколошка дозвола, доколку операторот не му ја достави А-интегрираната еколошка дозвола.

(4) За инсталациите за кои е задолжителна оценка на влијанијата врз животната средина, А-интегрирана еколошка дозвола може да се издаде само по претходно донесено решение, во согласност со членот 87 став (1) од овој закон.

(5) Жалба против решението од ставот (1) на овој член може да се поднесе од страна на засегнати правни и физички лица, како и од здруженија на граѓани основани заради унапредување и заштита на животната средина, до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина, во рок од 30 дена од објавувањето на решението.

нија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина, во рок од 30 дена од објавувањето на решението. Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

(6) Против решението од ставот (1) на овој член операторот може да изјави жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина, во рок од 15 дена единствено во однос на задолжителните услови утврдени во дозволата, а кои не биле предвидени во нацртот на дозволата или за кои операторот дал забелешки, а не биле прифатени од страна на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

(7) Решението од ставот (1) на овој член се издава врз основа на увид во инсталацијата и нејзината работа заради утврдување на исполнувањето на барањата утврдени во А-интегрираната еколошка дозвола, што го спроведува, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. За спроведениот увид, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина издава заклучок.

(8) Против заклучокот од ставот (7) на овој член, инвеститорот може да изјави жалба до министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(9) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува начинот и постапката за вршење на увидот од ставот (7) на овој член.

Член 109

Регистар на А-интегрирана еколошка дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да води и одржува Регистар на А-интегрирани еколошки дозволи.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата, содржината и начинот на водењето на Регистарот од ставот (1) на овој член, како и начинот на доставувањето на податоците за упис во Регистарот.

Член 110

Општи обврски на операторот

Операторот е должен, за време на важноста на А-интегрираната еколошка дозвола и пет години по истекот на нејзината важност, да ги чува сите документи и податоци во врска со барањето, издавањето и мониторингот предвиден со задолжителните услови во интегрираната еколошка дозвола и да ги направи достапни по барање на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Државниот инспекторат за животна средина.

Член 111

Обврски на носителот на А-интегрираната еколошка дозвола за известување

Носителот на А-интегрираната еколошка дозвола е должен да го известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, и тоа:

- редовно, за резултатите од мониторингот спроведуван согласно со задолжителните услови од А-интегрираната еколошка дозвола,

- веднаш, за секој дефект што имал или можел да има значително влијание врз здравјето на луѓето, животната средина или на имотот,
- за секоја промена во работата на инсталацијата која може да има влијание врз здравјето на луѓето, животната средина или имотот и
- за секоја планирана промена на лицата со посебни овластува во врска со А-интегрираната еколошка дозвола кои управуваат со инсталацијата.

Член 112

Обврска за асистенција

По барање на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Државниот инспекторат за животна средина, носителот на А-интегрираната еколошка дозвола е должен:

- да обезбеди целосна асистенција на државниот инспектор кој врши инспекција на инсталацијата,
- да овозможи пристап до местата каде што се земаат мостри и до точките на мониторинг означени во А-интегрираната еколошка дозвола и да овозможи собирање на податоци за усогласеноста на работата на инсталацијата со задолжителните услови од А-интегрираната еколошка дозвола со овој закон и
- да ги достави потребните податоци до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за издавање, измена или за одземање на А-интегрираната еколошка дозвола.

Член 113

Објавување на А-интегрираната еколошка дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен во рок од 15 дена од денот на издавањето да ја објави А-интегрираната еколошка дозвола на својата Интернет страница и во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија и да овозможи увид на заинтересираната јавност во информациите во врска со учеството на јавноста во постапката за издавање на дозволата и во мислењата кои се земени предвид и врз основа на кои е издадена дозволата.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува содржината на објавата од ставот (1) на овој член.

Член 114

Изменувања на А-интегрираната еколошка дозвола

А-интегрираната еколошка дозвола може да биде изменета по службена должност или по барање на операторот.

Член 115

Измена на А-интегрираната еколошка дозвола по службена должност

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина одлучува за изменување на А-интегрираната еколошка дозвола по службена должност во следниве случаи:

- при промени во развојот на најдобрите достапни техники кои можат да овозможат значително намалување на емисиите, без прекумерни трошоци,
- кога безбедноста во работењето на инсталацијата бара употреба на поинакви технологии,

- кога загадувањето на животната средина се зголемило до таа мера што предизвикува штетни последици по животот и по здравјето на луѓето и на животната средина,

- при настанување на измени во прописите за заштита на животната средина кои можат да влијаат врз работењето на инсталацијата и/или

- кога генералната еколошка ревизија бара условите во А-интегрираната еколошка дозвола да бидат променети.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува решение за измена на А-интегрираната еколошка дозвола.

(3) Операторот може да поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од доставувањето на решението од ставот (2) на овој член.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го определува временскиот период во кој вршителот на активноста е должен да го усогласи работењето на инсталацијата со барањата содржани во изменетата А-интегрирана еколошка дозвола.

(5) Измените на А-интегрираната еколошка дозвола или измените на условите во А-интегрираната еколошка дозвола се вршат според постапката за издавање на нова А-интегрирана еколошка дозвола.

(6) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, редовно, секои десет години да ги провери условите утврдени со дозволата и доколку е потребно истите да ги промени.

(7) Операторот поднесува барање за обновување на А-интегрираната еколошка дозвола до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина најдоцна една година пред истекот на временскиот период од ставот (6) на овој член.

(8) Одредбите од овој закон кој се однесуваат на издавање на А-интегрирана еколошка дозвола, постапката, учеството на јавноста, условите и содржината на А-интегрираната еколошка дозвола, како и условите за поднесување на жалби ќе се применуваат и на постапката за обновување на А-интегрираната еколошка дозвола.

Член 116

Измена на А-интегрираната еколошка дозвола по барање на носителот на дозволата

(1) Известувањето од членот 111 алинеја 3 на овој закон задолжително треба да содржи информации за обемот и за начинот на кој се извршуваат планираните промени во работењето на инсталацијата, како и за влијанието на промените врз животната средина.

(2) Како надминување на пропишаното ниво на негативни влијанија врз животната средина не се смета надминувањето коешто не ги менува задолжителните услови на А-интегрираната еколошка дозвола, а особено, ако:

- не ја зголемува потрошувачката на суровини или на енергија,
- не го зголемува количеството отпад што се создава при работењето,
- не го зголемува нивото на емисиите во животната средина и/или
- не бара изменувања во извештајот за безбедноста, кога е пропишано дека таквиот извештај се доставува задолжително.

(3) Во случај кога органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ќе утврди дека промените од ставот (1) на овој член можат да предизвикаат поголемо надминување на пропи-

шаното ниво на негативни влијанија врз животната средина, од операторот се бара да го дополни барањето со елементите наведени во прописот од членот 96 став (2) на овој закон и се определува временскиот рок во кој треба да се достави дополнувањето.

(4) Ако органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина утврди дека со изведувањето на промената во работењето на инсталацијата нема да се надмине нивото на негативното влијанија врз животната средина, тој треба да ја измени А-интегрираната еколошка дозвола.

Член 117

Постапка за изменување на А-интегрираната еколошка дозвола

Во случаите од членовите 115 и 116 на овој закон органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина треба да ја измени А-интегрираната еколошка дозвола во рок од 90 дена од денот на приемот на целосната документација при што треба да ги земе предвид одредбите од овој закон кои се однесуваат на:

- општите услови за издавање на А-интегрираната еколошка дозвола,
- учеството на јавноста во постапката за издавање на А-интегрираната еколошка дозвола,
- постапката за издавање на А-интегрираната еколошка дозвола и
- постапката за утврдување на исполнетоста на барањата утврдени во А-интегрираната еколошка дозвола.

Член 118

Пренос на А-интегрираната еколошка дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да изврши делумен или целосен пренос на А-интегрираната еколошка дозвола, по заедничко барање на операторот од кој се пренесува дозволата и на операторот на кој се пренесува дозволата.

(2) Содржината на барањето ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Кон барањето се приложува и А-интегрирана еколошка дозвола, за којашто или за дел од којашто се бара пренос.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен во рок од 60 дена од поднесувањето на барањето да донесе решение за делумен или целосен пренос на А-интегрираната еколошка дозвола и истото да го објави во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија и на својата Интернет страница.

(4) Засегнатите правни и физички лица и здруженијата на граѓани основани заради унапредување и заштита на животната средина имаат право на жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од објавувањето на решението од ставот (3) на овој член. Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

(5) Во случај на делумен пренос на А-интегрираната еколошка дозвола, операторот е должен да достави скица на којашто е точно наведено која инсталација или дел од инсталацијата има намера да го пренесе на друг оператор. При делумен пренос на дозволата можат да се променат условите на дозволата, поради поделбата на емисиите.

(6) При делумен пренос, на операторот на кој се пренесува дозволата му се издава нова дозвола за делот на инсталацијата којашто ја презема, а на операторот од кој се пренесува дел од инсталацијата му се враќа дозволата приложена во согласност со ставот (2) од овој член, со точна назнака за тоа на кои делови од инсталацијата се однесува.

(7) Операторите од ставот (1) на овој член имаат право да поднесат жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од приемот на решението од ставот (3) на овој член само во однос на новите задолжителни услови утврдени во дозволата.

Член 119

Одземање на А-интегрираната еколошка дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува решение за одземање на А-интегрирана еколошка дозвола, доколку операторот:

- повеќе од трипати ги прекршил задолжителните услови утврдени во А-интегрираната еколошка дозвола, што е утврдено со правосилни решенија на Државниот инспекторат за животна средина,
- извршил измени на инсталацијата, без да добие дозвола од органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или
- активност не ја врши во обем и во време утврдено во А-интегрираната еколошка дозвола.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина веднаш го известува операторот кој е носител на А-интегрираната еколошка дозвола, како и други надлежни органи, за започнувањето на постапката за донесување решение за одземање на А-интегрираната еколошка дозвола, како и за причините поради кои се донесува решението.

(3) Операторот може да поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина против решението од ставот (1) на овој член, во рок од 15 дена од доставувањето на решението.

(4) Жалбата од ставот (3) на овој член не го одложува извршувањето на решението.

(5) Носителот на А-интегрираната еколошка дозвола нема право на надоместок за штетата настаната со одземањето на А-интегрираната еколошка дозвола.

Член 120

Обврска за враќање на животната средина во задоволителна состојба, по престанокот на работата на инсталацијата

(1) Операторот на инсталација со А-интегрирана еколошка дозвола е должен да го известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за намерата за престанок на работа на инсталацијата и е должен да му предложи план со мерки за ремедијација на локацијата на која се наоѓа инсталацијата.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го одобрува планот од ставот (1) на овој член ако оцени дека со предложените мерки ќе се обезбеди враќање на животната средина во задоволителна состојба.

(3) Операторот е должен да ги спроведе мерките на начин и во рок утврден во планот од ставот (1) на овој член.

(4) Доколку операторот ја врати животната средина во задоволителна состојба, органот на државната управа надлежен за работите од областа на живот-

ната средина одлучува дел од надоместокот од членот 121 став (1) алинеја 2 на овој закон да му биде вратен земајќи ги предвид трошоците за ремедијација на локацијата, состојбата на локацијата и одобрениот план.

(5) Доколку операторот не ја врати животната средина во задоволителна состојба органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ќе го стори тоа со средствата од надоместокот предвиден во членот 121 став (1) алинеја 2 од овој закон.

Член 121

Надоместок

(1) Операторите на инсталациите се должни да плаќаат надоместок:

- при поднесување на барање за А-интегрирана еколошка дозвола,
- при поднесување на барање за измени или пренос на А-интегрираната еколошка дозвола,
- за поседување на А-интегрирана еколошка дозвола, кој се плаќа годишно и
- за редовен надзор на инсталацијата, во согласност со условите во А-интегрираната еколошка дозвола.

(2) Владата на Република Македонија ја пропишува висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите.

(3) Средствата добиени од надоместокот од ставот (1) на овој член се уплаќаат на посебна сметка на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, а се користат за покривање на трошоците за добивање, пренос или измена, како и контрола на А-интегрираната еколошка дозвола, за покривање на трошоците за мерките за ремедијација од членот 120 на овој закон, како и за работата на Комисијата за најдобри достапни техники.

2. Б-интегрирана еколошка дозвола

Член 122

Б-интегрирана еколошка дозвола

(1) Операторите на нови инсталации со емисии штетни за животната средина и за животот и здравјето на луѓето, кои не се определени во согласност со прописот од членот 95 став (1) на овој закон, се должни да обезбедат Б-интегрирана еколошка дозвола.

(2) Владата на Република Македонија ги определува инсталациите за кои е потребна Б-интегрирана еколошка дозвола.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, поблиску ја пропишува постапката за издавање, измена, целосен или делумен пренос на Б-интегрираната еколошка дозвола, условите за престанок на активност и условите за одземање и престанок на дозволата.

Член 123

Органи надлежни за издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола

(1) Орган надлежен за издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола е градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје. Во случај кога инсталацијата се наоѓа во заштитено подрачје утврдено согласно со закон, орган надлежен за издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола е органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) За издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола, општината и градот Скопје, треба да имаат определено најмалку едно лице во локалната администрација за секој сектор на индустријата што постои на нејзино/неговото подрачје, кое има висока стручна подготовка од областа на техничките науки.

(3) Општината и градот Скопје, за исполнување на условите од ставот (2) на овој член, го известуваат органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(4) Општините можат да формираат заедничка администрација за издавање на Б-интегрирани еколошки дозволи.

Член 124

Барање за издавање Б-интегрирана еколошка дозвола

(1) За издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола операторот поднесува барање до надлежните органи на општината, на градот Скопје или до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата и содржината на барањето, како и начинот на кој се поднесува барањето од ставот (1) на овој член и потребната документација која се приложува кон барањето.

Член 125

Содржина на Б-интегрираната еколошка дозвола

(1) Б-интегрираната еколошка дозвола особено содржи податоци за операторот и инсталацијата, како и барањата кои операторот мора да ги исполни во врска со работењето на инсталацијата, во согласност со условите утврдени во закон и прописите донесени врз основа на закон.

(2) Во дозволата од ставот (1) на овој член се наведуваат и обврските во однос на мониторингот на емисиите, определувањето на методите и зачестеноста на мерењата.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ја пропишува формата и содржината на дозволата од ставот (1) на овој член.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува сустанциите и нивните гранични вредности на емисии кои се утврдуваат со Б-интегрираната еколошка дозвола.

Член 126

Издавање на Б-интегрираната еколошка дозвола

(1) Ако надлежниот орган од членот 123 став (1) на овој закон, врз основа на целосното барање, утврди дека влијанието на инсталацијата врз животната средина е во рамките на пропишаните граници и вредности, тој е должен да донесе решение со кое се издава Б-интегрираната еколошка дозвола, во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето.

(2) Против решението на градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје од ставот (1) на овој член, операторот на инсталација има право да поднесе жалба до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од 15 дена од денот на донесувањето на решението.

(3) Против решението на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина од ставот (1) на овој член, операторот на инсталацијата има право да поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од денот на донесувањето на решението.

(4) Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје е должен да води општински регистар на Б-интегрирани еколошки дозволи за своето подрачје, како и да достави копија до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина води и одржува Регистар на издадени Б-интегрирани еколошки дозволи.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата, содржината и начинот на водењето на Регистарот од ставовите (4) и (5) на овој член, како и начинот на доставување на податоците за упис во Регистарот.

(7) Кога покрај Б-интегрирана еколошка дозвола за инсталацијата се потребни добивање на други дозволи поврзани со користење и експлоатација на природни богатства или дозволи за испуштања во животната средина, органот надлежен за издавање на Б-интегрираната дозвола од членот 123 став (1) на овој закон нема да ја издаде дозволата доколку инвеститорот не ги обезбеди потребните дозволи.

Член 127

Исполнување на барањата

(1) Надлежниот орган нема да издаде дозвола за работа на инсталацијата, за која се прибавува Б-интегрирана еколошка дозвола, доколку операторот не му ја достави Б-интегрираната еколошка дозвола.

(2) Исполнувањето на барањата утврдени во Б-интегрираната еколошка дозвола, го утврдува надлежниот орган од ставовите (3) и (4) на овој член преку увид во инсталацијата и нејзината работа, за што издава заклучок.

(3) Против решението од ставот (2) на овој член издадено од градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје операторот на инсталацијата има право да поднесе жалба до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во рок од 15 дена од денот на издавањето на заклучокот.

(4) Против решението од ставот (2) на овој член издадено од органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина операторот на инсталацијата има право да поднесе жалба до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во рок од 15 дена од издавањето на заклучокот.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува начинот и постапката за вршење на увидот од ставот (2) на овој член.

Член 128

Оцена на влијанијата врз животната средина

За инсталации за кои е задолжителна оцена на влијанијата врз животната средина, Б-интегрирана еколошка дозвола може да се издаде само по претходно донесено решение со кое се дава согласност за спроведување на проектот, во согласност со членот 87 став (1) од овој закон.

Член 129

Надоместоци

(1) Советот на општината и Советот на градот Скопје, ја пропишуваат висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите со Б-интегрирана еколошка дозвола, освен за оние инсталации за кои се прибавува Б-интегрирана еколошка дозвола, а кои се во заштитено подрачје:

- при поднесување на барање за добивање Б-интегрирана еколошка дозвола,
- при поднесување на барање за измени или пренос на Б-интегрирана еколошка дозвола,
- за поседување на Б-интегрирана еколошка дозвола, кој се плаќа годишно и
- за редовен надзор на инсталацијата, во согласност со условите во Б-интегрираната еколошка дозвола.

(2) Операторите на инсталациите се должни да плаќаат надоместок:

- при поднесување на барање за добивање Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитено подрачје,
- при поднесување на барање за измени или пренос на Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитено подрачје,
- за поседување на Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитено подрачје, кој се плаќа годишно и
- за редовен надзор на инсталацијата, во согласност со условите во Б-интегрираната еколошка дозвола во заштитено подрачје.

(3) Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува критериумите и начинот на определување и пресметување на надоместокот од ставовите (1) и (2) на овој член.

(4) Средствата добиени од надоместокот од ставот (1) на овој член се уплаќаат на посебна буџетска сметка, како приход на буџетот на општината, односно како приход на Буџетот на градот Скопје, а се користат за покривање на трошоците за добивање, пренос или измени на Б-интегрираната еколошка дозвола и за контрола на Б-интегрираната еколошка дозвола.

(5) Средствата добиени од надоместокот од ставот (2) на овој член се уплаќаат на посебна сметка на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, а се користат за покривање на трошоците за добивање, пренос или измена, како и контрола на Б-интегрираната еколошка дозвола во заштитено подрачје.

XIII ГЕНЕРАЛНА ЕКОЛОШКА РЕВИЗИЈА

Член 130

Генерална еколошка ревизија

(1) Операторот е должен да изврши генерална еколошка ревизија при:

- престанокот на активностите на инсталацијата со А-интегрирана еколошка дозвола и
- целосен или делумен пренос на А-интегрирана еколошка дозвола.

(2) Кон барањето за спроведување на работите од ставот (1) на овој член, операторот го приложува извештајот од извршената генерална еколошка ревизија.

(3) Генерална еколошка ревизија можат да вршат правни и физички лица согласно со членот 131 од овој закон.

(4) Генералната еколошка ревизија се изведува според меѓународни унифицирани стандарди и општоприфатени методологии и принципи.

(5) Наодите од генералната еколошка ревизија му се доставуваат на операторот во вид на извештај. Операторот го доставува извештајот до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(6) Генерална еколошка ревизија може да се врши и врз други инсталации или објекти на барање на операторот, или на барање на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во случај кога се врши пренос на сопственост на инсталацијата.

Член 131

Право на генерална еколошка ревизија

(1) Генерална еколошка ревизија може да врши физичко лице кое поседува сертификат за еколошки ревизор и кое е регистрирано согласно со членот 132 од овој закон.

(2) За спроведување на ревизијата од ставот (1) на овој член може да се оформи експертски тим на еколошки ревизори, при што се назначува главен ревизор кој ја потпишува ревизијата. За главен ревизор може да се назначи само лице кое поседува соодветно овластување од другите членови на експертскиот тим и е регистрирано согласно со членот 132 од овој закон.

(3) Ревизијата од ставот (1) на овој член може да врши и правно лице кое е регистрирано за вршење на еколошка ревизија, согласно со членот 132 од овој закон.

Член 132

Регистрација на еколошки ревизори

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина формира Комисија за регистрација на еколошки ревизори (во натамошниот текст: Комисија).

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член е составена од пет члена избрани од редот на истакнати експерти со мандат од две години, со право на реизбор.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските услови кои треба да ги исполнат членовите на Комисијата од ставот (1) на овој член, како и начинот на нивниот избор и разрешување од Комисијата.

(4) Комисијата од ставот (1) на овој член, од редот на своите членови, избира претседател.

(5) Комисијата од ставот (1) на овој член ги врши следниве работи:

- утврдува дали лицата кои бараат да се регистрираат како еколошки ревизори ги исполнуваат условите за тоа,

- им издава сертификат "еколошки ревизор" на лицата кои ги исполнуваат условите,

- предлага суспензија на сертификатот, како и бришење на регистрацијата од Регистарот од ставот (10) на овој член и

- врши надзор над работата на еколошките ревизори.

(6) Комисијата од ставот (1) на овој член донесува деловник за својата работа.

(7) Физичко лице може да биде регистрирано како еколошки ревизор доколку:

- има високо образование од областа на природните и техничките науки,

- има пет години соодветно работно искуство и
- еколошкиот ревизор не е избришан од Регистарот на еколошки ревизори од ставот (10) на овој член.

(8) Регистрацијата на еколошкиот ревизор може да се избрише од Регистарот од ставот (10) на овој член, доколку Комисијата утврди дека:

- не се точни податоците доставени до Комисијата од ставот (1) на овој член,

- еколошкиот ревизор не достави извештај за својата работа во пропишаниот рок и/или

- еколошкиот ревизор е ангажиран во активности кои влијаат или можат да влијаат врз неговата непристрасност, односно постои конфликт на интереси.

(9) Правно лице може да биде регистрирано за вршење на еколошка ревизија доколку има вработено најмалку едно лице кое поседува сертификат за еколошки ревизор, кое во име на правното лице ги потпишува наодите од извршената ревизија.

(10) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина води Регистар на еколошки ревизори на физички лица кои поседуваат сертификат за еколошки ревизор и на правни лица кои вршат еколошка ревизија (во натамошниот текст: Регистар на еколошки ревизори).

(11) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува формата и содржината на Регистарот на еколошки ревизори од ставот (10) на овој член, како и постапката за регистрација и бришење на регистрацијата.

(12) Образецот на сертификатот за еколошки ревизор, како и постапката за верификација на исполнувањето на условите за издавањето на сертификатот и за суспензијата на важноста на сертификатот ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 133

Надзор на работата на еколошките ревизори

(1) Надзорот на работата на еколошките ревизори го врши Комисијата за регистрација на еколошки ревизори.

(2) Еколошкиот ревизор до Комисијата за регистрација на еколошки ревизори доставува извештај за својата работа еднаш годишно, во обем што го определува Комисијата за регистрација.

(3) Комисијата за регистрација има право да ги провери извештаите подготвени од еколошкиот ревизор.

(4) Против одлуките на Комисијата за регистрација може да се поднесе жалба до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(5) Во случаите од ставот (4) на овој член органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за своите наоди, за секој случај одделно, ја извествува Комисијата за регистрација на еколошки ревизор и по потреба и дава упатства за постапување.

XIV ДОЗВОЛИ ЗА УСОГЛАСУВАЊЕ СО ОПЕРАТИВНИ ПЛАНОВИ

Член 134

Дозволи за усогласување со оперативни планови

Операторите на постојните инсталации, кои се определени од страна на Владата на Република Македонија согласно со членовите 95 став (1) и 122 став (2) од овој закон, се должни да обезбедат дозвола за усогласување со оперативен план како услов за продолжување, односно отпочнување на работата на инсталацијата, до исполнување на условите за добивање на интегрирана еколошка дозвола.

Член 135

Барање за добивање дозвола за усогласување со оперативен план

(1) Постапката за добивање дозвола за усогласување со оперативен план започнува со доставување барање за добивање дозвола за усогласување заедно со

предлогот на оперативниот план, до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, кога се работи за инсталација за којашто е потребна А-интегрирана еколошка дозвола, односно за Б-интегрирана еколошка дозвола за инсталација во заштитено подрачје и до градоначалникот на општината, односно градоначалникот на градот Скопје, кога се работи за инсталација за којашто е потребна Б-интегрирана еколошка дозвола.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член особено содржи:

- 1) финансиски показатели за работењето на правно или на физичкото лице;
- 2) број и структура на вработените;
- 3) податоци за операторот и за локацијата на која што се наоѓа инсталацијата;
- 4) опис на инсталацијата и на нејзините активности;
- 5) приказ на емисиите во сите медиуми и области на животната средина;
- 6) податоци за отпадот, суровините и за користење на природните богатства и енергијата;
- 7) оценка на состојбата на животната средина во околината на инсталацијата;
- 8) предлог на оперативен план, со рокови за неговата реализација и план за финансирање;
- 9) извештај за состојбата на локацијата;
- 10) оценка на уделот на инсталацијата во загадувањето на животната средина и
- 11) оценка на ризикот за животната средина.

(3) Документите кои ги содржат податоците од ставот (2) точки 9, 10 и 11 на овој член се изготвуваат под надзор и со консултација со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за А-интегрирана еколошка дозвола и за Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитени подрачја, односно со општината или градот Скопје за Б-интегрирана еколошка дозвола.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, поблиску ги пропишува формата, содржината и начинот на доставување на барањето од ставот (1) на овој член, како и документацијата која се приложува кон барањето.

(5) Операторите се должни барањето од ставот (1) на овој член да го достават до надлежниот орган од членот 135 став (1) на овој закон, почнувајќи од 1 јануари 2006 година и најкасно до 31 декември 2009 година, а во согласност со временскиот распоред што го утврдува Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(6) Временскиот распоред од ставот (5) на овој член се утврдува како временски интервал од шест месеца, посебно за секој индустриски сектор.

Член 136

Објавување на барањето за дозвола за усогласување со оперативен план и одржување на јавна расправа

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни барањето за добивање на дозвола за усогласување со предлогот на оперативниот план да го објават во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија, во рок од седум дена од денот на приемот на барањето, со информации каде што јавноста може да има пристап до истото за да го разгледа во целост и/или да даде мислење.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, можат да организираат јавна расправа во рок не подолг од 25 дена од денот на објавувањето на барањето.

(3) Засегнатата јавност, во рок од 30 дена од денот на објавувањето на барањето, има право да достави мислења и коментари до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, односно до градоначалникот на општината или градоначалникот на градот Скопје.

Член 137

Содржина на оперативните планови и експерти за изработка на оперативните планови

(1) Оперативниот план е составен дел на дозволата за усогласување.

(2) Оперативниот план содржи:

- мерки, фазни решенија и рокови за постигнување на условите за добивање интегрирана еколошка дозвола,
- услови за работа на инсталацијата,
- распоред за реализација на планот, по одделни фази,
- мониторинг и начин на известување,
- приказ на финансиските средства потребни за реализација на секоја од фазите на оперативниот план и приказ на вкупните потребни средства за реализација на планот,
- вредностите на емисиите за време на реализација на одделните фази на планот,
- индикатори за потрошувачка на суровини, енергија, природни богатства, вода и други материјали по одделни фази на планот и
- други работи утврдени во посебните закони за заштита на одделни медиуми и области на животната средина.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ја пропишува содржината на оперативните планови.

(4) Фазата на оперативниот план од ставот (2) точка 3 на овој член претставува збир од задачи што треба да се исполнат во период кој не може да биде подолг од 12 месеца.

(5) За изработка на оперативниот план, операторот може да ангажира најмалку еден експерт од Листата на експерти за интегрирани еколошки дозволи од членот 96 став (3) на овој закон, кој го потпишува оперативниот план како одговорно лице за неговиот квалитет.

Член 138

Рок за реализација

(1) Операторите се должни оперативните планови да ги реализираат во поединечно утврдениот рок, но не подоцна од 1 април 2014 година.

(2) Поединечниот рок за реализација на оперативните планови, од ставот (1) на овој член, се утврдува во оперативниот план за секоја инсталација посебно, според влијанието врз животна средина, емисиите и обемот на емисиите од секоја инсталација, финансиската можност за реализација на оперативниот план, бројот и структурата на вработените, локацијата и местоположбата на инсталацијата и техничката опременост на инсталацијата.

(3) Поединечните рокови за реализација на оперативните планови од ставот (1) на овој член, за инсталации кои треба да поседуваат А-интегрирана еколошка дозвола, се определува во временска рамка која е доволна за постигнување на условите за добивање на А-интегрирана еколошка дозвола.

(4) Поединечните рокови за реализација на оперативните планови од ставот (1) на овој член, за инсталации кои треба да поседуваат Б-интегрирана еколошка дозвола, се определува во временска рамка која е доволна за постигнување на условите за добивање на Б-интегрирана еколошка дозвола.

(5) Операторот е должен во рок од шест месеца пред истекот на поединечниот рок за реализацијата на оперативниот план од ставот (2) на овој член и исполнувањето на обврските од оперативниот план, да го извести надлежниот орган од членот 135 став (1) на овој закон.

(6) Врз основа на известувањето од ставот (5) на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува решение со кое се издава А-интегрирана еколошка дозвола во согласност со членовите 107 став (13) и 108 ставови (1), (2), (5), (6), (7), (8) и (9) од овој закон, односно со членовите 126 и 127 ставови (2), (4) и (5) од овој закон за Б-интегрирани еколошки дозволи во заштитено подрачје.

(7) Врз основа на известувањето од ставот (5) на овој член, градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, донесуваат решение со кое се издава Б-интегрирана еколошка дозвола во согласност со членовите 126 и 127 ставови (2), (3) и (5) од овој закон.

Член 139

Исклучоци

(1) По исклучок од членот 138 на овој закон кога органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ќе утврди дека постигнувањето на условите за добивање на интегрирана еколошка дозвола не може да се постигне до 1 април 2014 година, за тоа ја известува Владата на Република Македонија, со предлог за добивање на дополнителен рок за реализација на оперативниот план.

(2) По исклучок од членот 138 на овој закон, кога градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје ќе утврдат дека постигнувањето на условите за добивање на интегрирана еколошка дозвола не може да се постигне до 1 април 2014 година, за тоа го известуваат органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, со предлог за добивање на дополнителен рок за реализација на оперативниот план.

(3) Во случаите од ставот (2) на овој член органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го разгледува секој случај поединечно и за тоа ја известува Владата на Република Македонија, со предлог за добивање на дополнителен рок за реализација на оперативниот план.

(4) Владата на Република Македонија, во случајот од ставовите (1) и (2) на овој член, може да утврди дополнителен рок, за секоја инсталација поединечно, кој не може да биде подолг од 1 април 2019 година.

(5) Во рамките на рокот од ставот (4) на овој член операторите се должни да ги усогласат своите оперативни планови, согласно со постапката пропишана со членовите 141 и 144 од овој закон.

Член 140

Содржина на дозволата за усогласување со оперативен план

(1) Во дозволата за усогласување со оперативен план се утврдува висината на финансиската гаранција, која треба да ја обезбеди операторот, како посебна мерка за обезбедување на реализацијата на оперативните планови, доволна за покривање на трошоците за спроведување на една фаза од оперативниот план со средна вредност.

(2) Сите постојни дозволи поврзани со инсталацијата за која се прибавува А-интегрирана еколошка дозвола, се заменуваат со дозволата за усогласување со оперативен план, доколку се опфатени во оперативниот план.

(3) По исклучок, кога во дозволата за усогласување со оперативен план не се предвидени финансиски гаранции од ставот (1) на овој член, тогаш во дозволата се определуваат посебни пенали на товар на операторите на инсталациите, кои се активираат доколку операторите не се придржуваат кон утврдените мерки, рокови и услови во дозволата.

(4) Во рок од десет дена од денот на издавањето на дозволата за усогласување со оперативен план органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија, да објават дека е издадена дозвола за усогласување со оперативен план, со информации каде што може да се добие на увид дозволата заедно со оперативниот план.

(5) Органите од членот 135 став (1) на овој закон се должни да водат Регистар на дозволи за усогласување со оперативни планови. Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, се должни да доставуваат податоци за дозволи за усогласување со оперативни планови до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во согласност со прописот од ставот (6) на овој член.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ја пропишува содржината на дозволата за усогласување со оперативен план и начинот на водење, како и начинот и постапката на кои се доставуваат податоците за Регистарот од ставот (5) на овој член.

Член 141

Постапката за добивање на дозволата и начинот на преговарање и постигнување согласност околу содржината и рокот за реализација на оперативните планови

(1) Постапката за добивање на дозволата за усогласување со оперативен план се одвива по пат на преговори меѓу операторот на инсталацијата и органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, односно градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје.

(2) Постапката за преговарање и постигнување согласност за содржината на оперативниот план и рокот за реализација на оперативниот план, поблиску ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Согласноста за содржината и рокот за реализацијата на оперативниот план, треба да се постигне во рок од една година од поднесувањето на барањето за добивање дозвола за усогласување со оперативниот план. Доколку во тој рок не се постигне согласност, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, односно градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни за тоа да го известат министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(4) Во случај кога градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, односно органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина нема да постапат согласно со ставот (3) од овој член, операторот е должен за тоа да го известат министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(5) Во случаите од ставовите (3) и (4) на овој член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната

средина е должен, во рок од 30 дена од денот на добивање на известувањето од ставовите (3) и (4) на овој член, да ја формира Комисијата за оперативни планови од членот 144 на овој закон.

Член 142

Измени во дозволата за усогласување со оперативниот план

Дозволата за усогласување со оперативен план може да се измени, ако:

- операторот на инсталацијата предложи поефикасно решение од гледна точка на животната средина,
- потребата од измена е резултат на измената во законите и во другите прописи,
- дојде до промена во најдобрите достапни техники или
- генералната еколошка ревизија тоа го бара.

Член 143

Финансиска гаранција и пенали за неисполнување на обврските

Во случај на неисполнување на обврските утврдени во оперативниот план, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, односно градоначалникот на општината или градоначалникот на градот Скопје може да ја активира финансиската гаранција или да бара извршување на пеналите определени во дозволата за усогласување.

Член 144

Решавање на спорите

(1) Спорите во врска со содржината и рокот за реализација на оперативните планови, како и спорите во врска со преговорите од членот 141 на овој закон, кои не завршиле со постигнување на согласност, ги решава Комисијата за оперативни планови (во натамошниот текст: Комисијата).

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, врз основа на номинацијата од ставовите (3) и (4) на овој член формира Комисија, за секој случај одделно. Комисијата е составена од претседател и четири члена од Листата на експерти. Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина формира Листа на експерти од областа на животната средина, економијата, техничките и правните науки, од која ќе се избираат членовите на Комисијата.

(3) При формирање на Комисијата по два члена од Листата од ставот (2) на овој член номинираат операторот и органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, односно градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје.

(4) Номинираните членови од ставот (3) на овој член заеднички го назначуваат претседателот на Комисијата од Листата на експерти од ставот (2) на овој член, со што се констатира дека е формирана Комисијата за одделниот случај.

(5) Комисијата донесува одлука во рок од два месеца по приемот на потребните податоци.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ја пропишува работата и организацијата на Комисијата, како и начинот на нејзината работа.

(7) Кога Комисијата расправа за оперативен план за кој е утврден дополнителен рок согласно со членот 139 став (4) од овој закон, таа е надлежна да решава само за содржината на оперативниот план во однос на условите кои треба да се исполнат во утврдениот рок.

(8) Комисијата во својата работа е независна и работи во согласност со своите експертски наоди, а одлучува со мнозинство гласови.

(9) Одлуката на Комисијата е задолжителна и коначна за страните на спорот, која органот на државната управа надлежен за работите од областа за животната средина или градоначалникот на општината или градоначалникот на градот Скопје задолжително ја внесуваат во дозволата за усогласување со оперативен план.

(10) Против одлуката од ставот (9) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежен суд, само за условите кои се предмет на преговарање, при што се зема предвид негативното влијание што го предизвикуваат врз животната средина и мислењето на засегнатата јавност по нив.

(11) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските услови кои треба да ги исполнат експертите од ставот (2) на овој член како и постапката за формирање на Листата на експерти од ставот (2) на овој член.

(12) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува постапката за избор на експертите кои ќе учествуваат во Комисијата.

(13) Членовите на Комисијата имаат право на надоместок. Висината на надоместокот и начинот на плаќање на надоместокот го утврдува Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

XV СПРЕЧУВАЊЕ И КОНТРОЛА НА ХАВАРИИТЕ СО ПРИСУСТВО НА ОПАСНИ СУПСТАНЦИИ

Член 145

Општи одредби

(1) Секое правно или физичко лице, кое е сопственик или врши дејност во производствен, транспортен или во систем за складирање (во натамошниот текст: систем) во кој се присутни опасни супстанции во количества поголеми или еднакви на пропишаните гранични вредности (прагови) определени со прописот од ставот (2) на овој член (во натамошниот текст: оператор), е должно:

- да ги преземе сите мерки неопходни за спречување на хавариите и за ограничување на нивните последици врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето пропишани со овој закон и

- за преземените мерки да го известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува опасните супстанции од ставот (1) на овој член, гранични вредности (прагови) за присуство на опасните супстанции и критериумите или својствата според кои супстанцијата се класифицира како опасна.

Член 146

Исклучоци

Одредбите од оваа глава не се однесуваат на:

- инсталациите и складиштата на вооружените сили на Република Македонија;
- опасностите предизвикани од јонизирачки зрачења;

- транспортот на опасните супстанции по јавните патишта, железницата, внатрешните водни патишта или воздухот и нивното привремено складирање, освен во системите на кои се однесува овој закон, вклучувајќи го и нивното товарење и истовар и транспортот до и од друго превозно средство на доковите, пристаништата за стока или ранжирните станици;

- транспортот на опасните супстанции по цевководите, вклучувајќи ги и пумпните станици, освен во системите на кои се однесува овој закон и

- екстрактивните индустриски дејности (како, на пример, истражување и експлоатација на минерални суровини), доколку спречувањето и контролата на хавариите при вршењето на овие дејности е уредено со посебен закон.

Член 147

Известување

(1) Операторот е должен да доставува известување до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во врска со системите во кои се присутни опасни супстанции, и тоа:

1) во рок од три месеца пред започнувањето со градба или пред отпочнувањето на новите системи со работа и

2) во рок од една година од денот на отпочнувањето на примената на одредбите од оваа глава, за постоечките системи.

(2) Известувањето од ставот (1) на овој член задолжително треба да ги содржи следниве податоци:

1) името на фирмата на операторот и целосната адреса на системот на која се однесуваат обврските за спречување и за контрола на хавариите;

2) името и статусот на лицето кое е одговорно за спроведувањето на обврските за спречување и за контрола на хавариите во системот;

3) информации потребни за целосна идентификација на опасните супстанции или на видот на супстанциите кои се користат во системот, како и нивното количество и физичка состојба;

4) дејноста што се врши или се предвидува да се врши во системот и

5) карактеристиките на локацијата на којашто е сместен системот (особено елементите што имаат потенцијал да предизвикаат хаварија или да ги влошат последиците од истата).

(3) Во случај на значителна промена на количеството или на физичката состојба на присутната опасна супстанција од ставот (2) точка 3 на овој член, како и на трајно затворање на системот, операторот е должен, без одлагање, да го известат органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за изменетата ситуација.

(4) Известувањето од ставот (1) на овој член, операторот е должен да го достави и до градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје.

Член 148

Извештај за мерките за безбедност

(1) За системите во кои опасните супстанции се присутни во пропишаните количества, операторот треба да изготви извештај за мерките за безбедност, од кој органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може недвосмислено да заклучи дека:

1) се предвидени мерки и активности за спречување на хавариите и систем за управување со безбедноста;

2) опасностите од можните хавариите се определени и дека се преземени неопходните мерки за спречување на такви несреќи и за ограничување на нивните последици по животот и здравјето на луѓето и животната средина;

3) се вклучени пропишаните мерки на безбедност и сигурност во проектирањето, изградбата, работата и во одржувањето на системот и

4) се изготвени внатрешни планови за вонредни состојби и дека се обезбедени информации со кои е овозможено изготвување на надворешен план.

(2) Извештајот за мерките за безбедност од ставот (1) на овој член мора да содржи доволно информации врз основа на кои надлежниот орган може да ги одреди локациите за новите активности во близината на постоечките, при изработката на просторните и на урбанистичките планови. Извештајот треба да содржи список на опасни супстанции кои се присутни во системот.

(3) Операторот е должен извештајот за мерките за безбедност од ставот (1) на овој член и внатрешниот план за вонредни состојби од ставот (1) точка 4 на овој член, да ги достави до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и до градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, и тоа:

1) во рок од три месеца пред започнувањето со градба или отпочнувањето на новите системи со работа и

2) во рок од две години од денот на отпочнување на примената на одредбите од оваа глава, за постоечките системи.

(4) Извештајот за мерките за безбедност од ставот (1) на овој член, периодично се анализира и обновува најмалку на секои пет години, а и порано по иницијатива на операторот или по барање на надлежниот орган, кога тоа произлегува од признавањето нови факти или кога треба да се земат предвид новите научни и технички знаења во врска со подобрувањето на безбедноста.

(5) Извештајот за мерките за безбедност од ставот (1) на овој член треба да биде достапен на јавноста. Доколку таквиот извештај содржи информации со кои се повредува индустриската и комерцијалната доверливост или доверливоста на личните податоци, јавната безбедност или националната одбрана, а по дадена согласност од органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, операторот може да стави на увид друг извештај во којшто нема да бидат содржани таквите податоци.

Член 149

Промени во системот или промени во видот или во количеството на супстанциите

Во случај на промена во системот, процесот на производство или на видот или количеството на опасни супстанции, кои би можеле да предизвикаат хаварија, како и траен престанок на работата, операторот е должен да изврши анализа и ревизија на мерките за безбедност и на активностите за спречување на хавариите, како и на извештајот за мерките за безбедноста и за тоа да го известат органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 150

Информации за мерките за безбедност

(1) Операторот е должен за предвидените активности и мерките за безбедност, како и за начинот на постапување во случај на хаварија, да ги информира лицата на кои би влијаела хаваријата предизвикана од системот.

(2) Информациите од ставот (1) на овој член се анализираат и проверуваат на секои три години и се обновуваат доколку настанала промена од членот 149 на овој закон.

(3) Информациите од ставовите (1) и (2) на овој член постојано се достапни на јавноста.

Член 151

Информации кои се доставуваат од страна на операторот во случај на хаварија

(1) Операторот е должен за настанатата хаварија, веднаш, да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и штом ќе бидат достапни, да му ги достави податоците кои се однесуваат на:

- 1) околностите во кои се случила хаваријата;
- 2) присутните опасни супстанции за време на и после хаваријата;
- 3) податоците потребни за проценување на последиците по здравјето на луѓето и по животната средина, до кои дошло како резултат на хаваријата и
- 4) преземените вонредни мерки.

(2) Операторот е должен за мерките предвидени за ублажување на среднорочните и на долгорочните последици од хаваријата и за спречување на можностите за повторување на хаваријата, да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Доколку во натамошната истрага се откријат дополнителни факти кои би предизвикале измена на предвидените мерки и активности, операторот истите треба да ги дополни.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, по пат на увид, истражувања или на друг погоден начин, како и со соработка со други надлежни органи на државната управа, градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје, да ги обезбеди сите неопходни информации за целосна анализа на техничките, организационите, управувачките и други причини кои довеле до хаваријата.

(4) Операторот е должен информациите од ставовите (1) и (2) на овој член за настанатата хаварија, веднаш, да ги достави и до градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, како и до другите органи и тела определени со закон кои се надлежни за преземање мерки во рамките на системот за заштита и спасување.

Член 152

Обврски на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина

(1) Врз основа на известувањата кои се поднесуваат од страна на операторите, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да устрои и да одржува Регистар на системите и да води евиденција на настанатите хаварии.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина со решение ја забранува употребата или отпочнувањето со работа на кој било систем или на некој негов дел, во случаите кога мерките преземени од операторот за спречување и за ублажување на хавариите имаат сериозни недостатоци или при нивно изготвување не се земени предвид укажувањата, ставовите и мислењата на надлежниот орган.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина со решение ја забранува употребата или ставањето во употреба на постројките, инсталациите или на складовите, или некој нивен дел, доколку операторот во одредениот период не достави известување, извештаи или други информации пропишани со овој закон.

(4) Операторот може да поднесе жалба против решението од ставовите (2) и (3) на овој член до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

(5) Жалбата од ставот (4) на овој член не го одложува извршувањето на решението.

Член 153

Кумулативен ефект

(1) Користејќи ги информациите добиени од операторите, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, ги определува системите каде што веројатноста за случување хаварија или последиците од евентуалната хаварија можат да се зголемаат поради локацијата и меѓусебната близина на таквите системи, како и поради количествата опасни супстанции кои се наоѓаат во нив.

(2) По определувањето на системите од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен на соодветен начин да обезбеди размена на релевантните информации, со цел да се овозможи операторите на овие системи да ги земат предвид природата и големината на севкупната опасност од хаварија во мерките и активностите за спречување на хавариите, системите за управување со безбедноста, извештаите за безбедноста и внатрешните планови за вонредни состојби.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да обезбеди услови за меѓусебна соработка на операторите во однос на информирањето на јавноста и обезбедувањето информации заради изготвување на надворешните планови за вонредни состојби.

Член 154

Планови за вонредни состојби

(1) Операторот е должен да изготви внатрешен план за вонредни состојби, кој ќе ги содржи мерките што треба да се преземат внатре во системот во случај на хаварија и планот да им го достави на општината и на градот Скопје, врз основа на кој се должни да изготват надворешен план за вонредни состојби. Операторот е должен планот за вонредни состојби да го достави на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од 15 дена од денот на донесувањето.

(2) Во подготовката на внатрешните планови за вонредни состојби треба да учествуваат и лицата вработени во системите.

(3) Содржината на внатрешните и надворешните планови за вонредни состојби, како и начинот на нивното одобрување ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во соработка со други надлежни органи на државната управа.

(4) Операторот е должен, во рок од 30 дена од денот на донесувањето на внатрешниот план, истиот да им ги достави на општината и на градот Скопје и дополнителните податоци определени со прописот од ставот (3) на овој член, со цел да им овозможи изготвување на надворешен план за вонредни состојби.

(5) Плановите за вонредни состојби треба да бидат изработени на начин со кој се овозможува:

- локализирање и контролирање на хавариите, со цел да се минимизираат последиците и да се ограничат штетите по животот и по здравјето на луѓето, животната средина и имотот,
- спроведување на мерките потребни за заштита на луѓето и на животната средина од последиците од хавариите,
- пренесување на потребните информации на јавноста, како и на службите и органите засегнати со оваа проблематика и
- обновување и рекултивација на животната средина откако ќе се случи хаваријата.

(6) Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни да ѝ овозможат на јавноста пристап до содржината на надворешниот и на внатрешниот план за вонредни состојби.

(7) Внатрешните и надворешните планови за вонредни состојби треба да бидат применети без одложување од страна на операторот и, доколку е потребно, од страна на општината и на градот Скопје, во случај на хаварија или неконтролиран настан за кој, поради неговата природа, со право може да се очекува да доведе до хаварија.

(8) Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни надворешниот план за вонредни состојби, во рок од 15 дена од денот на неговото донесување, да го достават на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(9) Операторот, градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје и органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина се должни, во периоди не подолги од три години од денот на донесувањето на плановите, да ги анализираат и да ги тестираат, а онаму каде што е потребно и да ги обновуваат и ревидираат внатрешните и надворешните планови за вонредни состојби, притоа водејќи сметка за новите технички достигнувања на полето на справувањето со хавариите.

(10) Операторите се должни внатрешните планови за вонредни состојби да ги донесат најдоцна три месеца пред истекот на рокот од членот 148 став (3) на овој закон.

(11) Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни надворешниот план за вонредни состојби да го донесат најдоцна три години од денот на отпочнувањето на примената на одредбите од оваа глава.

(12) Внатрешните и надворешните планови за вонредни состојби се составен дел на единствениот систем за заштита и спасување на Република Македонија.

Член 155

Просторно и урбанистичко планирање

(1) При изработката на просторните и урбанистичките планови треба да се земат предвид мерките и активностите за спречување на хавариите и за ограничување на нивните последици, особено при одредувањето на просторот за кој се предвидени нови системи, промените што ќе настанат на постоечките системи и на новите градби во близината на зоните за живеење и местата што ги посетува јавноста.

(2) При изработката на просторните и урбанистичките планови, општината и градот Скопје се должни да водат сметка за оддалеченоста меѓу системите и местата за живеење, местата што ги посетува јавноста и еколошки значајните подрачја, како и за употребата на дополнителни технички мерки од страна на постоечките системи со цел за да не се зголеми опасноста по животот и по здравјето на луѓето и на животната средина.

Член 156

Прекугранични ефекти од хавариите и прекугранична соработка

Во случај на хаварија на систем што се наоѓа на територијата на Република Македонија, којашто би можела да има прекугранични ефекти, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ќе им ги достави на потенцијално засегнатите држави сите информации кои се неопходни за преземање на потребните активности и мерки за безбедност, дури и тогаш кога надлежните органи на потенцијално засегнатите држави не го побарале тоа.

XVI ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ПРЕДИЗВИКАНА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 157

Одговорност за еколошка штета

(1) Целта на одговорноста за штета предизвикана врз животната средина, заснована на принципот “загадувачот плаќа”, е:

- превенција и ремедијација на целокупната штета предизвикана врз животната средина (во натамошниот текст: еколошка штета),

- реституција на животната средина и

- воведување на мерки и практики за минимизирање на ризикот од штета врз животната средина.

(2) Одговорноста за еколошка штета настанува заради:

- непосредна закана од еколошка штета или еколошка штета која настанала како последица на вршење на професионални активности определени со прописот од ставот (3) на овој член и/или

- непосредна закана од штета врз заштитени видови и природни живеалишта или штета врз заштитени видови и природни живеалишта, која настанала како последица на вршење на професионалните активности определени со прописот од ставот (3) на овој член, без оглед на степенот на вина на операторот.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува професионалните активности од ставот (2) на овој член, со чие вршење може да настапи одговорност за еколошка штета. Со прописот се определуваат и критериумите за определување на постоење на еколошка штета, како и случаите во кои, по исклучок, нема да настапи одговорноста за еколошка штета.

(4) Одговорен за штета предизвикана врз животната средина е операторот којшто врши професионална активност определена со прописот од ставот (3) на овој член и со вршењето предизвикал еколошка штета, односно непосредна закана од еколошка штета.

(5) Операторот е одговорен, доколку:

1) не ги презел потребните превентивни мерки;

2) не ги презел потребните мерки за ремедијација и

3) не го известил надлежниот орган за опасноста од еколошка штета, којашто може да настане и покрај преземените мерки или за настанатата штета.

(6) Доколку еколошката штета сè уште не настанала, но постои непосредна закана од таква штета, операторот е должен, веднаш и без одлагање, да ги преземе сите неопходни мерки за спречување на настанувањето на еколошката штета. Доколку операторот не ја исполни обврската, превентивните мерки ги презема органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, на сметка на операторот.

(7) Доколку и покрај преземањето на мерките од ставот (6) на овој член, операторот не ја отстранил непосредната закана од еколошка штета, тој е должен, веднаш и без одлагање, за тоа да го информира органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина. Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина носи решение со кое ќе:

- побара од операторот информации за каква било непосредна закана од еколошка штета или за случаите за кои постои сомневање за непосредна закана од еколошка штета,

- побара од операторот преземање на неопходни превентивни мерки и да му даде насоки за преземање на превентивни мерки и

- ги преземе неопходните превентивни мерки, или ќе определи друго правно и физичко лице кое ќе ги преземе мерките, за сметка на операторот.

(8) Во случај на сторена еколошка штета, операторот е должен:

- за настанатата штета да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина,

- да изврши реституција на целокупната штета, во согласност со начелото “загадувачот плаќа”,

- да ги преземе сите неопходни мерки за контрола, задржување, отстранување или друг вид на управување со факторите кои ја предизвикуваат еколошката штета со цел да ја ограничи или спречи натамошната штета врз животната средина, негативно дејство врз животот и здравјето на човекот и загрозување на функцијата на природниот ресурс и

- да ги преземе сите неопходни мерки за ремедијација определени согласно со прописот од ставот (10) на овој член.

(9) Во случај на сторена еколошка штета, органот на државната управа надлежен за работите од област на животната средина носи решение со кое ќе:

- побара од операторот дополнителни информации за сторена штета,

- преземе, побара од операторот и/или да му даде на операторот упатство за преземање на мерки за контрола, задржување, отстранување или друг вид на управување со факторите кои ја предизвикуваат еколошката штета со цел да ја ограничи или спречи натамошната штета врз животната средина, негативно дејство врз животот и здравјето на човекот и загрозување на функцијата на природниот ресурс,

- побара од операторот преземање на неопходните мерки за ремедијација и да даде упатства за преземање на мерките за ремедијација и

- ги преземе неопходните мерки за ремедијација, или ќе определи друго правно и физичко лице кое ќе ги преземе мерките, за сметка на операторот.

(10) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува мерките за ремедијација на сторена еколошка штета.

(11) Во случај на сторена еколошка штета операторот е должен, врз основа на прописот од ставот (10) на овој член, да определи и предложи мерки за ремедијација и истите да ги достави до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, заради одобрување. При определување на мерките за ремедијација, операторот води сметка дека мерките за ремедијација се соодветни и ефикасни за отстранување на целокупната штета предизвикана врз животната средина.

(12) Доколку сторената еколошка штета е повеќекратна така што мерките за ремедијација не можат да се преземат истовремено, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина одлучува за приоритетот на преземање на мерките. При определување на приоритетните мерки за ремедијација, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен особено да води сметка за природата, обемот и сериозноста за секоја сторена еколошка штета, ризикот по здравјето на човекот и можноста за природно обновување на ресурсот.

(13) Против решенијата од ставовите (7) и (9) на овој член, операторот може да поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од приемот на решението. Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

(14) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е надлежен да го утврди операторот кој предизвикал непосредна закана од штета, односно еколошка штета, да изврши процена на значителноста на штетата, како и да ги определува

ли мерките за ремедијација кои се во негова исклучива надлежност. На барање на органот на државната управа, процената ја врши операторот или друго правно и физичко лице.

Член 158

Трошоци за преземање на превентивни мерки и мерки за ремедијација

(1) Операторот е должен да ги покрие сите трошоци за преземање превентивни мерки и мерки за ремедијација.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член операторот не е должен да ги надомести трошоците за преземање превентивни мерки и мерки за ремедијација за штета сторена врз животната средина, доколку докаже дека штетата сторена врз животната средина или заканата од штета сторена врз животната средина:

- е предизвикана од трето лице и/или се случила и покрај преземањето на соодветните мерки и

- е резултат на постапување согласно со задолжителна одлука на државен орган.

(3) Операторот не е должен да ги покрие трошоците за преземање превентивни мерки и мерки на ремедијација, доколку докаже дека не е виновен за еколошката штета и доколку докаже дека еколошката штета е предизвикана од:

- емисија или настан кој овластен или во согласност со услови определени во дозвола издадена врз основа на закон и

- емисија или активност или употреба на производ при вршење на активноста, која во моментот на предизвикување на штетата и врз основа на степенот на научно и техничко достигнување не било познато дека може да предизвика штета врз животната средина.

(4) Во случајот од ставовите (2) и (3) на овој член операторот поднесува барање до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, согласно со Законот за општата управна постапка.

Член 159

Реституција на еколошка штета

(1) Правно или физичко лице, како и здружение на граѓани формирано заради заштита на животната средина, коешто е директно загрошено или трпи последици од настанатата еколошка штета, има право пред надлежен суд од операторот да бара:

1) да изврши враќање во почетната состојба на животната средина или

2) надомест за сторена еколошка штета, во согласност со општите прописи за надоместок на штета, доколку е невозможно враќање во почетната состојба.

(2) Република Македонија го задржува правото да бара враќање во почетната состојба на животната средина и надомест за сторена еколошка штета, доколку нема или не се јават други лица кои, согласно со одредбите од овој закон, имаат право на тоа.

(3) Ако еколошката штета е предизвикана врз добро од општ интерес за Републиката, коешто ужива посебна заштита утврдена со закон, враќање во почетна состојба, односно надоместок за сторена еколошка штета, може да бара Република Македонија или општината, градот Скопје и општините во градот Скопје на чие подрачје се наоѓа доброто.

(4) Во случај од ставот (1) на овој член органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен на надлежниот суд да ги достави сите податоци неопходни за утврдување на одговорноста за еколошка штета, обемот на одговорноста, како и за утврдување на враќањето во почетната состојба, односно висината на надоместот на штетата.

(5) Носителот на правото на тужба од ставот (1) на овој член може да бара од судот да му наложи на тужениот да обезбеди информации или да овозможи прибирање информации од изворот на загадувањето, потребни за определување на одговорноста за еколошка штета и за обемот на одговорноста.

(6) Доколку и покрај судскиот налог, тужениот не овозможи прибирање на информациите, односно не ги обезбеди потребните информации, информациите се прибавуваат по службена должност на товар на тужениот.

XVII УПРАВА ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 160

Формирање на Управа за животната средина

Заради вршење на стручни работи во врска со медиумите и областите на животната средина, се формира Управа за животната средина како орган надлежен за вршење на стручните работи во областа на животната средина, во состав на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 161

Надлежности на Управата за животната средина

Управата за животната средина:

- 1) врши стручни работи во заштита на природата;
- 2) врши стручни работи во управувањето со отпадот, воздухот, хемикалиите, бучавата и други области на животната средина;
- 3) врши стручни работи во заштита на водите и почвата од загадување;
- 4) врши стручни работи во постапката за оценка на влијанијата на определени проекти врз животната средина и во постапката за издавање на интегрирани еколошки дозволи и дозволи за усогласување со оперативен план;
- 5) го води Катастарот за животна средина и Регистарот на загадувачки материји и супстанции и на нивните карактеристики;
- 6) го води мониторингот на животната средина и
- 7) врши други работи определени со овој и друг закон.

XVIII ФИНАНСИРАЊЕ

Член 162

Основа за финансирање на активностите во областа на животната средина

(1) Средства за финансирање на активности за поттикнување, зачувување, одржливо користење, заштита и унапредување на животната средина, како и за подготовка, спроведување и развој на програми и проекти за заштита и унапредување на животната средина, се обезбедува од надместокот од ставот (2) и од средствата од ставот (3) на овој член.

(2) Финансирањето на активностите од ставот (1) на овој член се обезбедува од надместокот што го плаќаат правните и физичките лица коишто:

- имаат извори што вршат загадување на животната средина,
- ја загадуваат животната средина со користење на производи и супстанции,
- се корисници на природните богатства,
- ја оптеретуваат животната средина со отпадоци,
- увезуваат одредени употребувани производи во Република Македонија и

- произведуваат или увезуваат производи и стоки кои се штетни или содржат штетни материји за животната средина и природата.

(3) Финансирањето на активностите од ставот (1) на овој член се обезбедува и од:

- Буџетот на Република Македонија,
- средства остварени врз основа на меѓународна соработка на програми и проекти,
- донации од домашни и странски правни и физички лица;
- фондации и подароци и
- други извори.

(4) Средствата од ставот (2) на овој член се приходи на Буџетот на Република Македонија и се уплаќаат на соодветна уплатна сметка, во рамките на трезорската сметка.

Член 163

Обврзници за плаќање на надместоци

Обврзници за плаќање на надместокот од членот 162 став (2) на овој закон се правни и физички лица кои:

1) имаат извори што вршат загадување и со своето дејствување, посредно или непосредно, предизвикуваат загадување на животната средина или се одговорни за емисија во животната средина, во смисла на Катастарот за животна средина и Регистарот на загадувачки материји и супстанции и нивните карактеристики, како и во смисла на посебните закони и меѓународните договори што ги ратификувала Република Македонија;

2) ја загадуваат животната средина со користење на моторни возила и пловни објекти; со производство или увоз на нафтени деривати; со производство или увоз на тутунски производи и со увоз на супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка;

3) се корисници на природните богатства со искористување на шумите со сеча на дрво; собирање и извезување на растенија и делови на растенија, гранки и други делови од растенија и собирање и извезување мекотелци со черупки или без черупки;

4) ја оптеретуваат животната средина со отпадоци преку создавање индустриски неопасен отпад со својата дејност или создавање опасен отпад; пластични производи и амбалажа од пластични маси; увоз на отпадоци и остатоци од олово, пепел и отпадоци, остатоци што содржат главно олово, отпадоци и остатоци од потрошени примарни келии, примарни батерии и електрични акумулатори и отпадоци и остатоци што содржат олово и производство и увоз на остатоци од нафта или масла и отпадни масла;

5) увезуваат употребувани производи, и тоа употребувани патнички автомобили и други моторни возила, моторни возила за превоз на стоки; техничка стока, фрижидери, други уреди за ладење и замрзнување; протектирани и употребувани гуми; магнетофони и други апарати за снимање на звук, приемни апарати за телевизија, видеомонитори и видеопроектори и

6) произведуваат или увезуваат производи и стоки кои се штетни или содржат штетни материји за животната средина и природата.

Член 164

Основица за определување на износот на надместокот

(1) Износот на надместокот кој го плаќаат правните и физичките лица коишто имаат извори што вршат загадување се определува според:

- количината, видот и обемот на влијанието врз животната средина и на емисијата на загадувачките мате-

рии, на топлина, бучава, вибрации, светлина, јонизирачкото и нејонизирачкото зрачење во животната средина и

- начинот на постапување со отпадот и отпадните материи, производи или предмети, кои директно или индиректно после употребата, доаѓаат во животната средина, или други активности или појави кои се неповолни за животната средина.

(2) Износот на надоместокот кој го плаќаат правните и физичките лица коишто ја загадуваат животната средина се определува според:

- тоа дали моторните возила и пловните објекти имаат или немаат катализатор, односно врз основа на висината на основното осигурување,

- видот и количината на произведените или увезените нафтени деривати,

- видот и количината на увезените или произведените тутунски производи и

- видот и количината на увезените супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка.

(3) Износот на надоместокот којшто го плаќаат правните и физичките лица корисници на природните богатства се определува според:

- количината на исечени дрва,

- видот и количината на растенијата и деловите на растенија, гранки и други делови од растенија што се собираат или извезуваат и

- количината на мекотелци со черупки или без черупки кои се собираат или извезуваат.

(4) Износот на надоместокот кој го плаќаат правните и физичките лица коишто ја оптеретуваат животната средина со отпадоци се определува според:

- количината на создаден индустриски неопасен отпад,

- видот и количината на создадениот опасен отпад,

- количината на увезените употребувани производи,

- видот и количината на увезените и произведените пластични производи и амбалажа од пластични маси,

- видот и количината на отпадоци и остатоци од олово, од пепел и остатоци што содржат главно олово, отпадоци и остатоци од потрошените примарни ќелии, примарни батерии и електрични акумулатори коишто се увезуваат и отпадоци и остатоци што содржат олово коишто се увезуваат и

- видот и количината на остатоци од нафта, масла и отпадочни масла коишто се увезуваат или создаваат.

(5) Износот на надоместокот кој го плаќаат правните и физичките лица коишто увезуваат употребувани производи се определува според:

- работниот обем и снагата на моторот на возилото, односно висината на бруто масата на возилото,

- видот, количината и зафатнината на употребуваната техничката стока што се увезува: фрижидери, замрзнувачи и други уреди за ладење и замрзнување, магнетофони и други апарати за снимање звук, приемни апарати за телевизија, видеомонитори и видеопроектори и

- количината на употребувани или протектираните гуми што се увезува.

(6) Износот на надоместокот кој го плаќаат правните и физичките лица коишто произведуваат или увезуваат производи и стоки кои се штетни или содржат штетни материи за животната средина се определува според:

- цената, односно царинската вредност на производот, стоката и количината и степенот на штетност или неповолното влијание врз животната средина.

Член 165

Ослободување од плаќање на надоместок и враќање на надоместокот

(1) Од плаќање на дел од идниот надоместок од членовите 179 и 182 на овој закон се ослободуваат правните и физичките лица, во висина на надоместо-

кот што би се платил за количината и видот на производите и отпадот кој го предале на правни и физички лица кои поседуваат дозвола за преработка на отпад со кои имаат склучено договор за собирање на отпадот.

(2) Од плаќање на дел од идниот надоместок од членот 185 на овој закон се ослободуваат правните и физичките лица кои воспоставиле систем за собирање и повратен прием на искористени производи и пакувања во висина на надоместокот што би се платил за количината на искористени производи и пакувања кои ги собрале и повратиле.

(3) Од плаќање на идниот надоместок од членовите 179 и 182 на овој закон се ослободуваат правните и физичките лица кои извршиле извоз на отпад од Република Македонија, во висина на надоместокот што би се платил за количината и видот на извезениот отпад за кој се наплаќа надоместокот.

(4) Од плаќање на дел од идниот надоместок од членот 185 на овој закон се ослободуваат правните и физичките лица кои извршиле извоз на пакувања од пластична маса или на производи со пакувања од пластична маса, во висина на надоместокот што би се платил за видот и количината на пакувањата од пластична маса.

(5) Правните и физичките лица кои извршиле инвестирање во животната средина заради спроведување на оперативните планови од дозволите за усогласување од Главата XIV на овој закон, се ослободуваат од плаќање на дел од надоместокот којшто го платиле во претходната година, но не повеќе од сумата на инвестицијата која ја спровеле од тековната фаза на оперативниот план.

(6) Ослободувањата од плаќање на надоместокот од ставовите (1) и (2) на овој член не се исклучуваат меѓусебно со ослободувањето на надоместокот од ставот (5) на овој член.

(7) Обврзникот за плаќање на надоместокот од членовите 183 и 184 на овој закон може до органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина да поднесе барање за враќање на надоместокот од членовите 183, 184 и 185 на овој закон, за количината која е извезена.

(8) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите, ја пропишува постапката и начинот за ослободување од плаќање на надоместокот од ставовите (1) до (5) на овој член.

(9) Ослободување од плаќање на идниот надоместок се остварува со поднесување на барање за ослободување од плаќање на надоместок, од страна на правните и физичките лица од ставовите (1), (2), (3), (4) и (5) на овој член доставено до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(10) Кон барањето од ставот (9) на овој член се приложуваат образложение на барањето и дополнителна документација определена со прописот од ставот (8) на овој член.

(11) За барањето од ставот (9) на овој член одлучува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(12) Условите, начинот и постапката за враќање на надоместоците од ставот (7) на овој член ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите.

Член 166

Обврска, начин и постапка за утврдување, пресметување, уплатување и рокови за пресметување и уплатување на надоместокот

(1) Начинот и постапката на утврдување, пресметување, уплатување, како и роковите за пресметување и уплатување на надоместоците ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите.

(2) Во постапката за утврдување, пресметување, уплатување на надоместокот и утврдување на роковите за пресметување и уплатување, се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка, Законот за утврдување и наплата на јавните приходи и Законот за персонален данок на доход, доколку со овој закон поинаку не е определено.

(3) Обврзникот за плаќање на надоместокот е должен навремено и правилно да го пресметува и уплатува надоместокот, како и да води, одржува и чува уредна и точна евиденција за пресметаниот и уплатениот надоместок.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите донесува поблиски прописи за начинот и постапката за водење, одржување и чување на евиденцијата од ставот (3) на овој член.

(5) Надлежна за контрола на утврдувањето, пресметувањето и уплатата на надоместокот, ослободувањето од плаќањето на идниот надоместок, како и за почитување на роковите за уплатување на надоместоците е Управата за јавни приходи.

Член 167

Решение за плаќање надоместок од органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина

(1) Утврдувањето и пресметување на надоместокот од членот 179 ставови (1), (2), (4), (5) и (8) на овој закон го врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, при издавањето на дозволата за увоз или извоз.

(2) Обврзниците го плаќаат надоместокот врз основа на решение кое го донесува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Во решението од ставот (2) на овој член се определува и рокот во кој треба да се уплати надоместокот.

(4) Против решението од ставот (2) на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управни работи во втор степен од областа на финансиите во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(5) Жалбата од ставот (4) на овој член не го задржува извршувањето на решението.

Член 168

Решение за плаќање надоместок од царинскиот орган

(1) Пресметување на надоместокот од членот 179 ставови (3) и (6) на овој закон го врши царинскиот орган при спроведувањето на царинската постапка за извоз, врз основа на неговата количината на извозот што се реализира и дозволата за извоз издадена од органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управни работи во втор степен од областа на финансиите во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(3) Жалбата од ставот (2) на овој член не го задржува извршувањето на решението.

Член 169

Наплата на пристигнати неплатени надоместоци и присилна наплата на надоместоците

(1) Наплатата на пристигнатите неплатени износи на надоместоците, утврдени врз основа на решенијата од членот 167 на овој закон, заедно со каматите кои им припаѓаат, ги врши банката кај која обврзникот врши платен промет.

(2) Наплатата од ставот (1) на овој член се врши со пренос на средствата од сметката на обврзникот на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, согласно со членот 162 став (4) од овој закон, врз основа на извршното решение на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Извршното решение од ставот (2) на овој член се спроведува со извршен налог на банката, за пренос на средствата од сметката на обврзникот.

(4) Во поглед на наплатата на пристигнатите неплатени износи на надоместоците, присилната наплата на надоместоците и трошоците за присилна наплата, каматата, роковите на застареност и враќањето на погрешно пресметаниот надоместок, соодветно се применуваат одредбите од Законот за утврдување и наплата на јавните приходи, освен доколку поинаку не е определено со овој закон.

Член 170

Застареност

(1) Обврската за плаќање на надоместокот застарува пет години по истекот на годината во која требало да биде пресметан.

(2) Правото на ослободување од плаќање на надоместок застарува за три години по истекот на годината кога е извршена наплатата на надоместокот за кој се бара ослободување.

Член 171

Евиденција на обврзниците

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да води евиденција на обврзниците за плаќање на надоместоците.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите ги пропишува содржината, начинот и роковите за воспоставување, одржување и водење на евиденцијата на обврзниците, како и начинот на доставување на податоците за водење на евиденцијата.

(3) Обврзникот за плаќање на надоместокот е должен, во рок од 15 дена од денот на настанувањето на обврската за плаќање на надоместокот, до органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина, да достави податоци заради негово евидентирање, во согласност со прописот од ставот (2) на овој член.

(4) Обврзникот запишан во евиденција е должен да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за престанувањето со работата или промената на дејноста, во рок од 15 дена од денот на настанувањето на тие промени.

Член 172

Програма за инвестирање во животната средина

(1) Финансирање и реализирање на активностите од областа на животната средина од членот 174 на овој закон се врши врз основа на годишна програма за инвестирање во животната средина (во натамошниот текст: програмата).

(2) Програма од ставот (1) на овој член се изготвува во согласност со Националниот акционен план за заштита на животната средина, Просторниот план на Република Македонија, другите стратегии, програми и акти од областа на животната средина, како и во согласност со меѓународните договори ратификувани од страна на Република Македонија.

(3) Програмата од ставот (1) на овој член за одредена фискална година се доставува до Владата на Република Македонија во рок од 30 дена од денот на објавувањето на Буџетот на Република Македонија за истата фискална година во “Службен весник на Република Македонија”.

(4) Програмата од ставот (1) на овој член ја донесува Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Програмата од ставот (1) на овој член се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

(5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја реализира програмата од ставот (1) на овој член преку пласирање на средства за целосно или делумно финансирање на програми, проекти и други активности.

(6) За програми, проекти и други активности од ставот (5) на овој член подобни за финансирање со средствата од програмата особено се сметаат: набавка на опрема наменета за директна заштита на животната средина и заштита и унапредување на здравјето на луѓето; изготвување на инвестициона документација и студии за изводливост (физибилити студии) и нивна реализација; изработка на оперативни планови и реализација на одделни фази на оперативните планови од дозволата за усогласување; изведување на градежни работи за директна заштита на животната средина; поттикнување на селектирање, рециклирање и отстранување на отпад; усогласување со нормите и стандардите на животната средина; изработка на студии и плански документи за заштита и унапредување на биолошката разновидност; едукација и обука на кадри и други слични активности за заштита и унапредување на животната средина.

(7) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина до Владата на Република Македонија поднесува годишен извештај во врска со реализацијата на програмата од ставот (1) на овој член за претходната година.

Член 173

Корисници на средствата

Корисници на средствата од програмата од членот 172 на овој закон се правни и физички лица, вклучувајќи ги и органите на државната власт, како и органите на општините, на градот Скопје и на општините во градот Скопје и органите на месните заедници во општините, кои реализираат програми, проекти и други слични активности за заштита и унапредување на животната средина и природата.

Член 174

Намена на средствата

(1) Средствата од програмата од членот 172 на овој закон се користат за финансирање на подготовката и спроведувањето на програми, проекти и други активности од членот 172 став (6) на овој закон, како и за преземање превентивни мерки и мерки за поттикнување, зачувување, одржливо користење, заштита и унапредување на животната средина и кои особено имаат за цел:

- заштита, зачувување и подобрување на квалитетот на воздухот, земјиштето, ублажување на климатските промени; заштита на озонската обвивка и заштита од радијација,

- санирање и изградба на депонии за отпад, поттикнување на намалувањето на настанување на отпадот, преработка и селектирање на отпадот,

- унапредување и заштита на биолошката разновидност,

- унапредување и заштита на здравјето на луѓето,

- поттикнување на почисто производство,

- замена на користење на фосилни горива со природен гас, биолошки горива и други видови на горива прифатливи за животната средина,

- подигнување на јавната свест во областа на животната средина,

- подобрување на мониторингот и оценувањето на состојбата во животната средина и воведување на начин на управување со животната средина,

- поттикнување на одржливо користење на природните добра,

- поттикнување за исполнување на еколошките стандарди при вршење на стопански дејности и активности,

- поттикнување на образовни, истражувачки и развојни студии, програми, проекти и други слични активности за заштита и унапредување на животната средина и природата,

- поддршка на невладини и непрофитабилни организации од областа на животната средина,

- поддршка на изработка на локални акциони планови за заштита на животната средина и

- поттикнување на одржлив развој на руралните простори.

(2) При доделувањето на средствата од програмата од членот 172 на овој закон, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина особено цени дали програмите, проектите и активностите предизвикуваат забележителни и мерливи еколошки ефекти, дали истите се усогласени со стратегиите, плановите и програмите на Република Македонија и на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, дали истите се во согласност со приоритетите и целите за заштита на животната средина или приоритетите за заштита на определен медиум или унапредување на состојбата во определена област на животната средина и дали истите се во согласност со обврските од меѓународните договори кои ги ратификувала Република Македонија.

Член 175

Начин на доделување на средства

(1) Доделувањето на средствата од програмата од членот 172 на овој закон, се врши по пат на јавен конкурс којшто го објавува и спроведува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, средствата од програмата од членот 172 на овој закон, може да се доделат и со одлука на Владата на Република Ма-

кедонија на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, доколку:

- средствата се наменуваат за изградба на инфраструктурни објекти за заштита на животната средина од поширок јавен интерес,
- изградбата на објектите е предвидена со плански-те документи од областа на животната средина и
- намената на средствата е утврдена во програмата од членот 172 на овој закон.

Член 176

Кофинансирање на проекти и програми

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, како деловна страна, може со средствата од програмата од членот 172 на овој закон, во согласност со членот 175 на овој закон, да учествува и во кофинансирање на проекти и други слични активности од членот 174 на овој закон кои ги организира и финансира општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, месните заедници, правните и физичките лица, како и меѓународните организации, финансиски и други слични институции.

(2) Во случаите кога средствата се доделуваат како кофинансирање, корисникот на средствата е должен да распише јавен повик за избор на најповолен понудувач.

Член 177

Средства од домашни и странски донатори

Средствата од домашни и странски донатори се пласираат за реализација на проекти, програми и други слични активности на начин и под услови определени од донаторот.

Член 178

Договор за доделување на средства

(1) За доделување на средствата од програмата од членот 172 на овој закон, се склучува договор меѓу органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и корисникот на средствата.

(2) Корисникот на средствата е должен доделените средства да ги користи на начин, под услови и за намените утврдени со договорот и во согласност со овој закон.

(3) За време и по завршувањето на договорот од ставот (2) на овој член, корисникот е должен до органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, да поднесе извештај со ревизија за реализација на средствата определени со договорот, како и извештај за постигнатите еколошки ефекти со реализацијата.

Член 179

Висината на надоместоците за увоз и извоз

(1) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за увоз на протектирани или употребувани гуми изнесува:

- за патнички автомобили 60,00 ден/парче и
- за автобуси, камиони и други возила 150,00 ден/парче.

(2) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за увоз на употребувани фрижидери, замрзнувачи и други уреди за ладење и замрзнување изнесува, и тоа:

- со зафатнина до 250 литри 200 ден/парче,
- со зафатнина од 250 до 340 литри 300 ден/парче и
- со зафатнина од 340 до 900 литри 400 ден/парче.

(3) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за извоз на загрозеани или строго заштитени растенија и делови на растенија, гранки и други делови од растенија собрани од природата, изнесува за:

- модра смрека 1,30 ден/кг,
- дабов лишај 1,00 ден/кг,
- мечкино уво 3,00 ден/кг,
- кантарион 0,80 ден/кг,
- печурки - свежи 1,00 ден/кг,
- печурки - конзервирани 2,00 ден/кг,
- печурки - суви 4,00 ден/кг и
- други растенија 1,00 ден/кг.

(4) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за увоз на супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка, а се класифицирани со анексите на Монреалскиот протокол, изнесува за:

- супстанции од Анекс А, група I и II
- супстанции од Анекс Б, група I, II и III и
- супстанции од Анекс Ц, група II 64,00 ден/кг,
- супстанции од Анекс Е, група I 100,00 ден/кг и

- супстанции од Анекс Ц, група I 6,00 ден/кг.

(5) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за увоз на отпадоци и остатоци од олово; пепел и остатоци што содржат главно олово; отпадоци и остатоци од потрошени примарни ќелии, потрошени примарни батерии и потрошени електрични акумулатори и отпадоци и остатоци што содржат олово, изнесува за:

- пепел и остатоци 20,00 ден/кг,
- отпадоци и остатоци 25,00 ден/кг и
- отпадоци и остатоци од примарни ќелии,
- примарни батерии и електрични акумулатори,
- потрошени примарни ќелии, потрошени
- примарни батерии и потрошени електрични
- акумулатори 200,00 ден/тон.

(6) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за извоз на:

- мекотелци со черупки или без черупки и за полжави собрани од природата 1,00 ден/кг и
- други заштитени диви видови собрани од природата 1,00 ден/кг.

(7) Висината на надоместокот што се плаќа при увоз на:

1) употребувани моторни возила за превоз на десет или повеќе лица, вклучувајќи го и вочаот и со клипен мотор со внатрешно согорување со палење со помош на компресија или со помош на свеќички, изнесува 6.000,00 ден/парче;

2) употребувани патнички автомобили и други моторни возила главно конструирани за превоз на лица, освен возилата од точката 1 на овој став, со клипен мотор (освен ротационен клипен мотор) со внатрешно согорување со палење со помош на свеќички:

- со зафатнина на цилиндарот што не надминува 1.000 см³, изнесува 2.500,00 ден/парче,

- со зафатнина на цилиндарот што надминува 1.000 см³, но не надминува 1.500 см³, изнесува 3.500,00 ден/парче,

- со зафатнина на цилиндарот што надминува 1.500 см³, но не надминува 3.000 см³, изнесува 4.000,00 ден/парче и

- со зафатнина на цилиндарот што надминува 3.000 см³, изнесува 5.000,00 ден/парче;

3) употребувани патнички автомобили и други моторни возила главно конструирани за превоз на лица, освен возилата од точката 1 на овој став, со клипен мотор со внатрешно согорување на палење со помош на компресија (дизел и полудизел):

- со зафатнина на цилиндарот што не надминува 1.500 см³, изнесува 4.000,00 ден/парче,

- со зафатнина на цилиндарот што надминува 1.500 см³, но не надминува 2.500 см³, изнесува 5.000,00 ден/парче и

- со зафатнина на цилиндарот што надминува 2.500 см³, изнесува 6.000,00 ден/парче;

4) употребувани моторни возила за превоз на стоки, со клипен мотор со внатрешно согорување на палење со помош на компресија (дизел и полудизел):

- со бруто маса што не надминува 5 т, изнесува 7.500,00 ден/парче,

- со бруто маса што надминува 5 т, но не надминува 20 т, изнесува 10.000,00 ден/парче и

- со бруто маса што надминува 20 т, изнесува 12.500,00 ден/парче и

5) употребувани моторни возила за превоз на стоки, со клипен мотор со внатрешно согорување со палење со помош на свеќички:

- со бруто маса што не надминува 5 т, изнесува 6.000,00 ден/парче и

- со бруто маса што надминува 5 т, изнесува 8.500,00 ден/парче.

(8) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за увоз на употребувани магнетофони и други апарати за снимање звук, приемни апарати за телевизија, видеомонитори, видеопроектори, изнесува 200,00 ден/парче.

(9) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставовите (1), (2), (4), (5) и (8) на овој член е правното лице кое бара дозвола за увоз на производите.

(10) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (7) на овој член е правното или физичкото лице кое ги увезува производите.

(11) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставовите (3) и (6) на овој член е правното лице кое бара дозвола за извоз на производите.

(12) Надоместокот од ставовите (1), (2), (4), (5) и (8) на овој член го пресметува и наплатува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина при издавањето на дозволата за увоз или извоз и се уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, пред издавањето на дозволата, а надоместокот од ставот (7) на овој член го пресметува и наплатува царинскиот орган, при наплата на царинските давачки и се уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(13) Надоместокот од ставовите (3) и (6) на овој член го пресметува и наплатува царинскиот орган, при наплата на царинските давачки во царинската постапка за извоз и се уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(14) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите ги пропишува видовите на производите во врска со надоместоците од ставот (7) на овој член.

(15) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите ги пропишува другите видови на заштитени диви видови растенија и животни собрани од природата, во врска со надоместоците од ставот (3) алинеја 8 и ставот (6) алинеја 2 на овој член.

Член 180

Висината на надоместоците за моторни возила и пловни објекти

(1) Висината на надоместокот што се плаќа при регистрација на моторни возила и пловни објекти, изнесува:

- за возила без уред за пречистување - катализатор, во висина од 4% од основното осигурување и

- за возила со уред за пречистување - катализатор, во висина од 2% од основното осигурување.

(2) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е правно или физичко лице на чие име е регистрирано моторното возило, односно пловниот објект.

(3) Надоместокот од ставот (1) на овој член го пресметува и наплатува правното лице надлежно за регистрација на моторните возила и пловните објекти и го уплатува еднаш неделно на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

Член 181

Висината на надоместоците за сеча на дрва

(1) Висината на надоместокот што се плаќа при сеча на дрва се утврдува со Законот за шумите.

(2) Надоместокот од ставот (1) на овој член, се уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

Член 182

Висината на надоместоците за управување со отпад

(1) Висината на надоместокот што се плаќа за создавање индустриски неопасен отпад, изнесува - 0,5% од утврдената цена за извршена услуга за собирање на отпад.

(2) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е физичко или правно лице кое го создава отпадот од ставот (1) на овој член.

(3) Надоместокот од ставот (1) на овој член го пресметува давателот на услуга за собирање на отпад, а го наплатува при наплата на цената за извршена услуга за собирање на отпад и го прикажува одвоено на сметката.

(4) Давателот на услуга од ставот (3) на овој член е должен еднаш месечно да го уплатува наплатениот надоместок на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

Член 183

Висината на надоместоците за тутунски производи

(1) Висината на надоместокот што се плаќа при производство и увоз на тутунски производи:

- за една произведена или увезена цигара што содржи тутун, изнесува 0,05 ден/парче и

- за една произведена или увезена пура или цигарилос што содржи тутун, изнесува 0,0160 ден/парче.

(2) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е правното лице кое произведува тутунски производи.

(3) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е правното лице кое увезува тутунски производи.

(4) Надоместокот од ставот (1) на овој член за обврзникот од ставот (2) на овој член го пресметува производителот кој е должен да го уплати надоместокот на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, најкасно 30 дена од денот на пуштањето на тутунските производи од акцизниот склад во слободно-правниот промет.

(5) Надоместокот од ставот (1) на овој член за обврзникот од ставот (3) на овој член го пресметува и наплатува царинскиот орган при наплата на царинските давачки за увоз и го уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(6) Надоместокот за производство на тутунски производи не се плаќа, доколку количината на производите што се фактурира е извезена.

(7) Во случајот од ставот (6) на овој член производителот што го фактурирал производот е должен кон фактурата да приложи извозна царинска декларација од извозникот како доказ дека количината на производот на кој не е пресметан надоместокот е извезен од Република Македонија.

(8) Во случај на извоз на тутунски производи, за кои претходно е наплатен надоместокот од ставот (1) на овој член, обврзникот има право на враќање на уплатениот надоместок за извезената количина на тутунски производи, во согласност со прописот од членот 165 став (12) на овој закон.

(9) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите ги пропишува видовите на производите во врска со надоместоците од ставот (1) на овој член

Член 184

Висината на надоместоците за нафтени деривати

(1) Висината на надоместокот што се плаќа при увоз на нафтени деривати или производство на нафтени деривати, изнесува за:

- 1) моторен бензин, и тоа:
 - моторен бензин со содржина на олово повисока од 0,013 г/л и авионски бензин, изнесува 0,15 ден/л и
 - безоловен бензин со содржина на олово до 0,013 г/л, изнесува 0,08 ден/л;
- 2) гасно масло, и тоа за употреба како:
 - гориво за дизел мотори, изнесува 0,03 ден/л и
 - масло за горење екстра лесно, изнесува 0,04 ден/л и

и

3) масло за горење M1, M2 (мазут), изнесува 0,05 ден/кг.

(2) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е правното лице кое произведува нафтени деривати.

(3) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е правното лице кое увезува нафтени деривати.

(4) Надоместокот од ставот (1) на овој член за обврзникот од ставот (2) на овој член го пресметува производителот кој е должен да го уплати на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, најкасно 30 дена од денот на фактурирањето на нафтени деривати при пуштањето во слободно-правен акцизен промет, согласно со Законот за акцизите и го прикажува одвоено во фактурата.

(5) Надоместокот од ставот (1) на овој член за обврзникот од ставот (3) на овој член го пресметува царинскиот орган при наплата на царинските давачки и го уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(6) Надоместокот од ставот (1) на овој член не се плаќа, доколку количината на производите што се фактурирани се извезат.

(7) Во случајот од ставот (6) на овој член производителот што го фактурирал производот е должен кон фактурата да приложи извозна царинска декларација од извозникот како доказ дека количината на производот на кој не е пресметан надоместокот е извезен од Република Македонија.

(8) Во случај на извоз на нафтени деривати, за кои претходно е наплатен надоместокот од ставот (1) на овој член, обврзникот има право на враќање на уплатениот надоместок за извезената количина на нафтени деривати, во согласност со прописот од членот 165 став (12) на овој закон.

(9) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите поблиску ги определува видовите на производи во врска со надоместоците од ставот (1) на овој член.

Член 185

Висината на надоместоците за пластични производи и амбалажа од пластични маси

(1) Висината на надоместокот што се плаќа за пластика и пластични производи изнесува:

1) вреќи и кеси за транспорт или пакување на стоки 10,00 ден/кг и

2) производи спакувани во амбалажа од пластични маси со зафатнина или маса:

а) за производи во течна состојба:

- 0,5 л или помала	2,50 ден/1000парчиња,
- 1 л или помала, но поголема од 0,5 л	4,00 ден/1000парчиња,
- 1,5 л или помала, но поголема од 1 л	5,50 ден/1000парчиња,
- 2 л или помала, но поголема од 1,5 л	6,00 ден/1000парчиња,
- 3 л или помала, но поголема од 2 л	7,50 ден/1000парчиња,
- 5 л или помала, но поголема од 3 л	8,50 ден/1000парчиња,
- 10 л или помала, но поголема од 5 л	10,00ден/1000парчиња,
- 50 л или помала, но поголема од 10 л	11,00ден/1000парчиња и
- поголема од 50 л	12,00ден/1000парчиња и

б) за производи во цврста состојба:

- 0,5 кг или помала	1,20 ден/200 парчиња,
- 1 кг или помала, но поголема од 0,5 кг	1,50 ден/200 парчиња,
- 1,5 кг или помала, но поголема од 1 кг	1,80ден/200 парчиња,
- 2 кг или помала, но поголема од 1,5 кг	2,10ден/200 парчиња,
- 3 кг или помала, но поголема од 2 кг	2,40ден/200 парчиња,
- 5 кг или помала, но поголема од 3 кг	2,70ден/200 парчиња,
- 10 кг или помала, но поголема од 5 кг	3,00ден/200 парчиња,
- 50 кг или помала, но поголема од 10 кг	3,30ден/200 парчиња и
- поголема од 50 кг	3,60ден/200 парчиња.

(2) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е правното или физичкото лице кое ги произведува производите од ставот (1) на овој член.

(3) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е и правното лице кое ги увезува производите од ставот (1) на овој член.

(4) Надоместокот од ставот (1) на овој член за обврзникот од ставот (2) на овој член го пресметува производителот кој е должен да го уплати надоместокот на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, најкасно 30 дена од денот на фактурирањето на производите при пуштањето во слободно-правниот промет од ставот (1) на овој член и го прикажува одвоено во фактурата.

(5) Надоместокот од ставот (1) на овој член за обврзникот од ставот (3) на овој член го пресметува царинскиот орган при наплата на царинските давачки за увоз и го уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(6) Надоместокот од ставот (1) на овој член не се плаќа доколку количината на производите што се фактурирани се извезат.

(7) Во случајот од ставот (6) на овој член производителот што го фактурирал производот е должен кон фактурата да приложи извозна царинска декларација од извозникот како доказ дека количината на производот на кој не е пресметан надоместокот е извезен од Република Македонија.

(8) Во случај на извоз на производите од ставот (1) на овој член за кои претходно е наплатен надоместокот од ставот (1) на овој член, обврзникот има право на враќање на уплатениот надоместок за извезената количина на производите од ставот (1) на овој член, во согласност со прописот од членот 165 став (12) на овој закон.

(9) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите поблиску ги определува видовите на производи во врска со надоместоците од ставот (1) на овој член.

XIX ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ И ГЛОБАЛНИ ПРАШАЊА ОД ОБЛАСТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 186

Одржлив развој

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во соработка со другите органи на државната управа и други институции и со општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, е должен да се грижи за имплементирање на принципите на одржлив развој, како и да го промовира и поддржува одржливиот развој во Република Македонија.

(2) Заради усогласување на економскиот развој, социјалниот напредок и заштитата на животната средина на национално ниво, Владата на Република Македонија може да изработи Национална стратегија за одржлив развој. Националната стратегија за одржлив развој ја усвојува Владата на Република Македонија, која е должна пред усвојувањето да ја достави на разгледување до Собранието на Република Македонија.

(3) Заради усогласување на економскиот развој, социјалниот напредок и заштитата на животната средина на локално ниво, на предлог на градоначалникот, советите на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, можат да усвојат Локална агенда 21, како локален стратешки, плански и програмски документ за одржлив развој, во согласност со принципите за одржлив развој од ставот (1) на овој член и Стратегијата за одржлив развој од ставот (2) на овој член.

(4) Заради усогласување на содржината и начинот на изготвување на Локалната агенда 21 од ставот (3) на овој член, министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на локалната самоуправа, донесуваат методологија за изготвување на Локална агенда 21.

(5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина спроведува постапка за оцена на влијанијата на Локалната агенда 21 од ставот (3) на овој член во согласност со постапката од Главата X на овој закон.

Член 187

Национален план за ублажување на климатските промени

(1) Заради стабилизирање на концентрациите на стакленичките гасови, на ниво со коешто би се спречило опасното антропогенно влијание во климатскиот систем во временска рамка доволна за да им се овозможи на екосистемите природно да се адаптираат на климатските промени, во согласност со начелото за меѓународна соработка, како и во согласност со целите на националниот социјален и економски развој, се донесува Национален план за ублажување на климатските промени (во натамошниот текст: Национален план за климатски промени).

(2) Националниот план за климатски промени од ставот (1) на овој член особено содржи:

- национален инвентар на емисиите на стакленички гасови,

- анализа и проекции на емисиите на стакленички гасови за намалување на емисиите на стакленички гасови,

- процена на ранливоста и мерки за адаптација, информации и картографски прикази за активноста за мониторинг, истражување и систематско следење на климатските промени,

- акционен план и мерки за ублажување на климатските промени,

- економска анализа на предлогот на мерките за спречување на причините и за ублажување на климатските промени,

- надлежни органи, институции и други правни лица за спроведување на националниот план, акциониот план и мерките за спречување на причините и за ублажување на климатските промени,

- опис на активностите и резултатите од учеството на јавноста при подготвување на планот,

- опис на активностите и резултатите од подигнување на јавната свест, едукацијата и од стручно оспособување на научниот, техничкиот и раководниот кадар,

- информации за остварување на обврските преземени со меѓународни договори кои се однесуваат на климатските промени ратификувани од Република Македонија и

- други работи определени од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Националниот план за климатски промени од ставот (1) на овој член се донесува за период од шест години.

(4) Националниот план за климатски промени од ставот (1) на овој член на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, го донесува Владата на Република Македонија.

(5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството; органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштита на природата; органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на економијата; органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на хидрометеоролошките работи, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, е надлежен за изработка на Националниот план за климатски промени од ставот (1) на овој член и го доставува до Владата на Република Македонија.

(6) Поблиската содржина и начинот на изработката на Националниот план за климатски промени од ставот (1) на овој член, се определува со методологијата пропишана од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(7) Определбите во Националниот план за климатски промени од ставот (1) на овој член, задолжително треба да се имаат предвид при изготвувањето на другите стратешки документи со кои се определува политиката и целите на користење на земјиштето, целите на развојот на стопанството во Република Македонија, искористувањето на природните ресурси и заштитата на животната средина.

Член 188

Национален инвентар на антропогени емисии по извори и понори на стакленички гасови

(1) Владата на Република Македонија, на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, усвојува

Национален инвентар на антропогени емисии по извори и понори на стакленички гасови (во натамошниот текст: Национален инвентар).

(2) Националниот инвентар од ставот (1) на овој член е составен дел на Националниот план за климатски промени од членот 187 на овој закон.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските услови, начинот и постапката за изготвување на инвентарот од ставот (2) на овој член.

(4) Националниот инвентар од ставот (1) на овој член се изготвува еднаш на три години.

Член 189

Акционен план на мерки и активности за спречување на причините и ублажување на негативните ефекти од климатските промени

(1) Владата на Република Македонија, на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина усвојува Акционен план за спречување на причините и ублажување на негативните ефекти од климатските промени (во натамошниот текст: Акционен план за климатски промени).

(2) Акциониот план за климатски промени од ставот (1) на овој член е составен дел на Националниот план за климатски промени од членот 187 на овој закон.

(3) Акциониот план за климатски промени од ставот (1) на овој член особено содржи:

- институционални и правни мерки,
- превентивни мерки и активности за намалување на емисиите на стакленичките гасови,
- мерки и активности за ублажување на негативните ефекти од климатските промени,
- мерки за едукација и подигнување на јавната свест,
- мерки за стручно оспособување на научниот, техничкиот и раководниот кадар и
- временска рамка и финансиски план за реализација на предвидените мерки и активности. При изготвување на финансискиот план се зема во предвид економската анализа изготвена согласно со членот 187 став (2) алинеја 8 од овој закон.

(4) Акциониот план за климатски промени од ставот (1) на овој член се ажурира и по потреба се дополнува најмалку на секои три години.

Член 190

Спроведување на Националниот план и известување за спроведувањето

(1) Органите, институциите и другите правни лица од членот 187 став (2) алинеја 9 на овој закон се должни, самостојно или во соработка со другите органи, институции и другите правни лица, да ги преземаат сите неопходни мерки и активности утврдени со Националниот план за климатски промени од членот 187 на овој закон.

(2) Органите, институциите и другите правни лица од членот 187 став 2 алинеја 9 на овој закон се должни до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, најмалку еднаш годишно, да достават извештај за реализацијата на мерките и активностите утврдени со Националниот план за климатски промени од членот 187 на овој закон.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, најмалку еднаш на три години, да ја известува Владата на

Република Македонија за спроведувањето на Националниот план за климатски промени од членот 187 на овој закон.

Член 191

Национален план за справување со опустинувањето и ублажување на ефектите од суши

(1) Заради справување со опустинувањето и ублажување на ефектите од суши, во согласност со начелото за меѓународна соработка, начелото на интегрираност, како и во согласност со целите на националниот социјален и економски развој, се донесува Национален план за справување со опустинувањето и ублажувањето на ефектите од суши (во натамошниот текст: Национален план против опустинување).

(2) Националниот план против опустинување од ставот (1) на овој член особено содржи:

- опис и процена на состојбата со опустинувањето,
- приоритети за справување со опустинувањето и ублажувањето на ефектите од суши,
- акциона програма за справување со опустинувањето и ублажувањето на ефектите од суши,
- економска анализа,
- надлежни органи, институции и други правни лица за спроведување на националниот план, акциона програма и мерките за спречување за земјиштата што сè уште не се деградирани или се благо деградирани, како и мерки за ублажување на ефектите од опустинувањето и сушите,
- опис на активностите и резултатите од учеството на јавноста при подготвување на планот,
- опис на активностите и резултатите од подигнување на јавната свест, едукацијата и од стручно оспособување на научниот и техничкиот кадар,
- информации за остварување на обврските преземени со меѓународни договори кои се однесуваат на справување со опустинувањето и ублажување на ефектите од суши ратификувани од Република Македонија и

- други работи определени од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина

(3) Националниот план против опустинување од ставот (1) на овој член се донесува за период од шест години.

(4) Националниот план против опустинување од ставот (1) на овој член на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, го донесува Владата на Република Македонија.

(5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството и органот на државната управа надлежен за вршење на хидрометеоролошките работи, е надлежен за изработка на Националниот план против опустинување од ставот (1) на овој член и го доставува до Владата на Република Македонија.

(6) Поблиската содржина и начинот на изработката на Националниот план против опустинување од ставот (1) на овој член, се определува со методологијата пропишана од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството.

(7) Определбите во Националниот план против опустинување од ставот (1) на овој член, задолжително треба да се имаат предвид при изготвувањето на другите стратешки документи со кои се определува политиката и целите на користење на земјиштето, целите на

развијот на стопанството во Република Македонија, искористувањето на природните ресурси и заштитата на животната средина.

Член 192

Акциона програма за справување со опустинувањето и ублажувањето на ефектите од суши

(1) Со цел за идентификување на факторите кои придонесуваат кон опустинувањето и неопходните практични мерки во борба против опустинувањето и за ублажување на ефектите од суши, Владата на Република Македонија, на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството, усвојува Акциона програма за справување со опустинувањето и ублажување на ефектите од суши (во натамошниот текст: Акциона програма против опустинување).

(2) Акционата програма против опустинување од ставот (1) на овој член е составен дел на Националниот план против опустинување од членот 195 на овој закон.

(3) Акционата програма против опустинување од ставот (1) на овој член особено содржи:

- институционални и правни мерки,
- превентивни мерки и активности за предвидување, спречување и минимизирање на причините за опустинување, како и превентивни мерки за земјишта што сè уште не се деградирани или се благо деградирани,
- мерки за обезбедување на навремено предупредување за суши,
- мерки и активности за ублажување на негативните ефекти од опустинувањето и сушите,
- мерки за едукација и подигнување на јавната свест,
- мерки за стручно оспособување на научниот, техничкиот и раководниот кадар,
- временска рамка и финансиски план за реализација на предвидените мерки и активности. При изготвување на финансискиот план се зема предвид економската анализа изготвена согласно со членот 191 став (2) алинеја 4 од овој закон и
- други мерки и активности определени од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството.

(4) Акционата програма против опустинување од ставот (1) на овој член се ажурира најмалку на секои три години.

(5) Со цел за справување со промените во општествено-економските, биолошките и геофизичките околности, Акционата програма против опустинување од ставот (1) на овој член може да се дополнува и изменува и во рок пократок од оној утврден со ставот (4) од овој член.

Член 193

Спроведување на Националниот план и известување за спроведувањето

(1) Органите, институциите и другите правни лица од членот 191 став (2) алинеја 5 на овој закон се должни, самостојно или во соработка со другите органи, институции и други правни лица, да ги преземаат сите неопходни мерки и активности утврдени со Националниот план против опустинување од членот 191 на овој закон.

(2) Органите, институциите и другите правни лица од членот 191 став (2) алинеја 5 на овој закон се должни до органот на државната управа надлежен за рабо-

тите од областа на животната средина, најмалку еднаш годишно, да достават извештај за реализацијата на мерките и активностите утврдени со Националниот план против опустинување од членот 191 на овој закон.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството поблиску ги пропишува критериумите за следење и оценување на спроведувањето на Националниот план против опустинување од членот 191 на овој закон, како и содржината и постапката за доставување на извештајот од ставот (2) на овој член.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството е должен, најмалку еднаш на три години, да ја известува Владата на Република Македонија за спроведувањето на Националниот план против опустинување од членот 191 на овој закон.

XX НАДЗОР

Член 194

Надлежни органи

(1) Надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Инспекцискиот надзор над примената на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон го врши Државниот инспекторат за животна средина, преку државните инспектори за животна средина и инспектори за заштита на природата.

(3) За работите од надлежност на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, утврдени со овој закон, инспекциски надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон го вршат овластени инспектори за животна средина на општината, овластени инспектори за животна средина на градот Скопје и овластени инспектори за животна средина на општините во градот Скопје (во натамошниот текст: овластени инспектори за животна средина).

(4) Инспекциски надзор над примена на овој закон во делот на прометот со производи, полупроизводи, сировини, хемиски супстанции и пакувања и означување на производите и пакувања со информации за влијанието врз животната средина врши Државниот пазарен инспекторат, преку државните пазарни инспектори, Државниот санитарен и здравствен инспекторат, преку државните санитарни и здравствени инспектори, Фитосанитарната управа преку фитосанитарниот инспектор и Државниот инспекторат за земјоделство преку државните инспектори за земјоделство.

(5) Инспекциски надзор над примената на овој закон во делот на прометот со производи, полупроизводи и сировини наменети за човекова употреба за исхрана и пиење и нивните пакувања и означување со информации за влијанието врз животната средина врши Дирекцијата за храна преку инспекторите за храна.

Член 195

Начин на вршење на работите на инспекторите

Државните инспектори за животна средина, инспекторите за заштита на природата и овластените инспектори за животна средина, заради подобра примена на овој закон и другите закони од областа на жи-

вотната средина во кои имаат овластувања, своите задачи ги извршуваат на начин и во постапка пропишани од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 196

Државни инспектори за животна средина, инспектори за заштита на природата и овластени инспектори за животна средина

(1) Државни инспектори за животна средина во Државниот инспекторат за животна средина, можат да бидат лица со најмалку три години работно искуство и високо образование од следниве области: дипломиран инженер за заштита на животната средина, дипломиран машински инженер, дипломиран инженер технолог, дипломиран инженер металург, дипломиран рударски инженер, дипломиран инженер хемичар, дипломиран инженер метеоролог, доктор по медицина, дипломиран географ, дипломиран градежен инженер, дипломиран биолог, дипломиран инженер агроном, дипломиран шумарски инженер, дипломиран електро инженер, дипломиран инженер физичар, дипломиран инженер архитект, дипломиран инженер по хортикултура и дипломиран инженер геолог.

(2) Инспекторите за заштита на природата во Државниот инспекторат за животна средина треба да ги исполнуваат условите утврдени со Законот за заштита на природата.

(3) Едно лице може да ги врши работите со кои е овластен инспекторот за животна средина и инспекторот за заштита на природата, доколку ги исполнува условите пропишани за инспектор за животна средина утврдени со овој закон и ги исполнува условите пропишани за инспектор за заштита на природата утврдени со Законот за заштита на природата, врз основа на решение донесено од страна на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животна средина.

(4) Овластени инспектори за животна средина можат да бидат лица со најмалку една година работно искуство и високо образование од областите од ставот (1) на овој член.

Член 197

Службена легитимација

(1) Службеното својство на државен инспектор за животна средина, инспектор за заштита на природата и овластен инспектор за животна средина се докажува со легитимација.

(2) При вршење надзор инспекторите од членот 194 на овој закон се должни да ја покажат легитимацијата од ставот (1) на овој член.

(3) Легитимацијата од ставот (1) на овој член за инспекторите за животна средина и инспекторите за заштита на природата ја издава и одзема министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(4) Легитимацијата од ставот (1) на овој член за овластените инспектори за животна средина ја издава и одзема градоначалникот на општината, односно градоначалникот на градот Скопје.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува образецот, формата и содржината на легитимацијата од ставот (1) на овој член, како и начинот и постапката за издавање и за одземање на легитимацијата.

Член 198

Делокруг на Државниот инспектор за животна средина

(1) Во вршењето надзор од својот делокруг, инспекторот за животна средина има право:

1) да утврди дали се испуштаат загадувачки материји и супстанции во животната средина којашто ги надминува пропишаните норми (член 20);

2) да утврди дали се произведуваат и увезуваат превозни средства кои не ги исполнуваат условите пропишани за емисиите кај мобилните извори на загадување и за бучава (член 20);

3) да утврди дали се градат или реконструираат инсталации без добивање на дозвола и без притоа да се исполнат утврдените норми и стандарди од системот за заштитата на животната средина (член 20);

4) да утврди дали се произведуваат, пуштаат во промет и употребуваат одделни производи, супстанции и се вршат одделни активности и услуги и покрај забраната од членот 21 на овој закон;

5) да утврди дали се врши увоз, извоз и транзит во/од/низ Република Македонија на опасните супстанции, штетните материји и производи, спротивно на ограничувањето и контролата од членот 22 на овој закон;

6) да утврди дали се користи домашна или увезена технологија или технолошка линија, производ, полу-производ и суровина којашто не ги исполнува пропишаните норми за заштита на животната средина (член 23 став (1));

7) да утврди дали технологиите или технолошките линии, производите, полу-производите и суровините коишто се увезуваат се забранети во земјата производител или во земјата извозник, од причини за заштита на животната средина (член 23 став (2));

8) да утврди дали е изработен елаборат за влијанието на проектот врз животната средина, да изврши увид дали се исполнуваат условите од елаборатот за животната средина, како и дали елаборатот е доставен до органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот (член 24);

9) да утврди дали се пуштаат во промет производи, полу-производи, суровини, хемикалии, како и нивните пакувања, на кои нема ознака за можноста за загадување или за можно штетно влијание врз животната средина (член 27 став (1));

10) да утврди дали се пуштаат во промет полу-производи, суровини и хемикалии во пакување кое не е означено согласно со членот 27 став (3) на овој закон;

11) да утврди дали се чуваат податоците за користењето на природните богатства, суровини и енергија, за емисиите на загадувачки материји и супстанции, видовите, карактеристиките и количеството отпад и другите податоци предвидени со овој или со друг закон (член 28 став (2));

12) да утврди дали се рекламира, етикетира и пушта во промет производ означен со еколошка ознака, на начините и според критериумите кои не се во согласност со членот 29 од овој закон;

13) да изврши увид и контрола во спроведување на условите од доброволниот договор (член 30);

14) да утврди дали се врши мониторинг на изворите на емисија со која се загадува еден или повеќе медиуми на животната средина, на имисиите, односно на искористувањето на природни богатства (член 36 став (1)), како и да утврди дали се исполнуваат должностите од членот 36 став (5) на овој закон;

15) да утврди дали при мониторингот се користат уреди и инструменти одобрени во постапката за верификација на мерилата и истите се одржуваат во исправна состојба (член 36 став (2));

16) да утврди дали се врши мониторинг, во согласност со условите содржани во интегрираната еколошка дозвола (член 36 став (4));

17) да утврди дали податоците добиени од мониторингот се доставуваат на начин и под услови што ги пропишува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (член 37 став (2));

18) да утврди дали на изготвувачот му се доставуваат потребните податоци за изготвување и одржување на Регистарот на загадувачки материји и супстанции и нивните карактеристики (член 41 став (4));

19) да утврди дали на изготвувачот му се доставуваат потребните податоци за изготвување и одржување на Катастарот на животната средина (член 42 став (4));

20) да утврди дали субјектите од членот 52 став (1) алинеи 3 и 4 на овој закон обезбедуваат пристап до информации за животната средина кои ги поседуваат и дали тоа го сториле во определен рок и форма (членови 53 и 54);

21) да утврди дали е известен органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за намерата за изведување проект (член 80 став (1));

22) да утврди дали е изготвена студија за оценка на влијанието на проектот врз животната средина и истата е доставена до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (член 83 став (1));

23) да утврди дали за проектот кој се спроведува е донесено решение со кое се дава согласност за спроведување на проектот (член 87 став 1);

24) да изврши увид и контрола дали проектот се спроведува во согласност со мерките утврдени во решението со кое се дава согласност за спроведување на проектот (член 87 став (2));

25) да утврди дали е добиена А или Б-интегрирана еколошка дозвола и да изврши увид и контрола дали операциите во инсталацијата се спроведуваат согласно со условите утврдени во интегрираните дозволи (членови 95 и 122 став (1));

26) да утврди дали за време на важноста на А-интегрираната еколошка дозвола и пет години по истекот на важноста се чуваат сите документи и податоци во врска со барањето, издавањето и мониторингот предвиден со обврзувачките услови во интегрираната еколошка дозвола и дали се направени достапни, по барање на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или на инспекторатот за животна средина (член 110);

27) да утврди дали се исполнуваат обврските за известување од членот 111 на овој закон;

28) да утврди дали е извршена генерална еколошка ревизија, како и дали е приложен извештај од извршена еколошка ревизија (член 130);

29) да утврди дали еколошката ревизија е изработена од лице кое е регистрирано и поседува соодветен сертификат (член 131);

30) да утврди дали е добиена дозвола за усогласување со оперативен план за продолжување, односно отпочнување на работата на инсталацијата до исполнување на условите за добивање на интегрирана еколошка дозвола и да изврши увид и контрола дали активностите во инсталацијата се спроведуваат согласно со условите утврдени во дозволата и оперативниот план (член 134);

31) да утврди дали е доставено барањето за дозвола за усогласување со оперативен план во пропишаниот рок (член 135 став (5));

32) да изврши увид и контрола во начинот на спроведување на одделните фази од оперативните планови и да утврди дали се спроведуваат во утврдените рокови за реализација (членови 137, 138 и 139);

33) да утврди дали е поднесено известување за реализацијата на оперативните планови и исполнувањето на обврските од оперативниот план заради добивање на интегрирана еколошка дозвола и дали тоа е сторено во определениот рок (член 138 став (5));

34) да утврди дали е доставено известување за присуство на опасни супстанции и дали тоа е сторено во определениот рок (член 147);

35) да утврди дали е изготвен извештај за мерките за безбедност со соодветна содржина, дали е доставен во соодветен рок и дали е соодветно анализиран и обновуван во определениот рок (член 148);

36) да утврди дали се преземени неопходните мерки за спречување на хаварии и за ограничување на последиците врз животот и здравјето на луѓето, во производствениот, транспортниот или во системот за складирање во кој се присутни опасни супстанции, во количества поголеми или еднакви на пропишаните (член 148 став (1) точка 2);

37) да изврши увид и контрола и да утврди дали е извршена анализа и ревизија на мерките за безбедност и активностите за спречување на хаварии, како и на извештајот за мерките за безбедноста и дали за тоа е известен надлежниот орган (член 149);

38) да утврди дали информациите за мерките за безбедност се достапни на начин утврден во членот 150 од овој закон;

39) да изврши увид и контрола и да утврди дали е известен надлежниот орган, веднаш, за настанатата хаварија и дали му се доставени, веднаш штом станале достапни, податоците за околностите во кои се случила несреќата, опасните супстанции кои се присутни; податоците кои се потребни за проценување на последиците од несреќата по здравјето на луѓето и по животната средина, како и за преземените вонредни мерки (член 151 став (1));

40) да утврди дали е известен надлежниот орган за мерките предвидени за ублажување на среднорочните и на долгорочните последици од хаваријата и за спречување на хаваријата и ако не ги дополни предвидените мерки и активности со дополнителни факти откриени во истрагата (член 151 став (2));

41) да изврши увид и контрола и да утврди дали е изготвен внатрешен план за вонредни состојби и дали е доставен на надлежниот орган во согласност со членот 154 од овој закон;

42) да утврди дали се анализирани и тествирани, обновувани и ревидирани внатрешните планови за вонредни состојби водејќи сметка за новите технички достигнувања на полето на справувањето со хавариите, во период не подолг од три години (член 154 став (9));

43) да утврди дали се постапило согласно со членот 157 од овој закон во случај на штета врз животната средина предизвикана од работата на инсталациите (член 157) и

44) да утврдува и други состојби заради обезбедување на спроведување на овој и друг закон.

(2) При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот за животна средина може да побара присуство на лице од органот надлежен за вршење на стручни работи во животната средина.

(3) На барање на инспектор за животна средина, овластено лице на органот на државната управа надлежен за внатрешни работи е должно да учествува во извршувањето на работите од ставот (1) на овој член.

Член 199

Други надлежности на државниот инспектор за животна средина

(1) Во вршењето инспекциски надзор од својот делокруг, државниот инспектор за животна средина има право да врши надзор над примената на мерките за заштита на почвата од загадување и пренамена на користењето на почвата, и тоа дали:

- се почитуваат пропишаните проекти за рекултивирање на почвата,
- се преземаат мерки за заштита на почвата од загадување,
- се исправни уредите/апаратите за мониторинг и
- се утврдуваат и други состојби од негова надлежност.

(2) Во вршењето надзор од својот делокруг, државниот инспектор за животна средина има право да врши надзор над примената на мерките за заштита од штетната бучава од инсталации со А-интегрирана еколошка дозвола и Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитени подрачја, и тоа дали:

- уредите за мерење на бучавата функционираат според пропишаните норми,
- се почитуваат мерките за заштита од бучава,
- нивото на бучава при вршење на дејност е во рамките на пропишаната,
- правното и физичкото лице ги презело сите предвидени техничко-технолошки мерки и ги исполнило сите предвидени стандарди за сведување на бучавата во рамките на пропишаните граници за соодветната опрема и технологија што ја употребува, како и за средината во којашто човекот престојува и

- утврдува и други состојби од негова надлежност.

(3) При вршењето на надзорот на спроведувањето на мерките на заштита од непријатна миризба од инсталации со А-интегрирана еколошка дозвола и Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитени подрачја, државниот инспектор за животна средина има право да врши надзор дали:

- се преземаат мерки за заштита од непријатна миризба во просторијата и околината каде што претстојува и се движи човекот,
- дејноста се врши на начин на кој се обезбедува спречување на ширење на непријатна миризба во околината,
- се остраниваат работите и се спречуваат активностите кои предизвикуваат непријатна миризба и
- утврдува и други состојби од негова надлежност.

(4) Во вршењето надзор од својот делокруг, државниот инспектор за животна средина има право да врши надзор во сите инсталации, системи и постројки кои имаат или би можеле да имаат влијание врз животната средина.

Член 200

Донесување на решенија од државниот инспектор за животна средина

(1) При вршењето на инспекцискиот надзор, државниот инспектор за животна средина со решение:

- ќе нареди да се отстранат штетните последици што настанале со загадувањето или со деградацијата на животната средина и на природата и доведување на животната средина во претходна состојба, во рок од најмногу 90 дена,
- ќе определи мерки за превенција и за отстранување на загадувањето и враќање на животната средина во задоволителна состојба,
- ќе нареди забрана на употреба на превозни средства кои не ги исполнуваат пропишаните услови за емисија кај мобилните извори на загадување, во траење од 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините на настанатата состојба,
- ќе ја забрани изградбата или реконструкцијата на инсталација, ако не се почитуваат утврдените норми и стандарди за заштита на животната средина, во траење од 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба,
- ќе ја ограничи и забрани работата на објектите, постројките и инсталациите, поради штетните дејствија со кои се врши загадување или деградација на животната средина и на животот и здравјето на луѓето, без

оглед на тоа дали се обезбедени услови за нивното работење и дали се обезбедени дозволи, одобренија и согласности, пропишани со закон, во траење од најмногу 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба,

- ќе забрани работа и употреба на технологија, технолошка линија производи, полупроизводи, суровини, опрема, апарати и уреди кои имаат штетно дејство и кои не ги исполнуваат пропишаните услови,

- привремено ќе одземе опрема, производи, уреди и апарати кои претставуваат извори на загадување или деградација на животната средина, или не ги исполнуваат пропишаните услови, сè до отстранување на недостатоците, односно до правосилноста на одлуката на надлежниот суд,

- ќе ги задолжи правните и физичките лица да изработат елаборат за влијанијата на проектот врз животната средина во рок од најмногу 90 дена од денот кога е констатирано дека немаат изработено елаборат,

- ќе ја ограничи или забрани работата на правно или физичко лице кое не поднело барање за добивање интегрирана еколошка дозвола, а најмногу до 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба,

- ќе ја ограничи или забрани работата на правно или физичко лице кое не ги исполнува условите предвидени во интегрираните еколошки дозволи, дозволите за усогласување со оперативни планови, елаборатите за влијанијата на проектот врз животната средина, студиите за оцена на влијанието врз животната средина, плановите за заштита од хаварији, се до исполнувањето на условите, а најмногу до 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба,

- привремено ќе ги одземе производите, полупроизводите, суровините и хемикалиите кои не се означени за можност за загадување или можното штетно влијание врз животната средина, како и не обезбедат податоци за нивните особини и ефекти,

- ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кои не го спроведуваат мониторингот на начин пропишан со закон, во траење од најмногу 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба,

- ќе ги задолжи правните и физичките лица да ги доставуваат потребните податоци од мониторингот и за Регистарот и Катастарот во рок од најмногу 30 дена,

- ќе го ограничи или забрани спроведувањето на проект за кој не е добиено решение за оцена на студијата за влијанијата на проектот врз животната средина со кое се дава согласност за спроведување на проектот, без оглед дали надлежниот орган издал дозвола за спроведување на проектот, во траење од 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба,

- ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кои не поседуваат интегрирана еколошка дозвола и дозвола за усогласување со оперативен план во траење од 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба и

- ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кои немаат поднесено барање за добивање на дозвола за усогласување со оперативен план, во траење од 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба.

(2) Ако при вршењето на инспекцискиот надзор, државниот инспектор за животна средина утврди дека правните и физичките лица не се придржуваат кон законите и другите прописи, техничките прописи, стандарди и други општи акти, со записник ги констатира утврдените неправилности и во решението го определува рокот во кој треба да се отстранат.

(3) Доколку субјектите од ставот (1) на овој член не постапат согласно со решението на државниот инспектор за животна средина и не ги отстра-

нат причините за настанатата состојба утврдени со решението, државниот инспектор за животна средина поднесува прекршочна, односно кривична пријава пред надлежен суд, како и отпочнува постапка за одземање на добиените дозволи и овластувања.

(4) Во случај кога ќе се утврди постоење на непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, државниот инспектор за животна средина издава усна наредба за итно и неодложно отстранување на утврдените недостатоци кои записнички ги констатира во соработка со Државниот санитарно-здравствен инспекторат, како и ги известува и другите надлежни инспектори или други државни органи за утврдените неправилности и ќе побара нивна интервенција.

(5) Ако констатираните неправилности од ставот (4) на овој член претставуваат опасност за животната средина, животот и здравјето на луѓето, државниот инспектор за животна средина веднаш ќе ја забрани работата на инсталацијата, објектот, постројката, уредот, како и употребата на средствата и опремата за вршење на дејноста.

(6) Во случаите од ставот (4) на овој член, државниот инспектор за животна средина донесува писмено решение во рок од 48 часа од издавањето на усната наредба.

(7) Трошоците за чување и складирање на одземената опрема, производи, уреди и апарати кои се извори на загадување или деградација на животната средина, паѓаат на товар на лицето од кое се одземени.

Член 201

Делокруг на овластениот инспектор за животна средина

(1) Во вршењето на инспекциски надзор од својот делокруг, овластениот инспектор за животна средина има право:

1) да утврди дали е изготвен елаборат за влијанието врз животната средина на проектите и истиот е поднесен до органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот (член 24 став (1));

2) да утврди дали е добиена Б-интегрирана еколошка дозвола (член 122 став (1));

3) да утврди дали е добиена дозвола за усогласување со оперативен план, кога се работи за инсталација за која се издава Б-интегрирана еколошка дозвола (член 134);

4) да утврди дали е доставено барањето за добивање дозвола за усогласување со оперативен план во пропишаниот рок, кога се работи за инсталација за која се издава Б-интегрирана еколошка дозвола (член 135 став (5));

5) да изврши увид и контрола во начинот на спроведување на одделните фази од оперативните планови и да утврди дали се спроведуваат во утврдените рокови за реализација на дозволите за усогласување, за инсталациите со Б-интегрирана еколошка дозвола (членови 137, 138 и 139);

6) да утврди дали е доставено известувањето до надлежниот орган во определениот рок (член 147);

7) да утврди дали се изработени и доставени внатрешни планови за вонредни состојби до општината и до градот Скопје (член 154) и

8) да утврдува и други состојби заради обезбедување на спроведување на овој и друг закон.

(2) На барање на овластен инспектор за животна средина, овластено лице на органот на државната управа надлежен за внатрешни работи е должно да учествува во извршувањето на работите од ставот (1) на овој член.

Член 202

Други надлежности на овластениот инспектор за животна средина

(1) Во вршењето на надзор од својот делокруг, овластениот инспектор за животна средина има право да врши надзор над примената на мерките за заштита на почвата од загадување и пренамена, и тоа дали:

- се преземени сите мерки за спречување на загадувањето и дали е сведено во пропишаните граници,
- се преземени соодветни мерки во случај на пречекорување на загадувањето и

- утврдува и други состојби од негова надлежност.

(2) Во вршењето на надзор од својот делокруг, овластениот инспектор за животна средина има право да врши надзор над примената на мерките за заштита од штетната бучава, и тоа дали:

- имателот, односно корисникот на изворот на бучава има обезбедено услови бучавата да биде сведена во пропишаните граници,

- се намалила бучавата, во случаите кога престанале околностите под кои било дозволено поголемо ниво на бучава,

- нивото на бучава при вршење на угостителска и туристичка дејност е во рамките на пропишаното,

- сопственикот на изворот на бучавата ги презел сите предвидени техничко-технолошки мерки за сведување на бучавата во пропишаните граници за соодветната опрема, технологија и градежна конструкција, како и за средината во којашто човекот престојува и

- утврдува и други состојби од негова надлежност.

(3) При вршењето на надзорот на спроведувањето на мерките на заштита од непријатна миризма, овластениот инспектор за животна средина има право да врши надзор над примената на мерките за заштита од непријатна миризма, и тоа дали:

- се преземаат мерки за заштита од непријатна миризма во просторијата и околината каде што престојува и се движи човекот,

- угостителската и туристичката дејност се врши на начин на кој се обезбедува спречување на ширење на непријатна миризма во околината,

- дали се отстрануваат работите и се спречуваат активностите кои предизвикуваат непријатна миризма и

- утврдува и други состојби од негова надлежност.

Член 203

Донесување на решенија на овластениот инспектор за животна средина

(1) При вршењето на инспекцискиот надзор, овластениот инспектор за животна средина за инсталациите со Б-интегрирана еколошка дозвола согласно со членот 122 став (1) од овој закон и за други објекти и постројки и работата на правните и физичките лица кои немаат обврска за добивање на интегрирана дозвола, со исклучок на инсталациите со А-интегрирана еколошка дозвола и инсталациите со Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитено подрачје, со решение:

1) ќе нареди во определен рок да се отстранат штетните последици што настанале со загадувањето или со деградацијата на животната средина и ќе определи мерки за доведување на животната средина во претходна состојба;

2) привремено ќе ја забрани работата на објектите, постројките и инсталациите, поради штетните дејствија со кои се врши загадување или деградација на животната средина и на животот и здравјето на луѓето, без оглед на тоа дали се обезбедени услови за нивното работење и дали се обезбедени дозволи, одобренија и согласност, пропишани со закон;

3) привремено ќе одземе опрема, уреди, производи и апарати кои претставуваат извори на загадување или деградација на животната средина, сè до отстранување на недостатоците, односно до правосилноста на одлуката на надлежниот суд;

4) ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кои не поднеле барање за добивање Б-интегрирана еколошка дозвола во траење од 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба;

5) ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кои не поседуваат Б-интегрирана еколошка дозвола и дозвола за усогласување со оперативен план во траење од 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба и

6) ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кои немаат поднесено барање за добивање на дозвола за усогласување, во траење од 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба.

(2) Ако при вршењето на инспекцискиот надзор овластениот инспектор за животна средина утврди дека правните и физичките лица не се придржуваат кон законите и другите прописи, стандарди, препораки и други општи акти, со записник ги констатира утврдените неправилности и во решението определува рок во кој треба да се отстранат.

(3) Доколку субјектите од ставот (1) на овој член не постапат согласно со решението на овластениот инспектор за животна средина и не ги отстранат причините за настанатата состојба утврдени со решението, овластениот инспектор за животна средина поднесува прекршочна, односно кривична пријава пред надлежен суд, како и отпочнува постапка за одземање на добиените дозволи и овластувања.

(4) Во случај кога ќе утврди постоење на непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, овластениот инспектор за животна средина издава усна наредба за итно и неопходно отстранување на утврдените недостатоци кои записнички ги констатира во соработка со Државниот санитарен и здравствен инспекторат, како и го известува Државниот инспекторат за животна средина, како и другите надлежни инспектори или други државни органи за утврдените неправилности и ќе побара нивна интервенција.

(5) Ако констатираните неправилности од ставот (4) на овој член претставуваат опасност за животната средина и животот и здравјето на луѓето, овластениот инспектор за животна средина веднаш ја забранува работата на инсталацијата, објектот, постројката, уредот, како и употреба на средствата и опремата за вршење на дејноста.

(6) Во случаите од ставот (4) на овој член, овластениот инспектор за животна средина донесува писмено решение во рок од 48 часа од издавањето на усната наредба.

Член 204

Делокруг на Државниот пазарен инспектор, Државниот санитарен и здравствен инспекторат, Дирекцијата за храна, Фитосанитарната управа и Државниот инспекторат за земјоделство

(1) Во вршењето надзор од својот делокруг државниот пазарен инспектор, државниот санитарен инспектор, инспекторот за храна, фитосанитарниот инспектор и државниот инспектор за земјоделство имаат право:

1) да утврдат дали се врши производство, промет и употреба на одделни производи, супстанции и вршење на одделни активности и услуги согласно со прописот од членот 21 на овој закон;

2) да утврдат дали се пуштаат во промет опасни супстанции, штетни материи и производи, како и супстанции и производи чијшто увоз, извоз и транзит во/од/низ Република Македонија е забранет или строго контролиран (член 22);

3) да утврдат дали се пуштаат во промет производи, полупроизводи суровини и хемикалии, како и нивни пакувања на кои не е означена можноста за загадување или влијанието што може да го имаат врз животната средина и здравјето на луѓето согласно со членот 27 став (1) од овој закон и

4) да утврдат дали се пуштаат во промет производи и услуги со еколошка ознака која не е добиена на начин утврден со закон (член 29).

(3) Државниот пазарен инспекторат инспекцискиот надзор од ставот (1) на овој член го врши согласно со Законот за пазарната инспекција и овој закон.

(4) Државниот санитарен и здравствен инспекторат инспекцискиот надзор од ставот (1) на овој член го врши согласно со Законот за санитарната и здравствената инспекција и овој закон.

(5) Дирекцијата за храна инспекцискиот надзор од ставот (1) точки 1, 3 и 4 на овој член го врши согласно со Законот за безбедност на храната и на производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната и овој закон.

(6) Фитосанитарната управа инспекцискиот надзор од ставот (1) на овој член го врши согласно со Законот за здравјето на растенијата, Законот за заштита на растенијата и овој закон.

(7) Државниот инспекторат за земјоделство инспекцискиот надзор од ставот (1) на овој член го врши согласно со Законот за земјоделска инспекција, другите посебни закони од областа на земјоделството и овој закон.

Член 205

Право на пристап

(1) При вршење инспекциски надзор, државните инспектори за животна средина, инспекторите за заштита на природата и овластените општински инспектори за животна средина имаат право на пристап - онаму каде што сметаат дека е неопходно, во секое време и со пропишана легитимација - на простори и деловни простории во јавна и во приватна сопственост, локации и транспортни средства и имаат право непречено да ја разгледаат целокупната потребна документација на правното, односно на физичкото лице.

(2) За вршење на работите од ставот (1) на овој член во станбени простории, државните инспектори за животна средина, инспекторите за заштита на природата и овластените општински инспектори за животна средина, треба да обезбедат судски налог.

(3) За извршениот инспекциски надзор, државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина се должни да состават записник за констатираните наоди и примерок од записникот да го достават до одговорното лице во правното лице, односно физичкото лице коешто било предмет на надзор и до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 206

Мерење и земање примероци

(1) Секој оператор е должен, по барање на државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина, да ги достават сите информации, вклучувајќи ги и економските податоци, кои се важни за проценување на загадувањето и за одредување на мерките за превенција и за заштита.

(2) Државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина имаат право:

- да побараат да им се достават резултатите од испитувања, анализи и мерења извршени од операторот,
- да земат примероци, да ги анализираат и да ги измерат супстанциите што се испуштаат во животната средина, како и бучавата и енергијата,
- да земат примероци и да ги анализираат материјалите и производите, употребени или процесирани, како и отпадните производи, доколку има такви,
- да ги разјаснат причините кои предизвикуваат загадување и деградација на животната средина и
- да одредат како да ги отстранат или да ги спречат влијанијата од загадувањето.

(3) Доколку резултатите од испитувањата, анализите и мерењата од ставот (2) алинеи 2 и 3 на овој член не се совпаѓаат со податоците дадени од операторот, трошоците за испитувањата, анализите и мерењата се на товар на операторот.

Член 207

Трошоци

(1) Трошоците за работите извршени надвор од управната постапка, по барање на странката, паѓаат на товар на странката.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува надоместоците на трошоците од ставот (1) на овој член и начинот на нивното плаќање.

(3) Средствата од ставот (1) на овој член, за извршен надзор од страна на државниот инспекторат за животна средина се уплаќаат на посебна сметка на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, а ќе се користат за покривање на трошоците од извршениот надзор.

(4) Средствата од ставот (1) на овој член за извршен надзор од страна на овластениот инспектор за животна средина се уплаќаат на посебна сметка на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, а ќе се користат за покривање на трошоците од извршениот надзор.

Член 208

Постапка за вршење на инспекциски надзор

(1) Инспекцискиот надзор над правните и физичките лица кои вршат активност која има или е веројатно дека има влијание врз животната средина се врши редовно и по добиена пријава и/или сознание од страна на други државни органи, организации, институции, правни и физички лица, како и од средствата за јавно информирање.

(2) Директорот на државниот инспекторат за животна средина, односно градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје, се должни секоја година да донесуваат програма за вршење на редовна инспекција од ставот (1) на овој член.

(3) Во вршењето на инспекциски надзор, државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина во рамките на својата надлежност, утврдена со овој и други закони се самостојни и независни во вршењето на инспекцискиот надзор и во преземањето на управни и други мерки утврдени со закон.

(4) Државниот инспекторат за животна средина е овластен да врши инспекциски надзор во секое време и на лице место, без претходна најава во деловните простории, инсталациите, објектите, како и на средствата

и опремата за вршење на активност за која е потребно А-интегрирана еколошка дозвола и правните и физичките лица за кои е потребна Б-интегрирана еколошка дозвола согласно со членот 95 од овој закон.

(5) Овластениот инспектор за животна средина на општината, овластениот инспектор за животна средина на градот Скопје и овластениот инспектор за животна средина на општините во градот Скопје се овластени да вршат инспекциски надзор во секое време и на лице место, без претходна најава во деловните простории, инсталациите, објектите, како и на средствата и опремата за вршење на дејноста и активност за кои е потребно Б-интегрирана еколошка дозвола и за други активности за кои не е потребна интегрирана еколошка дозвола.

(6) Државниот инспектор за животна средина е овластен да врши инспекциски надзор во секое време и на лице место, без претходна најава во деловните простории, инсталациите, објектите, како и на средствата и опремата за вршење на дејноста и активност за кои е потребна Б-интегрирана еколошка дозвола и за други активности за кои не е потребна интегрирана еколошка дозвола, доколку добие сознание или е известен дека овластениот инспектор за животна средина не постапил врз основа на добиена пријава и/или сознание од страна на други државни органи, организации, институции, правни и физички лица, како и од средствата за јавно информирање.

(7) Доколку овластениот инспектор за животна средина при вршењето на инспекцискиот надзор утврди дека има неправилности во поголем обем или во инсталациите со А-интегрирана еколошка дозвола, или кај друго правно и физичко лице е должен, без одлагање, да го информира Државниот инспекторат за животна средина.

(8) Против решението на државниот инспектор за животна средина со кое се определува управна мерка, може да се изјави жалба до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(9) Против решението на овластениот инспектор за животна средина со кое се определува управна мерка, може да се изјави жалба до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(10) Жалбата од ставовите (8) и (9) на овој член не го одлага извршувањето на решението, ако со одлагањето би настанала опасност за загрозување на животната средина и животот и здравјето на луѓето.

Член 209

Обврски на државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и на овластените инспектори за животна средина

(1) Државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина се должни да водат евиденција за извршените прегледи и контроли на правните и физичките лица.

(2) Државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина се должни да ги чуваат како службена тајна податоците до кои ќе дојдат при вршење на надзорот или што ќе им ги достават правните и физичките лица во согласност со закон.

(3) Државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина се должни еднаш годишно, на крајот на месец јануари во тековната година, да изготват годишен извештај за извршениот

инспекциски надзор и наодите од истиот, за управните мерки, како и за поднесените пријави и резултатите од истите, за претходната година и истиот да го достават до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, заради негово усвојување.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, ја пропишува содржината на извештајот од ставот (3) на овој член, како и начинот и рокот за негово доставување.

(5) Врз основа на извештаите од ставот (3) на овој член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина подготвува годишен извештај за извршен инспекциски надзор за спроведувањето на мерките за заштита на животната средина за претходната година и го доставува за информирање до Владата на Република Македонија, најкасно до месец март во тековната година.

XXI НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР НАД РАБОТАТА НА ОРГАНИТЕ НА ОПШТИНАТА, ГРАДОТ СКОПЈЕ И ОПШТИНИТЕ ВО ГРАДОТ СКОПЈЕ

Член 210

Надзор на законитоста на работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје

(1) Во остварувањето на надзорот над спроведувањето на овој закон, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина врши и надзор над работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

(2) Надзорот од ставот (1) на овој член го врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Во остварувањето на надзорот над спроведувањето на овој закон, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина врши и надзор над работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Член 211

Надлежности во вршење на надзорот

(1) При вршењето на надзорот над работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги врши следниве работи:

1) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје изрекуваат мерка забрана за вршење на активностите и за враќање на животната средина во задоволителна состојба, врз основа на прописот од членот 20 став (2) на овој закон;

2) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје доставуваат податоци од мониторингот (член 37);

3) оценува дали општината и градот Скопје, доставуваат податоци за одржување на соодветните катастри (член 42);

4) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје доставуваат податоци за одржување на соодветните катастри (член 42);

5) оценува дали органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје обезбедуваат пристап до информациите за животната средина кои ги поседуваат и дали тоа го сториле во определен рок и форма (членови 53 и 54);

6) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје го донеле локалниот акционен план за животна средина согласно со методологијата (член 60);

7) оценува дали советот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје формирале тело за следење на имплементација на локалниот акционен план за животна средина (член 60);

8) оценува дали органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје го припишале начинот на информирање на јавноста за спроведување на локалниот акционен план за животна средина и оценува дали доставуваат податоци на јавноста (член 62);

9) оценува дали стратегиите, плановите и програмите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје се донесени на начин и во постапка утврдена со одредбите во Главата X од овој закон;

10) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје доставиле податоци релевантни за изработка на студија за оцена на влијанието на проектот врз животната средина (член 83);

11) оценува дали општините и градот Скопје ги исполниле условите за издавање на Б-интегрирани еколошки дозволи и дозволи за усогласување со оперативните планови (член 123);

12) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје го објавиле барањето за дозвола за усогласување со оперативен план во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија (член 136);

13) оценува дали општината и градот Скопје и општините во градот Скопје објавиле во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија дека е издадена дозвола за усогласување со оперативен план (член 140);

14) оценува дали општината и градот Скопје ги издаваат Б-интегрираните еколошки дозволи и дозволите за усогласување со оперативен план, на начин, услови и во постапка во согласност со главите XII и XIV од овој закон;

15) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје изработиле надворешен план за вонредни состојби (член 154);

16) оценува дали донеле програма за спроведување инспекциски надзор и истата ја доставиле до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (член 208 став (2));

17) оценува дали поднеле годишен извештај за спроведен инспекциски надзор и дали тоа го сториле во определениот рок (член 209 ставови (3) и (4));

18) ја следи законитоста на работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје и презема мерки и активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје во согласност со овој закон;

19) оценува дали органите на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје обезбедуваат нивните надлежности да се извршуваат согласно со стандардите и постапките утврдени со овој закон;

20) им укажува на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје за пречекорување на нивните надлежности утврдени со овој закон и друг пропис и им предлага соодветни мерки за надминување на таквата состојба;

21) укажува на определени материјални и процедурални недостатоци во работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје кои би можеле да го оневозможат вршењето на работите од јавен интерес од локално значење;

22) дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје на нивно барање определени со овој закон;

23) го следи навременото донесување на прописите кои општината, градот Скопје и општините во градот Скопје ги носат согласно со овој закон;

24) поднесува иницијативи и предлози до општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, доколку констатира неспроведување на овој закон како последица на судир на надлежности меѓу органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје;

25) ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје ги донесуваат при решавањето на поединечните права, обврски и интереси на физички и правни лица;

26) дава мислење и стручна помош по предлог на прописите на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје на нивно барање;

27) го следи остварувањето на јавноста во работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, особено од аспект на редовно, навремено, вистинито и потполно известување на граѓаните;

28) го следи остварувањето на претходниот надзор на прописите на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје и

29) навремено ги известува органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје за констатираните состојби во нивната работа и за преземените мерки при вршење на надзорот.

(2) За преземените мерки и активности од ставот (1) точки 18, 23, 25 и 28 на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го информира органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа.

Член 212

Одземање на извршување на надлежност

(1) Доколку и покрај укажувањата и преземените мерки и активности, органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје не го обезбедат извршувањето на работите кои со овој закон се утврдени како нивна надлежност и за чие извршување се одговорни општината, градот Скопје и општините во градот Скопје им се одзема соодветната надлежност, а вршењето на тие работи го презема органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, но најмногу до една година од денот на нивното преземање.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, работите од надлежност на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје од ставот (1) на овој член, ги врши во име и за сметка на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје.

(3) За преземањето на работите од ставот (1) на овој член се известува органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на финансиите.

XXII КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 213

(1) Со парична казна од 200.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице, доколку:

1) испушта загадувачки материи и супстанции во медиумите на животната средина, на начин и во количество или концентрација којашто ги надминува пропишаните норми (член 20);

2) произведува и увезува превозни средства кои не ги исполнуваат условите пропишани за емисиите кај мобилните извори на загадување и бучава (член 20);

3) гради или реконструира инсталации, без добивање дозвола и без притоа да се исполнат утврдените норми и стандарди за заштитата на животната средина (член 20);

4) произведува, врши промет и употребува одделни производи, супстанции и врши одделни активности и услуги и покрај забраната на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (член 21);

5) користи домашна или увезена технологија, производ, полупроизвод и суровина коишто не ги исполнуваат пропишаните норми за заштита на животната средина (член 23 став (1));

6) увезе технологии, производи, полупроизводи и суровини кои се забранети во земјата - производител или во земјата - извозник (член 23 став (2));

7) започне спроведување на проект без претходно да добие решение за кое се дава согласност за спроведување на проектот (член 87 став (1));

8) спроведува проект спротивно со мерките утврдени во решението (член 87 став (2));

9) не поседува А-интегрирана еколошка дозвола (член 95 став (1));

10) не поседува дозвола за усогласување со оперативен план и не поднел барање за добивање дозвола за усогласување со оперативен план за инсталации за кои се прибавува А-интегрирана еколошка дозвола;

11) не ги спроведува одделните фази од оперативниот план во утврдените рокови за реализација (членовите 137, 138 и 139);

12) не ги преземе неопходните мерки за спречување на хаварии и за ограничување на последиците врз животот и здравјето на луѓето, во производствениот, транспортниот или во системот за складирање во кој се присутни опасни супстанции, во количества поголеми или еднакви на пропишаните (член 154);

13) предизвика штета врз животната средина (157);

14) не го пресмета или неточно го пресмета надоместокот, односно не го пресмета на начин предвиден со овој закон или надоместокот не го уплати во пропишаните рокови согласно со Главата XVIII од овој закон и

15) не поднесе извештај со ревизија за реализација на средствата определени со договорот, како и извештај за постигнатите еколошки ефекти со реализацијата (член 178 став (3)).

(2) Со парична казна од 30.000 до 50.000 денари ќе се казни одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(3) Со парична казна од 10.000 до 30.000 денари ќе се казни физичко лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(4) За дејствијата од ставот (1) точки 14 и 15 на овој член ќе се казни за прекршок физичко лице со парична казна од 30.000 до 50.000 денари.

(5) За дејствијата од ставот (1) точки 1, 2, 3, 6 и 12 на овој член, покрај паричната казна, на правното лице ќе му се изрече и мерка за безбедност забрана за вршење на определена дејност во траење од шест месеца до три години.

(6) За дејствијата од ставот (1) точки 1, 2, 3, 6 и 12 на овој член, покрај парична казна, на одговорното лице во правното лице, ќе му се изрече и мерка за безбедност забрана за вршење на дејност, во траење од три месеца до една година.

Член 214

(1) Со парична казна од 100.000 до 200.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице, доколку:

1) не изготви елаборат за влијанието врз животната средина на проектите и истиот не го поднесе до органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот (член 24 став (1));

2) пушти во промет производи, полупроизводи, суровини и хемикалии, како и нивните пакувања на

кои нема ознака за можноста за загадување или можното штетно влијание врз животната средина (член 27 став (1));

3) пушти во промет производи, полупроизводи, суровини и хемикалии во пакување што не е означено во согласност со членот 27 став (3) од овој закон;

4) не ги чува податоците за суровините и за користењето на енергијата, за емисиите на загадувачки материји и супстанции, природата, карактеристиките и количеството отпад и другите податоци предвидени со овој или со друг закон (член 28 став (2));

5) рекламира, етикетира и пушта во промет производ означен со еколошка ознака, кој не е во согласност со начините и со критериумите определени со овој закон или со пропис донесен врз основа на овој закон (член 29);

6) не врши мониторинг на изворите на емисија со која се загадува еден или повеќе медиуми на животната средина (член 36 став (1));

7) при мониторингот не користи уреди и инструменти одобрени во постапката за верификација на мерилата и не ги одредува уредите и инструментите за мониторинг во исправна состојба (член 36 став (2));

8) не врши мониторинг, во согласност со условите содржани во интегрираната еколошка дозвола (член 36 став (4));

9) податоците добиени од мониторингот не ги доставува до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (член 37 став (2));

10) на изготвувачот не му ги достави потребните податоци за изготвување на Катастарот на животната средина (член 42 став (4));

11) не обезбеди пристап до информациите за животната средина кои ги поседува или кои се поседуваат, или доколку не обезбеди пристап до информациите за животната средина кои ги поседува или кои се поседуваат во утврдениот рок и форма (членови 53 став (2) и 54);

12) не го известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за намерата за изведување проект (член 80 став (1));

13) не изготви студија за оцена на влијанието врз животната средина и не ја достави до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (член 83 став (1));

14) не ги обезбеди документите користени при изработка на студија за оцена на влијанието врз животната средина (член 86 став (8));

15) не обезбеди Б-интегрирана еколошка дозвола (член 122 став (1));

16) за време на важноста на А-интегрираната еколошка дозвола и пет години по истекот на валидноста не ги чува сите документи и податоци во врска со барањето, издавањето и мониторингот предвиден со обврзувачките услови во интегрираната еколошка дозвола и не ги направи достапни, по барање на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Инспекторатот за животна средина (член 110);

17) не го известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за секој дефект што имал или можел да има значително влијание врз здравјето на луѓето, животната средина или имотот, како и за секоја промена во природата на работата на инсталацијата којашто може да има влијание врз здравјето на луѓето, животната средина или имотот и за секоја планирана промена (член 111);

18) не обезбеди целосна асистенција на инспекторот кој врши инспекција на инсталацијата и го попречува во извршувањето на инспекцискиот надзор (член 112);

19) ако не приложи извештај од извршена еколошка ревизија кон барањето за престанок на активностите на инсталацијата или при целосен или делумен пренос на А-интегрираната еколошка дозвола (член 130 став (1));

20) не обезбеди дозвола за усогласување со оперативен план за инсталации за кои се прибавува Б-интегрирана еколошка дозвола (член 134);

21) не го достави барањето за дозвола за усогласување со оперативен план за инсталации за кои се прибавува Б-интегрирана еколошка дозвола во пропишаниот рок (член 135 став (5));

22) не поднесе барање за добивање на Б-интегрирана еколошка дозвола (член 138 став (5));

23) не ја почитува одлуката на Комисијата за оперативни планови (член 144 став (9));

24) не достави известување до надлежниот орган во рок од три месеца пред започнувањето со градба или пред започнувањето со работа на новите системи и во рок од една година за постоечките системи (член 147);

25) не изготви извештај за мерките за безбедност и соодветно не го обновува (член 148);

26) не го известува надлежниот орган за значителна промена на количеството или на физичката форма на присутната опасна супстанција и за трајното затворање на системот (член 149);

27) не изврши анализа и ревизија на мерките и на активностите за спречување на хаварији, како и на извештајот за мерките за безбедност, известувајќи го надлежниот орган во согласност со членот 150 од овој закон;

28) не го известува надлежниот орган, веднаш, за настанатата хаварија и ако не му ги достави, веднаш штом му станале достапни податоците за околностите во кои се случила несреќата; опасните супстанции кои се присутни; податоците кои се потребни за проценување на последиците од несреќата по здравјето на луѓето и по животната средина, како и за преземените во-нредни мерки (член 151);

29) не го известува надлежниот орган за мерките предвидени за ублажување на среднорочните и на долгорочните последици од хаваријата и за спречување на хаваријата и ако не ги дополни предвидените мерки и активности со дополнителни факти откриени во истрагата (член 151 став (2));

30) не постапи согласно со членот 154 од овој закон и

31) употребува и користи опрема, уреди и апарати кои произведуваат бучава што ги надминува со закон дозволените вредности.

(2) Со парична казна од 10.000 до 30.000 денари ќе се казни одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(3) Со парична казна од 10.000 до 30.000 денари ќе се казни физичкото лице за дејствието од ставот (1) точки 2 и 11 на овој член.

(4) За дејствата од ставот (1) точки 2, 20 и 24 на овој член на правното лице, покрај парична казна, ќе му се изрече и мерка за безбедност забрана за вршење на дејноста од шест месеца до пет година.

(5) За дејствата од ставот (1) точки 2, 20 и 24 на овој член на физичкото лице, покрај парична казна, ќе му се изрече и мерка за безбедност забрана за вршење на дејноста од шест месеца до една година.

XXIII ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 215

Податоци и информации за Регистар на загадувачките материји и супстанции и на нивните карактеристики и за Катастарот за животна средина

(1) Правните и физичките лица се должни најдоцна во рок од шест месеца од денот на донесувањето на прописите од членовите 41 став (2) и 40 став (5) на овој закон да ги достават потребните податоци и информации за Регистарот на загадувачки материји и супстанции.

(2) Правните и физичките лица кои вршат активности со кои ја загрозуваат или можат да ја загорзат животната средина, се должни најдоцна во рок од шест месеца од денот на донесувањето на прописите од членовите 40 став (5) и 42 став (3) на овој закон да ги достават потребните податоци и информации за Катастарот за животна средина.

Член 216

Елаборат за влијанието проектот врз животната средина

Постојните правни и физички лица кои вршат активности за кои е потребен елаборат за влијанието на проектот врз животната средина, се должни истиот да го изготват и достават на одобрување до надлежниот орган, во рок од шест месеца од донесување на подзаконскиот акт од членот 24 на овој закон.

Член 217

Оцена на влијание врз животната средина

Управните постапки за одобрување на спроведување проект започнати според Законот за заштита и унапредување на животната средина и природата ("Службен весник на Република Македонија" број 69/96, 13/99, 41/2000, 96/2000 и 45/2002) ќе се завршат според одредбите на тој закон.

Член 218

Информативен систем за управување со податоци

Информативниот систем за управување со податоците за состојбата на медиумите и областите на животната средина, воспоставен од страна на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина согласно со Законот за заштита и унапредување на животната средина и природата ("Службен весник на Република Македонија" број 69/96, 13/99, 41/2000, 96/2000 и 45/2002) ќе се усогласи со одредбите на овој закон, најдоцна до 1 јуни 2006 година.

Член 219

Национален акционен план за животната средина и локален акционен план за животната средина

До донесувањето на Националниот акционен план на Република Македонија за животната средина и на локалните акциони планови за животната средина, од членот 61 на овој закон, соодветно ќе се применуваат постоечкиот Национален акционен план за заштита на животната средина и постоечките локални акциони планови за животната средина, до истекот на рокот за кој се донесени.

Член 220

Финансирање на активностите во областа на животната средина

(1) Со денот на влегувањето во сила на овој закон, Фондот за заштита и унапредување на животната средина и природата основан со Законот за заштита и унапредување на животната средина и природата ("Службен весник на Република Македонија" број 69/96, 13/99, 41/2000, 96/2000 и 45/2002), престанува со работа.

(2) Со денот на отпочнувањето на примената на Законот, органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги презе-

ма средствата, опремата, вработените и правата и обврските на Фондот за заштита и унапредување на животната средина и природата.

(3) Вработените од Фондот за заштита и унапредување на животната средина и природата ќе се распоредат согласно со Актот за систематизација на работните места на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(4) Програмата од членот 172 на овој закон, за 2005 година, ќе се донесе најдоцна во рок од 45 дена од денот на објавувањето на првиот ребаланс на Буџетот на Република Македонија по денот на влегувањето во сила на овој закон.

(5) Одредбите од членовите 182, 184 и 185 на овој закон ќе отпочнат да се применуваат од 1 јануари 2006 година.

Член 221

Прописи за извршување на законот

(1) Поблиските прописи за извршување на овој закон, ќе се донесат во рок од три години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот (1) на овој член, ќе се применуваат постоечките прописи.

Член 222

Прв извештај за животната средина

Иницијалниот извештај за состојбата на животната средина од членот 45 на овој закон, ќе се изготви во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон, а потоа извештајот за состојбата на животната средина ќе се изготвува последователно на секои три години, во согласност со членот 45 од овој закон.

Член 223

Управа за животна средина

(1) Со формирањето на Управата за животна средина, средствата, инвентарот, архивата и документацијата и другите работи на Службата за животна средина преминуваат во Управата за животна средина.

(2) Вработените од Службата за животна средина ќе се распределат согласно со Актот за систематизација на работните места на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Надлежностите од членот 161 на овој закон, Управата ќе ги врши постепено согласно со донесувањето на прописите за спроведување на овој закон.

Член 224

Престанок на важење на определени одредби од областа на животната средина

Со денот на отпочнувањето на примената на овој закон престанува да важи Законот за заштита и унапредување на животната средина и природата ("Службен весник на Република Македонија" број 69/96, 13/99, 41/2000, 96/2000 и 45/2002), како и одредбата на членот 4 став 1 точка 10 од Законот за вршење на хидрометеоролошки работи ("Службен весник на Република Македонија" број 19/92 и 5/2003).

Член 225

Примена на одредбите од главата за интегрирани еколошки дозволи за работење на инсталациите коишто влијаат врз животната средина

Одредбите од Главата XII Интегрирани еколошки дозволи за работење на инсталациите коишто влијаат врз животната средина на овој закон ќе отпочнат да се применуваат од 1 јануари 2006 година.

Член 226

Примена на одредбите од главата за спречување и контрола на хавариите со присуство на опасни супстанции

Одредбите од Главата XV Спречување и контрола на хавариите со присуство на опасни супстанции на овој закон ќе отпочнат да се применуваат од 1 јануари 2008 година.

Член 227

Примена на одредбите од главата за одговорност за штета предизвикана врз животната средина

Одредбите од Главата XVI Одговорност за штета предизвикана врз животната средина на овој закон ќе отпочнат да се применуваат со денот на влегувањето во сила на прописите од членот 157 ставови (3) и (10) на овој закон.

Член 228

Влегување во сила

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 септември 2005 година.

**L I G J I
PËR MJEDISIN JETESOR****I. DISPOZITAT E PERGJITHSHME**

Neni 1

Lenda e rregullimit

(1) Me kete ligj rregullohen të drejtat dhe obligimet e Republikës së Maqedonisë, të komunes, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit, si dhe të drejtat dhe obligimet e personave juridike dhe fizike në sigurimin e kushteve për mbrojtjen dhe për perparimin e mjedisit jetesor, për shkak të realizimit të së drejtes së qytetareve për mjedis të shëndoshe jetesor.

(2) Për procedurat e percaktuara me kete ligj, zbatohet Ligji për procedurën e pergjithshme administrative, nese me kete ligj nuk eshte percaktuar ndryshe.

Neni 2

Zbatimi i ligjit

(1) Në mbrojtjen dhe perparimin e cilesise dhe gjendjes së medimeve të mjedisit jetesor: truallin, ujin, ajrin, në lemin e mjedisit jetesor, llojlojshmerine biologjike dhe begatine natyrore, si dhe mbrojtjen e mbeshjtjellesit të ozonit dhe mbrojtjen e ndikimit negativ të njeriut në sistemin klimatik, krahas dispozitave nga ky ligj zbatohen edhe dispozitat e ligjeve për medime dhe lemenj të caktuar të mjedisit jetesor (në tekstin e metejme: ligje të vecanta).

(2) Mbrojtja e medimeve dhe lemenjve të caktuar të mjedisit jetesor, arrihet nepermjet ndermarrjes së masave dhe aktiviteteve, të cilat i dedikohen mbrojtjes nga ndikimet negative të percaktuara me kete ligj dhe me ligje të vecanta nga:

- kryerja e veprimtarive të ndryshme;
- substancat dhe teknologjite ndotese;
- hedhurinat;
- zhurma dhe dridhjet;
- rrezatimi jonizues dhe jo jonizues.

(3) Të gjitha masat, standardet dhe qellimet e mjedisit jetesor, të percaktuara me kete ligj ose ligj tjetër dhe dispozitat e miratuara në baze të tyre, zbatohen si kerkesa minimale.

(4) Nese me dispozitat e ketij ligji ose ligji tjetër dhe dispozitat e miratuara në baze të tyre jane percaktuar masa, standarde dhe qellime për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor, zbatohen masat, standardet dhe qellimet, të cilat sigurojne një standard më të larte të mbrojtjes dhe perparimit të mjedisit jetesor.

Neni 3

Interesi publik

(1) Masat dhe aktivitetet për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor jane me interes publik.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë është e obliguar të siguroje nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë mjete financiare për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor.

(3) Komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit jane të obliguara që nga Buxheti i komunes, Buxheti i Qytetit të Shkupit dhe buxhetet e komunave në Qytetin e Shkupit, të sigurojne mjete financiare për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor.

Neni 4

Qellimet e ligjit dhe menyra e arritjes së tyre

(1) Qellimet e ketij ligji jane:

- 1) ruajtja, mbrojtja, perteritja dhe perparimi i cilesise së mjedisit jetesor;
- 2) mbrojtja e jetes dhe shendetit të njezvez;
- 3) mbrojtja e llojlojshmerise biologjike;
- 4) shfrytezimi racional dhe i qendrushem i begative natyrore;

5) zbatimi dhe perparimi i masave për zgjidhjen e problemeve rajonale dhe problemeve globale të mjedisit jetesor.

(2) Qellimet nga paragrafi (1) i ketij neni arrihen vecanerisht me:

- 1) parashikimin, percjelljen, pengimin, perkufizimin dhe menjanimin e ndikimeve negative në mjedisin jetesor;
- 2) mbrojtjen dhe perparimin e lemenjve të mjedisit jetesor;
- 3) ruajtjen e mjedisit jetesor të paster dhe menjanimin e pjesëve të demtuara të mjedisit jetesor;
- 4) pengimin e rrezikut dhe rreziqeve për mjedisin jetesor;

5) nxitjen e shfrytezimit të burimeve natyrore të perse-ritshme të energjise;

6) nxitjen e perdorimit të prodhimeve dhe prodhimtarise më të paster dhe shfrytezimin e teknologjive të pastra, të cilat jane më të volitshme për mjedisin jetesor;

7) qasjen e integruar ndaj mbrojtjes së mjedisit jetesor dhe ndaj zhvillimit ekonomik;

8) zbatimin e sistemit të planifikimit të mbrojtjes, perparimit dhe administrimit me mjedisin jetesor;

9) sigurimin e mjeteve për financimin e masave dhe aktiviteteve për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor;

10) kontrollimin e aktiviteteve të cilat rrezikojne mjedisin jetesor;

11) zhvillimin e vetedijes për nevojen e mbrojtjes së mjedisit jetesor në procesin arsimor dhe promovimin e mbrojtjes së mjedisit jetesor;

12) harmonizimin e interesave ekonomike dhe interesave të tjera me kerkesat për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor;

13) informimin e opinionit dhe institucioneve relevante për gjendjen e mjedisit jetesor dhe për inkuadrin e tyre në mbrojtjen e të njejtës;

14) nderlidhjen e sistemit të mbrojtjes së mjedisit jetesor dhe institucioneve të Republikës së Maqedonisë nga lemi i mbrojtjes së mjedisit jetesor me institucionet nderkombetare;

15) stabilizimin e perqendrimeve të gazrave të cilat e shkaktojnë efektin e kopshtit të qelqit në atmosfere;

16) ballafaqimin me rrenimin dhe zbutjen e efekteve nga thatesia.

Neni 5

Definicionet

Shprehje të vecanta të perdorura në kete ligj kane kete kuptim:

1. Mjedis jetesor eshte hapësira me organizma të gjalla dhe begati natyrore, perkatesisht vlerat natyrore dhe vlerat e krijuara, marredheniet e tyre të ndersjella dhe mbare hapësira në të cilen jeton njeriu dhe në të cilen jane vendosur vendbanimet, të mirat në perdorim të pergjithshem, objektet industriale dhe objektet tjera, duke perfshire edhe mediumet dhe lemenjte e mjedisit jetesor.

2. Mbrojtje dhe perparim i mjedisit jetesor eshte sistem masash dhe aktivitetesh (shoqerore, politike, sociale, ekonomike, teknike, arsimore etj.) me të cilat sigurohet perkrahja për mbrojtjen nga ndotja, degradimi dhe ndikimi në/mbi mediumet dhe lemenj të caktuar të mjedisit jetesor (mbrojtja nga varferimi i shtreses së ozonit, pengimi i zhurmes së demshme dhe dridhjeve; mbrojtja nga rrezatimi i jonizuar dhe i pa jonizuar, mbrojtja nga era e pakendshme dhe shfrytezimi dhe deponimi i hedhurinave dhe mbrojtja tjeter e mjedisit jetesor).

3. Begati natyrore eshte çdo pjese perberese burimore e natyres, si bime, kerpudha, kafshe, minerale, fosile, ujë, truall etj.

4. Trashegimi natyrore jane pjeset nga natyra dhe lokalitetet, të cilat perbehen prej formacionesh gjeologjike, fizike-gjeografike ose formacionesh biologjike ose grupe formacionesh të atilla, të cilat kane vlere të jashtezakonshme nga pikepamja estetike, konservuese ose shkencore. Begati natyrore mund të jete: rajoni i mbrojtur, i mbrojtur ashpër ose lloji i mbrojtur egersish, minerale dhe fosile karakteristike ose objekte speleologjike.

5. Resurs natyror, në kuptim të pergjegjesise së demit të shkakuar ndaj mjedisit jetesor, eshte lloji i mbrojtur ose vendbanimi natyror, uji dhe trualli.

6. Gjendje fillestare, në kuptim të pergjegjesise së demit të shkakuar ndaj mjedisit jetesor, eshte gjendja e cila do të ekzistonte në kohen e ndodhjes së demit ndaj resursit natyror dhe ndaj funksionit të tij, nese demi ndaj mjedisit jetesor nuk ka ndodhur. Me kete rast, gjendja fillestare vlerohet në baze të informatave dhe kriterëve të arritshme, të percaktuara në pajtim me Kreun XVI të ketij ligji dhe në pajtim me kriteret e percaktuara me dispoziten e nenit 157 paragrafi (3).

7. Materie e demshme për mjedisin jetesor eshte agjensi biologjik ose fizik, ose dukuria/gjendja prania e së ciles në mjedisin jetesor mund të shkaktoje kercenim të drejtperdrejte ose të prolonguar ose kercenim për një ose për më shume medume ose lemenj, materie të ndezshme dhe shperthyese, të cilat në një sasi, perqendrim ose intensitet të caktuar kane veti të atilla.

8. Substance e rrezikshme:

- eshte substanca ose preparati i cili permban një ose më shume substanca të rrezikshme, vetite e të cilave ndotin mjedisin jetesor dhe jane të rrezikshme për jeten dhe shendetin e njerezve me efekte të deshmuara toksike akute, kronike dhe efekte tjera të demshme.

- lidhur me pengimin dhe kontrollimin e avarive, substanca e rrezikshme eshte perzierje ose preparat, i percaktuar në pajtim me dispozitat e nenit 145 paragrafi (2) të ketij ligji, ose i ploteson kriteret dhe vetite e percaktuara në dispoziten e nenit 145 paragrafi (2) të ketij ligji, e cila eshte e pranishme në forme të lendes së pare, prodhimi, mbeturine

ose gjysme produkti, duke inkuadruar edhe ato substanca për të cilat eshte e arsyeshme të supozohet se mund të ndodhin në rast fatkeqesie.

9. Prani e substancave të rrezikshme, lidhur me pengimin dhe kontrollimin e avarive, prania e substancave të rrezikshme eshte prani ekzistuese ose e mundshme në sistem e substancave të rrezikshme, ose prani e substancave për të cilat ekziston rrezik se mund të ndodhin gjate kohes së humbjes së kontrollit mbi procesin kimik industrial (pragje) të percaktuar me dispoziten e nenit 145 paragrafi (2) të ketij ligji.

10. Emision eshte leshimi ose derdhja (emision figurativ) e substancave në gjendje të lenget, gazte ose gjendje të ngurte, preparateve, leshimi i energjise (zhurmes, dridhjeve, rrezatimit, nxehtesise), eres, organizmave ose mikroorganizmave, si dhe leshimi i materialit mikrobiologjik nga ndonje burim në një medium ose në më shume medume të mjedisit jetesor, si rezultat i aktivitetit njerezor.

11. Ndotje e mjedisit jetesor eshte emision në ajer, ujë ose truall, i cili mund të jete i demshem për cilesine e mjedisit jetesor, jeten dhe për shendetin e njerezve, ose emision, i cili mund të shkaktoje dem për pronen ose që crregullon ose ndikon në llojlojshmerine biologjike dhe rajonale dhe në menytrat tjera të rregulluara të shfrytezimit të mjedisit jetesor.

12. Emision eshte perqendrimi i materieve dhe substancave ndotese në vend të caktuar dhe në kohe të caktuar në mediumet e mjedisit jetesor.

13. Vlera kufitare për emision jane masa e shprehur në kuptim të parametrave të caktuar specifike, perqendrimi dhe/ose niveli i leshimit, të cilet nuk guxojne të tejkalohe gjate një periudhe të caktuar ose më shume periudhave të caktuara kohore.

14. Ndotës eshte çdo person juridik ose fizik veprimi i të cilit, në menyre të drejtperdrejte ose të terthorte shkakton ndotjen e mjedisit jetesor.

15. Kadaster për mjedisin jetesor eshte evidenca kuantitative dhe kualitative e ndotesve dhe burimeve të ndotjes, të cilet leshojne materie dhe substanca ndotese në mediumet e mjedisit jetesor, ku eshte perfshire edhe harta e ndotesve.

16. Regjister i materieve dhe substancave ndotese dhe karakteristikave të tyre, eshte katalogu në të cilin klasifikohen materiet dhe substancat e hedhura, të rrezikshme dhe të demshme, për nga perberja e tyre kimike dhe për nga shkalla e tyre e rrezikut.

17. Cilesi e mjedisit jetesor eshte gjendja e mjedisit jetesor e shprehur me tregues fizike, kimike, estetike dhe me tregues të tjere.

18. Standard për cilesi të mjedisit jetesor eshte permbledhje kerkesash, të cilat doemos duhet t'i plotesoje mjedisi jetesor ose ndonje pjese e mjedisit jetesor, në menyren e percaktuar me ligjet dhe me dispozitat tjera të Republikës së Maqedonisë dhe me marreveshjet nderkombetare, të ratifikuara nga Republika e Maqedonisë.

19. Instalim:

- lidhur me lejet ekologjike të integruara, eshte njesi e palevizshme teknike ku kryhen një ose më shume aktivite të pershkruara dhe aktivite, të cilat jane të lidhura drejtperdrejt me to, e që mund të kene efekt në emisionet dhe në ndotjen;

- lidhur me pengimin dhe kontrollimin e avarive me pjesemarrjen e substancave të rrezikshme, instalimi eshte njesi teknike në kuadrin e një sistemi në të cilin prodhohen, perdoren, deponohen ose perdoret me substanca të rrezikshme. Kjo perfshin tere pajisjen, objektet, gypcuesit makinat, veglat, binaret e terthorte hekurudhore private, stacionet për shkarkim, të cilat sherbejne instalimin, depot ose mbindertimet e ngjashme, të nevojshme për punen e instalimit.

20. Instalim ekzistues lidhur me lejet e integruara ekologjike, eshte instalimi i cili eshte operativ, perkatesisht punon para vitit 01.07.2007.

21. Ndryshim në pune është ndryshimi në natyrën e funksionimit ose zgjerimit të instalimit, i cili mund të ketë pasojë për mjedisin jetësor.

22. Ndryshim i konsiderueshem është ndryshimi në punën e instalimit për të cilin ka konstatuar organi kompetent se mund të ketë efekte negative të konsiderueshme për shëndetin e njerëzve ose për mjedisin jetësor.

23. Projekt është dokumenti zhvillimor me të cilin analizohen dhe definohej zgjidhjet përfundimtare për shfrytëzimin e vlerave natyrore dhe vlerave të krijuara dhe rregullohet ndertimi i objektit dhe instalimeve dhe zbatimi i veprimtarive dhe aktivitetëve tjerë, të cilat kanë ndikim për mjedisin jetësor, rajonin dhe për shëndetin e njerëzve.

24. Investues/kerkuës është personi juridik ose fizik i cili paraqet kerkese për lejimin e projektit privat ose organi shtetëror i cili nxit projektin.

25. Teknika më të mira për qasje është faza më efektive dhe më perparimtare në zhvillimin e aktivitetëve dhe metodave të punës të cilat vëjnë në dukje pershtatshmerinë teknike të teknologjive konkrete për sigurimin, në parim, të bazës së vlerave kufitare për emisionet, dedikuar për pengimin dhe, atje ku kjo praktikisht është e pamundshme, për zvogelimin e emisionëve dhe të ndikimit negativ në mjedisin jetësor. Me këtë rast:

- me **teknike** kuptohet teknologjia e shfrytëzuar dhe menyrja sipas së ciles është konstruktuar, mirëmbahet, shfrytëzohet instalimi dhe ndërpret punën;

- me **teknika të arritshme** kuptohet shkalla e zhvillimit të teknikave që zbatohen në sektorin industrial përkatës, me kushte ekonomike dhe teknike që paguhen, duke marrë parasysh shpenzimet dhe përparësitë, pa marrë parasysh se a shfrytëzohen teknikat ose janë të zhvilluara dhe/ose janë prodhuar në Republikën e Maqedonisë, nëse janë të arritshme në menyrë të kuptueshme për operatorin;

- me **të mira** kuptohen ato teknika të cilat janë më efektive në arritjen e nivelit të përgjithshëm më të lartë të mbrojtjes së mjedisit jetësor në teresi.

26. Strategji, plane dhe programe janë dokumente planifikimi të cilat përgatiten dhe/ose miratohen nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë, Qeveria e Republikës së Maqedonisë, organet e administratës shtetërore, organet e komunës, të Qytetit të Shkupit dhe komunave në Qytetin e Shkupit.

27. Operator është çdo person juridik ose fizik i cili kryen aktivitetin profesional, ose kryen aktivitetin nepermjet instalimit dhe/ose kontrollon, ose person të cilit i janë besuar ose deleguar autorizime për marrjen e vendimeve ekonomike lidhur me aktivitetin ose punën teknike, duke inkorporuar edhe shfrytëzuesin e lejes ose të autorizimit për një aktivitet të tillë, përkatësisht personi i cili është i obliguar të regjistrojë ose të alarmojë për aktivitetin.

28. Leje, lidhur me pengimin e integruar dhe kontrollimin e ndotjes është ajo pjesë e vendimit të shkruar ose të vendimit të shkruar (ose disa vendime të tilla) me të cilin jepet autorizimi për punën e instalimit të përgjithshëm ose të një pjesë të instalimit, e që është objekt i kushteve të caktuara me të cilat garantohet se instalimi është harmonizuar me kërkesat e percaktuara me këtë ligj. Leja mund të përfshijë një ose më shumë instalime ose pjesë të një instalimi të lokaliteti të njëjtit, me të cilat punon operatori i njëjtit.

29. Vlerësim i ndikimit në mjedisin jetësor është vlerësimi i ndikimeve të mundshme të disa dokumenteve të planifikimit, projekteve ose aktivitetëve të planifikuara në mjedisin jetësor.

30. Opinion është një ose më shumë persona juridike dhe fizike, qytetare dhe organizata dhe shoqata të tyre.

31. Opinion i brengosur është opinionin i cili, në moment ose në të ardhme, është i brengosur ose ka interes lidhur me marrjen e vendimit për mjedisin jetësor, me të cilin është në marrëdhënie të vecante me procedure të caktuar. Opinionin i brengosur përfshin edhe shoqatat e qytetareve të formuara për mbrojtjen dhe për përparimin e mjedisit jetësor, si dhe individin i cili ka mundësi të madhe të ndiejë pasojat e marrjes së vendimit.

32. Avari, lidhur me pengimin dhe kontrollimin e avareve është dukuri si lloj i emisionit të madh, zjarri ose shperthimi të krijuar si rezultat i ngjarjeve të pakontrolluara gjatë punës së çfaredo sistemi, me pjesëmarrjen e një substancë të rrezikshme ose të më shumë substancave të rrezikshme, e që vë në rrezik serioz jetën dhe shëndetin e njeriut dhe mjedisin jetësor, menjëherë ose më vonë, në sistem ose jashtë sistemit që përfshin një ose më shumë substancë të rrezikshme.

33. Rrezik është vetia autentike e çdo substancë të rrezikshme ose situatë fizike, me potencial për të shkaktuar dëm për jetën dhe shëndetin e njeriut dhe për mjedisin jetësor.

34. Rrezik është mundësia për paraqitjen e pasojave të caktuara në mjedisin jetësor, në periudha të caktuara kohore ose në rrethana të caktuara.

35. Deponim është prania e një sasi të caktuar të substancave të rrezikshme për shkak të ruajtjes, lenies në vend të sigurt ose mbajtjes në rezerve.

36. Monitorim i mjedisit jetësor është matja, percjellja dhe kontrollimi i sistematizuar i gjendjeve, cilesive dhe ndryshimeve të medimeve dhe lëmenjve të mjedisit jetësor.

37. Administrim me të dhenat është grumbullimi, përpunimi, sistematizimi, ruajtja, shfrytëzimi, shpërndarja dhe prezantimi i të dhenave dhe informatave të përgjithshme, të sakta dhe publikisht të hapura për gjendjet, cilesinë dhe për drejtimet në të gjitha medimet dhe lëmenjtë e mjedisit jetësor.

38. Medime të mjedisit jetësor janë uji, ajri dhe trualli.

39. Lëmenj të mjedisit jetësor janë natyra, mbeturinat, zhurma, dridhjet, rrezatimi i jonizuar dhe i pa jonizuar, klima, era dhe të gjitha elementet tjerë të cilat paraqesin teresi të pandare të mjedisit jetësor.

40. Person fizik është tregtari individ, kryeresi i veprimtarisë profesionale, dhe qytetari.

41. Sistem, lidhur me pengimin dhe kontrollimin e hapësirës së teresishme nën kontrollin e operatorit, në të cilën janë të pranishme substancat të rrezikshme në një ose në më shumë instalime, duke përfshirë objektet e përbashkëta ose të ngjashme të infrastruktures ose aktivitetet.

42. Materie dhe substanca ndotëse janë materiet dhe substancat e hedhurinave, të rrezikshme dhe të demshme të percaktuara në pajtim me ligjin, të cilat sipas përberjes së tyre kimike dhe sipas shkallës së rrezikut të tyre, ndotin mjedisin jetësor, e që përmbahen në dispozitën e nenit 41 paragrafi (2) ose i posedojnë karakteristikat e përmbajtura në dispozitën e nenit 41 paragrafi (2) të këtij ligji.

43. Ndikim dhe veprim i demshëm është çdo rregullim negativ i cilesive të medimeve dhe lëmenjve të mjedisit jetësor.

44. Kimikalie janë substanca dhe preparate.

45. Dëm, në kuptim të përgjegjësisë së dëmit të shkaktuar në mjedisin jetësor, është ndryshimi i materit negativ i resursit natyror ose rregullimi i drejtperdrejtë ose i tert-horte materit i funksionit të këtij resursi natyror sa i përket resursit tjetër natyror ose interesit publik.

46. Dëm ekologjik është çdo dëm i shkaktuar në:

- llojet e mbrojtura dhe vendbanimet natyrore, që ka ndikim të pavolitshëm të konsiderueshem në arritjen dhe mbajtjen e statusit të volitshëm për ruajtjen e këtyre vendbanimeve dhe llojeve. Rëndësia e ndikimit të pavolitshëm vlerësohet në baze të gjendjes fillestare, duke marrë parasysh kriteret e percaktuara në pajtim me dispozitën e nenit 157 paragrafi (3) dhe Kreu XVI të këtij ligji.

- ujërat, që ka ndikim të konsiderueshem të pavolitshëm në statusin ekologjik, kimik dhe/ose cilesor dhe/ose potencialin ekologjik të ujërave, në pajtim me Ligjin për ujërat dhe dispozitat e miratuara në baze të atij ligji.

- truallin me kontaminimin e tij, i cili shkakton rrezik të konsiderueshem për shëndetin e njeriut si rezultat i zbatimit të drejtperdrejtë ose të tert-horte të substancave, preparateve, organizmave ose mikroorganizmave në truall, mbi ose nën truall.

47. Rikthim, duke inkuadruar demin natyror dhe në para, në kuptim të pergjegjesise së demit të shkaktuar në mjedisin jetesor, eshte:

- në kuptim të demit të shkaktuar në ujera, lloje të mbrojtura dhe vendbanime natyrore, eshte kthimi i resursit natyror të lenduar dhe funksioni i tij në gjendjen fillestare;

- në kuptim të demit të shkaktuar në truallin, eshte eliminimi i çdo rreziku të konsiderueshem, i cili mund të ndikojë negativisht në shendetin e njeriut.

48. Shpenzime, në kuptim të pergjegjesise së demit të shkaktuar në mjedisin jetesor, jane të gjitha shpenzimet e nevojshme për sigurimin dhe mbulimin perkates dhe efektive të demit të pergjithshem, duke perfshire edhe shpenzimet për vleresimin e demit dhe kercenimin e drejtperdrejte nga demit dhe aktivitetet tjera, si dhe shpenzimet administrative, juridike dhe shpenzimet tjera për zbatim, shpenzimet për grumbullimin e të dhenave, shpenzimet për monitorim, mbikeqyrje dhe shpenzimet tjera.

49. Administrim me begatite natyrore jane aktivitete dhe pune të cilat kryhen në pajtim me kete ligj dhe ligj tjetër.

PARIMET E MBROJTJES SË MJEDISIT JETESOR

Neni 6

Parimi i shkalles së larte së mbrojtjes

Me rastin e ndermarrjes së aktiviteteve ose kryerjes së veprimtarive, secili eshte i obliguar të siguroje një shkalle të larte të mbrojtjes së mjedisit jetesor dhe të jetes e të shendetit të njerezve.

Neni 7

Parimi i integritimit

Bazat dhe qellimet e politikës për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor, doemos duhet të integrohen në të gjitha dokumentet zhvillimore, strategjike, planifikuese dhe programore, të cilat i miratojne organet e pushtetit shtetëror, dhe organet e komunes, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit.

Neni 8

Parimi i zhvillimit të qendrueshem

Për shkak të kenaqjes së nevojave për një mjedis të shëndoshe jetesor, si dhe të nevojave sociale e ekonomike të gjeneratave të tanishme, pa mos u rrezikuar me kete rast të drejtat e gjeneratave të ardhshme që t'i kenaqin nevojat personale, me rastin e ndermarrjes së çdo aktiviteti ose kryerjes së çfaredo qofte veprimtarie, detyrimisht duhet mbajtur llogari për shfrytëzimin racional dhe të qendrueshem të begatite natyrore.

Neni 9

Ndotesi paguan

Ndotesi eshte i detyruar t'i kompensoje shpenzimet për menjanimin e rrezikut të ndotjes së mjedisit jetesor, t'i barte shpenzimet për sanim dhe të paguaje kompensim të drejte për demin e shkaktuar në mjedisin jetesor, si dhe ta sjelle mjedisin jetesor, në një mase të mundshme më të madhe, në gjendjen para demtimit.

Neni 10

Shfrytëzuesi paguan

Shfrytëzuesi i begatite natyrore eshte i obliguar t'i kompensoje shpenzimet për sigurimin e zhvillimit të qendrueshem, si dhe për menjanimin e degradimit të medimeve dhe lemenjve të caktuar të mjedisit jetesor, që ka ndodhur me shfrytëzimin e begatite natyrore.

Neni 11

Parimi i subsidialitetit

Komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit, në kuadrin e kompetencave të veta të percaktuara me ligj, kane të drejte dhe obligim që në rajonin e vet t'i ndermarrin të gjitha masat dhe aktivitetet për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor, të cilat nuk jane në kompetence ekskluzive të organeve shtetërore.

Neni 12

Parimi i perpjesetimit

Sistemi për mbrojtjen e mjedisit jetesor bazohet në miratimin dhe zbatimin e ligjeve, planeve, programeve dhe të vendimeve, të cilat sigurojne perpjesetimit ndermjet nevojave për zhvillim dhe nevojave për mbrojtjen e mjedisit jetesor.

Neni 13

Parimi i kujdesit

Nese ekziston dyshim i bazuar se ndonje aktivitet mund të shkactoje pasoja të demshme në mjedisin jetesor, ndermerren masa të domosdoshme për mbrojtjen para se të behet e mundshme deshmia shkencore se pasojat e tilla të demshme, do të mund të krijohen.

Neni 14

Parimi i preventives

Masat dhe aktivitetet për mbrojtjen e mjedisit jetesor ndermerren para se të ndodhin pasojat e demshme.

Neni 15

Parimi i prodhimit më të paster

Me qellim që të zvogelohen rreziqet për jeten dhe shendetin e njerezve dhe për mjedisin jetesor, si dhe të shtohet efikasiteti ekonomik dhe ekologjik, perkrahet zbatim i strategjise së pergjithshme për mbrojtjen e mjedisit jetesor, edhe atë në pikepamje të lendeve të para, proceseve prodhuese, prodhimeve dhe të sherbimeve.

Neni 16

Parimi i bashkepunimit nderkombetar

Republika e Maqedonise merr pjese në menyre aktive në bashkepunimin dypalesh, rajonal dhe më të gjere nderkombetar në lemin e mbrojtjes dhe perparimit të mjedisit jetesor, dhe lidhur me kete ndermerr aktivitete perkatese.

Neni 17

Parimi i pjesemarrjes së opinionit dhe qasja te informatat

Organet e pushtetit shtetëror dhe organet e komunes, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit, jane të obliguar t'i sigurojne të gjitha masat e nevojshme dhe të pershkruajne procedura me të cilat sigurohet realizimi i të drejtes për qasje te informatat dhe pjesemarrjen e opinionit në marrjen e vendimeve, të cilat i dedikohen gjendjes së mjedisit jetesor, si dhe të sigurojne shprehjen e opinionit në proceduren për marrjen e ketyre vendimeve.

Neni 18

Parimi i ngritjes së vetedijet së opinionit për rendesine dhe mbrojtjen e mjedisit jetesor

Institucionet shtetërore, arsimore, shendetesore, informative, kulturore dhe institucionet tjera dhe personat juridike, duke perfshire edhe shoqatat e qytetareve, në kuadrin

e aktivitetete të veta, promovojne dhe sigurojne ngritjen e vetedijes së opinionit për mjedisin jetesor, për rendesine e tij, si dhe për nevojën e pjesëmarrjes aktive në mbrojtjen dhe perparimin e tij.

Neni 19

Klauzola mbrojtese

Për shkak të mbrojtjes së jetes dhe të shëndetit të njezve dhe të mjedisit jetesor, organet e pushtetit shtetëror, dhe organet e komunes, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit, në pajtim me ligjin, kanë të drejtë dhe obligim të ndermarrin masa dhe aktivitete që i perkasin ndalesës së perkohshme ose të perhershme të kryerjes së veprimtarive të caktuara ose qarkullimit të prodhimeve të caktuara.

III OBLIGIMET E PERGJITHSHME

Neni 20

Dispozita e pergjithshme lidhur me kryerjen e aktiviteteteve

(1) Në territorin e Republikës së Maqedonisë ndalohen aktivitetet vijuese:

- ndertimi ose rikonstruktimi i instalimeve, pa marrjen e lejes dhe me këte rast pa u plotësuar normat dhe standardet e percaktuara të sistemit për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor;

- prodhimi dhe importi i mjeteve transportuese, të cilat nuk i plotësojnë kushtet e pershkruara për emisione të burimet mobile të ndotjes dhe të zhurmes;

- lëshimi i materieve dhe substancave ndotese në mjedisin jetesor, pervec në menyren dhe në kushtet e pershkruara me ligj.

(2) Nese aktiviteti i cili e shkakton ndotjen nuk eshte objekt i rregullimit të Kreut XII dhe XIV të ketij ligji, ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan menyren, proceduren, masat për preventive dhe për menjanimin e ndotjes dhe kthimin e mjedisit jetesor në gjendje të kenaqshme.

(3) Komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit do të shpallin masen ndalim i kryerjes së aktiviteteteve dhe kthimin e mjedisit jetesor në gjendje të volitshme, në baze të dispozites së paragrafit (2) të ketij neni.

(4) Koncesioni, perkatesisht leja për hulumtime të hollesishme gjeologjike, hidrologjike dhe eksploatimin e lendeve të para minerale, jepet pas mendimit paraprak, perkatesisht në pajtim me organin e administrates shtetërore kompetent për pune nga lemi i mjedisit jetesor.

(5) Menyren e veprimit, si dhe kushtet më të aferta për dhenien e mendimit, perkatesisht pajtimin nga paragrafi (4) të ketij neni, i pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

Neni 21

Ndalimi i prodhimit, qarkullimit dhe perdorimit të prodhimeve, gjysmeprodukteve, lendeve të para, substancave të caktuara dhe kryerja e aktiviteteteve dhe sherbimeve të caktuara për shkak të mbrojtjes së ambientit jetesor

Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në pajtim me ministrin i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për kryerjen e puneve nga lemi i ekonomise, ministrin i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i shendetesise, dhe ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i bujqesise, pylltarise dhe ekonomise së ujerave, do të ndaloje prodhimin, qarkullimin dhe perdorimin e prodhimeve, gjysme produkteve, lendeve të para, substancave të caktuara dhe kryer-

jen e aktiviteteteve dhe sherbimeve të caktuara, në një kohe të caktuar ose të pacaktuar, nese ekzistojne deshmi të mjaftueshme se me to rrezikohet jeta dhe shendeti i njezve dhe mjedisit jetesor, dhe/ose nuk plotesohen standardet e pershkruara.

Neni 22

Perkufizimi dhe kontrollimi i eksportit dhe importit të substancave dhe prodhimeve të caktuara

(1) Për shkak të mbrojtjes së jetes dhe shëndetit të njezve dhe mjedisit jetesor, ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në pajtim me ministrin i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i ekonomise, ministrin i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i bujqesise, pylltarise dhe ekonomise së ujerave dhe ministrin i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i shendetesise, i pershkruan substancat e rrezikshme, materiet e demshme dhe prodhimet importi, eksporti dhe transiti i të cilave në/nga/neper Republikën e Maqedonisë eshte i ndaluar ose rreptesisht i kontrolluar.

(2) Për shkak të mbrojtjes së mjedisit jetesor dhe shëndetit të njezve, Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozimin e administrates shtetërore kompetente për punet nga lemi i mjedisit jetesor të bujqesise, pylltarise dhe ekonomise së ujerave, i percakton kushte më të aferta për importin, eksportin dhe transitin e substancave të rrezikshme, materieve dhe prodhimeve të demshme, si dhe të gjysmeprodukteve, lendeve të para dhe mallrave të caktuara, të cilat jane nën regjimin e posacem të importit, eksportit dhe transimit në/nga/neper Republikën e Maqedonisë.

Neni 23

Ndalimi i zbatimit të teknologjive, vijave teknologjike, prodhimeve, gjysmeprodukteve dhe lendeve të para

(1) Çdo teknologji e vendit ose e importuar, vije teknologjike, prodhim, gjysmeprodukt dhe/ose lende e pare, e cila nuk i ploteson normat e pershkruara për mbrojtjen e mjedisit jetesor, nuk mund të shfrytezohet në territorin e Republikës së Maqedonisë.

(2) Teknologjite, vijat teknologjike, prodhimet, gjysmeproduktet dhe/ose lendet e para të cilat jane ndaluar në vendin-prodhues dhe në vendin-eksportues, nuk guxojne të importohen në Republikën e Maqedonisë.

(3) Për importin e teknologjive, vijave teknologjike, prodhimeve, gjysmeprodukteve dhe/ose lendeve të para në Republikën e Maqedonisë, importuesi, paraqet të organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor dokument të dhene nga organi i autorizuar i vendit-prodhues dhe vendit-eksportues, me të cilin deshmohet se teknologjia, vija teknologjike, prodhimet, gjysmeproduktet dhe/ose lendet e para të importuara, nuk jane të ndaluara në vendin-prodhues dhe në vendin-eksportues.

(4) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, mund të kerkoje që personi juridik dhe fizik i akredituar të beje vleresimin e teknologjise, vijes teknologjike, prodhimeve, gjysmeprodukteve ose lendeve të para nga paragrafi (3) i ketij neni, nese ka njohuri të caktuara për ndikimet e tyre negative në mjedisin jetesor.

(5) Që të pajisen me akreditim për vleresimin e teknologjise, vijes teknologjike, prodhimit, gjysmeprodhimit ose të lendes së pare, personat juridike dhe fizike, doemos duhet të kene së paku një të punesuar me arsim sipëror nga lemi tektonologjik-metarulgjik, kimik ose nga lemi i mjedisit jetesor, me tri vjet pervoje pune në profesion, si dhe të disponojne kushte teknike dhe mjete, pajisje dhe lokale perkatese.

(6) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan kushtet më të aferta sa u perket kushteve dhe mjeteve teknike, pajisjes dhe lokaleve, të cilat duhet t'i pletesojne personat juridike dhe fizike në menyre që të mund të akreditohen për kryerjen e puneve nga paragrafi (4) i ketij neni, si dhe proceduren për zgjedhjen e personit juridik dhe fizik të akredituar, i cili do të beje vleresimin e teknologjise, vijes teknologjike, prodhimeve dhe gjysmeprodukteve ose të leneve të para.

Neni 24

Elaborati për ndikimin e projektit në ambientin jetesor

(1) Investuesit veprimtarite dhe aktivitetet e të cileve nuk bien në projektet për të cilat, në pajtim me kete ligj dhe dispozitat e miratuara në baze të ketij ligji, zbatohet procedura për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor, jane të obliguar të pergatisin elaborat për ndikim e projekteve në mjedisin jetesor dhe të njejtin ta dergojne te organi kompetent për lejimin e zbatimit të projektit, të cilin e paraqet për lejim te organi i percaktuar me dispoziten nga paragrafi (2) të ketij neni.

(2) Permbajtjen e elaboratit nga paragrafi (1) të ketij neni, llojet e aktiviteteteve për të cilat perpunohet elaborati, si dhe kompetencen, menyren dhe proceduren për lejimin e elaboratit për ndikimin e projektit për mjedisin jetesor, pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet e lemit të mjedisit jetesor.

Neni 25

Perkufizimi i të drejtave të pronesise lidhur me mbrojtjen e mjedisit jetesor

Për shkak të realizimit të masave dhe të aktiviteteteve për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor, të drejten e pronesise dhe/ose të drejtat tjera sendore, mund të merren dhe/ose të perkufizohen, nën kushte, menyre dhe procedure të percaktuar me ligj.

IV OBLIGIMET DHE MASAT E VECANTA

Neni 26

Informimi i opinionit për ndotjen e mjedisit jetesor dhe ndermarrjen dhe zbatimin e masave të obligueshme

(1) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, eshte i obliguar të informoje opinionin për raste e tejkallimit të emisioneve të lejueshme edhe në raste tjera të ndotjes së ambientit jetesor nga permasa më të medha, si dhe për masat e percaktuara me kete ligji ose me ligj tjetër, të cilat jane ndermarre ose jane zbatuar ose ndermerren në menyre të domosdoshme ose zbatohen në rastet e tejkallimit ose të ndotjes së mjedisit jetesor.

(2) Keshilli i komunes dhe keshilli i Qytetit të Shkupit, në kuadrin e kompetencave të tyre të percaktuara me ligj, të cilat i perkasin mbrojtjes së ambientit jetesor, jane të obliguar ta informojne opinionin për rastet e tejkallimit të emisioneve të lejueshme dhe në rastet tjera të ndotjes së mjedisit jetesor dhe miratojne akt të vecante për ndermarrjen e masave të domosdoshme në rastet e permendura në paragrafin (1) të ketij neni, nese ndotja eshte perkufizuar vetem në rajonin e komunes dhe të Qytetit të Shkupit dhe nuk ka ndikim në rajonin më të gjere, dhe për kete e informon opinionin, në menyren e percaktuar me ligjin dhe statutin e komunes dhe Qytetit të Shkupit.

Neni 27

Perkufizimi i prodhimeve dhe paketimi për ndikimin e tyre në mjedisin jetesor

(1) Prodhimet, gjysmeproduktet, lendet e para dhe kimikaliet dhe paketimet e tyre, mund të leshohen në perdorim vetem nese kane shenjen në të cilen, në pajtim me ligjin, eshte shenuar mundesia për ndotje ose për ndikim të mundshem demtues të prodhimeve, gjysmeprodukteve, lendeve të para dhe kimikalieve, si dhe të paketimeve të tyre për mjedisin jetesor dhe jeten dhe shendetin e njerezve.

(2) Prodhuesit dhe importuesit e kimikalieve ose prodhimeve, para se t'i shesin ose t'i importojne, jane të obliguar të sigurojne të dhena për karakteristikat dhe efektet e tyre, sipas të cilave mund të klasifikohet, paketohen dhe të shenohen, në menyren e cila eshte pershkruar me ligj.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i ekonomise, në pajtim me ministrin i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan menyren e shenimit të prodhimit dhe paketimit të prodhimit, gjysmeproduktit, lendeve të para dhe kimikalieve, llojin e shenjes dhe permbajtjen e tyre nga aspekti i ndikimit të peketimit për mjedisin jetesor dhe menyren e veprimit me paketimin dhe me prodhime të shfrytezuara, gjysmeprodhime të caktuara dhe lende të para.

Neni 28

Obligimi për mbrojtjen e mjedisit jetesor dhe rajonin ekologjikisht të paster

(1) Çdo person juridik dhe fizik i cili zbaton projekt, perkatesisht aktivite, eshte i obliguar të ndermarre masa dhe aktivite për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor dhe kthimin e mjedisit jetesor në gjendje të volitshme, në menyren e percaktuar me vendimin me të cilin lejohet zbatimi i projektit, perkatesisht të aktivitetit.

(2) Personat juridike dhe fizike nga paragrafi (1) të ketij neni, jane të obliguar t'i ruajne të dhenat për begatite e shfrytezuara natyrore, lendet e para dhe energjine, emisio-net e materieve dhe të substancave ndotese, llojet, karakteristikat dhe sasite e mbeturines së krijuar, si dhe të dhenat tjera të parapara me kete ligj ose me ligj tjetër.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, i shpall rajonet ekologjikisht të pastra.

(4) Kriteret, menyren dhe proceduren për shpalljen e rajonit ekologjikisht të paster, si dhe menyren e mbajtjes dhe permbajtjen e evidences nga paragrafi (5) të ketij neni, i pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në bashkepunim me ministrin i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i ekonomise.

(5) Organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, eshte i obliguar të mbaje, udheheqe dhe të shpalle evidencen e rajoneve të shpallura ekologjikisht të pastra dhe ta azhurnoje evidencen së paku një here në vit.

Neni 29

Shenja ekologjike dhe ndalesa për perdorimin e shenjes ekologjike

(1) Prodhuesve të prodhimeve për konsumim të gjere, pervec prodhuesve të produkteve ushqimore, pijeve dhe prodhimeve farmaceutike, të cilat në procesin e prodhimit, qarkullimit dhe veprimit me mbeturinat, zbatojne teknika

dhe teknologji me të cilat mundesohet ngarkimi më i vogel i mjedisit jetesor, dhe në krahasim me prodhimet tjera nga i njejt grup më pak e ngarkojne mjedisin jetesor, mund t'u ndahet shenja ekologjike.

(2) Shenja ekologjike mund t'u ndahet edhe personave juridike dhe fizike, të cilet kryejne sherbime që në krahasim me kryeresit e sherbimeve nga i njejt grup, bejne më pak ndotje dhe me kete kontribuojne për mbrojtjen dhe perparimin e ambientit jetesor.

(3) Shenja ekologjike nuk mund të perdoret për substanca ose preparate, të cilat jane shenuar si toksike dhe të rrezikshme për ambientin jetesor ose që jane kancerogjene, toksike për riprodhim ose mutagjene, e as për prodhimet që perpunohen në procese, të cilat mund të jene të rrezikshme për jeten dhe shendetin e njerezve ose mjedisin jetesor ose perdorimi i rendomte i së ciles mund të jete i rrezikshem për konsumatorët.

(4) Shenjen ekologjike e ndan ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në baze të kerkeses së personit juridik dhe fizik, e me propozimin e Komisionit për shenja ekologjike, në pajtim me kete ligj dhe dispozitat e miratuara në baze të ketij ligji.

(5) Shenja ekologjike shfrytezoheq në baze të marreveshjes për shfrytezimin e shenjes ekologjike të lidhur ndermjet organit të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor dhe shfrytezuesit të shenjes. Në marreveshje në menyre të vecante percaktohen kushtet për shfrytezimin e shenjes dhe kompensimi për shfrytezimin e shenjes.

(6) Komisionin për shenje ekologjike e formon ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(7) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan formen dhe permbajtjen e shenjes ekologjike, menyren dhe kushtet e procedures për ndarjen dhe shfrytezimin e saj, si dhe perberjen dhe menyren e formimit dhe punen e Komisionit për shenje ekologjike.

(8) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, miraton Programin për ndarjen e shenjes ekologjike, me propozimin e Komisionit për shenje ekologjike.

(9) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan kriteret për grupet e vecanta të prodhimeve dhe sherbimeve, të cilat duhet të plotesohen për marrjen e shenjes ekologjike, si dhe menyren dhe proceduren për pershkrimin e kriterëve.

Neni 30

Marreveshja vullnetare

(1) Organet dhe organizatat të cilat perfaqesojne interese të caktuara, grupe operatorësh ose operatore të vecante, mund të lidhin marreveshje vullnetare me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, me qellim që në medime të caktuara të mjedisit jetesor të arrihet një shkalle më e larte e mbrojtjes nga ajo e parapara me kete ligj dhe me ligje të posacme.

(2) Proceduren për marreveshje vullnetare e pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(3) Marreveshja e nenshkruan vullnetarisht eshte e obligueshme, dhe për moszbatimin e dispozitave të permbajtura në të, në menyre perkatese zbatohen dispozitat e Ligjit për marredhenie të obligueshme.

Neni 31

Skema për administrim me mjedisin jetesor dhe për revizion

(1) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, i perkrah personat juridike dhe fizike të cilet kryejne veprimtari ekonomike ose ve-

primtari tjetër, organizatat dhe institucionet shkencore dhe arsimore, si dhe organet e pushtetit shtetor, të cilat e organizojne mbrojtjen e mjedisit jetesor sipas skemes evropiane për administrim me mjedisin jetesor dhe për revizion.

(2) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan skemat për administrim me mjedisin jetesor dhe për revizion (EMAS) nga paragrafi (1) të ketij neni.

V MONITORIMI I MJEDISIT JETESOR

Neni 32

Monitorimi

(1) Monitorimi i medimeve dhe lemenjve të mjedisit jetesor behet nepermjet:

- mbikeqyrjes sistematike, hulumtimit dhe vleresimit të ndotjes dhe gjendjes së medimeve dhe lemenjve të mjedisit jetesor në teresi, dhe

- identifikimit dhe regjistrimit të burimeve të ndotjes së medimeve dhe lemenjve të caktuar të mjedisit jetesor.

(2) Për monitorimin e medimeve dhe lemenjve të mjedisit jetesor eshte kompetent organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

Neni 33

Formimi i rrjeteve shtetore për monitorim

(1) Me qellim që të behet monitorimi i medimeve dhe lemenjve të mjedisit jetesor, në territorin e Republikës së Maqedonisë vendoset rrjet shtetor për monitorim, që perbehet prej rrjetesh shtetore për monitorimin e medimeve dhe lemenjve të caktuar të mjedisit jetesor (në tekstin e metejme: rrjete shtetore për monitorim), të cilet vendosen në menyren dhe kushtet e percaktuara me ligjet e vecanta, si dhe me dispozitat e miratuara në pajtim me keto ligje.

(2) Menyren, proceduren dhe formularin në të cilin paraqiten të dhenat nga rrjeti shtetor, i pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në pajtim me ministrin i cili udheheq me organin e administrates shtetore i cili, sipas ligjit të vecante, eshte caktuar si kompetent për kryerjen e puneve në mediumin ose në lemin perkates të mjedisit jetesor.

(3) Mjetet për formimin, punen, mirembajtjen dhe zhvillimin e rrjeteve shtetore për monitorim, sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë dhe nga burime të tjera, në pajtim me ligjin.

Neni 34

Rrjetet lokale për monitorim

(1) Për monitorimin e medimeve dhe lemenjve të caktuar të mjedisit jetesor, komunën dhe Qytetin e Shkupit, në pajtim me ligjin e posacem, mund të formohen rrjete lokale për monitorim.

(2) Mjetet për formimin, punen, mirembajtjen dhe zhvillimin e rrjetit lokal për monitorim, sigurohen nga Buxheti i komunes dhe Qytetit të Shkupit dhe nga burime tjera, në pajtim me ligjin dhe aktet e komunes dhe të Qytetit të Shkupit.

Neni 35

Delegimi i të drejtes për kryerjen e monitorimit

Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, mund ta delegoje kryerjen e monitorimit të mediumit ose lemit të caktuar perkates të mjedisit jetesor nga rrjeti shtetor, i komunes, Qytetit të Shkupit dhe i komunave në Qytetin e Shkupit, ose të ndonje organi të administrates shtetore.

Neni 36

Monitorimi i brendshem

(1) Personat juridike dhe fizike të cilet kane burim emisioni, dhe me aktivitetet e veta ndikojne në një ose më shume medime dhe lemenj të mjedisit jetesor, dhe/ose shfrytezojne begati natyrore, në pajtim me ligjin e vecante, jane të obliguar të bejne monitorim i brendshem të emisioneve burimore, perkatesisht të shfrytezimit të begative natyrore. Personat juridike dhe fizike, të cilet me aktivitetet e veta kontribuojne në emisionet, bejne monitorimin edhe të emisioneve në pajtim me lejet ekologjike të integruara.

(3) Personat nga paragrafi (1) i ketij neni jane të obliguar që monitorimin nga paragrafi (1) të ketij neni ta bejne me shfrytezimin e aparateve dhe instrumenteve të lejuara në proceduren për verifikimin e masave, të percaktuara me ligj, si dhe t'i mirembajne në gjendje të rregullt aparatet dhe instrumentet për monitorim.

(3) Personat nga paragrafi (1) të ketij neni, mund ta kryejne monitorimin nga paragrafi (1) të ketij neni nepermjet sherbimeve të veta ose nepermjet organizatave shkencore dhe profesionale të akredituara dhe personave tjere juridike, të cilet i plotesojne kushtet për kryerjen e monitorimit.

(4) Nese obligimi për monitorim nga paragrafi (1) të ketij neni eshte percaktuar në kushtet e obligueshme të permbajtura në lejet ekologjike të integruara, e të dhena në pajtim me kete ligj ose me ligjin e posacem, personat nga paragrafi (1) të ketij neni jane të obliguar të kryejne monitorim në pajtim me ato kushte.

(5) Personat nga paragrafi (1) të ketij neni jane të obliguar:

- rregullisht t'i percjellin emisionet dhe ndikimin mbi mjedisin jetesor (nepermjet matjes së emisioneve, perkatesisht perllogaritjes dhe vleresimit të sasive të emisioneve) nga burimi i ndotjes, në menyren e parapare me ligjin e posacem;

- rregullisht t'i percjellin emisionet në afersine e drejtpredrejte të burimeve të emisioneve të percaktuara me ligjin e posacem ose dispoziten e miratuar në baze të ketij ligji, dhe në menyren e percaktuar në lejen ekologjike të integruar.

- rregullisht ta percjellin shfrytezimin e begative natyrore në menyren e parapare me ligjin e posacem ose me dispoziten e miratuar në baze të ketij ligji;

- të dhenat nga percjelljet e rregullta, njehere në muaj, më së voni çdo date të peste në muajin në vijim, t'ia dergojne organit të administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor; dhe

- me kerkesen e organit të administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, t'i paraqesin të dhenat nga alineja 1, 2 dhe 3 të ketij paragrafi në një afat më të shkurter nga afati i percaktuar në alinene 4 të ketij paragrafi.

Neni 37

Metodologjia

(1) Monitorimin e medimeve dhe lemenjve të caktuar të mjedisit jetesor nepermjet rrjeteve shteterore dhe lokale, si dhe monitorimin që e kryejne personat nga neni 36 të ketij ligji, behet sipas metodologjise së pershkruar në ligjet e vecanta.

(2) Organet e administrates shteterore, organet e komunes dhe të Qytetit të Shkupit dhe personat nga neni 36 nga ky ligj, pa kompensim, jane të obliguar që të dhenat nga monitorimi t'ia dergojne organit të administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në menyren dhe kushtet që i pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(3) Për shkak të vleresimit të rrezikut për shendetin e njerezve nga ndikimi negativ për mjedisin jetesor, organit i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i

mjedisit jetesor, eshte i obliguar që rregullisht t'i dergojne rezultatet nga monitorimi te organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i shendetesise.

Neni 38

Organizatave shkencore dhe profesionale të autorizuar

(1) Monitorimin e medimeve dhe lemenjve të caktuar të mjedisit jetesor, mund ta bejne edhe organizata shkencore dhe profesionale të autorizuar dhe persona tjere juridike në menyren dhe kushtet e percaktuara me ligj të vecante.

(2) Organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, vendos dhe mban listen e organizatave shkencore dhe profesionale nga paragrafi (1) të ketij neni.

Neni 39

Dergimi i të dhenave nga monitorimi organizatave nderkombetare

(1) Për shkak të permbushjes së obligimeve të Republikës së Maqedonise, të ndermarra me ratifikimin e marreveshjeve nderkombetare, organit i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, të dhenat e marra nga monitorimi dhe të dhenat që i perkasin mjedisit jetesor, ua dergojne organizatave dhe trupave nderkombetare.

(2) Permbajtjen e të dhenave, menyren e dergimit të tyre, si dhe afatet në të cilat dergohen, i pershkruan Qeveria e Republikës së Maqedonise me propozimin e organit të administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në pajtim me kerkesat e permbajtura në marreveshjet nderkombetare të ratifikuara.

VI SISTEMI INFORMATIV

Neni 40

Sistemi informativ për mjedisin jetesor

(1) Për shkak të administrimit me të dhenat për gjendjen e mjedisit jetesor në territorin e Republikës së Maqedonise, organit i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, formon Sistem informativ për mjedisin jetesor (në tekstin e metejme: Sistemi informativ).

(2) Punet e Sistemit informativ nga paragrafi (1) nga ky nen i kryen organit i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor. Qendra informative maqedonase për mjedisin jetesor

(3) Sistemi informativ nga paragrafi (1) të ketij neni, formohet dhe organizohet në menyren që siguron bazen e të dhenave relevante – të pergjithshme, të sakta dhe të dhena dhe informata publikisht të arritshme për gjendjen e natyres, gjendjen, cilesine dhe për trendet në të gjitha medimet dhe lemenjte e mjedisit jetesor, si dhe parashikimet me perdorimin e teknikave për modelim.

(4) Sistemi informativ nga paragrafi (1) të ketij neni, pershin grumbullimin, perpunimin, sistematizimin, ruajtjen, shfrytezimin, shperndarjen dhe prezantimin e të dhenave dhe informatave të marra nga rrjeti shteteror për monitorim, rrjeti lokal për monitorim, nga monitorimi që e kryejne personat nga neni 36 të ketij ligj, mediumet dhe lemenjte e caktuara të mjedisit jetesor, si dhe të dhenat nga neni 41 dhe neni 42 nga ky ligj.

(5) Menyren dhe proceduren për grumbullimin, perpunimin, sistematizimin, ruajtjen, shfrytezimin, shperndarjen dhe prezantimin e të dhenave dhe informatave nga paragrafi (4) të ketij neni, i pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

Neni 41

Regjistri i materieve dhe substancave ndotese dhe karakteristikat e tyre

(1) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, vendos dhe mban Regjister për materiet dhe substancat ndotese dhe karakteristikave të tyre (në tekstin e metejme: Regjister).

(2) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan formen, permbajtjen, metodologjine dhe menyren e mbajtjes së Regjistrin nga paragrafi (1) të ketij neni.

(3) Komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit, për rajonet e veta mund të vendosin dhe mbajne Regjister për materiet dhe substancat ndotese dhe karakteristikat e tyre. Të dhenat nga Regjistri i komunes, Qytetit të Shkupit, dhe komunave në Qytetin e Shkupit, prefekti i komunes, prefekti i Qytetit të Shkupit dhe prefekti i komunave në Qytetin e Shkupit, në pajtim me dispoziten nga paragrafi (5) të ketij ligji, së paku një here në muaj i dergojne te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(4) Peronat juridike dhe fizike jane të obliguar të paraqesin të dhena për perгатitjen dhe mbajtjen e Regjistrin nga paragrafi (1) të ketij neni, në pajtim me dispoziten nga neni 40 paragrafi (5) të ketij ligji dhe në pajtim me lejet e dhena integrale ekologjike.

Neni 42

Kadastrin për mjedisin jetesor

(1) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, vendos dhe mban Kadastrin unik për mjedisin jetesor (në tekstin e metejme: Kadastrin), i cili perfshin Kadastrin për ndotesit e ajrit, ujerave dhe të truallit, Kadastrin për shkaktuesit e zhurmes, Kadastrin për shkaktuesit e mbeturinave, Kadastrin për rajonet e mbrojtura dhe kadastrat tjere të percaktuar me ligjet e vecanta.

(2) Kadastrin nga paragrafi (1) të ketij neni permban të dhena për aktivitetet dhe për instalimet, të cilat rrezikojne ose mund të rrezikojne mjedisin jetesor, e vecanerisht të dhena për:

- emrin dhe emertimin e operatorit dhe adresen e vendit të instalimit;
- pershkrimin e shkurter të aktiviteve dhe të procesit teknik;

- të dhena të rëndesishme të cilat u dedikohet emisioneve, substancave të rrezikshme në stabilimente, krijimit të hedhurines, shfrytezimit të begative natyrore dhe energjise;

- lejet e dhena dhe të marra dhe plotesimet e lejeve;
- kontrollimin që behet, rezultatet e rëndesishme dhe për masat e ndermarra.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, për së afermi pershkruan formen, permbajtjen, dhe menyren e mbajtjes së Kadastrin.

(4) Peronat juridike dhe fizike jane të obliguar të paraqesin të dhena për perгатitjen dhe mbajtjen e kadastrave perkates nga paragrafi (1) të ketij neni, në pajtim me dispoziten nga neni 40 paragrafi (5) të ketij ligji dhe në pajtim me lejet e dhena integrale ekologjike.

(5) Komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit, për rajonet e veta mund të vendosin dhe mbajne Kadastrin për mjedisin jetesor. Të dhenat nga Kadastrin i komunes, Qytetit të Shkupit, dhe komunave në Qytetin e Shkupit, prefekti i Qytetit të Shkupit dhe prefekti i komunave në Qytetin e Shkupit, së paku një here në muaj i dergojne te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

Neni 43

Personat e autorizuar për perгатitjen e kadastrit dhe të regjistrin

(1) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, prefekti i komunes, prefekti i Qytetit të Shkupit dhe prefekti i komunave në Qytetin e Shkupit, perгатitjen dhe mbajtjen e Regjistrin nga neni 41 nga ky ligj dhe Kadastrin nga neni 42 nga ky ligj, mund t'ia besojne personit të juridik të autorizuar.

(2) Personat juridike të autorizuar nga paragrafi (1) të ketij neni, perгатisin Regjistrin nga neni 41 në pajtim me nenin 41 paragrafi (2) të ketij ligji dhe Kadastrin nga neni 42 në pajtim me nenin 42 paragrafi (3) të ketij ligji, nese i ploteson kushtet e nevojshme në pikepamje të kuadrit dhe pajisjes.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, i pershkruan për së afermi kushtet nga paragrafi (2) të ketij neni që duhet t'i plotesojne personat juridike që të mund t'i perгатisin dhe mbajne Regjistrin dhe Kadastrin, si dhe proceduren në të cilen ndahet autorizimi për perгатitjen dhe mbajtjen e Regjistrin nga neni 41 të ketij ligji dhe Kadastrin nga neni 42 të ketij ligji.

(4) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, vendos dhe mban listen e persona-ve juridike të autorizuar nga paragrafi (1) të ketij neni.

Neni 44

Kontrollimi i ndikimeve jashtekufitare

Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, i ndermerr të gjitha masat e domosdoshme për shkak të kontrollimit të ndikimeve jashtekufitare në mediumet dhe lemenjte e mjedisit jetesor, në baze të të dheneve të marra nga monitorimi i mjedisit jetesor, dhe në pajtim me marreveshjet nderkombetare të ratifikuara.

Neni 45

Raporti për gjendjen e mjedisit jetesor

(1) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në bashkepunim me organet tjera të administrates shtetore, si dhe me organet e komunes, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit, në çdo tri vjet perгатit dhe e bën të arritshem për opinionin në pajtim me Kreun VIII të ketij ligji raportin për gjendjen e mjedisit jetesor në Republikën e Maqedonise. Raporti eshte i arritshem për opinionin në pajtim me Kreun VIII të ketij ligji.

(2) Për raportin nga paragrafi (1) të ketij neni jep pel-qim Qeveria e Republikës së Maqedonise. Qeveria e Republikës së Maqedonise ia dergon raportin për informim Kuvendit të Republikës së Maqedonise.

(3) Permbajtjen e raportit nga paragrafi (1) të ketij neni i pershkruan ministri, i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(4) Komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit, mund të perгатisin raport për gjendjen e mjedisit jetesor në rajonin e tyre. Raporti eshte i arritshem për opinionin në pajtim me Kreun VIII të ketij ligji.

(5) Prefekti i komunes, prefekti i Qytetit të Shkupit dhe komunave në Qytetin e Shkupit, raportin nga paragrafi (4) të ketij neni ia dergojne për miratim organit të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

Neni 46

Informimi i organizatave dhe trupave nderkombetare

Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, eshte kompetent për dergimin e raporteve që i perkasin mjedisit jetesor te organizatat dhe trupat relevante nderkombetare, në pajtim me marreveshjet e ratifikuara nga Republika e Maqedonise.

VII VEPRIMTARIA HULUMTUESE DHE ARSIMORE NË LEMIN E MJEDISIT JETESOR

Neni 47

Perkrahja e hulumtimeve në lemin e mjedisit jetesor

(1) Perparimi i mbrojtjes së mjedisit jetesor bazohet në:
 - zhvillimin shkencor dhe teknik-teknologjik;
 - nxitjen, ndihmen dhe organizimin e hulumtimeve shkencore dhe teknike-teknologjike;
 - shpalljen e rezultateve nga hulumtimet dhe zbatimi i tyre, si dhe
 - aftesimin dhe perkryerjen e kuadrove nga lemi i mbrojtjes së mjedisit jetesor, në pajtim me kete ligj ose ligj tjetër.

(2) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në bashkepunim me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i shkences, u sigurojne perkrahje hulumtimeve për gjendjen e mjedisit jetesor dhe projekteve për mbrojtjen e mjedisit jetesor në baze të programeve vjetore, që eshte pjese nga Programi për investim në mjedisin jetesor nga neni 172 të ketij ligji.

Neni 48

Arsimi në lemin e mbrojtjes së mjedisit jetesor dhe zhvillimi i qendrueshem

(1) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i arsimit dhe shkences, duhet të miratoje plane mesimore për shkollat fillore dhe të mesme, në të cilat si lende fakultative ose e obligueshme parashihet mbrojtja e mjedisit jetesor.

(2) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në bashkepunim me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i arsimit, eshte i obliguar t'u jape perkrahjen e nevojshme shoqatave të qytetareve, të themeluar për shkak të promovimit të mbrojtjes së mjedisit jetesor dhe zhvillim të qendrueshem dhe për zbatimin e aktiviteteteve arsimore.

(3) Qeveria e Republikës së Maqedonise, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i arsimit dhe organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, jane të obliguar të sigurojne perkrahje për publikimin e librave dhe të broshurave në tema lidhur me mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor dhe zhvillim të qendrueshem, me qellim që të permiresohet arsimi në lemin e mbrojtjes së mjedisit jetesor, të cilat botohen në menyren dhe proceduren e pershkruar në pajtim me ligjet për arsimin fillor dhe të mesem.

(4) Komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit, jane të obliguar ta nxisin zhvillimin e arsimit dhe vetedijen e opinionit në lemin e mjedisit jetesor në rajonin e vet.

Neni 49

Shperblimet dhe mirenjohjet

(1) Shperblime dhe mirenjohje për të arritura në lemin e mbrojtjes dhe të perparimit të mjedisit jetesor, ndahen për:

- arritje në pengimin e ndotjes së mjedisit jetesor;
- zgjidhje më të volitshme në proceset prodhuese, lidhur me mjedisin jetesor;
- projekte zhvillimore dhe hulumtuese në lemin e mbrojtjes së mjedisit jetesor;
- arritje në zhvillimin e qendrueshem;
- zhvillimin e programeve arsimore për mbrojtjen e mjedisit jetesor;
- kontributin e personave juridike në zhvillimin dhe perparimin e mbrojtjes së mjedisit jetesor;
- kontributin e individeve për mbrojtjen, zhvillimin dhe perparimin e mjedisit jetesor ose për kontribut në bashkepunimin nderkombetar në mbrojtjen e mjedisit jetesor; dhe/ose
- kontributin e shoqerive profesionale dhe shoqerive të tjera ose shoqatave të qytetareve për zhvillimin dhe perparimin e mbrojtjes së mjedisit jetesor.

(2) Shperblimet dhe mirenjohjet i ndan organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, çdo vit më 21 mars.

(3) Proceduren, menyren dhe kushtet për ndarjen e shperblimeve dhe mirenjohjeve, si dhe menyren e punes dhe perberjen e Komisionit për shperblime dhe mirenjohje, i pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

Neni 50

Procedura për ndarjen e shperblimeve dhe mirenjohjeve

(1) Ndarja e shperblimeve dhe mirenjohjeve behet në baze të konkursit, të cilin e shpall organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(2) Çdo person juridik dhe fizik nga Republika e Maqedonise, ka të drejte të propozoje kandidat për konkursin.

(3) Për shkak të vleresimit të kandidaturave të arritura, ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, formon Komision për shperblime dhe mirenjohje. Anetaret e Komisionit për shperblime dhe mirenjohje zgjedhen me propozimin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, arsimit dhe shkenca, ekonomia, shendetesia, ndertimtaria dhe bujqesia dhe me propozimin e organizatave joqeveritare, mjeteve për informim publik, prodhuesve, dhe institucioneve shkencore dhe profesionale me mandat prej 1 viti. Vendim për zgjedhjen e subjektit të cilit do t'i ndahet shperblimi ose mirenjohja, merr Komisioni për shperblime dhe mirenjohje, me shumicen e dy të tretave nga numri i pergjithshem i anetareve të Komisionit. Për vendimin Komisioni eshte i obliguar ta informoje ministrin, i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej tri ditesh pune nga dita e marrjes së vendimit.

VIII QASJA TE INFORMATAT QË I DEDIKOHEN MJEDISIT JETESOR

Neni 51

Qasja te informatat

(1) Secili ka të drejte të kerkoje, me kete rast pa qene i detyruar ta deshmoje interesin e vet, nga organet dhe personat juridike dhe fizike, të percaktuar në neni 52 paragrafi (1) të ketij ligji, informata dhe të dhena të vlefshme që kane të bejne me mjedisin jetesor. Informatat për mjedisin jetesor mund të jene në prone ose të posedohen për organet dhe personat juridike dhe fizike nga neni 52 paragrafi (1) të ketij neni.

(2) E drejta për qasje te informata për mjedisin jetesor realizohet sa u perket të gjitha informatave, në me shkrim, në forme vizuele, audio, elektronike ose në cfaredo qofte menyre tjetër të arritshme, e që kane të bejne me:

1. Gjendjen e medimeve dhe lemenjve të mjedisit jetesor, siç janë ајri dhe atmosfera, uji, trualli, llojlojshmeria biologjike dhe rajonale, duke përfshirë edhe organizmat gjenetike të modifikuar, si dhe interaksionin e ndersjelle të këtyre elementeve;

2. Faktoret, siç janë materiet, energjia, lendet berthamore dhe djegese dhe energjia berthamore, zhurma, rrezatimi ose hedhurina, duke përfshirë edhe hedhurinën radioaktive, emisionet dhe format tjera të leshimit në mjedisin jetesor, të cilat ndikojnë ose mund të ndikojnë në medimet dhe lemenjtë e mjedisit jetesor dhe jetes dhe shendetit të njeriut;

3. Masat, duke inkuadruar edhe ato administrative, siç janë: politika, legjislatura, planet, programet, marreveshjet, të cilat u dedikohet ceshtjeve lidhur me mjedisin jetesor, si dhe aktivitetet të cilat – drejtpërdrejt ose në mënyrë të tert-horte – mund të ndikojnë në medimet, lemenjtë dhe në faktoret e mjedisit jetesor, si dhe masat ose aktivitetet për mbrojtjen e këtyre elementeve;

4. Raportet për implementimin e ligjeve dhe të dispozitave dhe akteve të tjera që i dedikohen mjedisit jetesor;

5. Analizat e shpenzimeve dhe të fitimeve dhe analizave dhe supozime të tjera financiare dhe ekonomike, të cilat shfrytëzohen në kuadrin e masave dhe të aktiviteteve të ndermarra për mbrojtjen dhe për perparimin e mjedisit jetesor;

6. Gjendjet lidhur me jeten dhe shendetin dhe me sigurinë e njerezve, sigurinë e prodhimeve ushqimore, kushtet për jeten e njerezve, vendet me rendesi për kulturën dhe objektet e ndertuara, në masën në të cilën ato janë nën ndikim ose mund të jenë nën ndikimin e medimeve dhe lemenjve të mjedisit jetesor të elementeve dhe faktoreve të përmendur.

Neni 52

Subjektet që posedojnë informata për ambientin jetesor

(1) Organet dhe personat juridike dhe fizike (në tekstin e metejme: subjektet), të cilat posedojnë ose për të cilët posedohen informata për mjedisin jetesor, janë:

- Qeveria e Republikës së Maqedonisë dhe organet e administratës shtetërore;

- organet e komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit;

- personat juridike dhe fizike të cileve, në pajtim me ligjin, u janë besuar autorizime publike, duke përfshirë edhe obligimet, aktivitetet dhe shërbimet speciale në lemin e mjedisit jetesor, dhe/ose

- personat juridike dhe fizike të cilet, në baze të ligjit ose të marreveshjes, kryejnë veprimtari ose shërbim me interes publik në lemin e mjedisit jetesor, nën mbikëqyrjen e organeve ose të personave nga alineja 1, 2 dhe 3 të këtij paragrafi.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozimin e organit të administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetesor, shpall dhe mban listën e subjekteve, të cilët posedojnë ose për të cilët posedohen informata, që i dedikohen mjedisit jetesor. Në Listën përcaktohen edhe informatat, të cilat i posedon çdonjeri nga subjektet e përmendura.

Neni 53

Kushtet që u dedikohen kërkesave për informata

(1) Kërkesa për informata për mjedisin jetesor mund të paraqitet të çdonjeri nga subjektet të cilët posedojnë ose për të cilët posedohen informata lidhur me mjedisin jetesor, të përcaktuar në pajtim me nenin 52 të këtij ligji.

(2) Subjektet nga neni 52 të këtij ligji, të cilat posedojnë ose për të cilat posedohen informata lidhur me mjedisin jetesor, janë të obliguar të sigurojnë qasje të informatat për mjedisin jetesor:

1) në afat më të shkurtër sa është e mundur, por jo më vonë se një muaj nga dita e pranimit të kërkesës, ose

2) më së voni dy muaj pas pranimit të kërkesës, nëse sasia dhe kompleksiteti i informatave janë të atilla që periudha prej një muaji nuk mjafton që të kompletohet dokumentacioni. Në një rast të atillë, subjekti nga neni 52 të këtij ligji, e informon kërkuuesin e informates, në afat më të shkurtër sa është e mundur, e para kalimit të afatit prej një muaji, për nevojën e vazhdimit të afatit, me arsyetim për shkaqet për të cilat nevojitet vazhdimi.

(3) Subjekti nga neni 52 të këtij ligji, është i obliguar që kërkuuesit të informates për mjedisin jetesor, e cila ka të bëjë me nenin 51 paragrafi (2) pika (2) të këtij ligji, t'i paraqesë të dhëna për vendin ku është kryer procedura e matjes, për metodat e analizës, për marrjen e ekzemplareve dhe për paratrazimin e ekzemplareve të përdorur për riformimin e informates.

(4) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetesor, përkrahur meqenëse për procedurën e sigurimit të qasjes të informatat lidhur me mjedisin jetesor.

Neni 54

Forma në të cilën dërgohet informata

(1) Informata dërgohet me formën e kërkuar, përveç nëse:

1. informata e kërkuar tashmë ekziston në formën e përshkruar më parë dhe është e arritshme lehtë për opinionin, e me këtë edhe për dërguesin e kërkesës, dhe/ose

2. është më mirë që informata të dërgohet në një formë që dallon nga forma e kërkuar, me ç'rast organi është i obliguar të marrë vendim me të cilin arsyetohet se pse dërgohet informata në një formë tjetër.

(2) Nëse informata nuk mund të dërgohet në formën e kërkuar, subjekti nga neni 52 të këtij ligji, te i cili është dërguar kërkesa për informata, është i obliguar që në afat prej tete ditësh nga pranimit të kërkesës, ta njoftojë kërkuuesin për shkakun se pse dërgohet informata në formën që dallon nga forma e kërkuar.

Neni 55

Refuzimi që të jepet informata

(1) Subjektet nga neni 52 të këtij ligji mund ta refuzojnë kërkesën për dënimin e informates për mjedisin jetesor, nëse:

- informatën e kërkuar nuk e posedojnë ose nuk posedohet për ta. Në afat prej shtate ditësh nga dita e pranimit të kërkesës, subjekti nga neni 52 të këtij ligji, te i cili është dërguar kërkesa, është i obliguar: ta ridërgojë te subjekti i cili posedon informatën e kërkuar, nëse di se cili është ai subjekt, dhe për këtë ta informojë kërkuuesin; ose ta informojë kërkuuesin se cili subjekt mundësisht e posedon informatën e kërkuar;

- kërkesa në mënyrë të qartë është e pakuptueshme;

- kërkesa është tepër e pergjithësuar. Subjekti nga neni 52 të këtij ligji është i obliguar që në afatin, i cili nuk mund të jete më i gjatë se 15 dite nga dita e pranimit të kërkesës, ta keshillojë me shkrim kërkuuesin për formën, përmbajtjen dhe vëllimin e kërkesës, dhe/ose

- kërkesa i dedikohet informates e cila gjendet në fazën e formimit ose shërben për nevojën dhe komunikime të brendshme. Nëse është fjala për informata e cila gjendet në fazën e përgatitjes, subjekti nga neni 52 të këtij ligji e informon kërkuuesin e informates se cili subjekt e përgatit informatën dhe për sa kohë do të përgatitet.

(3) Subjektet nga neni 52 të këtij ligji mund të refuzojnë që të mundesojnë qasje të informatat, nëse shpallja e saj do të kishte pasoja negative për:

1) besueshmërinë e procedurave të cilat i zhvillojnë organet kompetente;

2) marrëdhëniet nderkombetare, sigurinë publike dhe mbrojtjen e vendit;

3) proceduren gjyqesore, të drejtat e personave juridike dhe fizike të procedurës së drejte gjyqesore, si dhe për të drejtën të ngrihet procedure gjyqesore ose disiplinore;

4) besueshmerine e informatave tregtare ose industriale në rastin kur besueshmeria e tille eshte garantuar me ligj, me qellim që të mbrohet legjitimiteti i interesit ekonomik;

5) mbrojtjen e personave dhe besueshmerine e të dhe-nave personale;

6) mbrojtjen e të drejtave të pronesisë intelektuale dhe industriale;

7) interesat e çdo personi i cili e ka derguar informaten e kerkuar, pa cfaredo qofte obligimi që të njejtën ta dergoje, nese ky person nuk pajtohet me shpalljen e kesaj informate, dhe/ose

8) mbrojtjen e llojeve të egra të caktuara dhe/ose llojeve të vendbanimeve.

(3) Subjektet nga neni 52 të ketij neni nuk do ta refuzojne kerkesen për informata, sipas paragrafit (2) pika 1, 4, 5, 6 dhe 7 të ketij neni, nese kjo kerkese u dedikohet informatave për leshimet ose për emisionet tjera në mjedisin jetesor.

(4) Në cdonjerin nga rastet e permendura në paragrafin (1) alineja 2 dhe paragrafin (2) të ketij neni, subjektet nga neni 52 jane të obliguar të vleresojne se mbrojta e interesit publik, të cilit i dedikohet informata e kerkuar eshte me rendesi më të madhe se interesi të cilit i sherben dergimi i informatave.

(5) Informatat për mjedisin jetesor të arritshme vetem në pjesen që nuk eshte perfshire në paragrafin (1) alineja 4 dhe paragrafi (2) të ketij ligji.

(6) Subjektet nga neni 52 të ketij ligji jane të obliguar të marrin vendim për refuzimin e kerkeses, në teresi ose pjeserisht, perkatesisht konkluzion me shkrim, i cili duhet t'i permbaje shkaqet për refuzimin e kerkeses, si dhe keshille për mundesite e ankeses për vendimin ose konkluzionin. Subjektet nga neni 52 të ketij ligji jane të obliguar ta dergojne vendimin ose konkluzionin në afatet e parapara në nenin 53 të ketij ligji.

(7) Kunder vendimit ose konkluzionit nga paragrafi (6) të ketij neni, të marre nga subjekti nga neni 52 paragrafi (1) alineja 1 të ketij ligji, kerkuesi ka të drejte të paraqese anekese te Komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise për zgjidhjen e ceshtjeve administrative në shkalle të dyte nga lemi i mjedisit jetesor.

(8) Kunder vendimit ose konkluzionit nga paragrafi (6) të ketij neni, të marre nga subjekti nga neni 52 paragrafi (1) alineja 2, 3 dhe 4 të ketij ligji, kerkuesi ka të drejte për anekese te organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

Neni 56

Grumbullimi dhe shpallja e informatave për mjedisin jetesor

(1) Subjektet nga neni 52 të ketij ligji, varesisht nga kompetenca e tyre, jane të obliguar që informatat për mjedisin jetesor, me të cilat disponojne ose që i ruajne të tjeret në emrin e tyre, të sigurojne zgjerimin, qasjen e opinionit dhe mbajtjen e informatave në forma dhe formate të cilat mund të riprodhohen lehte dhe të jene të arritshme nepermjet rrjeteve kompjuterike për komunikim.

(2) Subjektet nga neni 52 të ketij ligji, varesisht nga kompetenca e tyre, jane të obliguar të mundesojne pjesemarrjen e opinionit gjate pergatitjes së ligjeve, dispozitave tjera dhe akteve juridike në pajtim me kushtet, menyren dhe proceduren e percaktuar me nenin 61 paragrafi (4) të ketij ligji.

(3) Në rast rreziku të drejtperdrejte për jeten dhe për shendetin e njerezve ose mjedisin jetesor, të shkaktuar nga aktivitetet e njeriut ose nga ndikimi i natyres, subjektet nga neni 52 të ketij ligji, jane të obliguar t'i shpallin pa shtyrje të gjitha informatata, të cilat i kane ose që i ruajne të tjeret në emrin e tyre, me qellim që t'i mundesohet opinionit të ndermarre masa për pengimin ose zbutjen e demit të mund të ndodhe.

Neni 57

Organi kompetent për perhapjen e informatave për mjedisin jetesor

Organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, kujdeset për perhapjen e informatave për mjedisin jetesor dhe për sigurimin e qasjes më të lehte te informatat për mjedisin jetesor, të cilat i posedojne subjektet nga neni 52 të ketij ligji.

Neni 58

Kompensimi i shpenzimeve për dhenien e informatave së kerkuar

(1) Subjektet nga neni 52 të ketij ligji për dhenien e informatave të kerkuara, nuk arketojne kompensim.

(2) Me perjashtim nga paragrafi (1) të ketij neni, subjektet nga neni 52 të ketij ligji, arketojne kompensim të shpenzimeve për dhenien e informatave me kerkesen e pales së interesuar në raste të caktuara.

(3) Qeveria e Republikës së Maqedonise i pershkruan rastet dhe lartesine e kompensimit nga paragrafi (2) të ketij neni, si dhe rastet për lirimin nga obligimi për pagimin e kompensimit nga paragrafi (2) të ketij neni, si dhe rastet për lirim nga obligimi për pagimin e kompensimit të shpenzimeve për dhenien e informatave.

(4) Lartesia e kompensimit të shpenzimeve për dhenien e informatave, të percaktuara me dispoziten nga paragrafi (3) të ketij neni, duhet të jete e arsyeshme dhe të mos i kaloje shpenzimet reale të bera me qellim që të dergohet informata e kerkuar.

(5) Kerkimi i regjistrave ose evidencave të të dhenave, si dhe kontrollimi i informatave në vendin ku ruhen ose mbahen, behet pa kompensim.

IX PLANIFIKIMI I MBROJTJES SË MJEDISIT JETESOR

Neni 59

Sistemi për planifikim

(1) Për shkak të realizimit të qellimeve të percaktuara në nenin 4 paragrafi (1) të ketij ligji, nepermjet sistemit të masave dhe të aktiviteve për planifikim afatgjate të mbrojtjes dhe të perparimit të mjedisit jetesor, zhvillimi i mbrojtjes dhe perparimit me mjedisin jetesor, percaktohet dhe orientohet në pajtim me zhvillimin e pergjithshem ekonomik, shoqeror dhe kulturor të Republikës së Maqedonise, me ç'rast u jepet perparasi masave për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor, në interesi të gjeneratave të tashme dhe të ardhshme.

(2) Me sistemin për planifikim nga paragrafi (1) të ketij neni orientohet dhe harmonizohet realizimi i masave dhe aktiviteve ekonomike, teknike, si dhe masave për zbatimin e obligimeve të ndermarra me ratifikimin e marreveshjeve nderkombetare të ratifikuara, me qellim që të mbrohet dhe perparohet mjedisi jetesor dhe të sigurohet zhvillim i qendrueshem.

(3) Masat për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor, të percaktuara me dokumentet e planifikimit për mjedisin jetesor, harmonizohen me masat e percaktuara me dokumentet strategjike, planifikuese dhe programore në lemin e zhvillimit rajonal, arsimit dhe shkences, veprimtarive ekonomike, të cilat bazohen në shfrytezimin e begatave natyrore, transportit, telekomunikimeve, turizmit, planifikimit hapesor dhe urbanistik dhe shfrytezimit të tokes.

Neni 60

Llojet e dokumenteve planifikuese dhe kompetenca për miratimin e tyre

(1) Në baze të politikës dhe qellimeve për mjedisin jetesor, vleresimit të gjendjeve, si dhe percaktimit të masave

të cilat duhet të ndermerren për shkak të arritjes së qëllimeve për mjedisin jetesor, Qeveria e Republikës së Maqedonise, me propozimin e organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, miraton Planin nacional aksionar për mjedisin jetesor të Republikës së Maqedonise (në tekstin e metejme: Plan nacional aksionar për mjedisin jetesor).

(2) Keshilli i komunes, i Qytetit të Shkupit dhe komunave në Qytetin e Shkupit, në baze të vleresimit të gjendjeve dhe nevojave të veta specifike, e në pajtim me Planin nacional aksionar për mjedisin jetesor, miratojnë plane lokale aksionare për mjedisin jetesor, në pajtim me metodologjinë nga neni 61 paragrafi (3) të këtij ligji.

(3) Plane të vecanta nga planet lokale aksionare për mjedisin jetesor mund të paraqesin strategji dhe plane perkatëse, nese ato i plotesojne kushtet e parapara me ligjet e vecanta.

(4) Dokumentet planifikuese nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij neni i dedikohen periudhes prej gjashte vjetesh dhe perteriten varesisht nga kushtet e sapokrijuara, kurse në menyre të obligueshme perteriten pas kalimit të afatit për të cilin janë miratuar.

(5) Keshilli i komunes, i Qytetit të Shkupit dhe i komunave në Qytetin e Shkupit, formoje trup të udhehequr nga prefekti, i cili do ta percjelle implementimin e planit lokal aksionar për mjedisin jetesor dhe do të propozoje ndryshime në planet lokale aksionare për mjedisin jetesor, kurse për kete një here në vit e informon organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

Neni 61

Procedura për miratimin e dokumenteve planifikuese, pergatitja e dispozitave dhe pjesemarrja e opinionit në procedure

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonise, me propozimin e organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, miraton Planin nacional aksionar për mjedisin jetesor.

(2) Pjesemarrja e opinionit në pergatitjen dhe miratimin e Planit nacional aksionar dhe planeve lokale aksionare për mjedisin jetesor, zhvillohet në menyren dhe kushtet e percaktuara me nenin 69 të këtij ligji.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, miraton metodologji për perpunimin e planeve lokale aksionare për mjedisin jetesor.

(4) Qeveria e Republikës së Maqedonise, me propozimin e organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan kushtet, menyren dhe proceduren për pjesemarrjen e opinionit në rrjedhen e perpunimit të dispozitave dhe akteve tjera nga lemi i mjedisit jetesor.

Neni 62

Kompetenca për zbatimin e dokumenteve planifikuese

(1) Planin nacional aksionar për mjedisin jetesor e zbatojne organet kompetente të administrates shtetërore dhe të komunes, të Qytetit të Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit, ndermarrjet publike dhe institucionet publike, si dhe personat tjere juridike dhe fizike të cilet, në baze të autorizimit publik, kryejne veprimtari ose ndermarrin aktivitet që kane ndikim në mjedisin jetesor.

(2) Në baze të të dhenave të marra nga organet, organizatat, institucionet dhe nga personat juridike dhe fizike nga paragrafi (1) të këtij neni, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, çdo tri vjet pergatit raport për zbatimin e planit dhe ia dergon Qeverise së Republikës së Maqedonise.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan menyren e dergimit të të dhenave te organet,

organizatat dhe institucionet, ndermarrjet publike dhe institucionet publike, si dhe personat tjere juridike dhe fizike, nga paragrafi (1) të këtij neni kompetente për zbatimin e planit.

(4) Planin lokal aksionar për mjedisin jetesor e zbatojne prefekti i komunes, prefekti i Qytetit të Shkupit dhe prefektet e komunave në Qytetin e Shkupit, si dhe personat tjere juridike dhe fizike të percaktuar me planin. Me propozimin e prefektit, keshilli i komunes, i Qytetit të Shkupit dhe komunave në Qytetin e Shkupit, pershkruan menyren e dergimit të të dhenave nga organet dhe personat juridike dhe fizike kompetente për zbatimin e planit.

(5) Në baze të të dhenave të derguara në pajtim me dispozitat e paragrafeve (2) dhe (4) nga ky nen, organi kompetent për miratimin e planit, mund të vendose që plani të ndryshohet ose të plotesohet.

Neni 63

Permbajtja e Planit nacional aksionar për mjedisin jetesor

Plani nacional aksionar për mjedisin jetesor permban:

1) masa të pergjithshme afatmesme dhe afatgjata për mbrojtjen dhe për administrim me mjedisin jetesor dhe shendetin e njerezve;

2) orientime për mbrojtjen nga ndotja dhe për perparimin e cilesise së ujit, ajrit dhe truallit, mbrojtjen e natyres, mbrojtjen nga zhurma, rrezatimi jonizues dhe jo jonizues, administrimi me hedhurinen, si dhe aktivitete tjera për mbrojtjen e sistemit klimatik nga ndikimet antropogjene dhe aktivitetet që jane me rendesi për mbrojtjen e mjedisit jetesor dhe shendetin e njerezve, kurse rregullohen me ligje të vecanta;

3) administrimi dhe shfrytezimi i begative natyrore;

4) aktivitete të parapara për ngritjen e vetedijes publike dhe për zhvillimin e arsimit për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor;

5) ndikimet e masave të parapara në zhvillimin ekonomik;

6) subjektet kompetente për zbatimin e elementeve të caktuara të planit, dhe

7) masa dhe aktivitete tjera me rendesi për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor.

Neni 64

Permbajtja e planeve lokale aksionare për mjedisin jetesor

Planet lokale aksionare për mjedisin jetesor, në baze të vleresimit të shkalles së ndotjes së mjedisit jetesor në rajonin e dhene, permbajne masa dhe aktivitete afatmesme dhe afatgjata për mbrojtjen e mjedisit jetesor dhe shendetin e njerezve, me interes dhe në kompetence të komunes, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit, e vecanerisht për:

1) mbrojtjen e ajrit nga ndotja dhe për permiresimin e cilesise së ajrit;

2) furnizimin me ujë cilesor për pije në sasi të mjaftueshme;

3) mbrojtjen e ujerave nga ndotja, pastrimin e ujerave të ndyta, zvogelimin progresiv të leshimeve demtuese dhe eliminim gradual të emisioneve të substancave të rrezikshme në ujera dhe për zbutjen e pasojave nga ndikimi i dems-hem i ujerave dhe nga mungesa e ujit;

4) administrimin me hedhurina;

5) mbrojtjen nga zhurma dhe dridhjet e shkaktuara si rezultat i veprimtarive ekonomike dhe veprimtarive e aktiviteteve tjera;

6) zhvillimin urban dhe planifikimin hapësinor;

7) zhvillimin e transportit lokal publik dhe komunikacionin e rajonit;

8) rritjen e efikasitetit energjetik;

- 9) zhvillimin e turizmit ekologjik dhe ndikimin e tij në mjedisin jetesor;
 10) mbrojtjen e biodiversitetit;
 11) administrimin dhe shfrytezimin e begative natyrore;
 12) ngritjen e vetedijes publike dhe zhvillimin e arsimit për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor;
 13) pasojat nga zhvillimi ekonomik në mjedisin jetesor, dhe
 14) subjektet kompetente për zbatimin e elementeve të caktuara të planit.

X VLERESIMI I NDIKIMIT TË STRATEGJIVE, PLAN-NEVE DHE PROGRAMEVE TË SAKTUARA NË MJEDISIN JETESOR

Neni 65

Vleresimi strategjik

(1) Me propozimin e organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, Qeveria e Republikës së Maqedonisë pershkruan strategjite, planet dhe programet, duke përfshirë edhe ndryshimet e këtyre strategjive, planeve dhe programeve (në tekstin e metejme: dokumente planifikuese), për të cilat në menyre të obligueshme zbatohet proceduara për ndikimin e tyre në mjedisin jetesor dhe jeten dhe shëndetin e njerezve (në tekstin e metejme: vleresim strategjik).

(2) Vleresimi strategjik zbatohet për dokumente planifikuese, të cilat përgatiten në lemin e bujqësisë, pylltarisë, peshkatarisë, energjetikës, industrisë, xehetarisë, transportit, zhvillimit rajonal, telekomunikimeve, administrimit me hedhurinën, administrimit me ujërat, turizmin, planifikimin hapësor dhe urbanistik dhe shfrytezimin e tokës, Planit nacional aksionar për mjedisin jetesor dhe planet lokale aksionare për mjedisin jetesor, si dhe për të gjitha planet strategjike dhe programe, me të cilat planifikohet zbatimi i projekteve, për të cilat behet vleresimi i ndikimit nga projektet në mjedisin jetesor.

(3) Për dokumentet planifikuese, të cilat nuk janë përcaktuar me dispozitën nga paragrafi (1) të këtij neni, vleresimi strategjik behet vetem atëherë kur është e mundur se ata do të mund të kenë ndikim të konsiderueshem në mjedisin jetesor dhe jeten dhe shëndetin e njerezve. Në rastet kur dokumentin planifikues e miraton organi i komunes, i Qytetit të Shkupit dhe i komunave në Qytetin e Shkupit, keshilli i komunes, i Qytetit të Shkupit dhe i komunave në Qytetin e Shkupit, mund të vendose që të mos zbatohet vleresimi strategjik i dokumenteve planifikuese vetem me lejen paraprake nga organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor. Në rastet kur dokumentin planifikues e miraton organi i administrates shtetërore, organi shtetëror kompetent për përgatitjen e dokumenteve planifikuese, mund të vendose që të mos beje vleresimin strategjik me lejen paraprake nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(4) Qeveria e Republikës së Maqedonisë pershkruan kriteret mbi të cilat merren vendimet nga paragrafi (3) të këtij neni lidhur me atë se dokumente të caktuara planifikim mund të kenë ndikim të konsiderueshem në mjedisin jetesor dhe jeten dhe shëndetin e njerezve.

(5) Me rastin e marrjes së vendimit nga paragrafi (3) të këtij neni, organi kompetent është i obliguar t'i konsultojë organet që preken nga implementimi i dokumenteve planifikuese.

(6) Vendimi nga paragrafi (3) të këtij neni, në të cilin arsyetohen shkaqet për moszbatimin e vleresimit strategjik, shpallet në menyren e pershkruar nga ministri, i cili udhëheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, me aktin që e miraton në pajtim me nenin 69 paragrafi (5) të këtij ligji.

Neni 66

Perjashtimet

Vleresimi strategjik nuk zbatohet për dokumentet planifikuese që miratohen:

- për nevojat e mbrojtjes së Republikës së Maqedonisë;
- për kohën e gjendjes së luftes ose të jashtëzakonshme, dhe
- në lemin e financave dhe Buxhetin e Republikës së Maqedonisë, dhe buxhetin e komunes, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit.

Neni 67

Raporti për vleresimin strategjik të mjedisit jetesor

(1) Kur nevojitet zbatimin i vleresimit strategjik për ndikimin në mjedisin jetesor, në pajtim me neni 65 të këtij ligji, organi i cili përgatit dokumentin planifikues, përgatit raport për vleresimin strategjik të mjedisit jetesor (në tekstin e metejme: Raport për mjedisin jetesor).

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozimin e organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan përmbajtjen e raportit për mjedisin jetesor.

(3) Me rastin e përcaktimit të vëllimit dhe të hollësisë së informatave në raportin për mjedisin jetesor, organi i cili zbaton vleresimin strategjik, është i obliguar të kerkojë mendim nga organet, të cilat janë prekur me implementimin e dokumentit planifikues.

(4) Me rastin e përcaktimit të vëllimit dhe hollësisë së informatave, në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, organi i cili zbaton vleresimin strategjik duhet t'i marrë parasysh njohuritë dhe metodat ekzistuese të vleresimit, përmbajtjen dhe nivelin e hollësisë së dokumenteve planifikuese dhe pjesëmarrjen e tyre në procesin e vendosjes, interesat e opinionit dhe nevojat për informata të organit që vendos.

(5) Organi i cili përgatit dokumentin planifikues për përgatitjen e raportit për mjedisin jetesor, angazhon së paku një person nga Lista e ekspertëve për vleresim strategjik të mjedisit jetesor nga neni 68 të këtij ligji, i cili nënshkruan raportin si person përgjegjes për çelësin e tij. Nëse raportin për mjedisin jetesor e përgatit në shumë veta, ose eksperte dhe persona tjere juridike, atëherë raportin detyrimisht e nënshkruan së paku një person nga Lista e ekspertëve nga neni 68 të këtij ligji, si person përgjegjes për çelësin e tij.

(6) Ministri i cili udhëheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan procedurën për zgjedhjen e personave nga Lista e ekspertëve nga neni 68 të këtij ligji, i cili do të përgatise raportin nga paragrafi (5) të këtij neni.

(7) Vleresimin strategjik e zbaton organi i cili përgatit dokumentin planifikues.

(8) Vleresimin strategjik të dokumenteve planifikuese, të cilat i miratojnë komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit, e zbaton prefekti i komunes, prefekti i Qytetit të Shkupit dhe prefektet e komunave në Qytetin e Shkupit.

Neni 68

Lista e ekspertëve për vleresimin strategjik të mjedisit jetesor

(1) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, vendos dhe mban Listën e ekspertëve për vleresimin strategjik të mjedisit jetesor.

(2) Ekspert për vleresim strategjik të mjedisit jetesor mund të jete çdo person fizik, i cili i plotëson kushtet vijuese:

- ka arsim sipëror nga lemi i shkencave natyrore;
- ka njohuri teknike të nivelit të ekspertëve nga lemi i mjedisit jetesor, dhe

- ka së paku pese vjet pervoje pune në lemin, të cilit i dedikohet strategjia, plani dhe programi.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan kriteret, menyren, proceduren dhe kompensimin e shpenzimeve të perfshirjes dhe cregjistrimit e personit fizik nga Lista nga paragrafi (1) të ketij neni.

(4) Lista e eksperteve nga paragrafi (1) të ketij neni mbahet sipas lemenjve të permendur në nenin 65 paragrafi (2) të ketij ligji.

Neni 69

Informimi dhe pjesemarrja e opinionit

(1) Para fillimit të procedures për miratimin e dokumenteve planifikuese dhe në afatin prej pese ditesh pune nga dita e kompletimit të raportit për mjedisin jetesor, organi i cili pergatit dokumentin planifikues, shpall informata që i dedikohen projekt dokumentit planifikues dhe raportit për mjedisin jetesor, vendit ku mund të shqyrtohet projekt dokumenti planifikues, së bashku me informaten për proceduren e pjesemarrjes së opinionit.

(2) Organi nga paragrafi (1) nga ky nen eshte i obliguar që në të njejtën kohe ta dergoje projekt dokumentin planifikues dhe raportin për mjedisin jetesor te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(3) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, dhe organet e perfshira nga implementimi i dokumenteve planifikuese, personat juridike dhe fizike dhe opinionit, mund të paraqesin mendimin e vet lidhur me projekt dokumentin planifikues dhe raportin për mjedisin jetesor te organi i cili pergatit dokumentin planifikues, në afat prej 30 ditesh nga dita e dergimit, perkatesisht shpalljes së informatave lidhur me to.

(4) Organi nga paragrafi (1) të ketij neni, me rastin e perpunimit të dokumentit planifikues, eshte i obliguar t'i marre parasysh mendimet e marra në pajtim me paragrafin (3) të ketij neni, për çka pergatit raport të vecante.

(5) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan menyren e shpalljes së informatave dhe pjesemarrjen e opinionit nga paragrafi (1) të ketij neni dhe menyren e pergatitjes së raportit nga paragrafi (4) të ketij neni.

Neni 70

Vleresimi i ndikimeve tejkufitare gjate pergatitjes së dokumenteve planifikuese në Republikën e Maqedonise

(1) Nese ekziston mundesia që zbatimi i dokumentit të planifikimit në Republikën e Maqedonise të shkaktojë ndikim tejkufitar në mjedisin jetesor dhe jeten dhe shendetin e njerezve, me propozimin e organit të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, shtetit që preket i dergohen:

- pershkrimi i dokumentit planifikues;
- raportit për vleresimin strategjik të mjedisit jetesor të dokumentit planifikues; dhe
- ftesa për pjesemarrje në konsultimet për dokumentin planifikues në afat prej dy muajsh nga dita e dergimit të fteses;

(2) Me kerkesen e shtetit i cili konsideron se një dokument i caktuar planifikimi, i cili pergatitet në Republikën e Maqedonise mund të ndikojë në mjedisin jetesor dhe jeten dhe shendetin e njerezve në territorin e saj, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, siguron informatat nga paragrafi (1) të ketij neni.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në pajtim me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i puneve të jashtme, pershkruan menyren e zbatimit të konsultimeve jashtekufitare nga paragrafi (1) dhe (2) të ketij neni.

Neni 71

Vleresimi i ndikimeve tejkufitare kur dokumentet planifikuese pergatiten në një shtet tjetër

(1) Nese Republika e Maqedonise merr informate nga organi kompetent i një shteti tjetër për pergatitjen e dokumentit planifikues, i cili mund të kete ndikim në mjedisin jetesor dhe jeten dhe shendetin e njerezve në Republikën e Maqedonise, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, eshte i obliguar që menjehere të filloje procedure për vleresimin e prekjës së Republikës së Maqedonise nga realizimi i dokumentit planifikues.

(2) Nese organi i administrates shtetore për punet nga lemi i mjedisit jetesor vlereson se dokumenti planifikues nga paragrafi (1) të ketij neni mund të kete ndikim në mjedisin jetesor dhe jeten dhe shendetin e njerezve në Republikën e Maqedonise, e informon menjehere organin e shtetit tjetër për qelimin që institucionet relevante dhe opinionit i prekur i Republikës së Maqedonise të perfshihen në konsultimet para miratimit të dokumentit planifikues, me kushet dhe menyren e parapare me marreveshjet nderkombetare të ratifikuara nga Republika e Maqedonise.

(3) Nese organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor ose ndonje institucion tjetër relevant i Republikës së Maqedonise kuptojne për pergatitjen e dokumentit planifikues në një shtet tjetër nga paragrafi (1) të ketij neni, ato jane të obliguara ta informojne menjehere organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i puneve të jashtme të Republikës së Maqedonise për nevojën e dergimit të informatës zyrtare te organi kompetent i shtetit tjetër, me qellim që të mundesohet pjesemarrje në proceduren nga paragrafi (2) të ketij neni.

Neni 72

Vleresimi i raportit për mjedisin jetesor

(1) Organi i cili pergatit dokumentin planifikues eshte i obliguar që në raportin për mjedisin jetesor t'i inkorporojë mendimet relevante të marra në pajtim me nenin 69 paragrafi (3) të ketij ligji dhe së bashku me dokumentin planifikues ta dergoje te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(2) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, vlereson pershtatshmerine e raportit për mjedisin jetesor në një afat prej 60 ditesh nga dita e dergimit të dokumentacionit nga paragrafi (1) të ketij neni dhe të njejtën e dergon te organi i cili miraton dokumentin planifikues.

(3) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, mund të autorizojë persona për vleresimin e raportit për mjedisin jetesor nga Lista e nenit 68 të ketij ligji, të cilet nuk kane marre pjese në pergatitjen e raportit.

(4) Kur eshte kompetent për pergatitjen e dokumentit planifikues organi i administrates shtetore për punet nga lemi i mjedisit jetesor, raportin për mjedisin jetesor, së bashku me vleresimin e pershtatshmerise së raportit, e bën publik për opinionin.

Neni 73

Vendosja

(1) Organi i cili pergatit dokumentin planifikues ose ndryshimin e dokumentit planifikues, në pajtim me neni 65 të ketij ligji, eshte i obliguar t'i marre parasysh konstatimet nga raport për mjedisin jetesor, mendimet dhe komentet e marra nga organet që preken nga implementimi i dokumentit planifikues, si dhe rezultatet nga konsultimet tejkufitare.

(2) Organi i cili miraton dokumentin planifikues, eshte i obliguar të marre parasysh edhe mendimin e organit të

administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor lidhur me pershtatshmerine e raportit për mjedisin jetesor.

Neni 74

Shpallja e vendimit

(1) Organi i cili miraton dokumentin planifikues, eshte i obliguar të shpalle vendimin për miratim dhe për të ta informoje shtetin tjetër që eshte konsultuar në pajtim me nenin 70 të ketij ligji, në menyren e parapare me nenin 69 paragrafi (3) të ketij ligji.

(2) Në rastet nga neni 71 të ketij ligji, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, i propozon Qeverise së Republikës së Maqedonise edhe miratimin e konkluzionit lidhur me vleresimin strategjik të dokumentit planifikues që e miraton shteti tjetër.

(3) Qeveria e Republikës së Maqedonise nepermjet organit të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i puneve të jashtme, informon shtetin tjetër për ecurine nga zbatimi i vleresimit strategjik.

Neni 75

Percjellja e efekteve nga zbatimi i dokumenteve planifikuese

(1) Organi i cili pergatit dokumentin planifikues, eshte i obliguar t'i percjelle efektet në mjedisin jetesor dhe shendetin e njerezve nga zbatimi i dokumentit planifikues, me qellim që në fazen e hershme të shqyrtohen efektet negative të paparapara dhe të ndermerren veprime perkatase për permiresimin e gjendjes.

(2) Në rast të pasojave me efekte të parapara negative të zbatimit të dokumenteve të planifikimit nga paragrafi (1) të ketij neni, organi i cili pergatit dokumentin planifikues, si dhe personi tjetër juridik dhe fizik dhe shoqatat e qytetareve nga lemi i mjedisit jetesor, për kete jane të obliguar ta informojne organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

XI VLERESIMI I NDIKIMIT TË PROJEKTEVE TË CAKTUARA NË MJEDISIN JETESOR

Neni 76

Lenda e vleresimit të ndikimit në mjedisin jetesor

(1) Lende vleresimi të ndikimit në mjedisin jetesor jane projektet e percaktuar në pajtim me nenin 77 të ketij ligji, të cilet për shkak të karakterit, vellimit dhe vendit në të cilin zbatohen, mund të kene ndikim të konsiderueshem në mjedisin jetesor.

(2) Vleresimi nga paragrafi (1) të ketij neni behet nepermjet percaktimit, pershkrimin dhe vleresimit të ndikimeve, të cilat i ka ose mund t'i kete projekti i caktuar gjate realizimit, punes dhe nderprerjes së tij me pune për njerezit:

- njerezit dhe llojlojshmerine biologjike;
- truallin, ujin, ajrin dhe begatite tjera natyrore, dhe për klimen;
- trashegimine historike dhe kulturore, si dhe për
- ndikimet e ndersjella të elementeve nga alinete 1, 2 dhe 3 të ketij paragrafi.

Neni 77

Projektet për të cilat zbatohet proceduara për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonise, me propozimin e organit të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, zbaton projektet për të cilat në menyre të domosdoshme zbatohet proceduara për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor dhe percakton kriteret, në baze të së cileve percaktohet nevoja për zbatimin e procedures për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor, për projekte tjera të caktuara të pergjithshme, të cilat do të mund të kishin ndikim të konsiderueshem ndaj mjedisit jetesor, si dhe percakton kriteret në baze të së cileve percaktohet nevoja e zbatimit të procedures për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor gjate ndodhjes së ndryshimeve në objektet ekzistuese.

(2) Nevoja e zbatimit të procedures për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor, percaktohet edhe me kontrollimin e çdo rasti të vecante, në baze të karakterit, vellimit dhe vendit në pajtim me kriteret nga paragrafi (1) të ketij neni, e duke pasur parasysh njohurite më të reja shkencore e teknike dhe zgjidhjet në dispozitat me të cilat percaktohen kufijte më të ulet të emisioneve në mjedisin jetesor.

Neni 78

Projektet te të cilat nuk behet vleresimi i ndikimit në mjedisin jetesor

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonise, në raste të vecanta, duke kontrolluar rast për rast, mund të vendose të mos beje vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor, teresisht ose pjeserisht, për projektet në rast të:

- gjendjes së luftes ose të jashtezakonshme;
- për nevojat e mbrojtjes së Republikës së Maqedonise, nese vertetohet se zbatimi i procedures për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor ka efekt negativ për mbrojtjen; ose
- nevojës së pengimit urgjent të ngjarjeve, të cilat nuk kanë mund të parashihen, e të cilat seriozisht mund të ndikojne në shendetin sigurine ose në pronen e njerezve ose në mjedisin jetesor.

(2) Për projektet nga paragrafi (1) të ketij neni, për të cilat behet vleresimi i ndikimit në mjedisin jetesor, me propozimin e Qeverise së Republikës së Maqedonise, zbatohet metoda alternative për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor.

(3) Për projektet nga paragrafi (1) alineja 2 të ketij neni, për të cilat nuk behet vleresimi i ndikimit në mjedisin jetesor, Qeveria e Republikës së Maqedonise eshte e obliguar:

- ta informoje opinionin në menyre perkatase dhe ta arsyetoje vendimin që të mos behet vleresimi i ndikimit në mjedisin jetesor; dhe
- ta informoje opinionin e prekur për njohurite e fituara me metodat alternative për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor.

(4) Qeveria e Republikës së Maqedonise për së afermi pershkruan menyren dhe proceduren e informimit të opinionit lidhur me të dhenat nga paragrafi (2) të ketij neni për projektet në rastet nga paragrafi (1) të ketij neni.

(5) Pas marrjes së informates nga neni 80 të ketij ligji, në rastet e percaktuara në paragrafin (1) të ketij neni, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, informon Qeverine e Republikës së Maqedonise.

Neni 79

Menyra e vleresimit të ndikimit të projektit në mjedisin jetesor

(1) Procedura për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, perbehet nga percaktimi, pershkrimi, vleresimi dhe vleresimi i ndikimit të drejtperdrejte ose të tert-horte në mjedisin jetesor nga zbatimi ose moszbatimi i projektit.

(2) Ndikimi i projektit në mjedisin jetesor vleresohet në pajtim me gjendjen e mjedisit jetesor të rajonit të prekur gjate kohes kur paraqitet informimi për qelimin e zbatimit të projektit.

(3) Gjate vleresimit të ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, merret parasysh:

- pergatitja, kryerja, zbatimi dhe nderprerja me realizimin e projektit, duke përfshirë edhe rezultatet dhe efektet e perfundimit të projektit;
- menjanimi i substancave ndotese dhe kthimi i rajonit të prekur në gjendje të meparshme, nese ky obligim eshte parapare me dispozita të posacme, dhe
- funksionimi normal i projektit, si dhe mundesite për avari.

Neni 80

Informimi për qelimin e kryerjes së projektit

(1) Çdo person juridik dhe fizik që ka për qelim të zbatuje projekt për të cilin ekziston mundesia se eshte perfshire me nenin 77 dhe nenin 78 paragrafi (1) alineja 2 të ketij ligji (në tekstin e metejme: investuesi) eshte i obliguar që te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, të paraqese informate për qelimin e zbatimit të projektit, si dhe mendimin e tij për nevojen e vleresimit të ndikimit të projektit në mjedisin jetesor (në tekstin e metejme: informim).

(2) Investuesi eshte i obliguar që informaten nga paragrafi (1) të ketij neni ta paraqese te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor me shkrim dhe në forme elektronike.

(3) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 10 ditesh nga dita e marrjes së informates, e informon investuesin për nevojen e plotesimit të informates.

(4) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej pese ditesh pune nga dita e pranimit të informimit të plote, eshte i obliguar ta shpalle në menyren e percaktuar në nenin 90 paragrafi (1) pika 1 të ketij ligji.

(5) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan informatat të cilat duhet t'i permbaje informimi. Informatat e pershkruara duhet të jene të mjaftueshme për organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor që të mund të percaktoje nevojen e vleresimit të ndikimit të projektit në mjedisin jetesor.

Neni 81

Procedura për percaktimin e nevojes së vleresimit të ndikimit të projektit në mjedisin jetesor

(1) Procedura për percaktimin e nevojes së vleresimit të ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, behet për projektet e percaktuara në pajtim me nenin 77 të ketij ligji.

(2) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan proceduren për percaktimin e nevojes së vleresimit të ndikimit të projektit në mjedisin jetesor.

(3) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, eshte i obliguar ta kryeje proceduren për percaktimin e nevojes së vleresimit të ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, në afat prej 30 ditesh nga marrja e informimit në teresi, sipas neni 80 të ketij ligji.

(4) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, me vendim e informon investuesin për nevojen e vleresimit të ndikimit të projektit në mjedisin jetesor. Në baze të informimit, investuesi paraqet kerkese për percaktimin e vellimit të vleresimit të ndikimit të projektit në mjedisin jetesor.

(5) Vendimi nga paragrafi (4) të ketij neni shpallet në afat prej shtate ditesh pune nga dita e paraqitjes, në menyren e percaktuar në neni 90 paragrafi (1) pika 2 të ketij ligji.

(6) Kunder vendimit nga paragrafi (4) të ketij neni, investuesi, personat juridike dhe fizike të prekur, si dhe shoqatat e qytetareve të formuara për mbrojtjen dhe për perparimin e mjedisit jetesor, mund të paraqesin ankese te Komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise për zgjidhjen e ceshtjeve administrative në shkalle të dyte nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej tete ditesh nga dita e shpalljes së vendimit.

(7) Personi juridik dhe fizik nga neni 80 paragrafi (1) të ketij ligji, me rastin e paraqitjes së informimit për qelimin e zbatimit të projektit, mund të kerkoje që organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor në të njejtën kohe të paraqese edhe kerkese për percaktimin e vellimit të vleresimit të ndikimit të projektit në mjedisin jetesor nga paragrafi (4) të ketij neni.

(8) Në rastet nga paragrafi (7) të ketij neni, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, merr vendim të perbashket në të cilin permbahet edhe mendimi për vellimin e studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor nga neni 82 të ketij ligji.

Neni 82

Percaktimi i vellimit të vleresimit të ndikimit të projektit në mjedisin jetesor

(1) Në baze të kerkeses për percaktimin e vellimit të vleresimit të ndikimit të projektit në mjedisin jetesor dhe llojit të projektit, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, percakton vellimin e studimit për ndikimin e projektit në mjedisin jetesor.

(2) Për percaktimin e vellimit të studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, mund të autorizojë persona nga Lista e eksperteve nga neni 85 paragrafi (1) të ketij ligji.

(3) Gjate pergatitjes së mendimit për percaktimin e vellimit të studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, i merr parasysh mendimet e marra në pajtim me nenin 81 paragrafi (5) të ketij ligji.

(4) Mendimi për vellimin e studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, në menyren të vecante duhet të permbaje:

- alternativat të cilat duhet të merren parasysh;
- pasqyren themelore dhe hulumtimet të cilat duhet të behen;
- metodat dhe kriteret të cilat shfrytezohen për parashikimin dhe për vleresimin e efekteve;
- masat për permiresim të cilat duhet të merren parasysh;
- personat juridike të cilet duhet të konsultohen gjate pergatitjes së studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor; dhe
- struktura, permbajtja dhe gjatesia e informatave për mjedisin jetesor.

Neni 83

Studimi për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor

(1) Investuesi eshte i obliguar të pergatise studimin për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, të nevojshem për zbatimin e procedures për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor dhe ta dergoje te organi i administrates shtetore kompetent për punen nga lemi i mjedisit jetesor, me shkrim ose në forme elektronike.

(2) Investuesi i cili pergatit studimin për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, angazhon së paku një person nga Lista e eksperteve, nga neni 85 paragrafi (1) të ketij ligji, i cili nenshkruan studimin si person pergjegjes

për cilesine e tij. Nese studimi perpunohet nga më shume persona, eksperte të tjere ose person juridik, investuesi emerohet së paku një person nga Lista e ekspertëve, i cili nenshkruan studimin si person pergjegjes për cilesine e tij.

(3) Organi i administrates shtetore, organet e komunave, Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit, të cilat posedojne informata relevante për perpunimin e studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, janë të obliguar që keto informata, me kerkesen e investuesit, t'ia bejne të arritshme në pajtim me nenin 51 paragrafi (1) dhe neni 53 të ketij ligji.

(4) Në afat prej pese ditesh pune nga dita e pranimit, perkatesisht kompletimit, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, shpall studimin për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor në menyren e percaktuar në nenin 90 paragrafi 1 pika 3 të ketij ligji, dhe e dergon për konsultim te komuna ose Qyteti i Shkupit, në rajonin e së ciles duhet të zbatohet projekti.

(5) Çdo person, organet e administrates shtetore, prefektet e komunave, Qytetit të Shkupit dhe i komunave në Qytetin e Shkupit, mund të paraqesin mendimin e vet, me shkrim, te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 30 ditesh nga dita e shpalljes së studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor.

(6) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, nuk eshte i obliguar t'i marre parasysh mendimet e derguara pas kalimit të afatit nga paragrafi (5) të ketij neni.

(7) Nese organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor konstaton se studimi i paraqitur për vleresimin e ndikimit të projektit në ambientin e njeriut nuk i permban kerkesat e pershkruara me nenin 84 të ketij ligji, ia kthen investuesit dhe percakton afat për plotesim ose perpunim, i cili nuk mund të jete më i gjate se 40 dite, duke filluar nga dita e pranimit të studimit.

(8) Nese investuesi nuk e ploteson studimin për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, në pajtim me paragrafin (7) të ketij neni, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, e dergon studimin te personi i cili, në pajtim me nenin 86 të ketij ligji, eshte percaktuar ta pergatite raportin për ndikimin e projektit në mjedisin jetesor.

Neni 84

Permbajtja e studimit për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor

Permbajtjen e kerkesave të cilat duhet t'i plotesoje studimi për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor, e pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

Neni 85

Lista e ekspertëve për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor

(1) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, vendos dhe udheheq Liste ekspertesh për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor.

(2) Ekspert për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor mund të jete çdo person fizik i cili i ploteson kushtet vijuese:

- ka njohuri teknike në nivel ekspertesh nga lemi i mjedisit jetesor, të fituar me arsim siperor nga lemi i shkencave natyrore dhe teknike, si dhe me stervitje; dhe

- ka së paku pese vjet pervojete pune në lemin perkates për të cilin perfshihet në Listen e ekspertëve.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor,

pershkruan kriteret afatgjate, menyren, proceduren dhe kompensimin e shpenzimeve për perfshirje dhe perjashtim nga Lista nga paragrafi (1) të ketij neni.

Neni 86

Raporti për pershtatshmerine e studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor

(1) Raporti për pershtatshmerine e studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, e pergatit organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor ose persona të autorizuar prej tij, të cilet gjenden në Listen e ekspertëve për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor nga neni 85 paragrafi (1) të ketij ligji.

(2) Personi i cili gjendet në Listen nga neni 85 paragrafi (1) të ketij ligji, nese e ka pergatitur, informaten për qellimin e zbatimit të projektit ose mendimin për vellimin e studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor ose studimin për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor, nuk ka të drejte ta pergatite raportin nga paragrafi (1) të ketij neni.

(3) Pergatitja e raportit nga paragrafi (1) të ketij neni behet në baze të studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, si dhe në baze të mendimeve të paraqitura lidhur studimin për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor.

(4) Me raportin nga paragrafi (1) të ketij neni vertetohet se studimi për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor i kenaq kerkesa e pershkruara me kete ligj dhe i propozon kushtet, të cilat duhet të verifikohen me lejen për zbatimin e projektit, si dhe masat për pengimin dhe për zvogelimin e ndikimeve negative.

(5) Afati për pergatitjen e raportit për pershtatshmerine e studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, nuk mund të jete më i gjate se 60 dite nga dita kur eshte paraqitur studimi për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, së bashku me mendimet për studimin.

(6) Afati i percaktuar në paragrafin (5) të ketij neni mund të zgjatet për shkaqe të arsyeshme, vecanerisht në raste të nderlikuara, por jo më shume se 30 dite.

(7) Nese gjate pergatitjes së raportit nga paragrafi (1) të ketij neni eshte vertetuar se ekzistojne mangesi të caktuara në studimin për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, ia kthen studimin investuesit, i cili duhet ta plotesoje ose ta perpujojte në një afat jo më të gjate se 30 dite. Kur raporti pergatitet nga personi i autorizuar nga paragrafi (1) të ketij neni, i njejtë nuk ka të drejte ta plotesoje ose ta perpujojte studimin për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor.

(8) Investuesi, me shpenzimet e veta, eshte i detyruar t'i siguroje dokumentet e shfrytezuara gjate perpunimit të studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, në afat prej pese ditesh pune nga dita e pranimit të kerkeses për sigurimin e dokumenteve.

(9) Personi nga paragrafi (1) të ketij neni, e dergon raportin për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, me shkrim.

(10) Në afat prej pese ditesh pune nga dita e pergatitjes së raportit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, e paraqet raportin te organet e administrates shtetore, të cilat janë kompetente për kryerjen e veprimtarive të cilave u dedikohet projekti dhe te organet e komunave ose të Qytetit të Shkupit, në rajonin e së ciles parashihet të zbatohet projekti, dhe e shpall raportin në menyren e percaktuar me nenin 90 paragrafi (1) pika 4 të ketij ligji.

(11) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, për së afermi pershkruan formen, permbajtjen, proceduren

dhe menyren për perpunimin e raportit për pershtatshmerine e studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor.

(12) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan proceduren për autorizimin e personave nga Lista e eksperteve nga neni 85 paragrafi (1) të ketij ligji, i cili do të pergatite raportin nga paragrafi (1) të ketij neni.

Neni 87

Vendimi me të cilin jepet pelqim ose refuzohet kerkesa për zbatimin e projektit

(1) Në baze të studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, raporti për pershtatshmerine e studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, diskutimit publik nga neni 91 të ketij ligji dhe mendimeve të marra, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 40 ditesh nga dita e paraqitjes së raportit nga neni 86 të ketij ligji, merr vendim me të cilin jep pajtim ose refuzon kerkesen për zbatimin e projektit (në tekstin e metejme: vendim).

(2) Vendimi permban vleresim se studimi për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor i kenaq kerketat e pershkruara me kete ligj dhe kushtet për dhenien e lejes për zbatimin e projektit në pajtim me nenin 88 të ketij ligji, si dhe masat për pengimin dhe për zvogelimin e ndikimeve negative, e vecanerisht:

- pengimin e ndikimeve negative në mjedisin jetesor, si rezultat i kryerjes së objektit;
- pengimin, perkufizimin, zbutjen ose zvogelimin e ndikimeve negative;
- rritjen e ndikimeve negative në mjedisin jetesor, si rezultat i moskryerjes së objektit;
- vleresimin e efekteve të pritura nga masat e propozuara.

(3) Në afat prej pese ditesh pune nga dita e marrjes së vendimit nga paragrafi (1) të ketij neni, organi i administrates publike kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, e dergon vendimin te investuesi, te organi i administrates shtetore për dhenien e lejes, perkatesisht vendim për zbatimin e projektit dhe te komuna ose Qyteti i Shkupit, në rajonin e së ciles do të duhej të zbatohet projektit.

(4) Vendimi nga paragrafi (4) të ketij neni shpallet në afat prej pese ditesh pune nga dita e marrjes, në pajtim me nenin 90 paragrafi (1) pika 5 të ketij ligji.

(5) Vendimi nga paragrafi (1) të ketij neni nderpritet të kete veprim juridik, nese në periudhen prej dy vjetesh nga marrja e tij, nuk eshte filluar me zbatimin e projektit. Me kerketen e investuesit, vlere e vendimit mund të vazhdohet vetem nese në periudhen prej dy vjetesh nuk ka ndryshime të konsiderueshme të kushteve në rajonin e prekur, njohuri te e reja lidhur me permbajtjen themelore të studimit dhe zhvillimit të teknologjise së re, e cila mund të perdoret në projekt.

Neni 88

Ndikimi juridik i vendimit

(1) Organi i cili eshte kompetent për dhenien e lejes, perkatesisht të vendimit për zbatimin e projektit për të cilin behet vleresimi i ndikimit në mjedisin jetesor, nuk do të jape leje, perkatesisht vendim për zbatimin e projektit nese investuesi nuk e deponon vendimin nga neni 87 të ketij ligji, me të cilin jepet pelqim për zbatimin e projektit ose vendim nga neni 81 paragrafi (4) të ketij ligji, me të cilin për projektin nuk zbatohet vleresimi për ndikimin në mjedisin jetesor, perkatesisht vendimit të Qeverise së Republikës së Maqedonise, të marre lidhur me projektet nga neni 78 paragrafi (1) alineja 2 të ketij ligji.

(2) Organi i cili eshte kompetent për dhenien e lejes, perkatesisht vendimit për zbatimin e projektit për të cilin behet vleresimi i ndikimit në mjedisin jetesor, eshte i obliguar që menjehere ta informoje organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor për kerketat e paraqitura për zbatimin e projekteve për të cilat eshte bere vleresimi i ndikimit në mjedisin jetesor, e të cilat jane percaktuar në pajtim me nenin 77 dhe 78 paragrafi (1) të ketij ligji.

(3) Leja ose vendimi për zbatimin e projektit, të dhene në kundershtrim me paragrafin (1) të ketij neni, konsiderohet e pavlefshme.

Neni 89

Realizimi i të drejtave të personave juridike dhe fizike të prekur

(1) Personat juridike dhe fizike të prekur si dhe shoqatat e qytetareve të formuara për mbrojtjen dhe për perparimin e mjedisit jetesor, kane të drejte të paraqesin ankese kunder vendimit nga neni 87 paragrafi (1) të ketij ligji te Komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise për zgjidhjen e ceshtjeve administrative në shkalle të dyte nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditesh nga dita e shpalljes së vendimit, në pajtim me neni 90 paragrafi (1) pika 5 të ketij ligji.

(2) Personat juridike dhe fizike të prekur, si dhe shoqatat e qytetareve të formuara për mbrojtjen dhe për perparimin e mjedisit jetesor, kane të drejte për ankese kunder vendimit nga neni 87 paragrafi (1) të ketij ligji te Komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise për zgjidhjen e ceshtjeve administrative në shkalle të dyte nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditesh nga dita kur kane kuptuar për marrjen e vendimit, nese organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor nuk ka vepruar në pajtim me nenin 90 paragrafi (1) dhe 91 ketij ligji.

(3) Investuesi ka të drejte për kompensimin e demit në pajtim me dispozitat e pergjithshme për kompensimin e demit, nese leja ose vendimi me të cilin jepet pelqim për zbatimin e projektit eshte prishur, sepse eshte dhene në kundershtrim me proceduren e pershkruar me kete ligj.

(4) Personat juridike dhe fizike të prekur, si dhe shoqatat e qytetareve të formuara për mbrojtjen dhe për perparimin e mjedisit jetesor, para gjykates kompetente kane të drejte të paraqesin kerkese për ndermarrjen e mases së perkohshme – ndalese për zbatimin e projektit, në afat prej 15 ditesh nga dita kur kane kuptuar për dhenien e lejes, perkatesisht marrjes së vendimit për zbatimin e projektit nga neni 88 paragrafi (1) të ketij ligji.

Neni 90

Qasja e dokumenteve dhe informatave për vleresimin e ndikimit në mjedisin jetesor

(1) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, eshte i obliguar të shpalle:

1) informimin nga neni 80 paragrafin (1) të ketij ligji në së paku një gazete ditore të arritshme në mbare territorin e Republikës së Maqedonise dhe në Internet faqen e organit të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor;

2) vendimin nga neni 81 paragrafi (4) të ketij ligji në së paku një gazete ditore të arritshme në mbare territorin e Republikës së Maqedonise dhe në Internet faqen si dhe në tabelen e shpalljeve të organit shtetor të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor;

3) se studimi për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor nga neni 83 të ketij ligji eshte i gatshem dhe i arritshem për opinionin në së paku në një gazete ditore të arritshme në mbare territorin e Republikës së Maqedonise, në Radio dhe TV-stacionin lokal, kurse raporti teknik shpallet në Internet faqen e organit të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor;

4) raportin për pershtatshmerine e studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor nga neni 86 të ketij ligji së paku në një gazete ditore të arritshme në mbare territorin e Republikës së Maqedonise dhe në Internet faqen e organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor;

5) vendimin nga neni 87 paragrafi (1) të ketij ligji me të cilin jepet pelqim ose refuzohet kërkesa për zbatimin e projektit së paku në një gazete ditore të arritshme në mbare territorin e Republikës së Maqedonise, në Internet faqen, si dhe në tabelen e shpalljeve të organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor;

6) vendin dhe kohën e mbajtjes së shqyrtimit publik nga neni 91 të ketij ligji së paku në një gazete ditore të arritshme në mbare territorin e Republikës së Maqedonise dhe në Radio dhe TV stacionin lokal;

(2) Me kërkesen e shtetit të huaj, informatat nga pikat 2, 3, 4 dhe 5 nga paragrafi (1) të ketij neni, janë të arritshme për organet e shtetit të huaj, në pajtim me procedurën nga neni 93 paragrafi (1) të ketij ligji.

(3) Si dite kur është shpallur informata konsiderohet dita e botimit të fundit të informates, në njerën nga menytrat e percaktuara në paragrafin (1) të ketij neni.

(4) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, për së afërmi do ta pershkruajë permbajtjen e shpalljes së dokumenteve nga paragrafi (1) pika 1, 2, 3, 4 dhe 5 të ketij ligji, si dhe menyren e konsultimit të opinionit nga neni 91 të ketij ligji.

Neni 91

Diskutimi publik

(1) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar të sigurojë mbajtjen e diskutimit publik, së paku pese dite pune para kalimit të afatit nga neni 86 paragrafi (5) të ketij ligji lidhur me studimin për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor dhe të sigurojë qasje të informatave, të cilat i nevojiten opinionit për pjesëmarrje në diskutimin publik, në pajtim me nenin 90 të ketij ligji, si dhe t'i informojë shoqatat e qytetareve për mbrojtjen dhe për perparimin e mjedisit jetesor nga rajoni në të cilin zbatohet projekti.

(2) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, mund ta anulojë diskutimin publik nese në të nuk marrin pjese investuesi, personat të cilet e kanë pergatitur studimin për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, dhe në kete rast është i obliguar të caktojë një termin të ri, së paku pese dite pune nga dita kur është ndërprere diskutimi publik.

(3) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, mban procesverbal nga diskutimi publik në të cilin permenden pjesëmarrësit, si dhe konkluzionet, kurse procesverbalit i bashkëngjiten shenimet e stenogramit ose video shenimi nga diskutimi.

(4) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar që te investuesi, te organet e administrates shtetërore kompetente për veprimtarite të cilave u dedikohet projekti, dhe te organet e komunes, të Qytetit të Shkupit ose të komunave në Qytetin e Shkupit, në rajonin e së ciles parashihet të zbatohet projekti, të paraqese një ekzemplar të procesverbalit, së bashku me kontributet, si dhe ta shpalle procesverbalin në Internet faqen e vet.

(5) Në diskutimin publik nuk do të diskutohet për informatat, të cilat janë të mbrojtura me dispozitat të vecanta.

Neni 92

Shpenzimet për zbatimin e procedurës për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor

(1) Investuesi është i obliguar t'i kompensojë shpenzimet për veprimin lidhur me informimin për qelimin e kr-

yerjes së projektit, percaktimin e vlimit të vleresimit të ndikimit në mjedisin jetesor, për pergatitjen e raportit për pershtatshmerine e studimit për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor.

(2) Shpenzimet për organizimin e diskutimit publik dhe për sigurimin e qasjes së informatave për opinionin, i kompenzon organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan lartesine e shpenzimeve për zbatimin e procedurës për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, të cilat i kompenzon investuesi.

Neni 93

Vleresimi i ndikimit tejkufitar në mjedisin jetesor të projektit i cili zbatohet në Republikën e Maqedonise

(1) Nese zbatimi i projektit të percaktuar në pajtim me neni 77 të ketij ligji mund të shkaktojë ndikim të konsiderueshem në elementet e permendura në neni 76 paragrafi (2) të ketij ligji, të cilet gjenden në territorin e një shteti tjetër, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në pajtim me obligimet e Republikës së Maqedonise, të cilat dalin nga marreveshjet nderkombetare të ratifikuara, organet kompetente të atij shteti u paraqesin:

- pershkrimin e projektit;
- informata për ndikimin e mundshem të projektit në mjedisin jetesor;
- thirrjen për pjesëmarrje në procedurën për vleresimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetesor, dhe
- afatin prej 30 ditesh për marrjen e pergjigjes për pranimin ose për refuzimin e thirrjes për pjesëmarrje.

(2) Pas pranimit të informimit për interesimin për pjesëmarrje në procedure ose pas marrjes së kërkeses për pjesëmarrje në procedure, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar që organit kompetent të shtetit të huaj t'i sigurojë trajtim të barabarte gjate pjesëmarrjes në procedure, si dhe opinionit të vendit.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, i pershkruan për së afërmi proceduarat nga paragrafi (1) dhe (2) të ketij neni, në pajtim me parimin e reciprocitetit dhe proceduarat e rregulluara me marreveshjet nderkombetare, të cilat i ka ratifikuar Republika e Maqedonise.

Neni 94

Vleresimi i ndikimit tejkufitar në mjedisin jetesor të projektit i cili kryhet në territorin e shtetit tjetër

(1) Nese Republika e Maqedonise merr informate nga organi kompetent i një shteti tjetër se projekti, i cili ka filluar të kryhet në territorin e atij shteti, mund të kete ndikim në mjedisin jetesor në Republikën e Maqedonise, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar që menjehere të fillojë procedurën për vleresimin e ndikimit të projektit në elementet e permendura në neni 76 paragrafi (2) të ketij ligji, në territorin e Republikës së Maqedonise.

(2) Nese organi kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor vlereson se projekti nga paragrafi (1) të ketij neni, mund të kete ndikim në mjedisin jetesor të Republikës së Maqedonise, menjehere ngre procedure për informimin e organit kompetent të shtetit tjetër për të, si dhe për qelimin që organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga mjedisi jetesor, institucionet relevante dhe opinionin i prekur i Republikës së Maqedonise të inkuadrohen në procedurën për vleresimin e ndikimeve në mjedisin jetesor, me kushtet dhe menyren e parapare me dispozitat e shtetit tjetër.

(3) Nese organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor ose ndonje organ tjetër, ose institucion i Republikës së Maqedonisë kuptojnë për projektin nga paragrafi (1) të këtij neni, ata janë të obliguar që menjëherë ta informojnë organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i punëve të jashtme të Republikës së Maqedonisë, i cili duhet të paraqesë informate zyrtare te organi kompetent i shtetit tjetër, me qëllim që të mundësohet pjesëmarrje në procedurën nga paragrafi (2) të këtij neni.

XII LEJET EKOLOGJIKE TË INTEGRUARA PËR PUNEN E INSTALIMEVE TË CILAT NDIKOJNË NË MJEDISIN JETESOR

Neni 95

Dispozita e pergjithshme

(1) Aktivitetet në instalimet e reja ose ndryshimet e konsiderueshme në ato ekzistuese, të cilat i përcakton Republika e Maqedonisë, mund të kryhen vetëm me lejen ekologjike të integruar të marre paraprakisht, përveç nese:

- instalimi definohet si ekzistues sipas neni 5 pika 17 të këtij ligji, me ç'rast zbatohet neni 134 i këtij ligji;
- operatori i instalimit i cili fillon me punë para datës 31.12.2009 ka vendosur të paraqesë kerkese për leje për harmonizim me planin operativ, në pajtim me orarin kohor nga neni 135 paragrafi 5 të këtij ligji dhe me dispozitat nga Kreu XIV të këtij ligji.

(2) Leja nga paragrafi (1) të këtij neni jepet si A-leje të integruar ekologjike, të cilën e jep organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor ose B-leje të integruar ekologjike, të cilën e japin komunat ose Qyteti i Shkupit, në pajtim me nenin 125 të këtij ligji.

1. A-leja e integruar ekologjike

Neni 96

Kerkesa për A-lejen e integruar ekologjike

(1) Kerkesa për marrjen e A-lejes së integruar ekologjike paraqitet te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan formën dhe përmbajtjen e kerkeses nga paragrafi (1) të këtij neni, si dhe menyren e paraqitjes së kerkeses dhe dokumentacionin, i cili i bashkëngjitet kerkeses nga paragrafi (1) të këtij neni.

(3) Për përpunimin e kerkeses dhe pjesës teknike të dokumentacionit nga paragrafi (2) të këtij neni, operatori mund të angazhojë së paku një ekspert nga Lista e ekspertëve për leje të integruara ekologjike, i cili përgjigjet për cilësinë e tyre.

(4) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, zbaton dhe mban Listën e ekspertëve për leje të integruara ekologjike.

(5) Eksperte nga paragrafi (3) të këtij neni mund të jenë çdo person fizik i cili plotëson kushtet vijuese:

- ka njohuri teknike në nivel ekspertësh nga lemi i mjedisit jetesor, të fituar me arsim sipëror nga lemi i shkencave natyrore dhe teknike, si dhe me stërvitje; dhe

- ka së paku pesë vjet përvojë pune në lemin përkatës për të cilin përfshihet në Listën e ekspertëve.

(6) Ministri i cili udhëheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan kriteret plotësuese, menyren, procedurën dhe kompensimin e shpenzimeve për përfshirje dhe përjashtim nga Lista nga paragrafi (3) të këtij neni.

Neni 97

Veprimi me kerkesen për A-lejen e integruar ekologjike

(1) Në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kerkeses nga neni 96 të këtij ligji, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, me konkluzion përcakton se me cilat të dhëna të shënuara në dispozitën nga neni 96 paragrafi (2) të këtij ligji duhet të plotësohet kërkesa dhe, varesisht nga lloji i mangesive dhe qasja e të dhënave, përcakton afat për plotësimin e kerkeses, i cili nuk mund të jete më i shkurtër se 15 dite nga dita e pranimit të konkluzionit.

(2) Nese organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor nuk e miraton konkluzionin nga paragrafi (1) të këtij neni, afati i nevojshëm për dhenien e A-lejes së integruar ekologjike fillon të rrjedhë me ditën e paraqitjes së kerkeses.

(3) Nese kerkuesi nuk vepron në pajtim me konkluzionin nga paragrafi (1) të këtij neni, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor me vendim e hedh poshtë kerkesen si të pakompletuar.

(4) Kunder vendimit nga paragrafi (3) të këtij neni, kerkuesi mund të paraqesë ankese te Komisioni i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë për zgjidhjen e çështjeve administrative në shkallë të dytë nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të vendimit.

Neni 98

Harmonizimi lidhur me kerkesen

(1) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej pesë ditësh pune, është i obliguar të dergojë nga një ekzemplar të kerkeses komplete sipas së ciles veprohet, te:

- Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i shëndetësisë;

- organet e administrates shtetore kompetent për aktivitetet të cilat do të kryheshin në instalim (në tekstin e metjeme: organet tjera kompetente, dhe

- komuna ose Qyteti i Shkupit në rajonin e të cilit kryhet instalimi.

(2) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në baze të kerkeses së tyre me shkrim, është i obliguar të paraqesë kerkese edhe te shoqatat e qytetareve të themeluara për shkak të mbrojtjes dhe përparimit të mjedisit jetesor.

(3) Organi i administrates shtetore nga paragrafi (1) alinete 1 dhe 2 të këtij neni, kanë vetinë e pjesëmarrësve në procedurë, që harmonizohen lidhur me kushtet e obligueshme dhe plotësuese, të cilat duhet të përmbahen në A-lejen e integruar ekologjike, kurse behen konsultime me komunën ose Qytetin e Shkupit nga paragrafi (1) alineja 3 të këtij neni dhe me shoqatat e qytetareve nga paragrafi (2) të këtij neni.

Neni 99

Shpallja e kerkeses për A-lejen e integruar ekologjike

(1) Në afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimit të kerkeses, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar të shpallë kerkesen së paku në një gazetë ditore të arritshme në mbare territorin e Republikës së Maqedonisë dhe në Internet faqen e vet. Shpallja në gazetën ditore behet me shpenzimin e kerkuesit të lejes.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan përmbajtjen e shpalljes nga paragrafi (1) të këtij neni.

(3) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditësh nga dita e shpalljes së kerkeses, është i obliguar t'i sigurojë opinionin.

onit qasje te informatat e arritshme të nevojshme për formimin e mendimit dhe qendrimeve, në pajtim me dispozitat e ketij ligji.

Neni 100

Të drejtat dhe obligimet e komunes dhe Qytetit të Shkupit lidhur me kërkesen

(1) Prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit janë të obliguar që në afat prej 30 ditësh nga pranimi i kërkeses, e cila u është dorëzuar në pajtim me nenin 98 paragrafi (1) të ketij ligji, organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor t'i paraqesin mendim me shkrim lidhur me konstatimet e permbajtura në kërkesë.

(2) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, në baze të kërkeses me shkrim, në afat prej 15 ditësh, është i obliguar t'ua dergojë ose t'ua bejë të arritshme të gjitha informatat e nevojshme për formimin e mendimit nga paragrafi (1) të ketij neni.

(3) Në afatin e nevojshem për dergimin e informatave nga paragrafi (2) të ketij neni nuk përfshihet në afatin e percaktuar nga paragrafi (1) të ketij neni.

(4) Prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit, në kuadrin e afatit nga paragrafi (1) të ketij neni, mund të organizojnë diskutim publik lidhur me kërkesen, në menyren dhe procedurën të percaktuara në statutin dhe aktet tjera të komunes dhe statutin e Qytetit të Shkupit.

(5) Nëse prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit në afatin nga paragrafi (1) të ketij neni nuk i dergojnë mendimet me shkrim, konsiderohet se nuk kanë veprim për kërkesen.

Neni 101

Veprimi me kërkesen në rastin e ndikimeve tejkufitare kur instalimi është në territorin e R të Maqedonise

(1) Kur organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, në baze të permbajtjes së kërkeses, vlerëson se kryerja e aktiviteteve në instalime për të cilat kërkohej A-leja e integruar ekologjike, mund të shkaktojë ndikime negative për jetën dhe shëndetin e njerëzve dhe për mjedisin jetësor në territorin e shtetit tjetër, në pajtim me obligimet të cilat dalin nga marrëveshjet nderkombetare, të cilat i ka ratifikuar Republika e Maqedonise, organeve kompetente të atij shteti i dergon:

- pershkrimin e aktivitetit;
- informata për ndikimin e mundshëm të instalimit në mjedisin jetësor;
- thirrjen për pjesëmarrje në procedure, dhe
- afatin prej 30 ditësh për marrjen e pergjigjes për pranimin ose për refuzimin e thirrjes për pjesëmarrje.

(2) Pas pranimin të informimit për interesimin për pjesëmarrje në procedure ose pas marrjes së kërkeses për pjesëmarrje në procedure, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, është i obliguar që organit kompetent të shtetit të huaj t'i sigurojë trajtim të barabartë, si dhe për opinionin e vendit.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, për së afërmi pershkruan procedurat nga paragrafi (1) dhe (2) të ketij neni.

Neni 102

Veprimi me kërkesen në rastin e ndikimeve tejkufitare kur instalimi është në territorin e shtetit tjetër

(1) Nëse organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor merr informate nga një shtet tjetër për procedurën e ngritur për dhenien e lejes për pengim të integruar dhe kontroll të ndotjes së instalimit,

puna e të cilit do të mund të kishte ndikim negativ për jetën dhe shëndetin e njerëzve dhe për mjedisin jetësor në territorin e Republikës së Maqedonise, ai është i obliguar që menjëherë të zbatojë procedure për vlerësimin e prekjes së Republikës së Maqedonise nga puna e instalimit të tillë.

(2) Nëse organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor vlerëson se instalimi i tillë nga paragrafi (1) të ketij neni mund të ketë pasojë negative për jetën dhe shëndetin e njerëzve dhe mjedisin jetësor të territorit të Republikës së Maqedonise, ai menjëherë e informon organin kompetent të shtetit tjetër për qëllimin, organin e administrates shtetërore për punet nga lemi i mjedisit jetësor, institucionet relevante dhe opinionin e prekur të Republikës së Maqedonise që të marrin pjesë në procedurën e dhenies së lejes për pengimin e integruar dhe kontrollin e ndotjes, në menyren dhe kushtet e parapara me dispozitat e atij shteti.

(3) Nëse organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor ose ndonjë organ tjetër ose institucion i Republikës së Maqedonise kuptojnë për instalimin nga paragrafi (1) të ketij neni, ata janë të obliguar që menjëherë ta informojnë organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i punëve të jashtme të Republikës së Maqedonise, i cili duhet të paraqesë informim zyrtar te organi kompetent i shtetit tjetër, me qëllim që të mundësohet pjesëmarrje në procedurën nga paragrafi (2) të ketij neni.

Neni 103

Paraqitja e mendimit lidhur me kërkesen

(1) Në afat prej 30 ditësh nga shpallja e kërkeses, opinionin i prekur mund t'i paraqesë mendimet dhe qendrimet e veta me shkrim.

(2) Gjate pergatitjes së A-lejes së integruar ekologjike, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, nuk është i obliguar t'i marrë parasysh mendimet e derguara pas kalimit të afatit të percaktuar në paragrafi (1) të ketij neni.

(3) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor është i obliguar që në arsyetimin e A-lejes së integruar ekologjike të theksojë se cilat nga mendimet dhe qendrimet e paraqitura të opinionit janë marrë parasysh, e cilat jo, si dhe shkaqet për të.

(4) Me kërkesen e opinionit të prekur, investuesi është i obliguar të organizojë diskutim publik në afat prej 10 ditësh pas kalimit të afatit nga paragrafi (1) të ketij neni.

(5) Ministri i cili udhëheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, pershkruan menyren dhe procedurën për organizimin e diskutimit publik.

(6) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, informon komunën ose Qytetin e Shkupit për obligimin e investuesit që të organizojë diskutim publik me kërkesen e opinionit të prekur.

Neni 104

Komisioni shkencor-teknik për teknikat e arritshme më të mira

(1) Ministri i cili udhëheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, formon Komision shkencor-teknik për teknikat e arritshme më të mira për shkak të percaktimit për teknika të arritshme më të mira në A-lejet e integruara ekologjike.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor në Komisionin nga paragrafi (1) të ketij neni, emeron eksperte të dalluar në lemin e teknikës, ekonomisë dhe mjedisit jetësor.

(3) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor konsulton Komisionin nga paragrafi (1) të ketij neni sipas nevojës.

(4) Me propozimin e Komisionit nga paragrafi (1) të ketij neni, ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, miraton Programin për punë të Komisionit.

(5) Me propozimin e Komisionit nga paragrafi (1) të ketij neni, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, përcakton teknikat e arritshme më të mira për Republikën e Maqedonisë të përcaktuara sipas sektoreve të vecante.

(6) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, për së afërmi përkrahur kushtetute cilat duhet t'i plotësojnë anëtarët e Komisionit nga paragrafi (1) të ketij neni.

Neni 105

Afati për dhenien e A-lejes së integruar ekologjike

(1) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor jep A-leje të integruar ekologjike në baze të qendrimeve dhe mendimeve të paraqitura në pajtim me nenin 100, 101, 103 të ketij ligji, në afat prej 60 ditësh nga kalimi i afatit të përcaktuar në nenin 103 paragrafi (1) të ketij ligji.

(2) Në rastin kur kërkesa ka të bëjë me raste mjaft komplekse, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, mund ta vazhdojë afatin nga paragrafi (1) të ketij neni, por jo më gjatë se 30 dite, për çka është i obliguar ta informojë me shkrim kërkuuesin e A-lejes së integruar ekologjike dhe t'i arsyetojë shkaqet e vazhdimin.

(3) Nëse gjatë veprimin me kërkesën nga neni 96 të ketij ligji, në baze të paragrafeve dhe mendimeve të paraqitura në pajtim me nenin 100, 101 dhe 103 të ketij ligji, organi i administrates kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor konstaton se nevojiten të dhëna plotësuese, me konkluzion e ndërpret procedurën dhe përcakton afat, i cili nuk mund të jetë më i shkurtër se 15 ditë nga dita e pranimit të konkluzionit, në të cilin kërkuesi i A-lejes së integruar ekologjike duhet t'i paraqesë të dhënat plotësuese.

Neni 106

Refuzimi i dhenies së lejes

(1) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, merr vendim me të cilin hedhet poshtë kërkesa, nëse:

1) menyra me të cilën propozohet të kryhen aktivitetet mund të shkaktojë pasoja të demshme për shëndetin dhe jetën e njerezve dhe për mjedisin jetësor;

2) kërkesa e dërguar nuk është në pajtim me kete ligj dhe me ligj tjetër dhe me dispozitat e miratuara në baze të tyre;

3) teknikat e propozuara për kryerjen e aktivitetit të instalimit nuk janë në pajtim me teknikat më të mira të arritshme të miratuara në pajtim me nenin 104 paragrafi (5) të ketij ligji për sektorin industrial perkates në të cilin bën pjesë edhe instalimi, dhe/ose

4) operatori nuk i ka paraqitur të dhënat operative në menyren dhe afatin e përcaktuar me konkluzionin nga neni 97 paragrafi (1) të ketij ligji, e në pajtim me nenin 97 paragrafi (3) të ketij ligji.

(2) Operatori mund të ushtroje ankese kundër vendimit nga paragrafi (1) të ketij neni të Komisioni i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë për zgjidhjen e çështjeve administrative në shkallë të dytë nga lemi i mjedisit jetësor, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të vendimit. Ankesa nuk e shtyn zbatimin e vendimit.

Neni 107

Permbajtja e A-lejes së integruar ekologjike

(1) A-leja e integruar ekologjike bazohet në zbatimin e teknikave më të mira të arritshme.

(2) A-leja e integruar ekologjike në menyre të vecante përmban të dhëna për operatorin dhe instalimin, si dhe kushtet e obligueshme të cilat u dedikohen vlerave kufitare të emisioneve, masave për mbrojtjen e mediumeve dhe lëmenjve të vecante të mjedisit jetësor dhe menyren e kryerjes së monitorimit nga ana e operatorit të instalimit.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, përkrahur për së afërmi përmbajtjen, formën, si dhe procedurën për dhenien e A-lejeve të integruara ekologjike.

(4) Gjatë dhenies së A-lejes së integruar ekologjike, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor në menyre të obligueshme mban llogari për:

- natyrën dhe llojin e aktivitetit i cili duhet të kryhet në instalim;

- gjendjen e mjedisit jetësor të vendit në të cilin është vendosur instalimi;

- kërkesat për mbrojtjen e jetës dhe shëndetit të njerezve dhe të mjedisit jetësor të përkrahura me ligj;

- informatat e përmbajtura në studimin ose në raportin për vlerësimin e ndikimit të projektit në mjedisin jetësor, nëse ekzistojnë;

- qendrimet dhe mendimet e paraqitura në pajtim me nenin 100, 101 dhe 103 të ketij ligji, dhe

- teknikat më të mira të arritshme.

(5) Vlerat kufitare të emisioneve për çdo instalim në pajtim me paragrafin (2) të ketij neni, si dhe kushtet tjera në A-lejen e integruar ekologjike, përcaktohen në baze të zbatimit të teknikave më të mira të arritshme.

(6) Vlerat kufitare të emisioneve nga instalimi të cilat përcaktohen në A-lejen e integruar ekologjike, nuk guxojnë të jenë më të larta se vlerat kufitare të përkrahura të emisioneve.

(7) Nëse me zbatimin e teknikave më të mira të arritshme nuk mund të arrihen vlerat teknike të përkrahura të emisioneve, operatori është i obliguar të ndermarre masa plotësuese me të cilat kjo mundësohet.

(8) Në baze të vlerave kufitare të emisioneve të përcaktuara në A-lejen e integruar ekologjike, nepermjet zbatimit të teknikave më të mira të arritshme dhe në pajtim me kushtet lokale gjeografike dhe hidrometeorologjike, operatori është i obliguar t'i kenaqe standardet për mbrojtjen e mjedisit jetësor dhe ta pengojë ose zvogelojë, deri në masën më të vogël të mundshme, ndikimin jashtëkufitar në mjedisin jetësor.

(9) Vlerat kufitare të emisioneve të cilat përcaktohen në A-lejen e integruar ekologjike, zbatohen në vendin ku emisionet dalin nga instalimi, por mund të përcaktohen edhe si masa dhe si përqendrim.

(10) Nëse emisionet leshohen indirekt në ujën sipërfaqësor, gjatë përcaktimit të vlerave kufitare të emisioneve në A-lejen e integruar ekologjike, merren parasysh edhe efektet nga stabilimentet për pengimin e ujerave të ndotura.

(11) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, përkrahur substancat dhe vlerat e tyre kufitare të emisioneve të cilat përcaktohen me A-lejen e integruar ekologjike.

(12) Projekti i A-lejes së integruar ekologjike i dërgohet operatorit. Operatori mund t'i paraqesë vërejtjet e veta në afat prej 14 ditësh nga dita e pranimit të projekt lejes.

(13) Projekti i A-lejes së integruar ekologjike shpallet për opinionin në menyren e përcaktuar nga ministri, i cili udheheq organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor. Opinioni mund t'i paraqesë vërejtjet e veta në afat prej 14 ditësh nga dita e shpalljes së projekt lejes.

Neni 108

Dhenia e A-lejes së integruar ekologjike

(1) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, merr vendim me të cilin je-

pet A-leja e integruar ekologjike, në të cilen shenohen kushtet për punen e instalimit me A-lejen e integruar ekologjike.

(2) Krahas operatorit, nga një ekzemplar i lejes i dergohet edhe organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i transportit dhe lidhjeve, bujqesise, pylltarise dhe ekonomise së ujerave, shendetesise dhe ekonomise, kurse një ekzemplar mbahet për Regjistrin e A-lejes së integruar ekologjike.

(3) Organi kompetent nuk do të japë leje për punë të instalimit për të cilën merret A-leja e integruar ekologjike, nese operatori nuk ia dergon A-lejen e integruar ekologjike.

(4) Për instalimet për të cilat është i obligueshem vleresimi i ndikimit për mjedisin jetesor, A-leja e integruar ekologjike mund të jepet vetem me vendimit e marre paraprakisht, në pajtim me nenin 87 paragrafi (1) të këtij ligji.

(5) Ankese kunder vendimit nga paragrafi (1) të këtij neni mund të ushtrohet nga personat juridike dhe fizike të prekure, si dhe shoqatat e qytetareve të formuara për perparimin dhe mbrojtjen mjedisit jetesor, te Komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise për zgjidhjen e çështjeve administrative në shkallë të dyte nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 30 ditësh nga shpallja e vendimit. Ankesa nuk e shtyn zbatimin e vendimit.

(6) Kunder vendimit nga paragrafi (1) të këtij neni, operatori mund të ushtroje ankese te Komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise për zgjidhjen e punëve administrative në shkallë të dyte nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditësh ekskluzivisht lidhur me kushtet e obligueshme të percaktuara në leje, e të cilat nuk janë parapare në projekt leje ose për të cilat operatori ka dhene verejtje, por nuk janë pranuar nga organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor. Ankesa nuk e shtyn zbatimin e vendimit.

(7) Vendimi nga paragrafi (1) të këtij neni jepet në baze të shikimit në instalim dhe punen e tij për shkak të percaktimit të plotesimit të kerkesave të percaktuara në A-lejen e integruar ekologjike, të cilin e zbaton organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor. Për shikimin e zbatuar organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor jep konkluzion.

(8) Kunder konkluzionit nga paragrafi (7) të këtij neni, investuesi mund të ushtroje ankese te ministri i cili udhëheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(9) Ministri i cili udhëheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, për së afermi pershkruan menyren dhe proceduren për kryerjen e shikimit nga paragrafi (7) të këtij neni.

Neni 109

Regjistri i A-lejes së integruar ekologjike

(1) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar të drejtojë dhe mbajë Regjistrin e A-lejeve të integruara ekologjike.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan formen, permbajtjen dhe menyren e drejtimit të Regjistrin nga paragrafi (1) të këtij neni, si dhe menyren e paraqitjes së të dhenave për regjistrim në Regjister.

Neni 110

Obligimet e pergjithshme të operatorit

Operatori është i obliguar që gjate kohes sa vlen A-leja e integruar ekologjike dhe pese vjet pas kalimit të vlefshmerise së saj, t'i ruaje të gjitha dokumentet dhe të dhenat lidhur me kerkesen, dhenien dhe monitorimin e parapare me kushtet e domosdoshme në lejen e integruar ekologjike

dhe t'i beje të kapshme me kerkesen e organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, ose Inspektoratit shtetëror për mjedis jetesor.

Neni 111

Obligimet e bartesit të A-lejes së integruar ekologjike për informim

Bartesi i A-lejes së integruar ekologjike është i obliguar ta informojë organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, edhe atë:

- rregullisht, për rezultatet nga monitorimi i zbatuar në pajtim me kushtet e obligueshme nga A-leja e integruar ekologjike;

- menjehere, për çdo defekt që ka pasur ose mund të ketë ndikim të konsiderueshem për shendetin e njerezve, mjedisin jetesor dhe për pronen;

- për çdo ndryshim në punen e instalimit, i cili mund të ketë ndikim për shendetin e njerezve, mjedisin jetesor ose për pronen; dhe

- për çdo ndryshim të planifikuar të personave me autorizime të vecanta lidhur me A-lejen e integruar ekologjike, të cilet udhëheqin me instalimin.

Neni 112

Obligimi për asistencë

Me kerkesen e organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, ose Inspektoratit shtetëror për mjedisin jetesor, bartesi i A-lejes së integruar ekologjike, është i obliguar:

- të sigurojë asistencë të teresishme të inspektorit shtetëror, i cili bën inspektimin e instalimit;

- të mundesoje qasje te vendet prej nga merren mostra dhe te pikat e monitorimit të theksuara në A-lejen e integruar ekologjike dhe të mundesoje grumbullimin e të dhenave për harmonizimin e punes së instalimit me kushtet e obligueshme nga A-leja e integruar ekologjike me kete ligj; dhe

- t'i dergojë të dhenat e nevojshme te organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor për dhenien, ndryshimin ose marrjen e A-lejes së integruar ekologjike.

Neni 113

Shpallja e A-lejes së integruar ekologjike

(1) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar që në afat prej 15 ditësh nga dita e dhenies, të shpallë A-lejen e integruar ekologjike në Internet faqen e vet dhe së paku në një gazete ditore të arritshme në territorin e Republikës së Maqedonise, dhe t'i mundesoje shikim opinionit të interesuar në informatat lidhur me pjesemarrjen e opinionit në proceduren për dhenien e lejes dhe në mendimet, të cilat janë marre parasysh dhe në baze të së cilave është dhene leja.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan permbajtjen e shpalljes nga paragrafi (1) të këtij neni.

Neni 114

Ndryshimet e A-lejes së integruar ekologjike

A-leja e integruar ekologjike mund të ndryshohet me detyre zyrtare ose me kerkesen e operatorit.

Neni 115

Ndryshimi i A-lejes së integruar ekologjike me detyre zyrtare

(1) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, vendos për ndryshimin e A-lejes së integruar ekologjike me detyre zyrtare, në rastet vijuese:

- gjate ndryshimeve në zhvillimin e teknikave më të mira të arritshme, të cilat mund të mundesojnë zvogelimin e konsiderueshem të emisioneve, pa shpenzime tej mase;

- kur siguria në punen e instalimit kërkon përdorimin e teknologjive që dallojnë;

- kur ndotja e mjedisit jetesor është rritur deri në atë mase sa që shkakton pasoja të demshme për jeten dhe për shëndetin e njerezve dhe për mjedisin jetesor;

- gjate ndodhjes së ndryshimeve në dispozitat për mbrojtjen e mjedisit jetesor, të cilat mund të ndikojnë në punen e instalimit; ose/dhe

- kur revizioni i përgjithshëm ekologjik kërkon të ndryshohen kushtet në A-lejen e integruar ekologjike.

(2) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, merr vendim për ndryshimin e A-lejes së integruara ekologjike.

(2) Operatori mund të ushtroje ankese te Komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise për zgjidhjen e çështjeve administrative në shkallë të dytë nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditësh nga pranimi i vendimit nga paragrafi (2) të këtij neni.

(4) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, përcakton periudhën kohore në të cilën kryerësi i aktivitetit është i obliguar ta harmonizojë punën e instalimit me kërkesat e permbajtura në ndryshimin e A-lejes së integruar ekologjike.

(5) Ndryshimet e kushteve në A-lejen e integruar ekologjike ose ndryshimet e kushteve në A-lejen e integruar ekologjike, behen sipas procedurës për dhenien e A-lejes së re të integruar ekologjike.

(6) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar që rregullisht, çdo 10 vjet t'i kontrollojë kushtet e përcaktuara me lejen dhe nese nevojitet, t'i ndryshojë.

(7) Operatori paraqet kërkesë për perteritjen e A-lejes së integruar ekologjike te organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga mjedisi jetesor më së voni një vit para kalimit të periudhës kohore nga paragrafi (6) të këtij neni.

(8) Përcaktimet e këtij ligji i dedikohen dhenies së A-lejes së integruar ekologjike, procedurës, pjesëmarrjes së opinionit dhe permbajtjes së A-lejes së integruar ekologjike, si dhe kushteve për paraqitjen e ankesave, do të zbatohen edhe në procedurën për perteritjen e A-lejes së integruar ekologjike.

Neni 116

Ndryshimi i A-lejes së integruar ekologjike me kërkesen e bartesit të lejes

(1) Informimi nga neni 111 alineja 3 të këtij në mënyrë të domosdoshme duhet të përmbajë informata për vëllimin dhe për mënyrën në të cilën kryhen ndryshimet e planifikuara në punën e instalimit, si dhe për ndikimin e ndryshimeve në mjedisin jetesor.

(2) Si tejkalim i nivelit të përkthuar të ndikimeve negative në mjedisin jetesor, nuk konsiderohet tejkalimi i cili nuk i tejkalon kushtet e domosdoshme të A-lejes së integruar ekologjike, e vecanerisht:

- nese nuk tejkalon shpenzimin e lendeve të para ose të energjisë;

- nese nuk e rrit sasinë e mbeturinës që krijohet gjatë punës;

- nese nuk e rrit nivelin e emisioneve në mjedisin jetesor, ose/dhe

- nuk kërkon ndryshime në raportin për sigurinë, kur është përshkruar se raporti i tillë dërgohet detyrimisht.

(3) Në tastin kur organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, do të përcaktojë se ndryshimet nga paragrafi (1) të këtij neni mund të shkaktojnë tejkalim më të madh të nivelit të përshkruar të ndikimeve negative në mjedisin jetesor, kërkohej nga operatori ta plotesojë kërkesën me elemente të përmendura në dispozitën nga neni 96 paragrafi (2) të këtij ligji, dhe përcaktohet afati kohor në të cilin duhet të paraqitet plotesimi.

(4) Nese organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor verteton se me kryerjen e ndryshimit në punën e instalimit, nuk do të tejkalohej niveli i ndikimit negativ për mjedisin jetesor, ai duhet ta ndryshojë A-lejen e integruar ekologjike.

Neni 117

Procedura për ndryshimin e A-lejes së integruar ekologjike

Në rastet nga neni 115 dhe 116 të këtij ligji, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, duhet ta ndryshojë A-lejen e integruar ekologjike në afat prej 90 ditësh nga dita e pranimit të dokumentacionit të teresishëm, me ç'rast duhet t'i marrë parasysh dispozitat e këtij ligji, të cilat u dedikohen:

- kushteve të përgjithshme për dhenien e A-lejes së integruar ekologjike;

- pjesëmarrjes së opinionit në procedurën për dhenien e A-lejes së integruar ekologjike;

- procedurës për dhenien e A-lejes së integruar ekologjike, dhe

- procedurës për verifikimin e plotesimit të kërkesave të përcaktuara në A-lejen e integruar ekologjike.

Neni 118

Bartja e A-lejes së integruar ekologjike

(1) Organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, mund të bejë bartjen e pjesshme ose të teresishme të A-lejes së integruar ekologjike, me kërkesën e operatorit prej të cilit bartet leja edhe të operatorit të cili bartet leja.

(2) Permbajtjen e kërkesës e përshkruan ministri, i cili udhëheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor. Kërkesës i bashkëngjitet edhe A-leja e integruar ekologjike, për të cilën ose për një pjesë prej së ciles kërkohej bartja.

(3) Organi shtetëror i administrates kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar që në afat prej 60 ditësh nga paraqitja e kërkesës, të marrë vendim për bartje të pjesshme ose të teresishme të A-lejes së integruar ekologjike dhe të njejtën ta shpallë së paku në një gazete ditore të arritshme në terë territorin e Republikës së Maqedonise, dhe në Internet faqen e vet..

(4) Personat juridike dhe fizike të prekur, dhe shoqatat e qytetareve të themeluara për shkak të përparimit dhe mbrojtjes së mjedisit jetesor, kanë të drejtë për ankese te Komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise për zgjidhjen e çështjeve administrative në shkallë të dytë nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditësh nga shpallja e vendimit nga paragrafi (3) të këtij neni. Ankesa nuk e shtyn përmbartimin e vendimit.

(5) Në rast të bartjes së pjesshme të A-lejes ekologjike, operatori është i obliguar të paraqesë skicë, në të cilën është theksuar qarte se instalimin ose një pjesë të instalimit ka për qëllim ta bartë te operatori tjetër. Gjate bartjes së pjesshme të lejes mund të ndryshojnë kushtet e lejes për shkak të ndarjes së emisioneve.

(6) Gjate bartjes së pjesshme, operatorit të cilit i bartet leja, i jepet leje e re për pjesën e instalimit të cilën e merr, kurse operatorit prej të cilit bartet pjesa e instalimit, i kthehet leja e deponuar në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, me shenjen e sakte se për cilat pjesë të instalimit dedikohet.

(7) Operatorët nga paragrafi (1) i këtij neni kanë të drejtë të ushtrojnë ankese te Komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise për zgjidhjen e çështjeve administrative në shkallë të dytë nga lemi i mjedisit jetesor në afat prej 15 ditësh nga pranimi i vendimit nga paragrafi (3) i këtij neni, vetëm sa u përket kushteve të obligueshme të reja të përcaktuara në leje.

Neni 119

Marrja e A-lejes së integruar ekologjike

(1) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, merr vendim për marrjen e A-lejes së integruar ekologjike, nese operatori:

- më se tri here i ka cenuar kushtet e detyrueshme të percaktuara në A-lejen e integruar ekologjike, që është percaktuar me vendimet e plotfuqishme të Inspektoratit shtetor për mjedisin jetesor;
- ka bere ndryshime të instalimit, pa marre leje nga organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor; ose
- aktivitetin e kryen në vellim dhe në kohen e percaktuar në A-lejen e integruar ekologjike.

(2) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, menjehere e informon operatorin, i cili është bartes i A-lejes së integruar ekologjike, si dhe organet tjera kompetente për fillimin e procedurës për marrjen e vendimit për marrjen e A-lejes së integruar ekologjike, si dhe për shkaqet për të cilat merret vendimi.

(3) Operatori mund të paraqese ankese te Komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise për zgjidhjen e ceshtjeve administrative në shkalle të dyte nga lemi i mjedisit jetesor kunder vendimit nga paragrafi (1) të ketij neni, në afat prej 15 ditesh nga shpallja e vendimit.

(4) Ankesa nga paragrafi (3) të ketij neni nuk e shtyn permbarimin e vendimit.

(5) Bartesi i A-lejes së integruar ekologjike nuk ka të drejte për kompensim për demin e shkaktuar me marrjen e A-lejes së integruar ekologjike.

Neni 120

Obligimi për kthimin e mjedisit jetesor në gjendje të volitshme pas nderprerjes me pune të instalimit

(1) Operatori i instalimit me A-lejen e integruar ekologjike, është i obliguar ta informoje organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor për qellimin e nderprerjes me pune të instalimit, dhe është i obliguar t'i propozoje plan me masa për riambientimin e vendit ku gjendet instalimi.

(2) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, miraton planin nga paragrafi (1) të ketij neni, nese vlereson se me masat e propozuara do të sigurohet kthimi i mjedisit jetesore në gjendje të kenaqshme.

(3) Operatori është i obliguar t'i zbatoje masat në menyren dhe afatin e percaktuar në planin nga paragrafi (1) të ketij neni.

(4) Nese operatori e kthen mjedisin jetesor në gjendje të volitshme, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, vendos që një pjese e kompensimit nga neni 121 paragrafi (1) të ketij ligji, t'i kthehet duke marre parasysh shpenzimet për riambientimin e vendit, gjendjen e vendit dhe planin e miratuara.

(5) Nese operatori nuk e kthen mjedisin jetesor në gjendje të kenaqshme, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, do ta beje kete me mjetet nga kompensimi i parapare në nenin 121 paragrafi (1) alineja 2 të ketij ligji.

Neni 121

Kompensimi

(1) Operoret e instalimeve jane të obliguar të paguajne kompensim:

- gjate paraqitjes së kerkeses për A-lejen e integruar ekologjike,
- gjate paraqitjes së kerkeses për ndryshimin ose plotesimin e A-lejes së integruar ekologjike;

- për posedimin e A-lejes së integruar ekologjike, e cila paguhet në vit; dhe

- për mbikeqyrjen e rregullt të instalimit, në pajtim me kushtet në A-lejen e integruar ekologjike.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonise pershkruan lartesine e kompensimit, të cilin duhet ta paguajne operatorret e instalimeve.

(3) Mjetet e marra nga kompensimi nga paragrafi (1) të ketij neni, paguhet në llogari të vecante të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, kurse shfrytezohen për mbulimin e shpenzimeve për marrjen, bartjen ose ndryshimin, si dhe kontrollimin e A-lejes së integruar ekologjike, për mbulimin e shpenzimeve për masat për rregullim nga neni 120 të ketij ligji, si dhe për punen e Komisionit për teknika më të mira të arritshme.

2. B-leja e integruar ekologjike

Neni 122

B-leja e integruar ekologjike

(1) Operoret e instalimeve të reja me emisione të demshme për mjedisin jetesor dhe për jeten dhe shendetin e njerezve, të cilat nuk janë percaktuar në pajtim me dispoziten nga neni 95 paragrafi (1) të ketij ligji, jane të obliguar të sigurojne B-leje të integruar ekologjike.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonise percakton instalimet për të cilat nevojitet B-leja e integruar ekologjike.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan për së afermi proceduren për dhenien, ndryshimin, bartjen e teresishme ose të pjeserishme të B-lejes së integruar ekologjike, kushtet për nderprerjen e aktivitetit, dhe kushte për marrjen dhe nderprerjes së lejes.

Neni 123

Organet kompetente për dhenien e B-lejes së integruar ekologjike

(1) Organi kompetent për dhenien e B-lejes së integruar ekologjike është prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit. Në rastin kur instalimi gjendet në rajonin e mbrojtur të percaktuar në pajtim me ligjin, organ kompetent për dhenien e B-lejes ekologjike, është organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(2) Për dhenien e B-lejes së integruar ekologjike, komuna dhe Qyteti i Shkupit duhet të kene së paku një person të caktuar në administraten vendore për çdo sektor që ekziston në rajonin e saj/e tij, që ka pergatitje siperore shkollore nga lemi i shkencave teknike.

(3) Komuna dhe Qyteti i Shkupit, për plotesimin e kushteve nga paragrafi (2) të ketij neni, informojne organin e administrates shtetore kompetente për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(4) Komunat mund të formojne administrate të perbashket për dhenien e B-lejeve të integruara ekologjike.

Neni 124

Kerkesa për dhenien e B-lejes së integruar ekologjike

(1) Për dhenien e B-lejes së integruar ekologjike, operatori paraqet kerkese te organet kompetente të komunes, Qytetit të Shkupit ose te organi i administrates shtetore kompetente për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(2) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan formen dhe permbytjen e kerkeses, si dhe menyren të cilit i paraqitet kerkesa nga paragrafi (1) të ketij neni, dhe dokumentacionin e nevojshem i cili i bashkengjitet kerkeses.

Neni 125

Permbajtja e B-lejes së integruar ekologjike

(1) B-leja e integruar ekologjike posacerisht permban të dhena për operatorin dhe instalimin, si dhe kerkesat, të cilat doemos duhet t'i plotesoje operatori lidhur me punen e instalimit, në pajtim me kushtet e percaktuara në ligj dhe dispozitat e miratuara në baze të ligjit.

(2) Në lejen nga paragrafi (1) të ketij neni theksohen edhe obligimet sa i perket monitorimit të emisioneve, percaktimit të metodave dhe matjeve të shpeshta.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, për së afermi pershkruan formen dhe permbajtjen e lejes nga paragrafi (1) të ketij neni.

(4) (11) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan substancat dhe vlerat e tyre kufitare të emisioneve, të cilat percaktohen me B-lejen e integruar ekologjike.

Neni 126

Dhenia e B-lejes së integruar ekologjike

(1) Nese organi kompetent nga neni 123 paragrafi (1) të ketij ligji, në baze të kerkeses së plote, konstaton se ndikimi i instalimit për mjedisin jetesor eshte në suazat e kufijve dhe vlerave të pershkruara, ai eshte i obliguar të marre vendim me të cilin jepet B-leja e integruar ekologjike, në afat prej 60 ditesh nga dita e pranimit të kerkeses.

(2) Kunder vendimit të prefektit të komunes dhe prefektit të Qytetit të Shkupit nga paragrafi (1) të ketij neni, operatori i instalimit ka të drejte të paraqese ankese te organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditesh nga dita e marrjes së vendimit.

(3) Kunder vendimit të organit të administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor nga paragrafi (1) të ketij neni, operatori i instalimit ka të drejte të paraqese ankese te Komisioni i Qeverise së Republikes së Maqedonise për zgjidhjen e ceshtjeve administrative në shkalle të dyte nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditesh nga dita e marrjes së vendimit.

(4) Prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit eshte i obliguar të udheheqe Regjister komunal të B-lejeve të integruara ekologjike për rajonin e vet, si dhe të dergoje kopje te organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(5) Organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, udheheq dhe mban Regjister për B-leje të integruara ekologjike.

(6) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan formen, permbajtjen dhe menyren e udheheqjes së Regjistrit nga paragrafi (4) dhe (5) të ketij neni, si dhe menyren e paraqitjes së të dhenave për regjistrim në Regjister.

(7) Kur krahas B-lejes së integruar ekologjike për instalim nevojitet marrja e lejeve të tjera lidhur me shfrytezimin dhe eksploatimin e begative natyrore ose lejeve për leshim në mjedisin jetesor, organi kompetent për dhenien e B-lejes së integruar ekologjike nga neni 123 paragrafi (1) të ketij ligji, nuk do ta jape lejen nese investuesi nuk i siguron lejet e nevojshme.

Neni 127

Plotesimi i kerkesave

(1) Organi kompetent nuk do të jape leje për pune të instalimit për të cilen merret B-leja e integruar ekologjike, nese operatori nuk ia dergon B-lejen e integruar ekologjike.

(2) Plotesimin e kerkesave të percaktuara në B-lejen e integruar ekologjike, e percakton organi kompetent nga paragrafi (3) dhe (4) të ketij neni nepermjet shikimit në instalim dhe punen e tij, për çka jep konkluzion.

(3) Kunder vendimit nga paragrafi (2) të ketij neni, të dhene nga prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit, operatori i instalimit ka të drejte të paraqese ankese te organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditesh nga dita e dhenies së konkluzionit.

(4) Kunder vendimit nga paragrafi (2) të ketij neni, të dhene nga organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, operatori i instalimit ka të drejte të paraqese ankese te ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditesh nga dhenia e konkluzionit.

(5) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, për së afermi pershkruan menyren dhe proceduren për kryerjen e shikimit nga paragrafi (2) të ketij neni.

Neni 128

Vleresimi i ndikimit në mjedisin jetesor

Për instalimet për të cilat eshte i obligueshem vleresimi i ndikimit për mjedisin jetesor, B-leja e integruar ekologjike mund të jepet vetem me vendimit e marre paraprakisht, me të cilin jepet pajtim për zbatimin e projektit, në pajtim me nenin 87 paragrafi (1) të ketij ligji.

Neni 129

Kompensimet

(1) Keshilli i komunes dhe Keshilli i Qytetit të Shkupit pershkruan lartesine e kompensimit, të cilin duhet ta paguaje operoret e instalimeve me B-lejen e integruar ekologjike, pervec për ato instalime për të cilat merret B-leja e integruar ekologjike:

- gjate paraqitjes së kerkeses për marrjen e B-lejes së integruar ekologjike;

- gjate paraqitjes së kerkeses për ndryshime ose bartjen e B-lejes së integruar ekologjike;

- për posedimin e B-lejes së integruar ekologjike, e cila paguhet në vit; dhe

- për mbikeqyrjen e rregullt të instalimit, në pajtim me kushtet në B-lejen e integruar ekologjike.

(2) Operoret e instalimeve jane të obliguar të paguajne kompensim:

- gjate paraqitjes së kerkeses për marrjen e B-lejes së integruar ekologjike;

- gjate paraqitjes së kerkeses për ndryshime ose bartjen e B-lejes së integruar ekologjike;

- për posedimin e B-lejes së integruar ekologjike në rajonin e mbrojtur, e cila paguhet në vit; dhe

- për mbikeqyrjen e rregullt të instalimit, në pajtim me kushtet në B-lejen e integruar ekologjike në rajonin e mbrojtur.

(3) Qeveria e Republikes së Maqedonise me propozimin e organit të administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan kriteret dhe menyren e percaktimit dhe perllogaritjen e kompensimit nga paragrafi (1) dhe (2) të ketij neni.

(4) Mjetet e fituar nga kompensimi nga paragrafi (1) të ketij neni paguhen në llogari të vecante buxhetore, si të hyra të Buxhetit të komunes, perketesisht si të hyra të Buxhetit të Qytetit të Shkupit, kurse shfrytezohen për mbulimin e shpenzimeve për marrjen, bartjen ose ndryshimet e B-lejes së integruar ekologjike dhe për kontrollimin e B-lejes së integruar ekologjike.

(5) Mjetet e fituara nga kompensimi nga paragrafi (2) të ketij neni, paguhen në llogari të vecante të organit të ad-

ministrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, kurse shfrytëzohen për mbulimin e shpenzimeve për marrjen, bartjen ose ndryshimin, si dhe kontrollimin e B-lejes së integruar ekologjike në rajonin e mbrojtur.

XII REVIZIONI I PERGJITHSHEM EKOLOGJIK

Neni 130

Revizioni i pergjithshem ekologjik

(1) Operatori është i obliguar të beje revizionin e pergjithshem ekologjik gjate:

- nderprerjes së aktiviteteve të instalimit me A-lejen e integruar ekologjike; dhe
- bartjes së teresishme ose të pjesshme të A-lejes së integruar ekologjike.

(2) Kerkeses për zbatimin e puneve nga paragrafi (1) të ketij neni, operatori i bashkëngjit raportin nga revizioni i kryer i pergjithshem.

(3) Revizion të pergjithshem ekologjik mund të kryejne edhe personat juridike dhe fizike në pajtim me nenin 131 të ketij ligji.

(4) Revizioni i pergjithshem ekologjik kryhet sipas standardeve nderkombetare të unifikuara dhe metodologjise dhe parimeve të pergjithshme.

(5) Konstatimet e revizionit të pergjithshem ekologjik i dergohen operatorit në shikim si raport. Operatori e dergon raportin te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(6) Revizioni i pergjithshem ekologjik mund të kryhet edhe në instalime dhe objekte tjera me kerkesen e operatorit, ose me kerkesen e organit të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në rastin kur behet bartja e pronesise së instalimit.

Neni 131

E drejta e revizionit të pergjithshem ekologjik

(1) Revizion të pergjithshem ekologjik mund të kryejne personi fizik, i cili posedon vertetim për revizion ekologjik dhe që është regjistruar në pajtim me nenin 132 të ketij ligji.

(2) Për zbatimin e revizionit nga paragrafi (1) të ketij neni mund të formohet ekip ekspertesh të revizoreve ekologjike, me ç'rast emerohet revizori i cili do ta nenshkruaje revizionin. Inspektor kryesor mund të emerohet vetem personi i cili posedon autorizim perkates nga anetaret tjere të ekipit të eksperteve dhe që është regjistruar në pajtim me nenin 132 të ketij ligji.

(3) Revizion nga paragrafi (1) të ketij neni mund të kryejne edhe personi juridik i cili është regjistruar për kryerjen e revizionit ekologjik, në pajtim me nenin 132 të ketij ligji.

Neni 132

Regjistrimi i revizoreve ekologjike

(1) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, formon Komision për regjistrimin e revizoreve ekologjike (në tekstin e metejme: Komision).

(2) Komisioni nga paragrafi (1) të ketij neni perbehet prej 5 anetaresh të zgjedhur nga radhet e eksperteve të njohur, me mandat prej 2 vjetesh, me të drejte për rizgjedhje.

(3) (6) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, së afermi pershkruan kushtet, të cilat duhet t'i plotesojne anetaret e Komisionit nga paragrafi (1) të ketij neni, si dhe menyren e zgjedhjes dhe të shkarkimit të tyre nga Komisioni.

(4) Komisioni nga paragrafi (1) të ketij neni nga radhet e veta zgjedh kryetarin.

(5) Komisioni nga paragrafi (1) të ketij neni kryen punet vijuese:

- të vertetoje se personat të cilet kerkojne të regjistrohen si revizore ekologjike a i plotesojne kushtet për kete;
- t'u japin vertetimin "revizor ekologjik" personave të cilet i plotesojne kushtet;
- të propozojne suspendimin e vertetimit, si dhe shlyerjen e regjistrimit nga Regjistri nga paragrafi (10) të ketij neni, dhe
- të bejne mbikeqyrjen e punes së revizoreve ekologjike.

(6) Komisioni nga paragrafi (1) të ketij neni miraton rregullore për punen e vet.

(7) Personi fizik mund të regjistrohet për revizor ekologjik, nese:

- ka arsim siperor nga lemi i shkencave natyrore dhe teknike,

- ka pese vjet pervoje perkatese pune, dhe
- revizori ekologjik nuk është cregjistruar nga Regjistri i revizoreve ekologjike nga paragrafi (10) të ketij neni.

(8) Regjistrimi i revizorit ekologjik mund të shlyhet nga Regjistri nga paragrafi (10) të ketij neni nese Komisioni konstaton, se:

- nuk janë të sakta të dhenat e derguara te Komisioni nga paragrafi (1) të ketij neni;

- revizori ekologjik nuk paraqet raport për punen e vet në afatin e pershkruar; dhe/ose

- revizori ekologjik është i angazhuar në aktivitet, të cilat ndikojne ose mund të ndikojne në paanesine e tij, perkatesisht ekziston konflikt interesash.

(9) Personi juridik mund të regjistrohet për kryerjen e revizionit ekologjik nese ka së paku një person të punesuar, i cili posedon vertetim për revizor ekologjik, i cili në emer të personit juridik i nenshkruan konstatimet nga revizioni i kryer.

(10) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, udheheq Regjister të revizoreve ekologjike të personave fizike, të cilet posedojne vertetim për revizor ekologjik dhe personave juridike, të cilet kryejne revizion ekologjik (në tekstin e metejme: Regjistrimi i revizoreve ekologjike).

(11) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan formen dhe permbajtjen e Regjistrimit të revizoreve ekologjike nga paragrafi (10) të ketij neni, si dhe proceduren për regjistrim dhe shlyerjen e regjistrimit.

(12) Formularin e vertetimit për revizor ekologjik, si dhe proceduren për verifikimin e plotesimit të kushteve për dhenien e vertetimit dhe për suspendimin e vleres së vertetimit, i pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

Neni 133

Mbikeqyrja e punes së revizoreve ekologjike

(1) Mbikeqyrjen e punes së revizoreve ekologjike e kryen Komisioni për regjistrimin e revizoreve ekologjike.

(2) Revizori ekologjik te Komisioni për regjistrimin e revizoreve ekologjike paraqet raport për punen e vet një here në vit, në vellimin të cilin e percakton Komisioni për regjistrim.

(3) Komisioni për regjistrim ka të drejte t'i kontrolloje raportet e pergatitura nga revizori ekologjik.

(4) Kunder vendimit të Komisionit për regjistrim mund të paraqitet ankese te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(5) Në rastet nga paragrafi (4) të ketij neni organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor për konstatimet e veta, për çdo rast veç e veç, informon Komisionin për regjistrimin e revizorit ekologjik dhe sipas nevojës, i jep udhezim për veprim.

XIV LEJET PËR HARMONIZIM ME PLANET
OPERATIVE

Neni 134

Lejet për harmonizim me planet operative

Operatorët e instalimeve ekzistuese, të cilët janë përcaktuar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë në pajtim me nenin 95 paragrafi (1) dhe neni 122 paragrafi (2) të këtij ligji, janë të obliguar të sigurojnë leje për harmonizim me planin operativ si kusht për vazhdimin, perkatesisht fillimin e punës së instalimit, deri në plotësimin e kushteve për marrjen e lejes së integruar ekologjike.

Neni 135

Kerkesa për marrjen e lejes për harmonizim me planin operativ

(1) Procedura për marrjen e lejes për harmonizim me planin operativ fillon me paraqitjen e kërkesës për marrjen e lejes për harmonizim së bashku me propozim planin operativ, të organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetësor, kur është fjala për instalimin për të cilin nevojitet A-leja e integruar ekologjike, perkatesisht B-leja e integruar ekologjike për instalim në rajon të mbrojtur, dhe të prefekti i komunes, perkatesisht prefekti i Qytetit të Shkupit, kur është fjala për instalimin për të cilin nevojitet B-leja e integruar ekologjike.

(2) Kërkesa nga paragrafi (1) të këtij neni në mënyrë të vecante përmban:

- 1) tregues financiarë për punën e personit juridik ose fizik;
- 2) numrin dhe strukturën e të punësuarve;
- 3) të dhëna për operatorin dhe për vendin në të cilin gjendet instalimi;
- 4) përshkrimin e instalimit dhe aktivitetëve të tij;
- 5) treguesin e emisionëve në të gjitha mediet dhe lëmenjte e mjedisit jetësor;
- 6) të dhëna për hedhurinën, lëndët e para dhe për shfrytëzimin e begatave natyrore dhe të energjisë;
- 7) vlerësimin e gjendjes së mjedisit jetësor në rrethin e instalimit;
- 8) propozim planin operativ, me afate për realizimin e tij dhe planin për financim;
- 9) raportin për gjendjen e vendit;
- 10) vlerësimin e pjesëmarrjes së instalimit në ndotjen e mjedisit jetësor, dhe
- 11) vlerësimin e rrezikut për mjedisin jetësor.

(3) Dokumentet të cilat përmbajnë të dhënat nga paragrafi (2) pikat 9, 10 dhe 11 të këtij neni, pergatiten nën mbikëqyrjen dhe në konsultim me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetësor për A-lejen e integruar ekologjike dhe për B-lejen e integruar ekologjike në rajonet e mbrojtura, perkatesisht me komunën ose Qytetin e Shkupit për B-lejen e integruar ekologjike.

(4) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetësor, përshkruan për së afërmi formën, përmbajtjen dhe mënyrën e dergimit të kërkesës nga paragrafi (1) të këtij neni, si dhe dokumentacionin i cili i bashkëngjitet kërkesës.

(5) Operatorët janë të obliguar që kërkesën nga paragrafi (1) të këtij neni ta dergojnë te organi kompetent nga neni 135 paragrafi (1) të këtij ligji, duke filluar nga data 01.01.2006, dhe më së voni deri më 31.12.2009, e në pajtim me orarin kohor që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozimin e ministrit, i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetësor.

(6) Orari kohor nga paragrafi (5) të këtij neni përcaktohet si interval kohor prej gjashtë muajsh, vecmas për çdo sektor industrial.

Neni 136

Shpallja e kërkesës për leje harmonizimi me planin operativ dhe mbajtja e diskutimit publik

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetësor, prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit, është i obliguar ta shpallë kërkesën për marrjen e lejes për harmonizim me propozim planin operativ së paku në një gazete ditore të arritshme në mbare territorin e Republikës së Maqedonisë, në afat prej 7 ditësh nga pranimi i kërkesës, me informata se opinioni ku mund të ketë qasje të e njëjta që ta shqyrtoje në teresi, dhe/ose të japë mendim.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetësor, prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit, mund të organizojnë diskutim publik në afat jo më të gjatë se 25 dite nga dita e shpalljes së kërkesës.

(3) Opinioni i prekur në afat prej 30 ditësh nga dita e shpalljes së kërkesës, ka të drejtë të paraqesë mendime dhe komente te organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetësor, perkatesisht te prefekti i komunes ose prefekti i Qytetit të Shkupit.

Neni 137

Përmbajtja e planeve operative dhe ekspertët për përpunimin e planeve operative

(1) Plani operativ është pjesë perberese e lejes për harmonizim.

- (2) Plani operativ përmban:
- masa, zgjidhje në fazë dhe afate për arritjen e kushteve për marrjen e lejes së integruar ekologjike;
 - kushtet për punë të instalimit;
 - orarin për realizimin e planit në fazë të vecanta;
 - monitorimin dhe mënyrën e informimit;
 - treguesin e mjeteve financiare të nevojshme për realizimin e çdo faze të planit operativ dhe treguesin e mjeteve të përgjithshme të nevojshme për realizimin e planit;
 - vlerat e emisionëve për kohën e realizimit të fazave të vecanta të planit;
 - indikatorët për shpenzimin e lendeve të para, energjisë, begatave natyrore, ujit dhe materialeve tjera në fazë të vecanta të planit; dhe
 - çeshtje tjera të përcaktuara në ligjet e vecanta për mbrojtjen e mjedisit jetësor dhe lëmenjve të vecante të mjedisit jetësor.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetësor, së afërmi përshkruan përmbajtjen e planeve operative.

(4) Fazë e planit operativ nga paragrafi (2) pika 3 të këtij neni paraqet përmbledhje të detyrave, të cilat duhet të plotësohen në periudhën që nuk mund të jete më e gjatë se 12 muaj.

(5) Për përpunimin e planit operativ, operatori mund të angazhojë së paku një ekspert nga Lista e ekspertëve për leje të integruara ekologjike nga neni 96 paragrafi (3) të këtij ligji, i cili e nënshkruan planin operativ si person përgjegjës për cilësinë e tij.

Neni 138

Afati për realizim

(1) Operatorët janë të obliguar që planet operative t'i realizojnë në afatin e përcaktuar veç e veç, por jo më vonë se 01.04.2014.

(2) Afati i vecante për realizimin e planeve operative nga paragrafi (1) të këtij neni, përcaktohet në planin operativ për çdo instalim vecmas, sipas ndikimit në mjedisin jetësor, emisionëve dhe vëllimit të emisionëve të çdo instalimi.

mi, mundesise financiare për realizimin e planit operativ, numrit dhe struktures së të punësuarëve, vendit dhe pozites së vendit të instalimit dhe pajisjes teknike të instalimit.

(3) Afatet e vecanta për realizimin e planeve operative nga paragrafi (1) të ketij neni, për instalimet të cilat duhet të posedojnë A-leje të integruar ekologjike, percaktohen në suazat kohore që mjaftojnë për arritjen e kushteve për marrjen e A-lejes së integruar ekologjike.

(4) Afatet e vecanta për realizimin e planeve operative nga paragrafi (1) të ketij neni, për instalimet, të cilat duhet të posedojnë B-leje të integruar ekologjike, percaktohen në suazat kohore që mjaftojnë për arritjen e kushteve për marrjen e B-lejes së integruar ekologjike.

(5) Operatori është i obliguar që në afat prej gjashtë muajsh para kalimit të afatit të vecante për realizimin e planit operativ nga paragrafi (2) të ketij neni, dhe plotesimit të obligimeve të planit operativ, ta informoje organin kompetent nga neni 135 paragrafi (1) të ketij ligji.

(6) Në baze të informimit nga paragrafi (5) të ketij neni, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, merr vendim me të cilin jep A-leje të integruar ekologjike në pajtim me nenin 107 paragrafi (13) dhe neni 108 paragrafi (1), (2), (5), (6), (7), (8) dhe (9) të ketij ligji, perkatesisht neni 126 dhe neni 127 paragrafi (2), (4) dhe (5) të ketij ligji për B-lejen e integruar ekologjike në rajon të mbrojtur.

(7) Në baze të informimit nga paragrafi (5) të ketij neni, prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit, merr vendim me të cilin jep B-leje të integruar ekologjike në pajtim me nenin 126 dhe nenin 127 paragrafi (2), (3) dhe (5) të ketij ligji.

Neni 139

Perjashtimet

(1) Me perjashtim nga neni 138 të ketij ligji, kur organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor do të vertetoje se arritja e kushteve për marrjen e lejes së integruar ekologjike nuk mund të arrihet deri më 01.04.2014, për kete e informon Qeverine e Republikës së Maqedonise, me propozim për marrjen e afatit plotësues për realizimin e planit operativ.

(2) Me perjashtim nga neni 138 të ketij ligji, kur prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit do të vertetoje se arritja e kushteve për marrjen e lejes së integruar ekologjike nuk mund të arrihet deri më datën 01.04.2014, për kete e informon Qeverine e Republikës së Maqedonise, me propozim për marrjen e afatit plotësues për realizimin e planit operativ.

(3) Në rastet nga paragrafi (2) të ketij neni, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, shqyrton çdo rast veç e veç dhe për kete e informon Qeverine e Republikës së Maqedonise, me propozim për marrjen e afatit plotësues për realizimin e planit operativ.

(4) Qeveria e Republikës së Maqedonise në rastin nga paragrafi (1) dhe (2) të ketij neni, mund të percaktojë afat plotësues, për çdo instalim veç e veç, i cili nuk mund të jetë më i gjatë se deri 01.04.2014.

(5) Në kuadrin e afatit nga paragrafi (4) të ketij neni, operatorët janë të obliguar t'i harmonizojnë planet operative, në pajtim me procedurën e pershkruar me nenin 141 dhe 144 të ketij ligji.

Neni 140

Permbajtja e lejes për harmonizim me planin operativ

(1) Në lejen për harmonizim me planin operative, percaktohet lartësia e garancise financiare, të cilën duhet ta sigurojë operatori, si mase e vecante për sigurimin e realizimit të planeve operative, të mjaftueshme për mbulimin e shpenzimeve për zbatimin e një faze të planit operativ, me vlerë mesatare.

(2) Të gjitha lejet ekzistuese të lidhura me instalimin për të cilin merret A-leja e integruar ekologjike, zevendesohen me lejen për harmonizim me planin operativ, nese jane perfshire në planin operativ.

(3) Me perjashtim, kur në lejen për harmonizim me planin operativ nuk janë parapare garanci financiare nga paragrafi (1) të ketij neni, atehere në leje percaktohen denime financiare në ngarkese të operatorit të instalimeve, të cilat aktivizohen nese operatori nuk u permbahet masave, afateve dhe kushteve të percaktuara në leje.

(4) Në afat prej 10 ditësh nga dita e dhenies së lejes për harmonizim me planin operativ të organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit është i obliguar që në së paku një gazete ditore të shpalle se është dhene leje për harmonizim me planin operativ, me informata se ku mund të merret në shikim leja së bashku me planin operativ.

(5) Organet nga neni 135 paragrafi (1) të ketij ligji, janë të obliguar të mbajne Regjister të lejeve për harmonizim me planet operative. Prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit, janë të obliguar të paraqesin të dhena për lejet për harmonizim me planet operative te organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, në pajtim me dispoziten nga paragrafi (6) të ketij neni.

(6) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, pershkruan për së afermi permbajtjen e lejes për harmonizim me planin operative, dhe menyren e udheheqjes, si dhe menyren dhe procedurën sipas së ciles paraqiten të dhenat për Regjistrin nga paragrafi (5) të ketij neni.

Neni 141

Procedura për marrjen e lejes dhe menyra e bisedimit dhe arritja e pelqimit rreth permbajtjes dhe afati për realizimin e planeve operative

(1) Procedura për marrjen e lejes për harmonizim me planin operativ zhvillohet me bisedime ndermjet operatorit të instalimit dhe organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, perkatesisht prefektit të komunes dhe prefektit të Qytetit të Shkupit.

(2) Procedurën për bisedime dhe arritjen e pelqimit për permbajtjen e planit operativ dhe afatin për realizimin e planit operativ, për së afermi e pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor.

(3) Pelqimi për permbajtjen dhe afatin për realizimin e planit operativ duhet të arrihet në afat prej një viti nga paraqitja e kerkeses për marrjen e lejes për harmonizim me planin operativ. Nese në kete afat nuk arrihet pelqim, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, perkatesisht prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit, për kete janë të obliguar ta informojne ministrin i cili udheheq me organin kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor.

(4) Në rastin kur prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit, perkatesisht organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor nuk do të veprojnë në pajtim me paragrafin (3) të ketij neni, operatori për kete është i obliguar ta informojë ministrin i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor.

(5) Në rastet nga paragrafi (3) dhe (4) të ketij neni, ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetësor, është i obliguar që në afat prej 30 ditësh nga dita e marrjes së informimit nga paragrafi (3) dhe (4) të ketij neni, të formojë Komisionin për plane operative nga neni 144 të ketij ligji.

Neni 142

Ndryshimet në lejen për harmonizim me planin operativ

Leja për harmonizim me planin operativ mund të ndryshohet, nese:

- operatori i instalimit propozon zgjidhje më efikase nga aspekti i mjedisit jetesor;
- nevoja për ndryshim është rezultat i ndryshimit në ligjet dhe në dispozitat tjera;
- vjen te ndryshimi në teknikat më të mira të arritshme, dhe
- kete e kerkon revizioni i pergjithshem ekologjik.

Neni 143

Garancia financiare dhe denimet financiare për mosplotesimin e obligimeve

Në rast të mosplotesimit të obligimeve të percaktuara në planin operativ, ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, perkatesisht prefekti i komunes ose prefekti i Qytetit të Shkupit, mund ta aktivizojë garancine financiare ose të kerktojë zbatimin e denimeve financiare të percaktuara në lejen për harmonizim.

Neni 144

Zgjidhja e kontestëve

(1) Kontestet lidhur me permbajtjen dhe afatin për realizimin e planeve operative, si dhe kontestëve lidhur me bisedimet nga neni 141 të ketij ligji, të cilat nuk kane perfunduar me pelqim, i zgjidh Komisioni për plane operative (në tekstin e metejme: Komisioni).

(2) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në baze të emerimit nga neni (3) dhe (4) të ketij neni, për çdo rast vecmas, formon Komision. Komisioni perbehet prej kryetarit dhe kater anetareve nga Lista e eksperteve. Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, formon Liste ekspertesh nga lemi i mjedisit jetesor, ekonomise, shkencave teknike dhe juridike, nga e cila do të zgjidhen anetaret e Komisionit.

(3) Gjate formimit të Komisionit nga dy anetare të Listes nga paragrafi (2) të ketij neni emerohen operatorin dhe organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, perkatesisht prefekti i komunes dhe i Qytetit të Shkupit.

(4) Anetaret e emeluar nga paragrafi (3) të ketij neni, bashkerisht zgjedhin kryetarin e Komisionit nga Lista e eksperteve nga paragrafi (2) të ketij neni, me çka konstatohet se është formuar Komision për rastin e vecante.

(5) Komisioni merr vendim në afat prej dy muajsh pas marrjes së të dhenave të dhenave të nevojshme.

(6) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, për së afermi pershkruan punen dhe organizimin e Komisionit, si dhe menyren e punes së tij.

(7) Kur Komisioni diskuton për planin operativ për të cilin është caktuar afat plotësues në pajtim me nenin 139 paragrafi (4) të ketij ligji, ai është kompetent të vendosë vetëm për permbajtjen e planit operativ sa u perket kushteve, të cilat duhet të plotësohen në afatin e parapare.

(8) Komisioni në punen e vet është i pavarur dhe punon në pajtim me konstatimet e veta profesionale, kurse vendos me shumice votash.

(9) Vendimi i Komisionit është i obligueshem dhe perfundimtar për palet e kontestit, të cilin organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor ose prefekti i komunes ose prefekti i Qytetit të Shkupit në menyre të obligueshme e inkorporojnë në lejen për harmonizim me planin operativ.

(10) Kunder vendimit nga paragrafi (9) të ketij neni, mund të nisët kontest administrativ para gjykates kompetente vetëm për kushte që janë objekt bisedimesh, me ç' rast merret parasysh ndikimi negativ të cilin e shkaktojnë për mjedisin jetesor dhe mendimin e opinionit të prekur për to.

(11) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan kushtet më të aferta të cilat duhet t'i plotësojnë ekspertet nga paragrafi (2) të ketij neni, si dhe proceduren për formimin e Listes së eksperteve nga paragrafi (2) të ketij neni.

(12) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan proceduren për zgjedhjen e eksperteve, të cilet do të marrin pjese në Komision.

(13) Anetaret e Komisionit kane të drejte për kompensim. Lartesine e kompensimit dhe menyren e pagimit të kompensimit e percakton Qeveria e Republikës së Maqedonise me propozimin e ministrit, i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

XV PENGIMI DHE KONTROLLIMI I AVARIVE ME PRANI TË SUBSTANCIVE TË RREZIKSHME

Neni 145

Dispozitat e pergjithshme

(1) Çdo person juridik dhe fizik i cili është pronar ose kryen veprimtari në sistemin prodhues, transportues ose në sistemin për deponim (në tekstin e metejme: sistem), në të cilin janë të pranishme substanca të rrezikshme në sasi më të medha ose të barabarta të vlerave të pershkruara kufitare (pragje) të percaktuara me dispoziten nga paragrafi (2) të ketij neni (në tekstin e metejme: operator), është i obliguar:

- t'i ndermarre të gjitha masat e domosdoshme për pengimin e avarive dhe për kufizimin e pasojave të tyre për mjedisin jetesor dhe për jeten dhe shendetin e njerezve të pershkruar me kete ligj, dhe

- për masat e ndermarra ta informojë organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(2) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan substancat e rrezikshme nga paragrafi (1) të ketij neni, vlerat kufitare (pragjet) për praninë e substancave të rrezikshme dhe kriteret ose vetite sipas të cilave substanca klasifikohet si e rrezikshme.

Neni 146

Konkluzionet

Dispozitat e ketij kreu nuk u dedikohen:

1) instalimeve dhe depove të forcave të armatosura të Republikës së Maqedonise,

2) rreziqeve të shkaktuara nga rrezatimet jonizuese;

3) transportit të substancave neper rruget publike, hekurudhe, rruget e brendshme ujore ose ajrin dhe deponimin e tyre të perkohshem, pervec në sistemet të cilave u dedikohet ky ligj, duke perfshire edhe ngarkimin dhe shkarkimin e tyre dhe transportin deri dhe nga mjeti tjetër transportues i dokimeve, limanet për mallra ose stacione tjera ranzhimi.

4) transporti i substancave të rrezikshme neper gypercues, duke perfshire edhe stacionet e pompave, pervec në sistemet të cilave u dedikohet ky ligj;

5) veprimtarite industriale ekstraktive (si për shembull hulimitimi dhe eksploatimi i lendeve të para mine-rale), nese pengimi dhe kontrollimi i avarive gjate kryerjes së ketyre veprimtarive është rregulluar me ligj të vecante.

Neni 147

Informimi

(1) Operatori është i obliguar të paraqese informate te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor lidhur me sistemet, në të cilat janë të pranishme substancat e rrezikshme, edhe atë:

1) në afat prej tre muajsh para fillimit me ndertim ose para fillimit të sistemeve të reja me pune;

2) në afat prej një viti nga dita e fillimit të zbatimit të dispozitave nga ky krye, për sistemet ekzistuese.

(2) Informimi nga paragrafi (1) të ketij ne në menyre të obligueshme duhet t'i permbaje të dhenat vijuese:

1) emrin e firmes së operatorit dhe adresen e plote të sistemit të cilit i dedikohen obligimet për pengimin dhe kontrollimin e avarive;

2) emrin dhe statusin e personit, i cili është pergjegjes për zbatimin e obligimeve për pengimin dhe kontrollimin e avarive në sistem;

3) informatat e nevojshme për identifikimin e plote të substancave të rrezikshme ose të llojit të substancave, të cilat shfrytezohen në sistem, si dhe sasine dhe gjendjen e tyre fizike;

4) veprimtarine e cila kryhet ose parashihet të kryhet në sistem;

5) karakteristikat e vendit në të cilin është vendosur sistemi (vecanerisht elementet të cilat kane potencial të shkaktojnë avari ose t'i keqesojne pasojat nga e njejta).

(3) Në rast të ndryshimeve të konsiderueshme të sasive ose gjendjes fizike të pranise së substancës së rrezikshme nga paragrafi (20 pika 3 të ketij neni, si dhe mbylljes së perhershme të sistemit, operatori është i obliguar që pa shtyerje ta informoje organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor për situaten e ndryshuar.

(4) Informimi nga paragrafi (1) të ketij neni, operatori është i obliguar ta paraqese edhe te prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit.

Neni 148

Raporti për masat e sigurise

(1) Për sistemet në të cilat substancat e rrezikshme janë të pranishme në sasite e pershkruara, operatori duhet të pergatise raport për masat e sigurise, prej të cilave organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, padyshim duhet të konstatoje se:

1) janë parapare masa e aktiviteve për pengimin e avarive dhe sistem për administrim me sigurine;

2) rreziqet nga avarite e mundshme janë percaktuar dhe se janë ndermarre masa të domosdoshme për pengimin e fatkeqesive të tilla dhe për perkufizimin e pasojave të tyre për jeten dhe shendetin e njerezve dhe për mjedisin jetesor;

3) janë perfshire masat e pershkruara të sigurise dhe sigurimit në projektimin, ndertimin, punen dhe në mirembajtjen e sistemit;

4) janë pergatitur planet e brendshme për gjendje të jashtezakonshme dhe se janë siguruar informata, me të cilat është mundesuar pergatitja e planit të jashtem;

(2) Raporti për masat e sigurise nga paragrafi (1) të ketij neni, doemos duhet të permbaje informata të mjaftueshme, në baze të së cilave organi kompetent mund t'i percaktoje vendet për aktivitetet e reja në afersi të vendeve ekzistuese, gjate perpunimit të planeve hapasinore dhe urbanistike. Raporti duhet të permbaje listen e substancave të rrezikshme, të cilat janë të pranishme në sistem.

(3) Operatori është i obliguar që raportin për masat e sigurise nga paragrafi (1) të ketij neni, dhe planin e brendshem për gjendje të jashtezakonshme nga paragrafi (1) pika 4 të ketij neni, t'i dergoje te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor dhe te prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit, edhe atë:

1) në afat prej tre muajsh para fillimit me ndertim ose para fillimit të sistemeve të reja me pune;

2) në afat prej dy vjetesh nga dita e fillimit të zbatimit të dispozitave nga ky krye, për sistemet ekzistuese.

(4) Raporti për masat e sigurise nga paragrafi (1) të ketij neni, analizohet periodikisht dhe perterihet së paku çdo pese vjet, por edhe më heret me iniciativen e operatorit ose me kerkesen e organit kompetent, kur kjo del nga njohuria e fakteve të reja ose kur duhet të merren parasysh njohuritë e reja shkencore dhe teknike lidhur me permiresimin e sigurise.

(5) Raporti për masat e sigurise nga paragrafi (1) të ketij neni duhet të jete i arritshem për opinionin. Nese raporti i tille permban informata me të cilat cenohet besimi industrial dhe komercial ose besimi i të dhenave personale, siguria publike ose mbrojtja nacionale, por me pelqimin e dhene të organit të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, operatori mund të vë në shikim raport tjetër në të cilin nuk do të permbahen të dhenat e tilla.

Neni 149

Ndryshimet në sistem ose ndryshimet në llojin ose në sasine e substancave

Në rast të ndryshimit në sistem, procesin e prodhimtarise ose llojin ose sasine e substancave të rrezikshme, të cilat do të mund të shkaktonin avari, si dhe nderprerje të perhershme të punes, operatori është i obliguar të beje analizen dhe revizionin e masave dhe të aktiviteve për pengimin e avarive, si dhe të raportit për masat e sigurise dhe për kete ta informoje organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

Neni 150

Informatat për masat e sigurise

(1) Operatori është i obliguar që për aktivitetet dhe masat e sigurise, si dhe për menyren e veprimit në rast avarive, t'i informoje personat te të cilet do të ndikonte avaria e shkaktuar nga sistemi.

(2) Informatat nga paragrafi (1) të ketij neni analizohen dhe kontrollohen në çdo tri vjet, dhe perteriten nese ka ndodhur ndryshim nga neni 149 të ketij ligji.

(3) Informatat nga paragrafi (1) dhe (2) të ketij neni perhere janë të arritshme për opinionin.

Neni 151

Informatat të cilat paraqiten nga operatori në rast avarie

(1) Operatori është i obliguar që për avarine e ndodhur menjehere ta informoje organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor dhe posa të jene të arritshme, t'ia paraqese të dhenat të cilat u dedikohen:

1) rrethanave në të cilat ka ndodhur avaria;

2) rreziqeve të pranishme për kohen e avarise dhe pas saj;

3) të dhenave të nevojshme për vleresimin e pasojave për shendetin e njerezve dhe për mjedisin jetesor, të cilat kane ndodhur si rezultat i avarise, dhe

4) masave të jashtezakonshme të ndermarra.

(2) Operatori është i obliguar që për masat e parapara për zbutjen e pasojave afatmesme dhe afatgjata nga avaria dhe për pengimin e mundesive për perteritjen e avarise, ta informoje organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor. Nese në hetimet e metejshme zbulohen fakte plotesuese, të cilat do të shkaktonin ndryshimin e masave dhe të aktiviteve të parapara, operatori të njejtat duhet t'i plotesoje.

(3) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor është i obliguar që me shikim, hulumtime ose në menyre tjeter perkatese, si dhe në bashkepunim me organe tjera të administrates shtetore, prefektit e komunave dhe prefektit e Qytetit të Shkupit, t'i siguroje të gjitha informatat e domosdoshme për analizimin e plote të shkaqeve teknike, organizative, administruese dhe shkaqeve tjera që kane sjelle në avari.

(4) Operatori është i obliguar që informatat nga paragrafi (1) dhe (2) të ketij neni për avarine e krijuar, menjehere t'i dergoje te prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit, si dhe te organet dhe trupat tjere të percaktuara me ligj, të cilet jane kompetente për ndermarren e masave në kuadrin e sistemit për mbrojtje dhe shpetim.

Neni 152

Obligimet e organit të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor

(1) Në baze të informatave të cilat paraqiten nga operatorët, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar të vendose dhe mbaje Regjister të sistemeve dhe të mbaje evidence për avarite e ndodhura.

(2) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, e ndalon me vendim perdorimin ose fillimin me pune të cfaredo qofte sistemi ose të ndonje pjese të tyre, në rastet kur masat e ndermarra nga operatori për pengimin dhe për zbutjen e avarive kane mangesi serioze ose gjate pergatitjes së tyre nuk jane marre parasysh verejtjet, qendrimet dhe mendimet e organit kompetent.

(3) Operatori i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, e ndalon me vendim perdorimin ose leshimin në pune të stabilimenteve, instalimeve ose depove, ose ndonje pjese tjeter të tyre, nese operatori në periudhen e caktuar nuk ka paraqitur informate, raporte ose informata tjera të pershkuara me kete ligj.

(3) Operatori mund të paraqese ankese kunder vendimit nga paragrafi (2) dhe (3) të ketij neni te Komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise për zgjidhjen e ceshtjeve administrative në shkalle të dyte nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditesh nga shpallja e vendimit.

(5) Ankesa nga paragrafi (4) të ketij neni nuk e shtyn permbarimin e vendimit.

Neni 153

Efekti kumulativ

(1) Duke i shfrytëzuar informatat e marra nga operatorët, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, percakton sistemet ku mundesia për ndodhjen e avarise ose pasojat nga avaria e mundshme mund të shtohen për shkak të vendit dhe afersise së ndersjelle të sistemeve të atilla, si dhe për shkak të sasive së substancave të rrezikshme, të cilat gjenden në to.

(2) Pas percaktimit të sistemit nga paragrafi (1) të ketij neni, organi i administrates shtetore kompetent për pune nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar që në menyre perkatese të siguroje shkembimin e informatave relevante, me qellim që t'u mundesohet operatorëve të ketyre sistemeve të marrin parasysh natyren dhe madhesine e rrezikut të pergjithshem nga avaria në masat dhe aktivitetet për pengimin e avarive, sistemeve për administrim me sigurine, raportet për sigurine dhe planet e brendshme për gjendje të jashtezakonshme.

(3) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar të siguroje kushte për bashkepunim të ndersjelle të operatorëve lidhur me informimin e opinionit dhe sigurimin e informatave për shkak të pergatitjes së planeve të jashtme për gjendje të jashtezakonshme.

Neni 154

Planet për gjendje të jashtezakonshme

(1) Operatori është i obliguar të pergatise plan të brendshem për gjendje të jashtezakonshme, i cili do të permbaje masat që duhet të ndermerren brenda në sistem në rast të avarise, dhe planin t'ua dergoje komunes dhe Qytetit të Shkupit, në baze të së cilit jane të obliguar të pergatisin plan të jashtem për gjendje të jashtezakonshme. Operatori është i obliguar që planin për gjendje të jashtezakonshme ta dergoje te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditesh nga dita e miratimit.

(2) Në pergatitjen e planeve të brendshme për gjendje të jashtezakonshme, duhet të marrin pjese edhe personat e punesuar në sisteme.

(3) Permbajtjen e planeve të brendshme dhe të jashtme për gjendje të jashtezakonshme, si dhe menyren e lejimit të tyre, e pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në bashkepunim me organe tjera kompetente të administrates shtetore.

(4) Operatori është i obliguar që në afat prej 30 ditesh nga dita e miratimit të planit të brendshem, të njejtin t'ua dergoje komunave dhe Qytetit të Shkupit dhe të dhenat plotesuese të percaktuara me dispoziten nga paragrafi (3) të ketij neni, me qellim që t'u mundesojë pergatitjen e planit të jashtem për gjendje të jashtezakonshme.

(5) Planet për gjendje të jashtezakonshme duhet të perpunohet sipas menyres me të cilen mundesohet:

- lokalizimi dhe kontrollimi i avarive, me qellim që të minimizohen pasojat dhe të perkufizohen demet për jeten dhe për shendetin e njerezve, mjedisin jetesor dhe pronen;

- zbatimimi i masave të nevojshme për mbrojtjen e njerezve dhe të mjedisit jetesor nga pasojat e avarive;

- transmetimi i informatave të nevojshme opinionit, si dhe sherbimeve dhe organeve të prekura me kete problematike;

- perteritja dhe rikultivimi i mjedisit jetesor pasi të ndodhe avaria.

(6) Prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit jane të obliguar t'i mundesojne opinionit qasje te permbajtja e planit të jashtem dhe të brendshem për gjendje të jashtezakonshme.

(7) Planet e brendshme dhe të jashtme për gjendje të jashtezakonshme duhet të zbatohen pa shtyrje nga operatori dhe, nese nevojitet, nga komuna dhe Qyteti i Shkupit, në rast avarie ose ngjarjes së pakontrolluar, për të cilën, për shkak të natyres së saj, me të drejte mund të pritet të sjelle në avari.

(8) Prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit është i obliguar që planin e jashtem për gjendje të jashtezakonshme, në afat prej 15 ditesh nga dita e miratimit të tij, t'ia dergoje organit të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(9) Operatori, prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit dhe organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, jane të obliguar që në periudha jo më të gjata se tri vjet nga dita e miratimit të planeve, t'i analizojne dhe t'i testojne, por atje ku nevojitet edhe t'i perterijne dhe revidojne planet e brendshme dhe të jashtme për gjendje të jashtezakonshme, duke mbajtur me kete rast llogari për të arriturat e reja teknike në fushen e menaxhimit me avarite.

(10) Operatorët jane të obliguar që planet e brendshme për gjendje të jashtezakonshme t'i miratojne më së voni tre muaj para kalimit të afatit nga neni 148 paragrafi (3) të ketij ligji.

(11) Prefekti i komunes dhe prefekti i Qytetit të Shkupit, jane të obliguar që planin e jashtem për gjendje të jashtezakonshme ta miratojne më së voni tri vjet nga dita e fillimit të zbatimit të dispozitave të ketij kreu.

(12) Planet e brendshme dhe të jashtme për gjendje të jashtezakonshme, janë pjesë perberese të sistemit unik për mbrojtjen dhe shpëtimin e Republikës së Maqedonisë.

Neni 155

Planifikimi hapësinor dhe urbanistik

(1) Gjate perpunimit të planeve hapësinore dhe urbanistike, duhet të merren parasysh masat dhe aktivitetet për pengimin e avarive dhe për kufizimin e pasojave të tyre, vecanërisht gjate percaktimit të hapësirës për të cilën janë parapare sisteme të reja, ndryshimet që do të ndodhin në sistemet ekzistuese dhe ndertimet e reja në afërsinë e zonave të jetesës dhe vendet që i viziton opinioni.

(2) Gjate perpunimit të planeve hapësinore dhe urbanistike, komuna dhe Qyteti i Shkupit janë të obliguar të mbajnë llogari për largësinë ndërmjet sistemeve dhe vendeve për jetesë, vendeve të cilat i viziton opinioni dhe rajoneve ekologjike të rëndësishme, si dhe për përdorimin e masave teknike plotësuese nga ana e sistemeve ekzistuese, me qëllim që të mos shtohet rreziku për jetën dhe për shëndetin e njerezve dhe për mjedisin jetësor.

Neni 156

Efektet tejkufitare dhe bashkëpunimi tejkufitar

Në rast avarie të sistemit që gjendet në territorin e Republikës së Maqedonisë, e cila mund të ketë efekte tejkufitare, organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetësor, do t'ua dërgojë të gjitha informatat shteteve të prekura potencialisht, të cilat janë të domosdoshme për ndermarrjen e aktivitetëve dhe masave për siguri, mandej edhe atehere kur organet kompetente të shteteve të prekura potencialisht nuk e bëjnë këtë.

XVI PERGJEGJESIA PËR DEMIN E SHKAKTUAR NË MJEDISIN JETËSOR

Neni 157

Pergjegjësia për demin ekologjik

(1) Qëllimi i pergjegjësise për demin e shkaktuar në mjedisin jetësor, i bazuar në parimin "ndotesi paguan", është:

- parandalimi dhe riambientimi i demit të pergjithshëm të shkaktuar në mjedisin jetësor (në tekstin e metejme: demin ekologjik),
- rikthimi i mjedisit jetësor, dhe
- zbatim i masave dhe praktikave për minimizimin e rrezikut nga demin në mjedisin jetësor.

(2) Pergjegjësia për demin ekologjik krijohet për shkak të:

- kercenimit të drejtperdrejte nga demin ekologjik ose demin ekologjik, i cili është krijuar si pasojë e kryerjes së aktivitetëve profesionale të percaktuara me dispoziten nga paragrafi (3) të ketij neni, dhe/ose
- kercenimit të drejtperdrejte nga demin në llojet e mbrojtura dhe vendbanimet natyrore ose demin në llojet e mbrojtura dhe vendbanimet natyrore, i cili është krijuar si pasojë e kryerjes së aktivitetëve profesionale të percaktuara me dispoziten nga paragrafi (3) të ketij neni, pa marrë parasysh fajin e operatorit.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetësor, pershkruan aktivitetet profesionale nga paragrafi (2) të ketij neni, me kryerjen e të cilave mund të pasojë pergjegjësia për demin ekologjik. Me dispoziten percaktohen edhe kriteret për percaktimin e ekzistimit të demit ekologjik, si dhe raste në të cilat, me perjashtim, nuk do të pasojë pergjegjësia për demin ekologjik.

(4) Pergjegjës për demin e shkaktuar në mjedisin jetësor, është operatori i cili kryen aktivitetet profesionale me dispoziten nga paragrafi (3) të ketij neni dhe me kryerjen ka shkaktuar demin ekologjik, perkatesisht kercenim të drejtperdrejte nga demin ekologjik.

(5) Operatori është pergjegjës, nese:

- 1) nuk i ka ndermarre masat e nevojshme parandaluese;
- 2) nuk i ka ndermarre masat e nevojshme për riambientim;
- 3) nuk e ka informuar organin kompetent për rrezikun nga demin ekologjik, i cili mund të ndodhë, edhe perkrah masave të ndermarra ose për demin e krijuar.

(6) Nese demin ekologjik ende nuk është krijuar, por ekziston kercenim i drejtperdrejte nga demin i tille, operatori është i obliguar që menjehere dhe pa shtyrje t'i ndermarre të gjitha masat e domosdoshme për pengimin e ndodhjes së demit ekologjik. Nese operatori nuk e plotëson obligimin, masat parandaluese i ndermerr organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetësor, në llogari të operatorit.

(7) Nese edhe perpos ndermarrjes së masave nga paragrafi (6) të ketij neni, operatori nuk e menjanon rrezikun e drejtperdrejte nga demin ekologjik, ai është i obliguar që menjehere dhe pa shtyrje për këte ta informojë organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga lemi i mjedisit jetësor. Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga lemi i mjedisit jetësor, merr vendim me të cilin do të:

- kerkoje nga operatori informata për cfaredo qofte kercenimi të drejtperdrejte nga demin ekologjik ose për rastet për të cilat ekziston dyshim për kercenim të drejtperdrejte nga demin ekologjik;

- kerkoje nga operatori ndermarrjen e masave të domosdoshme parandaluese dhe t'i jape orientime për ndermarrjen e masave parandaluese;

- ndermarre masat e domosdoshme parandaluese, ose do të caktojë person tjetër juridik dhe fizik, i cili do t'i ndermarre masat në llogari të operatorit.

(8) Në rast të demit të krijuar ekologjik, operatori është i obliguar:

- ta informojë për demin e krijuar organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetësor;

- të bejë rikthimin e demit të pergjithshëm, në pajtim me parimin "ndotesi paguan";

- t'i ndermarre të gjitha masat e domosdoshme për kontrollimin, mbajtjen, menjanimin ose lloj tjetër të menaxhimit me faktoret të cilet kane shkaktuar demin ekologjik, me qëllim që ta perkufizojë ose pengojë demin e metejshëm në mjedisin jetësor, ndikimin negativ për jetën dhe shëndetin e njeriut, dhe rrezikimin e funksionit të resursit natyror;

- t'i ndermarre të gjitha masat e domosdoshme për riambientim të percaktuar në pajtim me dispoziten nga paragrafi (10) të ketij neni.

(9) Në rast të demit të krijuar ekologjik, organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga lemi i mjedisit jetësor, merr vendim me të cilin do të:

- kerkoje nga operatori informata plotësuese për demin e bere;

- ndermarre, kerkoje nga operatori, dhe/ose t'i jape operatorit udhezim për ndermarrjen e të gjitha masave për kontrollim, mbajtje dhe menjanim ose lloj tjetër të menaxhimit me faktoret, të cilet shkaktojnë demin ekologjik, me qëllim që ta perkufizojë ose pengojë demin e metejshëm në mjedisin jetësor, ndikimin negativ për jetën dhe shëndetin e njeriut, dhe rrezikimin e funksionit të resursit natyror;

- kerkoje nga operatori ndermarrjen e masave të domosdoshme ekologjike për riambientim dhe të jape udhezime për ndermarrjen e masave për riambientim;

- ndermarre masat e domosdoshme preventive për riambientim, ose do të caktojë person tjetër juridik dhe fizik, i cili do t'i ndermarre masat, në llogari të operatorit.

(10) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetere kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, pershkruan masat për riambientimin e demit të shkaktuar ekologjik.

(11) Në rast të demit të shkaktuar ekologjik, operatori është i obliguar që në baze të dispozites nga paragrafi (10) të ketij neni, të percaktojë dhe propozojë masa për riambientimin dhe të njejtat t'ia dergojë organit të administrates shtetere kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, për shkak të miratimit. Gjate percaktimit të masave për riambientimin, operatori mban llogari se masat për riambientimin janë adekuatë dhe efikase për menjanimin e demit të pergjithshëm të shkaktuar në mjedisin jetesor.

(12) Nese është bere dëm ekologjik disa fish, keshtu që masat për riambientimin nuk mund të merren në të njejtën kohe, organi i administrates shtetere kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor vendos për perparësine e ndermarrjes së masave. Gjate percaktimit të masave paresore për riambientimin, organi i administrates shtetere kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar që vecanerisht të mbaje llogari për natyren, vellimin dhe seriozitetin e çdo demit të krijuar ekologjik, rrezikun për shendetin e njeriut dhe mundesine për perteritjen natyrore të resursit.

(13) Kunder vendimeve nga paragrafi (7) dhe (9) të ketij neni, operatori mund të paraqese ankese te Komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise për zgjidhjen e ceshtjeve administrative në shkalle të dyte nga lemi i mjedisit jetesor, në afat prej 15 ditësh nga pranimi i vendimit. Ankesa nuk e shtyn zbatimin e vendimit.

(14) Organi i administrates shtetere kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar të gjejë operatorin, i cili ka shkaktuar kercenim të drejtperdrejte të demit, perkatesisht demit ekologjik, të beje vleresimin e konsiderueshmerise së demit, si dhe t'i percaktojë masat për riambientimin, të cilat janë në kompetencen ekskluzive të tij. Me kerkesen e organit të administrates shtetere, vleresimin e bën operatori ose person tjetër juridik dhe fizik.

Neni 158

Shpenzimet për ndermarrjen e masave parandaluese dhe masave për riambientimin

(1) Operatori është i obliguar t'i mbulojë të gjitha shpenzimet për ndermarrjen e masave parandaluese dhe masave për riambientimin

(2) Me perjashtim nga paragrafi (1) të ketij neni, operatori nuk është i obliguar t'i kompensojë shpenzimet për ndermarrjen e masave parandaluese dhe masave për riambientimin e demit të bere në mjedisin jetesor, nese deshmon se demit i bere në mjedisin jetesor ose kercenimi nga demit i bere në mjedisin jetesor:

- është shkaktuar nga personi i trete dhe/ose ka ndodhur edhe perpos ndermarrjes së masave perkatese;
- është rezultat i veprimtimit në pajtim me vendimin e obliguar të organit shtetor.

(3) Operatori nuk është i obliguar t'i mbulojë shpenzimet për ndermarrjen e masave parandaluese dhe masave për riambientimin, nese deshmon se nuk është fajtor për demin ekologjik dhe nese deshmon se demit ekologjik është shkaktuar nga:

- emisioni ose ngjarja nga personi i autorizuar ose në pajtim me kushtet e percaktuara në leje të dhene në baze të ligjit;
- emisioni ose aktiviteti ose perdorimi i prodhimit gjate kryerjes së aktivitetit, i cili në momentin e shkaktimit të demit dhe në baze të shkalles së arritjes shkencore dhe teknike nuk është ditur se mund të shkaktojë dëm në mjedisin jetesor.

(4) Në rastin e paragrafit (2) dhe (3) të ketij neni, operatori paraqet kerkesë te organi i administrates shtetere kompetent për kryerjen e puneve nga lemi i mjedisit jetesor, në pajtim me Ligjin për procedure të pergjithshme administrative.

Neni 159

Rikthimi i demit ekologjik

(1) Personi juridik ose fizik, si dhe shoqata e qytetareve e formuar për shkak të mbrojtjes së mjedisit jetesor, i cili është i rrezikuar në menyre të drejtperdrejte ose peson pasoja nga demit i krijuar ekologjik, ka të drejte që para gjyqit kompetent, nga operatori të kerkojë:

- 1) të beje kthimin në gjendje fillestare të mjedisit jetesor, ose
- 2) kompensim për demin e bere ekologjik, në pajtim me dispozitat e pergjithshme për kompensimin e demit, nese kthimi në gjendje fillestare nuk është i mundshëm.

(2) Republika e Maqedonise mban të drejten që të kerkojë kthimin në gjendje fillestare të mjedisit jetesor dhe kompensim për demin e bere ekologjik, nese nuk ka ose nuk paraqiten persona tjere, të cilet në pajtim me dispozitat e ketij ligji në kete kane të drejte.

(3) Nese demit ekologjik është shkaktuar në një të mire me interes të pergjithshëm për Republikën, e cila gezon mbrojtje të vecante të percaktuar me ligj, kthimin në gjendje fillestare, perkatesisht kompensim për demin e bere ekologjik mund të kerkojë Republika e Maqedonise ose komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit, në rajon e së ciles gjendet e mira.

(4) Në rastin nga paragrafi (1) të ketij neni, organi i administrates shtetere kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, është i obliguar që gjyqit kompetent t'ia paraqese të gjitha të dhenat e domosdoshme për percaktimin e pergjegjesise për demin ekologjik, masen e pergjegjesise, si dhe percaktimin e kthimit në gjendje fillestare, perkatesisht lartesine e kompensimit të demit.

(5) Bartesi i së drejtes për ankese nga paragrafi (1) të ketij neni, mund të kerkojë nga gjyqit që t'i urdherojë të paditurit të sigurojë informata ose të mundesoje grumbullimin e informatave nga burimi i ndotjes, të nevojshme për percaktimin e pergjegjesise për demin ekologjik dhe për masen e pergjegjesise.

(6) Nese edhe perpos urdhrorit gjyqesor i padituri nuk mundeson grumbullimin e informatave, perkatesisht nuk i siguron informatat e nevojshme, informatat merren me detyre zyrtare në ngarkese të të akuzuarit.

XVII DREJTORIA PËR MJEDISIN JETESOR

Neni 160

Formimi i Drejtorise për mjedisin jetesor

Për shkak të kryerjes së puneve profesionale lidhur me mediumet dhe lemenjte e mjedisit jetesor, formohet Drejtoria për mjedisin jetesor, si organ kompetent për kryerjen e puneve profesionale në lemin e mjedisit jetesor, në perberje të organit të administrates shtetere kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

Neni 161

Kompetencat e Drejtorise për mjedisin jetesor

Drejtoria për mjedisin jetesor:

- 1) kryen pune profesionale në mbrojtje të natyres;
- 2) kryen pune profesionale në menaxhimin me hedhurinën, ajerin, kimikaliet, zhurmen dhe lemenj tjere të mjedisit jetesor;
- 3) kryen pune profesionale në mbrojtje të ujerave dhe truallit nga ndotja;
- 4) kryen pune profesionale në proceduren për vleresimin e ndikimit të projekteve të caktuara në mjedisin jetesor dhe në proceduren për dhenien e lejeve të integruara ekologjike dhe lejeve për harmonizim me planin operativ;
- 5) udheheq Kadastrin për mjedisin jetesor dhe Regjistrin për materiet ndotese dhe substancat, dhe karakteristikat e tyre;

- 6) udheheq monitorimin e mjedisit jetesor; dhe
7) kryen pune tjera të percaktuara me kete ligj dhe me ligj tjeter.

XVIII FINANCIMI

Neni 162

Baza për financimin e aktiviteteve në lemin e mjedisit jetesor

(1) Mjetet për financimin e aktiviteteve për nxitjen, ruajtjen, shfrytëzimin e qendrueshem, mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor, si dhe për përgatitjen, zbatimin dhe zhvillimin e programeve dhe të projekteve për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor, sigurohen nga kompensimi nga paragrafi (2) dhe nga mjetet nga paragrafi (3) të këtij neni.

(2) Financimi i aktiviteteve nga paragrafi (1) të këtij neni, sigurohen nga kompensimi që e paguajnë personat juridike dhe fizike, të cilet:

- kane burime që ndotin mjedisin jetesor;
- ndotin mjedisin jetesor me shfrytëzimin e prodhimeve dhe substancave;
- jane shfrytëzues të begative natyrore;
- ngarkojne mjedisin jetesor me hedhurina;
- importojne prodhime të caktuara të perdorura në Republikën e Maqedonise, dhe
- prodhojne ose importojne prodhime dhe mallra, të cilat jane të demshme ose permbajne materie të demshme për mjedisin jetesor dhe natyren.

(3) Financimi i aktiviteteve nga paragrafi (1) të këtij neni sigurohet edhe nga:

- Buxheti i Republikës së Maqedonise;
- mjetet e realizuara në baze të bashkepunimit nderkombetar të programeve dhe projekteve;
- donacionet nga personat juridike dhe fizike të vendit dhe të huaj;
- fondacionet, dhuratat; dhe
- burime tjera.

(4) Mjetet nga paragrafi (2) të këtij neni jane të hyra të Buxhetit të Republikës së Maqedonise dhe paguhën në llogari të pageses perkatese, në kuadrin e llogarise së kasafortes.

Neni 163

Të detyruarit për pagimin e kompensimeve

Të detyruar për pagimin e kompensimit nga neni 162 paragrafi (2) të këtij ligji, jane personat juridike dhe fizike, të cilet:

1) **kane burime që bejne ndotje** dhe me veprimin e vet, në menyre të drejtperdrejte ose të terthorte, shkaktojne ndotjen e mjedisit jetesor ose jane pergjegjes për emisionin në mjedisin jetesor, në kuptim të Kadastrit për mjedisin jetesor dhe Regjistrin të materieve dhe substancave ndotese dhe karakteristikave të tyre, si dhe në kuptim të ligjeve të vecanta dhe marreshjeve nderkombetare të cilat i ka ratifikuar Republika e Maqedonise;

2) **ndotin mjedisin jetesor** me shfrytëzimin e automjeteve motorike dhe objekteve lundruese; me prodhimin ose importin e derivateve të naftes; me prodhimin ose importin e prodhimeve të duhanit; me importin e substancave, të cilat varferojne mbeshjtjellesin e ozonit;

3) **jane shfrytëzues të begative natyrore me;** shfrytëzimin e pyjeve me prerjen e drureve; grumbullimin dhe transportin e bimeve dhe pjeseve të bimeve, degeve dhe pjeseve tjera të bimeve; grumbullimin dhe moluskeve me mbeshjtjelles ose pa mbeshjtjelles;

4) **ngarkojne mjedisin jetesor me hedhurina nepermjet;** krijimit të hedhurines industriale të parrezikshme me veprimtarine e vet ose krijimin e hedhurines së rrezikshme; prodhimeve plastike dhe ambalazhit nga materiet

plastike; importit të hedhurinave dhe mbeturinave të plumbit, hirit dhe hedhurinave, mbeturinave që permbajne kryesisht plumb, hedhurinave dhe mbeturinave nga qelite primare të perdorura, baterive dhe akumulatoreve elektrike dhe hedhurinave dhe mbeturinave që permbajne plumb; prodhimin dhe importit të mbeturinave nga nafta ose yndyrave dhe yndyrave të ndotura;

5) **importojne prodhime të perdorura, edhe atë:** automjete udhetimi të perdorur dhe automjete motorike, automjete motorike për transportin e mallrave; mall teknik, frigorifere, dhe aparate tjera për ftohje dhe ngrirje; goma të protektuara dhe të perdorura; magnetofone dhe aparate për incizimin e zerit, aparate pranimi për televizion, video-monitore dhe vedeopozhektore;

6) **prodhojne ose importojne prodhime dhe mallra,** të cilat jane të demshme ose permbajne materie të demshme për mjedisin jetesor dhe natyren.

Neni 164

Baza për caktimin e shumës së kompensimit

(1) Shumen e kompensimit të cilen e paguajnë personat juridike dhe fizike, të ciler kane burime që bejne ndotjen, caktohet sipas:

- sasise, llojit dhe vellimit të ndikimit në mjedisin jetesor dhe emisionit të materieve ndotese, nxehtesise, zhurmes, dridhjeve, drites, rrezatimit jonizues dhe jo jonizues në mjedisin jetesor;

- menyres së veprimit me hedhurinen dhe materiet e hedhura, prodhimet ose sendet të cilat në menyre të drejtperdrejte ose të terthorte vijne në natyre pas perdorimit, ose aktivitete dhe dukuri tjera, të cilat jane të pavolitshme për mjedisin jetesor.

(2) Shumen e kompensimit të cilen e paguajnë personat juridike dhe fizike, të cilet ndotin mjedisin jetesor, caktohet sipas:

- asaj se automjetet motorike ose objektet e lundrimit kane ose nuk kane katalizatore, perkatesisht në baze të lartesisë së sigurimit baze;

- llojit dhe sasise së prodhimeve ose derivateve të importuara të naftes;

- llojit dhe sasise së prodhimeve të importuara ose prodhimeve të duhanit;

- llojit dhe sasise së substancave të importuara të cilat varferojne mbeshjtjellesin e ozonit.

(3) Shuma e kompensimit të cilen e paguajnë personat juridike dhe fizike, shfrytëzues të begative natyrore, caktohet sipas:

- sasise së drureve të prere;

- llojit dhe sasise së bimeve dhe pjeseve të bimeve, degeve dhe pjeseve tjera të bimeve që grumbullohen ose eksportohen;

- sasise së moluskeve me mbeshjtjelles ose pa mbeshjtjelles, të cilet grumbullohen ose transportohen;

(4) Shuma e kompensimit të cilen e paguajnë personat juridike dhe fizike, të cilet ngarkojne mjedisin jetesor me hedhurina, caktohet sipas:

- sasise së hedhurines së krijuar industriale të parrezikshme;

- llojit dhe sasise së hedhurines së krijuar të parrezikshme;

- sasise së prodhimeve të perdorura të importuara;

- llojit dhe sasise së prodhimeve të importuara dhe të prodhuara të plastikes dhe ambalazhit nga materiet plastike;

- llojit dhe sasise së hedhurinave dhe mbeturinave të plumbit, nga hiri dhe mbeturinat që permbajne kryesisht plumb, hedhurina dhe mbeturina nga qelite primare të harxhuara, baterive primare dhe akumulatoreve elektrike, të cilet importohen dhe hedhurinat dhe mbeturinat që permbajne plumb që importohen;

- llojit dhe sasise së hedhurinave të yndyrave të naftes dhe yndyrave të hedhura që importohen ose krijohen.

(5) Shuma e kompensimit të cilën e paguajne personat juridike dhe fizike, që importojne prodhime të perdorura, caktohet sipas:

- vëllimit të punës dhe fuqisë së motorit të automjetit, perkatesisht sasise së masës bruto të automjetit;

- llojit, sasise dhe perfshirjen e mallit teknik të perdorur, që importohet: frigorifereve, ngriresve dhe aparateve tjera për ftohje dhe ngrirje, magnetofoneve dhe aparateve tjera për incizimin e zerit, aparateve pranuese për televizion, video-monitoreve dhe video-prozhektoreve;

- sasise së gomave të perdorura ose të protektuara që importohet.

(6) Shuma e kompensimit të cilën e paguajne personat juridike dhe fizike, të cilët prodhojne ose importojne prodhime dhe mallra që janë të demshme ose permbajne materiale të demshme për mjedisin jetesor, caktohet sipas:

- cmimit, perkatesisht vlerës doganore të prodhimit, mallit dhe sasise dhe shkallës së demit ose ndikimit të pavolitshem në mjedisin jetesor.

Neni 165

Lirimi nga pagesa e kompensimit dhe kthimi i kompensimit

(1) Nga pagesa e një pjese të kompensimit të ardhshem nga neni 179 dhe 182 të ketij ligji, lirohen personat juridike dhe fizike në lartësi të kompensimit, i cili do të paguhej për sasine dhe llojin e prodhimeve dhe hedhurines që ua kanë dhene personave juridike dhe fizike që posedojne leje për perpunimin e hedhurines, me të cilin kanë lidhur marreveshje për grumbullimin e hedhurines.

(2) Nga pagesa e një pjese të kompensimit të ardhshem nga neni 185 të ketij ligji, lirohen edhe personat juridike dhe fizike që kanë zbatuar sistem për grumbullimin dhe riranimin e prodhimeve të shfrytëzuara dhe paketimeve në lartësi e kompensimit që do të paguhej për sasine e prodhimeve të shfrytëzuara dhe paketime, të cilat i kanë grumbulluar dhe kthyer.

(3) Nga pagesa e kompensimit të ardhshem nga neni 179 dhe 182 të ketij ligji, lirohen personat juridike dhe fizike të cilët kanë kryer eksport të hedhurines nga Republika e Maqedonise, në lartësi e kompensimit që do të paguhej për sasine dhe llojin e hedhurines së eksportuar për të cilin paguhet kompensimi.

(4) Nga pagesa e një pjese të kompensimit të ardhshem nga neni 185 të ketij ligji, lirohen personat juridike dhe fizike, të cilët kanë bere eksportin e paketimeve nga materia plastike ose të prodhimeve me paketim nga materia plastike, në lartësi e kompensimit që do të paguhej për llojin dhe sasine e paketimit nga materia plastike.

(5) Personat juridike dhe fizike të cilët kanë kryer investim në mjedisin jetesor për shkak të zbatimit të planeve operative nga lejet për harmonizim nga Kreu XIV të ketij ligji, lirohen nga pagesa e një pjese nga kompensimi të cilin e kanë paguar në vitin paraprak, por jo më shume se shumata e investimit, të cilën e kanë realizuar në fazën në vijim të planit operativ.

(6) Lirimet nga pagimi i kompensimit nga paragrafet (1) dhe (2) të ketij neni nuk perjashtohen ndermjet vetes me lirimin e kompensimit nga paragrafi (5) të ketij neni.

(7) I detyruari për pagimin e kompensimit nga neni 183 dhe 184 të ketij ligji, te organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor mund të paraqese kerkese për kthimin e kompensimit nga neni 183, 184 dhe 185 të ketij ligji, për sasine e eksportuar.

(8) Qeveria e Republikës së Maqedonise me propozimin e ministrit i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në pajtim me ministrin i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i financave, pershkruan procedurën dhe menyren për lirimin nga pagimi i kompensimit nga paragrafi (1) deri në paragrafin (5) të ketij neni.

(9) Lirimi nga pagimi i kompensimit të ardhshem realizohet me paraqitjen e kerkeses për lirimin nga pagimi i kompensimit, nga ana e personave juridike dhe fizike nga paragrafi (1), (2), (3), (4) dhe (5) të ketij neni derguar te organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(10) Kerkeses nga paragrafi (9) të ketij neni i bashkengjiten arsyetimi i kerkeses dhe dokumentacioni plotësues i percaktuar me dispoziten nga paragrafi (8) të ketij neni.

(11) Për kerkesen nga paragrafi (9) të ketij neni vendos organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(12) Kushtet, menyren dhe procedurën për kthimin e kompensimeve nga paragrafi (7) të ketij neni, i pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në pajtim me ministrin që udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i financave.

Neni 166

Obligimi, menyra dhe procedura për percaktimin, llogaritjen, pagimin dhe afatet për llogaritjen dhe pagimin e kompensimit

(1) Kushtet dhe procedurën e caktimit, llogaritjes, pagimit, si dhe afatet për llogaritjen dhe pagimin e kompensimeve, i pershkruan ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në pajtim me ministrin që udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i financave.

(2) Në procedurën për caktimin, llogaritjen, pagimin e kompensimeve dhe caktimin e afateve për llogaritje dhe pagim, zbatohen dispozitat nga Ligji për procedurën administrative, Ligjin për caktimin dhe pagimin e të hyrave publike, dhe Ligjin për tatim personal në të ardhura, nese nuk eshte percaktuar ndryshe me kete ligj.

(3) I detyruari për pagimin e kompensimit eshte i obliguar që me kohe dhe me rregull ta llogarise dhe paguajne kompensimin, si dhe të zbatoje, mbaje dhe ruaje evidence të rregullt dhe të sakte për kompensimin e llogaritur dhe të arketuar.

(4) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në pajtim me ministrin që udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i financave, miraton dispozita më të aferta për menyren dhe procedurën për vendosjen, mbajtjen dhe ruajtjen e evidences nga paragrafi (3) të ketij neni.

(5) Kompetent për kontrollimin e caktimit, llogaritjes dhe pagimit të kompensimit, lirimin nga pagimi i kompensimit të ardhshem, si dhe për respektimin afateve të kompensimeve, eshte Drejtoria për të hyra publike.

Neni 167

Vendimi për pagimin e kompensimit nga organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor

(1) Caktimin dhe llogaritjen e kompensimit nga neni 179 paragrafi (1), (2), (4), (5) dhe (8) të ketij ligji, e bën organi i administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, me rastin dhenies së lejes për import ose eksport.

(2) Të obliguarit paguajne kompensimin në baze të vendimit të cilin e merr ministri që udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(3) Në vendimin nga paragrafi (2) të ketij neni percautohet edhe afati në të cilin duhet të arketohet kompensimi.

(4) Kunder vendimit nga paragrafi (2) të ketij neni, mund të ushtrohet ankese te Komisioni i Qeverise së Re-

publikes së Maqedonise për zgjidhjen e ceshtjeve administrative në shkalle të dyte nga lemi i financave, në afat prej 8 ditësh nga dita e pranimit të vendimit.

(5) Ankesa nga paragrafi (4) të ketij neni nuk e ndal permbarimin e vendimit.

Neni 168

Vendimi për pagimin e kompensimit nga organi doganor

(1) Llogaritjen e kompensimit nga nen 179 paragrafi (3) dhe (6) të ketij ligji, e bën organi doganor gjate zbatimit të procedurës doganore për eksport, në baze të sasise së eksportit i cili realizohet dhe lejes për eksport të dhene nga organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(2) Kunder vendimit nga paragrafi (1) të ketij neni mund të ushtrohet ankese te Komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise për zgjidhjen e ceshtjeve administrative në shkalle të dyte nga lemi i financave, në afat prej 8 ditësh prej dites së pranimit të vendimit.

(3) Ankesa nga paragrafi (2) i ketij neni nuk e ndal permbarimin e vendimit.

Neni 169

Arketimi i kompensimeve të papaguara të arritura dhe arketimi i detyrueshem i kompensimeve

(1) Arketimi i shumave të arritura të papaguara të kompensimeve, të percaktuara në baze të vendimeve nga neni 167 të ketij ligji, së bashku me kamatat të cilat u takojne, i kryen banka te e cila i detyruari bën qarkullim të pageses.

(2) Arketimi nga paragrafi (1) të ketij neni behet me bartjen e mjeteve nga llogaria e të detyruarit të llogarise së pageses perkatese në kuadrin e llogarise së kasafortes, në pajtim me nenin 162 (4) të ketij ligji, në baze të vendimit permbarues të ministrit, i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor.

(3) Vendimi permbarues nga paragrafi (2) të ketij neni zbatohet me urdhrin permbarues të bankes, për bartjen e mjeteve nga llogaria e të obliguarit.

(4) Lidhur me arketimin e shumave të arritura të papaguara të kompensimeve, arketimi i detyrueshem i kompensimeve dhe shpenzimeve të pageses së detyrueshme, kamates, afateve të parashkuara dhe kthimi i kompensimit të llogaritit gabimisht, në menyre perkatese zbatohen dispozitat e Ligjit për percaktimin dhe arketimin e të hyrave publike, pervec nese me kete ligj nuk eshte caktuar ndryshe

Neni 170

Parashkrimi

(1) Obligimi për pagesen e kompensimit parashkruhet pese vjet pas kalimit të vitit në të cilin eshte dashur të llogaritit.

(2) E drejta e lirimit nga pagesa e kompensimit parashkruhet për tri vjet pas kalimit të vitit kur eshte kryer arketimi i kompensimit për të cilin kerkohet lirimi.

Neni 171

Evidenca e detyruesve

(1) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, eshte i obliguar të mbaje evidencen e detyruesve për pagimin e kompensimeve.

(2) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, në pajtim me ministrin i cili udheheq me organin e admini-

strates shtetore kompetent për punet nga lemi i financave, pershkruan permbarjen, menyren dhe afatet për zbatimin, mbajtjen dhe udheheqjen e evidences së detyruesve, si dhe menyren e dergimit të të dhenave për udheheqjen e evidences.

(3) I obliguari për pagimin e kompensimeve eshte i obliguar që në afat prej 15 ditësh nga dita e krijimit të obligimit për pagimin e kompensimit, te organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, të dergoje të dhena për shkak të evidentimit të tij, në pajtim me dispoziten nga paragrafi (2) të ketij neni.

(4) Detyruesi i regjistruar në evidence, eshte i obliguar ta informoje organin e administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor për nderperrenjen me punen ose ndryshimin e veprimtarise, në afat prej 15 ditësh nga dita e ndodhjes së ketyre ndryshimeve.

Neni 172

Programi për investim në mjedisin jetesor

(1) Financimi dhe realizimi i aktiviteteve nga lemi i mjedisit jetesor nga neni 174 të ketij ligji, behet në baze të programit vjetor për investim në mjedisin jetesor (në tekstin e metejme: Program).

(2) Programi nga paragrafi (1) i ketij neni pergatitet në pajtim me Planin nacional aksionar për mbrojtjen e mjedisit jetesor, Planin hapesinor të Republikës së Maqedonise, strategjiite, programet dhe aktet tjera në lemin e mjedisit jetesor, si dhe në pajtim me marrevshjet nderkombetare të ratifikuara nga Republika e Maqedonise.

(3) Programi nga paragrafi (1) të ketij neni për vit të caktuar fiskal i dergohet Qeverise së Republikës së Maqedonise në afat prej 30 ditësh nga dita e shpalljes së Buxhetit të Republikës së Maqedonise për vitin fiskal në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise".

(4) Programin nga paragrafi (1) të ketij neni e miraton Qeveria e Republikës së Maqedonise, me propozimin e organit të administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor. Programi nga paragrafi (1) i ketij neni shpallet në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise".

(5) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor, realizon programin nga paragrafi (1) të ketij neni nepermjet plasimit të mjeteve për financim të teresishem ose të pjesshem të programeve, projekteve dhe aktiviteteve tjera.

(6) Si programe, projekte dhe aktivitete tjera nga paragrafi (5) i ketij neni të pershtatshme për financim me mjetet nga Programi, posacerisht të rendesishme konsiderohen: furnizimi i pajisjes dedikuar për mbrojtjen e drejtperdrejte të mjedisit jetesor dhe mbrojtjen dhe perparimin e shendetit të njerezve; pergatitjen e dokumentacionit investues dhe studimeve për zbatim (studime fizibiliteti) dhe realizimin e tyre; perpunimin e planeve operative dhe realizimin në faza të vecanta; realizimin e puneve ndertimore për mbrojtjen e drejtperdrejte të mjedisit jetesor; nxitjen e selektimit, riciklimin dhe menjanimin e hedhurines; harmonizimin me normat dhe standardet e mjedisit jetesor; perpunimin e studimeve dhe dokumenteve planifikuese për mbrojtjen dhe perparimin e shumellojsherise biologjike; edukimin dhe ster-vitjen e kuadrove dhe aktiviteteve tjera të ngjashme për mbrojtjen dhe perparimin e mjedisit jetesor.

(7) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga lemi i mjedisit jetesor te Qeveria e Republikës së Maqedonise paraqet raport vjetor lidhur me realizimin e Programit nga paragrafi (1) i ketij neni për vitin paraprak.

Neni 173

Shfrytezuës të mjeteve

Shfrytezuës të mjeteve të programit të nenit 172 të ketij ligji jane persona juridike dhe fizike, duke i perfshire dhe

organet e pushtetit shtetedor, si dhe organet e komunave, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit dhe organet e bashkësive vendore në komuna të cilët realizojnë programe, projekte dhe aktivitete të tjera të ngjashme për mbrojtjen dhe mbarevajtjen e mjedisit jetesor dhe natyres.

Neni 174

Kushtimi i mjeteve

(1) Mjetet e programit të nenit 172 të këtij ligji shfrytëzohen për financimin e përgatitjes dhe zbatimin e programeve, projekteve dhe aktivitete të tjera të nenit 172 paragrafi (6) të këtij ligji, si dhe për marrjen e masave parandaluese dhe masave për nxitjen, mbrojtjen, shfrytëzimin e qendrueshem, mbrojtjen dhe mbarevajtjen e mjedisit jetesor dhe të cilat vecanerisht kanë për qëllim:

- mbrojtjen, ruajtjen dhe përmirësimin e cilesise së ajrit, tokes, zbutjen e ndryshimeve klimatike, mbrojtjen e shtreses së ozonit dhe mbrojtjen nga rrezatim,
- meremetimin dhe ndertimin e pleherishteve për hedhurina; nxitjen e zvogelimit të berjes të hedhurinave, përpunimin dhe seleksionimin e hedhurinave,
- përparimin dhe mbrojtjen e shumellojshmerise biologjike;
- përparimin dhe mbrojtjen e shendetit të njerezve;
- nxitjen e prodhimit më të paster,
- zëvendësimin e perdorimit të lendeve djegese fosile me gaz natyror, lende djegese natyrore dhe lloje të tjera lendesh djegese të pranueshme për mjedisin jetesor,
- ngritjen e vetedijes publike në fushen e mjedisit jetesor,
- përmirësimin e monitorimit dhe vlerësimin e gjendjes në mjedisin jetesor dhe zbatimin e menyres së administrimit me mjedisin jetesor,
- nxitjen e shfrytëzimit të përhershëm të të mirave natyrore,
- nxitjen e përbushjes të standardeve ekologjike gjatë kryerjes së veprimtarive dhe aktiviteteve ekonomike,
- nxitjen e studimeve, programeve, projekteve arsimore, hulumtuese dhe zhvilluese, projekteve dhe aktiviteteve të ngjashme për mbrojtjen dhe përparimin e mjedisit jetesor dhe natyres,
- përkrahja e organizatave joqeveritare dhe jo fitimprurese nga fusha e mjedisit jetesor,
- përkrahja e përgatitjes së planeve aksionare lokale për mbrojtje të mjedisit jetesor dhe
- nxitja e zhvillimit të qendrueshem të hapësirave rurale.

(2) Gjate ndarjes të mjeteve të programit të nenit 172 të këtij ligji, organi i administrates shtetërore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor vecanerisht vlerëson nese programet, projektet dhe aktivitetet shkaktojnë efekte ekologjike të dukshme dhe të matshme, nese ato janë harmonizuar me strategjite, planet dhe programet e Republikës të Maqedonisë dhe të organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor, nese të njejtat janë në pajtueshmeri me prioritetet dhe qëllimet për mbrojtjen e mjedisit jetesor dhe prioritetet për mbrojtjen e mjedisit të caktuar ose përparimin e gjendjes në fushë të caktuar të mjedisit jetesor, dhe nese të njejtat janë në pajtueshmeri me obligimet e marreveshjeve nderkombetare të cilat i ka ratifikuar Republika e Maqedonisë.

Neni 175

Menyra e ndarjes të mjeteve

(1) Ndarja e mjeteve të programit të nenit 172 të këtij ligji, kryhet nepermjet konkursit publik të cilin e shpall dhe e zbaton organi i administrates shtetërore kompetent nga fusha e mjedisit jetesor.

(2) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, mjetet e programit të nenit 172 të këtij ligji, mund të ndahen edhe me vendim të Qeverisë të Republikës të Maqedonisë, me propozim të organit të administrates shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetesor, nese:

- mjetet janë planifikuar për ndertimin e objekteve infrastrukturorë për mbrojtjen e mjedisit jetesor me interes të gjere publik;
- ndertimi i objekteve është parashikuar me dokumentet planifikuese nga fusha e mjedisit jetesor dhe
- qëllimi i mjeteve është përcaktuar në programin e nenit 172 të këtij ligji.

Neni 176

Bashkefinancimi i projekteve dhe programeve

(1) Organi i administrates shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetesor, si pale afariste, me mjetet e programit të nenit 172 të këtij ligji, në pajtueshmeri me nenin 175 të këtij ligji, mund të marrë pjesë dhe në bashkefinancimin e programeve, projekteve dhe aktiviteteve të tjera të ngjashme të nenit 174 të këtij ligji që i organizon dhe financon komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit, bashkësitë lokale, personat juridike dhe fizike, si dhe organizatat nderkombetare, institucione financiare dhe institucione tjera të ngjashme.

(2) Në rastet kur mjetet ndahen si bashkefinancim, shfrytëzuesi i mjeteve është i detyruar të shpallë thirrje publike për zgjedhjen e ofertuesit më të volitshëm.

Neni 177

Mjetet financiare nga donatore vendas dhe të huaj

Mjetet financiare të donatoreve vendas dhe të huaj, përsoshen për realizimin e programeve, projekteve dhe aktiviteteve të tjera të ngjashme sipas menyres dhe kushteve të përcaktuara nga donatori.

Neni 178

Marreveshja për ndarjen e mjeteve financiare

(1) Për ndarjen e mjeteve të programit të nenit 172 të këtij ligji, lidhet marreveshje midis organit të administrates shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetesor dhe shfrytëzuesit të mjeteve.

(2) Shfrytëzuesi i mjeteve është i detyruar që mjetet e ndara t'i shfrytëzojë sipas menyres, kushteve dhe për synimet e përcaktuara me marreveshjen dhe në pajtim me kete ligj.

(3) Gjate, dhe mbas mbarimit të marreveshjes të paragrafit (2) të këtij neni, shfrytëzuesi është i detyruar që organi të administrates shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetesor, t'i dorëzojë raport me revizion për realizimin e mjeteve të përcaktuara me marreveshjen, si dhe raport për efektet ekologjike të arritura me realizimin.

Neni 179

Lartesia e kompensimeve për import dhe eksport

(1) Lartesia e kompensimit që paguhet për marrjen e lejes për importin e gomave të protektuara ose të përdorura është:

- për automjete udhëtaresh 60,00 den/copa dhe
- për autobuse, kamione dhe automjete të tjera 150,00 den/copa.

(2) Lartesia e kompensimit që paguhet për marrjen e lejes për importim të frigoriferëve të përdorur, ngriresve dhe aparateve të tjera për ftohje dhe ngrirje, është:

- me vëllim deri në 250 litra 200,00 den/copa
- me vëllim nga 250 -340 litra 300,00 den/copa
- me vëllim nga 340-900 litra 400,00 den/copa

(3) Lartesia e kompensimit që paguhet për marrjen e lejes për eksportim të bimeve të rrezikuara dhe bimeve rreptesisht të mbrojtura dhe pjeseve të bimeve, degeve dhe pjeseve të tjera të bimeve të mbledhura nga natyra, është për:

- dellinje të zeze	1,30 den/kg
- liken dushku	1,00 den/kg
- kacimore	3,00 den/kg
- kantaron	0,80 den/kg
- kerpudha – të fresketa	1,00 den/kg
- kerpudha – të konservuara	2,00 den/kg
- kerpudha – të thata	4,00 den/kg
- bime të tjera	1,00 den/kg

(4) Lartesia e kompensimit që paguhet për marrjen e lejes për importim të substancave që e varferojne shtresen e ozonit, ndersa jane të kualifikuara me anekset e Protokollit të Montrealit, është për:

- substanca të Aneksit A, grupi I dhe II	
- substanca të Aneksit B, grupi I dhe II dhe III dhe	
- substanca të Aneksit C, grupi II	64,00 den/kg
- substanca të Aneksit E, grupi I	100,00 den/kg
- substanca të Aneksit C, grupi I	6,00 den/kg

(5) Lartesia e kompensimit që paguhet për marrjen e lejes për importim e hedhurinave dhe mbetjeve të plumbit, hirit dhe mbetjeve që permbajne kryesisht plumb; hedhurinave dhe mbetjeve të qelive primare të konsumuara, bateri primare të konsumuara dhe akumulatoreve elektrike të konsumuar, dhe hedhurinave dhe mbetjeve që permbajne plumb është për:

- hi dhe mbetje	20,00 den/kg
- hedhurina dhe mbetje	25,00 den/kg
- hedhurina dhe mbetje të qelive primare bateri dhe akumulator elektrik primar qeli primare të konsumuara dhe akumulatore elektrik të konsumuar	200,00 den/ton

(6) Lartesia e kompensimit që paguhet për marrjen e lejes për eksport të:

- butak me guaska ose pa guaska dhe	1,00 den/kg
për kermijtë e mbledhur në natyre	
- lloje të tjera të egra të mbrojtura dhe të mbledhura në natyre	1,00 den/kg

(7) Lartesia e kompensimit që paguhet gjate importimit të:

1) mjeteve të transportit të perdorura për transport të dhjete a më shume personave, duke e perfshire dhe shoferin dhe me motor pistoni me djegje të brendshme me ndezje me ndihmen e shtypjes ose me ndihmen e kandelave, është 6.000den/copa;

2) makina udhetaresh të perdorura dhe automjete të tjera motorike kryesisht të konstruktura për transport njerezish, pervec automjeteve të pikes (1) të ketij paragrafi, me motor pistoni (pervec motorit rrotullues me piston) me djegje të brendshme me ndezje me ndihmen e kandelave:

- me vellim të cilindrit që nuk i kalon 1000 cm ³ , është 2.500,00 den/copa;
- me vellim të cilindrit që i tejkalon 1000 cm ³ , por nuk i tejkalon 1500 cm ³ është 3.500,00 den/copa;
- me vellim të cilindrit që i tejkalon 1500 cm ³ , por nuk i tejkalon 3000 cm ³ është 4.000,00 den/copa;
- me vellim të cilindrit që i tejkalon 3.000 cm ³ , është 5.000,00 den/copa;

3) mjete transporti për udhetare të perdorur dhe mjete të tjera transporti kryesisht të konstruktura për transport të udhetare, pervec automjeteve të pikes (1) të ketij paragrafi, me motor me piston me djegje të brendshme, me ndezje me ndihmen e kompresionit (dizel ose gjysem-dizel):

- me vellim të cilindrit që nuk i tejkalon 1500 cm ³ , është 4.000,00 den/copa;
- me vellim të cilindrit që i tejkalon 1500 cm ³ , por nuk i tejkalon 2500 cm ³ është 5.000,00 den/copa;
- me vellim të cilindrit që i tejkalon 2500 cm ³ , është 6.000,00 den/copa;

4) mjete transporti të perdorura për transport të mallrave, me motor me piston me djegje të brendshme, me ndezje me ndihmen e kompresionit (dizel ose gjysem-dizel):

- me mase bruto që nuk i tejkalon 5t, është 7.500,00 den/copa;

- me mase bruto që i tejkalon 5t, por nuk i tejkalon 20t është 10.000,00 den/copa;

- me mase bruto që i tejkalon 20t, është 12.500,00 den/copa;

5) mjete transporti të perdorura për transport të mallrave, me motor me piston me djegje të brendshme, me ndezje me ndihmen e kandelave:

- me mase bruto që nuk i tejkalon 5t, është 6.000,00 den/copa dhe

- me mase bruto që nuk i tejkalon 5t, është 8.500,00 den/copa.

(8) Lartesia e kompensimit që paguhet për marrjen e lejes për import të magnetofoneve dhe aparateve të tjera të perdorura për regjistrimin e zerit, aparate marrese televizive, video monitore, video projektore është 200,00 den/copa.

(9) Obligues për pagimin e kompensimit të paragrafit (1), (2), (4), (5) dhe (8) të ketij neni është personi juridik i cili kerkon leje për import të prodhimeve.

(10) Obligues për pagimin e kompensimit të paragrafit (7) të ketij neni është personi juridik ose fizik i cili i importon prodhimet.

(11) Obligues për pagimin e kompensimit të paragrafit (3) dhe (6) të ketij neni është personi juridik i cili kerkon leje për eksport të prodhimeve.

(12) Kompensimin e paragrafit (1), (2), (4), (5) dhe (8) të ketij neni e llogarit dhe e arketon organi i administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor gjate dhenies të lejes për import ose eksport dhe paguhet në llogari e pageses perkatese në kuader të llogarise së trezorit, para dhenies të lejes, ndersa kompensimin e paragrafit (7) të ketij neni e llogarit dhe e arketon organi doganor, gjate arketimit të taksave doganore, dhe paguhet në llogari e pageses perkatese në kuader të llogarise së trezorit.

(13) Kompensimin e paragrafit (3) dhe (6) të ketij neni e llogarit dhe e arketon organi doganor gjate arketimit të taksave doganore në proceduren doganore për eksport, dhe paguhet në llogari të pageses perkatese në kuader të llogarise së trezorit.

(14) Qeveria e Republikës të Maqedonise me propozim të ministrit i cili e udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e mjedisit jetesor në pajtim me ministrin i cili e udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e financave, i percakton llojet e prodhimeve në lidhje me kompensimet e paragrafit (7) të ketij neni.

(15) Qeveria e Republikës të Maqedonise me propozim të ministrit i cili e udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e mjedisit jetesor në pajtim me ministrin i cili e udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e financave, i percakton llojet e bimeve dhe kafsheve të egra të mbledhura nga natyra, në lidhje me kompensimet e paragrafit (3) alineja (8) dhe paragrafit (6) alineja (2) të ketij neni.

Neni 180

Lartesia e kompensimeve për mjeteve të transportit dhe objektet lundruese

(1) Lartesia e kompensimit që paguhet gjate regjistrimit të automjeteve dhe objekteve lundruese, është:

- për automjete pa aparat pastrimi – katalizator, 4% nga sigurimi baze dhe

- për automjete me aparat pastrimi – katalizator, 2% nga sigurimi baze.

(2) Obligues për pagimin e kompensimit të paragrafit (1) të ketij neni është person juridik ose fizik në emrin e të cilit është regjistruar automjeti, perkatesisht objekti lundrues.

(3) Kompensimin e paragrafit (1) të ketij neni e llogarit dhe e arketon personi juridik, pergjegjes për regjistrimin e

automjeteve dhe objekteve lundruese dhe e paguan një here në jave në llogari të pageses perkatese në kuader të llogarit të sē trezorit.

Neni 181

Lartesia e kompensimeve për drupreres

(1) Lartesia e kompensimit që paguhet për drupreres percaktohet me Ligjin për pyje.

(2) Kompensimi i paragrafit (1) të ketij neni paguhet në llogari të pageses perkatese në kuader të llogarit të sē trezorit.

Neni 182

Lartesia e kompensimeve për administrimin me hedhurina

(1) Lartesia e kompensimit që paguhet për krijimin e hedhurinave industriale të parrezikshme eshte:

- 0,5% nga cmimi i percaktuar për sherbimin e kryer për mbledhjen e hedhurinave.

(2) Obligues për pagimin e kompensimit të paragrafit (1) të ketij neni eshte personi juridik ose fizik i cili i krijon hedhurinat e paragrafit (1) të ketij neni.

(3) Kompensimin e paragrafit (1) të ketij neni e llogarit dhenesi i sherbimit për mbledhjen e hedhurinave, ndersa e arketon gjate arketimit të cmimit për sherbimin e kryer për mbledhjen e hedhurinave dhe e shenon ndaras në llogari.

(4) Dhenesi i sherbimit të paragrafit (3) të ketij neni eshte i detyruar që një here në muaj ta paguaje kompensimin e arketuar në llogari të pageses perkatese në kuader të llogarit të sē trezorit.

Neni 183

Lartesia e kompensimeve për prodhime të duhanit

(1) Lartesia e kompensimit që paguhet gjate prodhimit dhe importimit të prodhimeve të duhanit eshte:

- për një cigare të prodhuar ose të importuar që permban duhan, eshte 0,05 den/copa;

- për një pure ose cigarilos të prodhuar ose importuar që permban duhan, eshte 0,0160 den/copa.

(2) Obligues për pagimin e kompensimit të paragrafit (1) të ketij neni eshte personi juridik që prodhon prodhime duhani.

(3) Obligues për pagimin e kompensimit të paragrafit (1) të ketij neni eshte personi juridik që importon prodhime duhani.

(4) Kompensimin e paragrafit (1) të ketij neni për obligues të paragrafit (2) të ketij neni e llogarit prodhuesin i cili eshte i detyruar ta paguaj kompensimin në llogari të pageses perkatese në kuader të llogarit të sē trezorit, më së voni 30 dite nga dita e leshimit të prodhimeve të duhanit nga magazina e akcizes në qarkullim të lire.

(5) Kompensimin e paragrafit (1) të ketij neni për obligues të paragrafit (3) të ketij neni e llogarit dhe e arketon organi doganor gjate arketimit të taksave doganore për import dhe e paguan në llogari të pageses perkatese në kuader të llogarit të sē trezorit.

(6) Kompensimi për prodhimin e prodhimeve të duhanit nuk paguhet nese sasia e prodhimeve që faturohet eshte eksportuar.

(7) Në rastin e paragrafit (6) të ketij neni prodhuesi që e faturon prodhimin eshte i detyruar që fatures t'ia bashkengjise deklaraten doganore eksportuese të eksportuesit si deshmi se sasia e prodhimit për të cilin nuk eshte llogaritur kompensimi eshte eksportuar nga Republika e Maqedonise.

(8) Në rast të eksportimit të prodhimeve të duhanit, për të cilat më pare eshte arketuar kompensimi i paragrafit (1) të ketij neni, obliguesi ka të drejte ta ktheje kompensimin e paguar për sasine e eksportuar të prodhimeve të duhanit, në pajtim me nenin 165 paragrafin (12) të ketij ligji.

(9) Qeveria e Republikes të Maqedonise me propozim të ministrit i cili e udheheq organin e administrates shteterore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e mjedisit jetesor në marreveshje me ministrin i cili e udheheq organin e administrates shteterore kompetent për punet nga fusha e financave, i percakton llojet e prodhimeve në lidhje me kompensimet e paragrafit (1) të ketij neni.

Neni 184

Lartesia e kompensimeve për derivatet e naftes

(1) Lartesia e kompensimit që paguhet gjate importimit të derivateve të naftes ose prodhimit të derivateve të naftes, eshte për:

1) benzine motorike dhe atë:

- benzine motorike me permbajtje plumbi më të larte se 0,013 g/l dhe benzine avioni, eshte 0,15 den/l.

- benzine pa sqfur me permbajtje plumbi deri në 0.013 g/l, eshte 0,08 den/l.

2) vaj gazor dhe kjo për perdorim si:

- lende djegese për motore dizel, eshte 0,03 den/l;

- vaj për djegie ekstra i lehte, eshte 0,04 den/l;

3) vaj për djegie M1, M2 (mazut), eshte 0,05 den/kg;

(2) Obligues për pagimit të kompensimit të paragrafit (1) të ketij neni eshte personi juridik që prodhon derivate naftes.

(3) Obligues për pagimit të kompensimit të paragrafit (1) të ketij neni eshte personi juridik që importon derivate naftes.

(4) Kompensimin e paragrafit (1) të ketij neni për obliguesin e paragrafit (2) të ketij neni e llogarit prodhuesi i cili eshte i detyruar ta paguaj në llogari të pageses perkatese në kuader të llogarit të sē trezorit, më së voni 30 dite nga dita e faturimit të derivateve të naftes gjate leshimit në qarkullim të lire juridik akcizor, në pajtim me Ligjin për akciza, dhe e shenon vecmas në fature.

(5) Kompensimin e paragrafit (1) të ketij neni për obliguesin e paragrafit (3) të ketij neni e llogarit dhe e arketon organi doganor gjate arketimit të taksave doganore dhe e paguan në llogari të pageses perkatese në kuader të llogarit të sē trezorit.

(6) Kompensimi i paragrafit (1) të ketij neni nuk paguhet nese sasia e prodhimeve që jane faturoar eksportohen.

(7) Në rastin e paragrafit (6) të ketij neni prodhuesi që e faturon prodhimin eshte i detyruar që fatures t'ia bashkengjise deklaraten doganore eksportuese të eksportuesit si deshmi se sasia e prodhimit për të cilin nuk eshte llogaritur kompensimi eshte eksportuar nga Republika e Maqedonise.

(8) Në rast të eksportimit të derivateve të naftes, për të cilat më pare eshte arketuar kompensimi i paragrafit (1) të ketij neni, obliguesi ka të drejte ta ktheje kompensimin e paguar për sasine e eksportuar të derivateve të naftes, në pajtueshmeri me nenin 165 paragrafin (12) të ketij ligji.

(9) Qeveria e Republikes të Maqedonise me propozim të ministrit i cili e udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e mjedisit jetesor në pajtim me ministrin i cili e udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga fusha e financave i percakton llojet e prodhimeve në lidhje me kompensimet e paragrafit (1) të ketij neni.

Neni 185

Lartesia e kompensimeve për prodhimet plastike dhe ambalazhimet prej masave të plastikes

(1) Lartesia e kompensimit që paguhet për plastike dhe prodhime plastike eshte:

1) thase dhe gese për transport ose paketimin e mallrave 10,00 den/kg dhe

2) prodhime të paketuara në ambalazhim prej masash plastike me vellim ose mase:

a) për prodhime në gjendje të lengshme:

- 0,5 l ose më pak 2,50 den/1000 cope;
- 1 l ose më e vogel por më e madhe se 0,5 l 4,00 den/1000 cope;
- 1,5 l ose më e vogel por më e madhe se 1 l 5,50 den/1000 cope;
- 2 l ose më e vogel por më e madhe se 1,5 l 6,00 den/1000 cope;
- 3 l ose më e vogel por më e madhe se 2 l 7,50 den/1000 cope;
- 5 l ose më e vogel por më e madhe se 3 l 8,50 den/1000 cope;
- 10 l ose më e vogel por më e madhe se 5 l 10,00 den/1000 cope;
- 50 l ose më e vogel por më e madhe se 10 l 11,00 den/1000 cope;
- më e madhe se 50 l 12,00 den/1000 cope;
- b) për prodhime në gjendje të ngurte:
- 0,5 kg ose më pak 1,20 den/200 cope;
- 1 kg ose më e vogel por më e madhe se 0,5 kg 1,50 den/200 cope;
- 1,5 kg ose më e vogel por më e madhe se 1 kg 1,80 den/200 cope;
- 2 kg ose më e vogel por më e madhe se 1,5 kg 2,10 den/200 cope;
- 3 kg ose më e vogel por më e madhe se 2 kg 2,40 den/200 cope;
- 5 kg ose më e vogel por më e madhe se 3 kg 2,70 den/200 cope;
- 10 kg ose më e vogel por më e madhe se 5 kg 3,00 den/200 cope;
- 50 kg ose më e vogel por më e madhe se 10 kg 3,30 den/200 cope;
- më e madhe se 50 kg 3,60 den/200 cope;

(2) Obligues për pagimin e kompensimit të paragrafit (1) të ketij neni është personi juridik ose fizik i cili i prodhon prodhimet e paragrafit (1) të ketij neni.

(3) Obligues për pagimin e kompensimit të paragrafit (1) të ketij neni është personi juridik i cili i importon prodhimet e paragrafit (1) të ketij neni.

(4) Kompensimin e paragrafit (1) të ketij neni për obliguesin e paragrafit (2) të ketij neni e llogarit prodhuesi i cili është i detyruar ta paguajë kompensimin në llogari të pageses perkatese në kuader të llogarise së trezorit, më së voni 30 dite nga dita e futurimit të prodhimeve gjate leshimit në qarkullim të lire juridik akcizor, të paragrafit (1) të ketij neni, dhe e shenon vecmas në fature.

(5) Kompensimin e paragrafit (1) të ketij neni për obliguesin të paragrafit (3) të ketij neni e llogarit dhe e arketon organi doganor gjate arketimit të taksave doganore dhe e paguan në llogari të pageses perkatese në kuader të llogarise së trezorit.

(6) Kompensimi i paragrafit (1) të ketij neni nuk paguhet nese sasia e prodhimeve që është faturuar eksportohen.

(7) Në rastin e paragrafit (6) të ketij neni prodhuesi që e faturon prodhimin është i detyruar që fatures t'ia bashkengjise deklaraten doganore eksportuese të eksportuesit si deshmë se sasia e prodhimit për të cilin nuk është llogaritur kompensimi është eksportuar nga Republika e Maqedonise.

(8) Në rast të eksportimit të prodhimeve të paragrafit (1) të ketij neni, për të cilat më pare është arketuar kompensimi i paragrafit (1) të ketij neni, obliguesi ka të drejte ta ktheje kompensimin e paguar për sasine e eksportuar të prodhimeve të paragrafit (1) të ketij neni, në pajtim me nenin 165 paragrafin (12) të ketij ligji.

(9) Qeveria e Republikës të Maqedonise me propozim të ministrit i cili e udheheq organin e administrates shteterore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e mjedisit jetesor në marreveshje me ministrin i cili e drejton organin e administrates shteterore kompetent për punet nga fusha e financave nga afer i percakton llojet e prodhimeve në lidhje me kompensimet e paragrafit (1) të ketij neni.

XIX ZHVILLIM I QENDRUESHEM DHE PYETJE TË PERGJITHSHME NGA FUSHA E MJEDISIT JETESOR

Neni 186

Zhvillim i qendrueshem

(1) Organi i administrates shteterore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor, në bashkepunim me organet e tjera të administrates shteterore dhe institucione të tjera, është i obliguar të kujdeset për implementimin e parimeve të zhvillimit të qendrueshem, si dhe ta promovojë dhe perkrahe zhvillimin e qendrueshem në Republikën e Maqedonise.

(2) Për shkak të harmonizimit të zhvillimit ekonomik, perparimit social dhe ruajtjes të mjedisit jetesor në nivel nacional, Qeveria e Republikës të Maqedonise mund të perpiroje strategji nacionale për zhvillim të qendrueshem. Strategjine nacionale për zhvillim të qendrueshem e miraton Qeveria e Republikës të Maqedonise, e cila është e obliguar që para miratimit t'ia dorëzoje në shqyrtim Kuvendit të Republikës të Maqedonise.

(3) Për shkak të harmonizimit të zhvillimit ekonomik, perparimit social dhe ruajtjes të mjedisit jetesor në nivel lokal, me propozim të prefektit të komunes, keshillave të komunave, Qytetit të Shkupit dhe komunave në Qytetin e Shkupit, mund të miratohet Agjenda lokale 21, si dhe dokument lokal strategjik, i planifikuar dhe i programuar për zhvillim të qendrueshem, në pajtim me parimet për zhvillim të qendrueshem të paragrafit (1) të ketij neni dhe Strategjise për zhvillim të qendrueshem të paragrafit (2) të ketij neni.

(4) Për shkak të harmonizimit të permbajtjen dhe menyres të perpilimit të Agjendes lokale 21 të paragrafit (3) të ketij neni, ministri i cili e udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor në marreveshje me ministrin i cili e udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga fusha e veteadministrimit lokal miratojne metodologji për perpilimin e Agjendes Lokale 21.

(5) Organi i administrates shteterore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor, zbaton procedure për vleresimin e ndikimeve të Agjendes Lokale 21 të paragrafit (3) të ketij neni në pajtim me proceduren e Kreut X të ketij ligji.

Neni 187

Plani nacional për zbutjen e ndryshimeve klimatike

(1) Për shkak të stabilizimit të perqendrimeve të gazrave të qelqta, në nivel me të cilin do të parandalohet ndikimi i rrezikshem antropogjen në sistemin klimatik në kuader kohor i mjaftueshem t'u mundesohet ekosistemeve në menyre të natyrshme të adaptohen me ndryshimet klimatike, në pajtim me parimin për bashkepunim nderkombetar, si dhe në pajtim me qellimet e zhvillimit nacional, social dhe ekonomik, miratohet Plan nacional për zbutjen e ndryshimeve klimatike (në tekstin në vijim: Plani nacional për ndryshime klimatike).

(2) Plani nacional për ndryshimet klimatike të paragrafit (1) të ketij neni permban sidomos:

- inventar nacional të emisioneve të gazrave të qelqta,
- analize dhe projektme të emisioneve të gazrave të qelqta për zvogelimin e emisioneve të gazrave të qelqta,
- vleresim të preksmerise dhe masave për adaptim,
- informacione dhe analiza kartografike për aktivitetet për monitorim, studim dhe ndjekje sistematike të ndryshimeve klimatike,
- plan aksioni dhe masa për zbutjen e ndryshimeve klimatike,
- analize ekonomike për propozim masat për parandalimin e shkaqeve dhe për zbutjen e ndryshimeve klimatike,

- organe, institucione dhe persona të tjere juridik pergjegjes për zbatimin e planit nacional, planit aksionar me masat për parandalimin e shkaqeve dhe për zbutjen e ndryshimeve klimatike,

- pershkrim të aktiviteteve dhe rezultateve në pjesemarrjen e opinionit në pergatitjen e planit,

- pershkrim të aktiviteteve dhe rezultateve nga ngritja e vetedijes publike, edukimit dhe të aftesimit profesional të kuadrove shkencor, teknik dhe drejtues,

- informacione për realizimin e obligimeve të marra persiper me marreveshjet nderkombetare të cilat u dedikohen ndryshimeve klimatike të ratifikuara nga Republika e Maqedonise, dhe

- pune të tjera të percaktuara nga ministri i cili e udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor.

(3) Plani nacional për ndryshimet klimatike të paragrafit (1) të ketij neni miratohet brenda një periudhe prej 6 vjetesh.

(4) Planin nacional për ndryshimet klimatike të paragrafit (1) të ketij neni me propozim të organit të administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor, e miraton Qeveria e Republikës të Maqedonise.

(5) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor në pajtim me organin e administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e bujqesise, pylltarise dhe ekonomise së ujerave; organin e administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e mbrojtjes së natyres; organin e administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve hidrometeorologjike; organin e administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e transportit dhe lidhjeve; organin e administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e shendetesise, eshte pergjegjes për pergatitjen e Planit nacional për ndryshime klimatike të paragrafit (1) të ketij neni dhe ia dorezon Qeverise së Republikës të Maqedonise.

(6) Permbajtja me e afert dhe menyra e pergatitjes së Planit nacional për ndryshime klimatike të paragrafit (1) të ketij neni, percaktohet me metodologjine e percaktuar nga ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor.

(7) Percaktimet në Planin nacional për ndryshimet klimatike të paragrafit (1) të ketij neni, detyrimisht duhet të kihen parasysh gjate pergatitjes së dokumenteve të tjera strategjike me të cilat percaktohet politika dhe qellimet e shfrytezimit të tokes, qellimet e zhvillimit të ekonomise në Republikën e Maqedonise, e shfrytezimit të resurseve natyrore dhe mbrojtjes së mjedisit jetesor.

Neni 188

Inventari nacional i emisioneve antropogjene sipas burimeve dhe shkaterrimeve të gazrave të qelqta

(1) Qeveria e Republikës të Maqedonise, me propozim të organit të administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e mjedisit jetesor, miraton Inventar nacional të emisioneve antropogjene sipas burimeve dhe shkaterrimit të gazrave të qelqta (në tekstin në vijim: Inventari nacional).

(2) Inventari nacional i paragrafit (1) të ketij neni eshte pjese perberese e Planit nacional për ndryshime klimatike të nenit 187 të ketij ligji.

(3) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e mjedisit jetesor, i percakton kushtet më të aferta, menyren dhe proceduren e pergatitjes së inventarit të paragrafit (2) të ketij neni.

(4) Inventari nacional të paragrafit (1) të ketij neni pergatitet një here një tri vjet.

Neni 189

Plani aksion i masave dhe aktiviteteve për parandalimin e shkaqeve dhe zbutjen e efekteve negative të ndryshimeve klimatike

(1) Qeveria e Republikës të Maqedonise, me propozim të organit të administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e mjedisit jetesor, miraton Plan aksionar për parandalimin e shkaqeve dhe zbutjen e efekteve negative të ndryshimeve klimatike (në tekstin në vijim: Plani aksionar për ndryshime klimatike).

(2) Plani aksionar për ndryshimet klimatike të paragrafit (1) të ketij neni eshte pjese perberese e Planit nacional për ndryshime klimatike të nenit 187 të ketij ligji.

(3) Plani aksionar për ndryshimet klimatike të paragrafit (1) të ketij neni permban sidomos:

- masa institucionale dhe juridike,

- masa dhe aktivite parandaluese për pakesimin e emisioneve të gazrave të qelqta,

- masa dhe aktivite për zbutjen e efekteve negative nga ndryshimet klimatike,

- masa për edukimin e dhe ngritjen e vetedijes publike,

- masa për aftesimin profesional të kuadrove shkencore, teknike dhe drejtuese;

- kuader kohor dhe plan financiar për realizimin e masave dhe aktiviteteve të parashikuara. Gjate pergatitjes të planit financiar merret parasysh analiza ekonomike e pergitur në pajtim me nenin 187 paragrafi (2) alineja 8 e ketij ligji.

(4) Plani aksionar për ndryshimet klimatike të paragrafit (1) të ketij neni, azhurnohet, dhe sipas nevojës plotesohet së paku çdo 3 vjet.

Neni 190

Zbatimi i planit nacional dhe raportimi për zbatimin

(1) Organet, institucionet dhe personat e tjere juridik të nenit 187 paragrafi (2) alineja 9 të ketij ligji, jane të obliguar që, vete ose në bashkepunim me organet, institucionet dhe persona të tjere juridike, t'i ndermarrin të gjitha masat dhe aktivitetet e domosdoshme të percaktuara me Planin nacional për ndryshime klimatike të nenit 187 të ketij ligji.

(2) Organet, institucionet dhe personat e tjere juridike të nenit 187 paragrafi (2) alineja 9 të ketij ligji, jane të obliguar që organit të administrates shtetore pergjegjes për kryerjen e puneve nga fusha e mjedisit jetesor, së paku një here në vit, t'i dorezojne raport për realizimin e masave dhe aktiviteteve të percaktuara me Planin nacional për ndryshimet klimatike të nenit 187 të ketij ligji.

(3) Organi i administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e mjedisit jetesor eshte i obliguar që, së paku një here në tre vjet, ta informoje Qeverine e Republikës të Maqedonise për zbatimin e Planit nacional për ndryshimet klimatike të nenit 187 të ketij ligji.

Neni 191

Plani nacional për ballafaqimin me shkretimin dhe zbutjen e efekteve nga thatesia

(1) Për shkak të ballafaqimit me shkretimin dhe zbutjen e efekteve nga thatesia, më pajtim me normen për bashkepunim nderkombetar, parimin e integritit si dhe në pajtim me qellimet e zhvillimit nacional social dhe ekonomik, miratohet Plan nacional për ballafaqimin me shkretimin dhe zbutjen e efekteve nga thatesia (në tekstin në vijim: Plani nacional kunder shkretimit).

(2) Plani nacional kunder shkretimit të paragrafit (1) të ketij neni permban sidomos:

- pershkim dhe vleresim të gjendjes me shkretimin,

-perparesite për ballafaqimin me shkretimin dhe zbutjen e efekteve nga thatesia,

- program aksion për ballafaqimin me shkretimin dhe zbutjen e efekteve nga thatesia,

- analize ekonomike,

- organe, institucione dhe persona të tjere juridike përgjegjes për zbatimin e planit aksionar, programit aksion dhe masat e parandalimit për tokat që ende nuk janë degraduar ose janë degraduar pak, si dhe masa për zbutjen e efekteve nga shkretimi dhe thatesia,

- pershkrim të aktiviteteve dhe rezultateve nga pjesëmarrja e opinionit gjatë përgatitjes së planit,

- pershkrim të aktiviteteve dhe rezultateve nga ngritja e vetedijes publike, edukimit dhe të aftësimin profesional të kuadrove shkencore, teknike dhe drejtuese,

- informacione për realizimin e obligimeve të marra persiper me marreveshjet nderkombetare të cilat dedikohen për ballafaqimin me shkretimin dhe zbutjen e efekteve nga thatesia të ratifikuara nga Republika e Maqedonise, dhe

- pune të tjera të percaktuara nga ministri i cili e udhëheq me organin e administrates shtetore përgjegjes për punet nga fusha e mjedisit jetesor.

(3) Planin nacional kundër shkretimit të paragrafit (1) të këtij neni miratohet brenda një periudhe prej 6 vjetesh.

(4) Planin nacional kundër shkretimit të paragrafit (1) të këtij neni me propozim të organit të administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor, e miraton Qeveria e Republikës të Maqedonise.

(5) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor në pajtim me organin e administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e bujqesise, pylltarise dhe ekonomise së ujerave dhe organin e administrates shtetore përgjegjes për kryerjen e puneve hidrometeorologjike; është përgjegjes për përpilimin e planit Nacional kundër shkretimit të paragrafit (1) të këtij neni dhe ia dorezon Qeverise së Republikës të Maqedonise.

(6) Permbajtja me e afert dhe menyra e përgatitjes të Planit nacional kundër shkretimit të paragrafit (1) të këtij neni, percaktohet me metodologji të percaktuar nga ministri i cili e udhëheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor në pajtim me ministrin i cili e udhëheq organin e administrates shtetore përgjegjes për punet nga fusha e bujqesise, pylltarise dhe ekonomise së ujerave.

(7) Vendimet në Planin nacional kundër shkretimit të paragrafit (1) të këtij neni, detyrimisht duhet të kihet parasysh gjatë përgatitjes së dokumenteve të tjera strategjike me të cilat percaktohet politika dhe qëllimet e shfrytëzimit të tokës, qëllimet e zhvillimit të ekonomise në Republikën e Maqedonise, e shfrytëzimit të resurseve natyrore dhe mbrojtjes së mjedisit jetesor.

Neni 192

Programi aksion për ballafaqimin me shkretimin dhe zbutja e efekteve të thatesisë

(1) Me qëllim identifikimin e faktoreve që kontribuojnë në shkretimin dhe masat e domosdoshme praktike në luftë kundër shkretimit dhe për zbutjen e efekteve nga thatesia, Qeveria e Republikës të Maqedonise, me propozim të organit të administrates shtetore përgjegjes për kryerjen e puneve nga fusha e mjedisit jetesor në marreveshje me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha bujqesise, pylltarise dhe ekonomise së ujerave, miraton Program aksionar për ballafaqimin me shkretimin dhe zbutjen e efekteve nga thatesia (në tekstin në vijim: Programi aksionar kundër shkretimit).

(2) Programi aksionar kundër shkretimit të paragrafit (1) të këtij ligji është pjesë perberese e Planit nacional kundër shkretimit të nenit 195 të këtij ligji.

(3) Programi aksionar kundër shkretimit të paragrafit (1) të këtij neni përmban sidomos:

- masa institucionale dhe juridike,

- masa dhe aktivitete parandaluese për parashikimin, parandalimin dhe minimizimin e shkaqeve të shkretimit, si dhe masa parandaluese për tokat që ende nuk janë degraduar ose janë pak të degraduara,

- masa për sigurimin e paralajmerimit në kohe për thatesi,

- masa dhe aktivitete për zbutjen e efekteve negative nga shkretimi dhe thatesia,

- masa për edukimin dhe ngritjen e vetedijes publike,

- masa për aftësimin profesional të kuadrove shkencore, teknik dhe drejtues,

- kuader kohor dhe plan financiar për realizimin e masave dhe aktiviteteve të parashikuara. Gjatë përgatitjes të planit financiar merret parasysh analiza ekonomike e përgatitur në pajtim me nenin 191 paragrafi (2) alineja 4 e këtij ligji, dhe

- masa dhe aktivitete të tjera të percaktuara nga ministri i cili e udhëheq organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor në marreveshje me ministrin i cili e udhëheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha bujqesise, pylltarise dhe ekonomise së ujerave.

(4) Programi aksionar kundër shkretimit të paragrafit (1) të këtij neni, azhurnohet së paku çdo 3 vjet.

(5) Me synim ballafaqimin me ndryshimet në rrethanat shoqeroro-ekonomike, biologjike dhe gjeofizike, Programi aksionar kundër shkretimit të paragrafit (1) mund të plotësohet dhe ndryshohet dhe për një afat kohor më të shkurtër se ai i percaktuar me paragrafin (4) të këtij neni.

Neni 193

Zbatimi i Planit nacional dhe raportimi për zbatimin

(1) Organet, institucionet dhe personat e tjere juridike të nenit 191 paragrafi (2) alineja 5 të këtij ligji, janë të obliguar që, vetë ose në bashkëpunim me organe, institucione dhe persona të tjere juridike, t'i ndermarrin të gjitha masat dhe aktivitetet e domosdoshme të percaktuara me Planin nacional kundër shkretimit të nenit 191 të këtij ligji.

(2) Organet, institucionet dhe personat e tjere juridike të nenit 191 paragrafi (2) alineja 9 të këtij ligji, janë të obliguar që organit të administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e mjedisit jetesor, së paku një herë në vit t'i dorezojnë raport për realizimin e masave dhe aktiviteteve të percaktuara me Planin nacional kundër shkretimit të nenit 191 të këtij ligji.

(3) Ministri i cili e udhëheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor në marreveshje me ministrin i cili e udhëheq organin e administrates shtetore përgjegjes për kryerjen e puneve nga fusha bujqesise, pylltarise dhe ekonomise së ujerave nga afer i percakton kriteret për ndjekjen dhe vlerësimin e zbatimit të Planit nacional kundër shkretimit të nenit 191 të këtij ligji, si dhe përmbajtjen dhe procedurën për dorezimin e raportit të paragrafit (2) të këtij neni.

(4) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor në marreveshje me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e bujqesise, pylltarise dhe ekonomise së ujerave është i obliguar së paku një herë në tri vjet, ta informojë Qeverinë e Republikës të Maqedonise për zbatimin e Planit nacional kundër shkretimit të nenit 191 të këtij ligji.

XX MBIQEYRJA

Neni 194

Organet përgjegjese

(1) Mbiqeyrje mbi zbatimin e këtij ligji dhe dispozitave të nxjerra mbi bazën e këtij ligji kryen organi i administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor.

(2) Mbikeqyrja inspektuese mbi zbatimin e ketij ligji dhe dispozitave të nxjerra mbi bazen e ketij ligji kryen Inspektorati shteteror për mjedis jetesor, nepermjet inspektoreve shtetore për mjedis jetesor dhe inspektoreve për mbrojtjen e natyres.

(3) Për punet në kompetenca të komunes, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetit të Shkupit, të percaktuara me kete ligj, kontroll inspektues mbi zbatimin e ketij ligji dhe dispozitave të nxjerra mbi bazen e ketij ligji, kryejne inspektore të autorizuar për mjedis jetesor të komunes, inspektore të autorizuar për mjedis jetesor të Qytetit të Shkupit dhe inspektore të autorizuar për mjedis jetesor të komunave në Qytetin e Shkupit (në tekstin në vijim: inspektore të autorizuar për mjedisin jetesor).

(4) Mbikeqyrje inspektuese mbi zbatimin e ketij ligji në pjesen e qarkullimit të prodhimeve, gjysmeprodhimeve, lendeve të para, substancave kimike dhe paketimit dhe etiketimin të prodhimeve dhe paketimeve me informacione për ndikimin mbi mjedisin jetesor, kryen Inspektorati shteteror i tregut, nepermjet inspektoreve të tregut, Inspektorati shteteror sanitar dhe shendetesor, Drejtoria fitosanitare nepermjet inspektorit fitosanitar dhe Inspektorati shteteror i bujqesise nepermjet inspektorit shteteror të bujqesise.

(5) Mbikeqyrje inspektuese mbi zbatimin e ketij ligji në pjesen e qarkullimit të prodhimeve, gjysmeprodhimeve, lendeve të para të dedikuara për perdorim njerezor për ushqim dhe pirje dhe paketimet dhe etiketimet e tyre me informacione për ndikimin mbi mjedisin jetesor kryen Drejtoria e ushqimit nepermjet inspektoreve të ushqimit.

Neni 195

Menyra e kryerjes të puneve të inspektoreve

Inspektorët shteteror për mjedisin jetesor, inspektorët për mbrojtjen e natyres dhe inspektorët e autorizuar për mjedisin jetesor, për shkak të zbatimit më të mire të ketij ligji dhe ligjeve të tjera nga fusha e mjedisit jetesor për të cilët janë të autorizuar, detyrat e tyre i kryejne sipas menyres dhe procedures të percaktuara nga ministri i cili e drejton organin e administrates shtetore pergegjes për punet në fusha e mjedisit jetesor.

Neni 196

Inspektorët shtetore për mjedisin jetesor, inspektorët për mbrojtjen e natyres dhe inspektorët e autorizuar për mjedisin jetesor

(1) Inspektore shtetore për mjedisin jetesor në Inspektoratin shteteror për mjedisin jetesor, mund të jene persona me së paku tri vjet pervoje pune dhe arsim sipror nga fushat e meposhtme: inxhinier i diplomuar për mbrojtjen e mjedisit jetesor, inxhinier-teknik i diplomuar, inxhinier-teknolog i diplomuar, inxhinier-metalurg i diplomuar, inxhinier minierash i diplomuar, inxhinier-kimik i diplomuar, inxhinier meteorolog i diplomuar, doktor i mjekesise, gjeograf i diplomuar, inxhinier ndertimor i diplomuar, biolog i diplomuar, inxhinier-agronom i diplomuar, inxhinier pyjesh i diplomuar, elektroinxhinier i diplomuar, inxhinier-fizikan i diplomuar, inxhinier-arkitekt i diplomuar dhe inxhinier për hortikulture i diplomuar, inxhinier-geolog i diplomuar.

(2) Inspektorët për mbrojtjen e mjedisit jetesor në Inspektoratin shteteror për mjedisin jetesor duhet t'i permbushin kushtet e percaktuara me Ligjin për mbrojtjen e natyres.

(3) Një person mund t'i kryej punet për të cilat eshte i autorizuar inspektori i mjedisit jetesor dhe inspektori për mbrojtjen e natyres, nese i ploteson kushtet për inspektore për mjedis jetesor të percaktuara me kete ligj dhe i ploteson kushtet për inspektor për mbrojtjen e mjedisit jetesor të percaktuara me Ligjin për mbrojtjen e natyres, mbi bazen e vendimit të miratuar nga ana e ministrit i cili e udheheq organin e administrates shtetore kompetent për kryerjen puneve nga fusha e mjedisit jetesor.

(4) Inspektore të autorizuar për mjedis jetesor mund të jene personat me së paku një vit pervoje pune dhe arsim sipror nga fushat e paragrafit (1) të ketij neni.

Neni 197

Legjitimimi zyrtar

(1) Cilesia zyrtare e inspektorit shteteror për mjedis jetesor, e inspektorit për mbrojtjen e natyres dhe të inspektorit të autorizuar për mjedisin jetesor, vertetohet me legjitimacion.

(2) Gjate kryerjes së inspektimit, inspektorët të nenit 194 të ketij ligji jane të obliguar ta tregojne legjitimacionin e paragrafit (1) të ketij neni.

(3) Legjitimacioni i paragrafit (1) të ketij neni për inspektorët për mjedis jetesor dhe inspektorët për mbrojtjen e natyres, e leshon dhe e heq ministri i cili e udheheq organin e administrates shtetore pergegjes për punet në fusha e mjedisit jetesor.

(4) Legjitimacioni e paragrafit (1) të ketij neni për inspektorët të autorizuar për mjedisin jetesor e leshon dhe e heq prefekti i komunes, perkatesisht prefekti i komunes së Qytetit të Shkupit.

(5) Ministri i cili e udheheq organin e administrates shtetore kompetent për punet në fusha e mjedisit jetesor e percakton modelin, formen dhe permbajtjen e legjitimacionit të paragrafit (1) të ketij neni, si dhe menyren dhe proceduren për leshimin dhe heqjen e legjitimacionit.

Neni 198

Fusheveprimi i Inspektorit shteteror për mjedisin jetesor

(1) Në kryerjen e mbikeqyrjes nga fusheveprimi i tij, inspektori për mjedisin jetesor ka të drejte:

1) të konstatoje se a leshohen në mjedisin jetesor materie dhe substanca ndotese të cilat i tejkalojne normat e caktuara (neni 20);

2) të konstatoje se a prodhohen dhe importohen mjete transporti që nuk i plotesojne kushtet e percaktuara për emisionet te burimet mobile të ndotjes dhe për zhurmat (neni 20);

3) të konstatoje se a ndertothen apo rikonstruktohen instalime pa marrjen e lejes dhe pa i plotesuar normat dhe standardet e sistemit për mbrojtje të mjedisit jetesor të percaktuara me ligj (neni 20);

4) të konstatoje se a prodhohen, leshohen në qarkullim dhe perdoren prodhime, substanca të vecanta dhe kryen aktivitete dhe sherbime të vecanta, me gjithë ndalimin e nenit 21 të ketij ligji;

5) të konstatoje se a kryet import, eksport dhe transit në/nga/neper Republikën e Maqedonise të substancave të rrezikshme, materive dhe prodhimeve të demshme, në kundershëm me kufizimin dhe kontrollin e nenit 22 të ketij ligji;

6) të konstatoje se a perdoret teknologji vendase ose e importuar, ose linje teknologjike, prodhim, gjysmeprodhim dhe lende e pare që nuk i ploteson normat e percaktuara për mbrojtjen e mjedisit jetesor (neni 23 paragrafi (1));

7) të konstatoje nese teknologjite ose linjat teknologjike, prodhim, gjysmeprodhim dhe lende e pare që importohen jane të ndaluara në vendin-prodhues ose në vendin-eksportues, për arsye të mbrojtjes të mjedisit jetesor (neni 23 paragrafi (2));

8) të konstatoje se a eshte pergatitur elaborat për ndikimet e projektit mbi mjedisin jetesor, të kryeje mbikeqyrje se a plotesohen kushtet e elaboratit për mjedisin jetesor, si dhe nese elaborati i eshte dorezuar organit kompetent për miratimin e zbatimit të projektit (neni 24);

9) të konstatoje se a leshohen në qarkullim prodhime, gjysmeprodhime, lende të para, lende kimike si dhe paketimet e tyre, në të cilat nuk ka etiketim për mundesine e ndotjes ose për mundesine e ndikimin të demshem mbi mjedisin jetesor (neni 27 paragrafi (1));

10) të konstatoje se a leshohen në qarkullim, gjysme-prodhime, lende të para, lende kimike me paketim i cili nuk është i etiketuar në pajtim me nenin 27 paragrafi (3);

11) të konstatoje se a ruhen të dhenat për shfrytezimin e pasurive natyrore, lendeve të para dhe energjise, për emisionet e materieve dhe substancave ndotese, llojet, karakteristikat dhe sasia e hedhurinave dhe të dhenat e tjera të parashikuara me kete apo me ligj tjetër (neni 28 paragrafi (2));

12) të konstatoje se a reklamohet, etiketohet dhe leshohet në qarkullim prodhim i etiketuar me etikete ekologjike, sipas menyrave dhe kriterëve që nuk janë në pajtim me nenin 29 të ketij ligji;

13) të kryeje mbiqyrje mbi zbatimin e kushteve të marrevshjes së lire (neni 30);

14) të konstatoje se a kryhet monitorimi i burimeve të emisionit me të cilin ndoten një ose më shume medime të mjedisit jetesor, të emisioneve, perkatesisht i shfrytezimit të pasurive natyrore, (neni 36 paragrafi (1)) si dhe të konstatoje se a plotesohen obligimet e nenit 36 paragrafi (5) të ketij ligji;

15) të konstatoje nese gjate monitorimit perdoren pajisje dhe instrumente të miratuara në procedurën për verifikim të masave dhe të njejtat mbahen në gjendje të rregullt (neni 36 paragrafi (2));

16) të konstatoje nese kryhet monitorimi, në pajtim me kushtet e permbajtura në lejen e integruar ekologjike (neni 36 paragrafi (4));

17) të konstatoje nese të dhenat e mbledhura nga monitorimi dorezohen, sipas menyres dhe kushteve që i percakton organi i administrates shteterore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor (neni 37 paragrafi (2));

18) të konstatoje nese pergatitesit i dorezohen të dhenat e nevojshme për pergatitjen dhe mirembajtjen e Regjistrimit të materieve dhe substancave ndotese dhe karakteristikat e tyre (neni 41 paragrafi (4));

19) të konstatoje nese pergatitesit i dorezohen të dhenat e nevojshme për pergatitjen dhe mirembajtjen e Kadastrit të mjedisit jetesor (neni 42 paragrafi (4));

20) të konstatoje nese subjektet e nenit 52 paragrafi (1) alineja 3 dhe 4 të ketij ligji sigurojne qasje tek informacionet për mjedisin jetesor që i posedojne dhe nese atë e kane bere brenda afatit dhe formes të caktuar (neni 53 dhe neni 54);

21) të konstatoje se a është informuar organi i administrates shteterore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor për qellimin e zbatimit të projektit (neni 80 paragrafi (1));

22) të konstatoje se a është pergatitur studim për vleresimin e ndikimit të projektit mbi mjedisin jetesor dhe i njejt i është dorezuar organit të administrates shteterore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor (neni 83 paragrafi (1));

23) të konstatoje nese për projektin i cili zbatohet është marre vendim me të cilin jepet pajtim për zbatimin e projektit (neni 87 paragrafi (1));

24) të kryeje mbiqyrje dhe inspektim nese projekti zbatohet në pajtim me masat e percaktuara me vendimin me të cilin jepet pajtim për zbatimin e projektit (neni 87 paragrafi (2));

25) të konstatoje nese është marre A ose B - leje e integruar ekologjike dhe të kryeje kontroll dhe inspektim nese operationet në instalim zbatohen në pajtim me kushtet e percaktuara në lejet e integruara (neni 95 dhe neni 122 paragrafi (1));

26) të konstatoje nese gjate kohes të vlefshmerise të A-leje së integruar ekologjike dhe 5 vjet mbas skadimit të vleres ruhen të gjitha dokumentet dhe të dhenat në lidhje me kerkesen, dhenien dhe monitorimin e parashikuara me kushtet obliguese të lejes së integruar ekologjike dhe nese janë bere të arritshme, me kerkesë të organit të administrates shteterore pergjegjes për punet nga fusha e mjedisit jetesor ose të inspektoratit për mjedisin jetesor (neni 110);

27) të konstatoje nese permbushen obligimet për informim të nenit 111 të ketij ligji;

28) të konstatoje se a është kryer revizion i pergjithshem ekologjik si dhe se a është dorezuar raport prej revizionit ekologjik të kryer (130);

29) të konstatoje nese revizioni ekologjik është pergatitur nga person i cili është regjistruar dhe posedon certifikate perkatese (neni 130)

30) të konstatoje se a është marre leje për harmonizimin me planin operativ për vazhdimin, perkatesisht fillimin e punes së instalimit deri në plotesimin e kushteve për marrjen e lejes së integruar ekologjike dhe të kryeje inspektim dhe mbiqyrje nese aktivitetet në instalim zbatohen në pajtim me kushtet e percaktuara në leje dhe planin operativ (neni 134);

31) të konstatoje se a është dorezuar kerkesë për leje për harmonizimin me planin operativ brenda afatit të percaktuar me ligj (neni 135 paragrafi (5));

32) të kryeje inspektim dhe mbiqyrje në menyren e zbatimit të fazave të vecanta të planit operativ dhe të konstatoje nese zbatohen brenda afateve të percaktuara për realizim (neni 137, 138 dhe 139);

33) të konstatoje se a është dorezuar raport për realizimin e planeve operative për shkak të marrjes së lejes ekologjike të integruar dhe nese ajo është kryer brenda afatit të caktuar (neni 138 paragrafi (5));

34) të konstatoje se a është dorezuar raport për praninë e substancave të rrezikshme dhe nese ajo është kryer brenda afatit të caktuar (neni 147);

35) të konstatoje se a është pergatitur raport për masat e sigurise me permbajtje perkatese, a është dorezuar brenda afatit të caktuar dhe a është analizuar dhe riperturere si duhet brenda afatit të caktuar (neni 148);

36) të konstatoje se a janë ndermarre masat e nevojshme për parandalimin e avarive dhe për kufizimin e pasojave mbi jeten dhe shendetin e njerezve, në sistemin prodhues, të transportit ose të magazinimit në të cilin janë të pranishme substanca të rrezikshme, në sasi më të medha ose të barabarta me të percaktuara (neni 148 paragrafi (1) pika 2);

37) të kryeje shikim dhe kontroll dhe të konstatoje se a është kryer analize dhe revizion i masave të sigurise dhe aktivitetëve për parandalimin e avarive si dhe të raportit për masat e sigurise dhe a është njoftuar për atë organi pergjegjes (neni 149);

38) të konstatoje nese informacionet për masat e sigurise janë të arritshme sipas menyres të percaktuar me nenin 150 të ketij ligji;

39) të kryeje shikim dhe kontroll dhe të konstatoje se a është informuar organi pergjegjes, menjehere, për avarine e krijuar dhe a i janë dorezuar, menjehere pasi janë bere të arritshme të dhenat për rrethanat në të cilat ka ndodhur fatkeqesia, substancat e rrezikshme që janë të pranishme; të dhenat që nevojiten për vleresimin e pasojave nga fatkeqesia për shendetin e njerezve dhe për mjedisin jetesor, si dhe për masat e jashtezakonshme të marra (neni 151 paragrafi (1));

40) të konstatoje se a është informuar organi kompetent për masat e parashikuara për zbutjen e pasojave afatmesme dhe afatgjate të avarise dhe për parandalimin e avarise edhe nese nuk i ploteson masat dhe aktivitetet e parashikuara me fakte shtese të zbuluara nga hetimi (neni 151 paragrafi (2));

41) të kryeje shikim dhe kontroll dhe të konstatoje se a është pergatitur plan i brendshem për gjendje të jashtezakonshme dhe a i është dorezuar organit kompetent në pajtim me nenin 154 të ketij ligji;

42) të konstatoje se a janë analizuar dhe testuar, riperturere dhe rishikuar planet e brendshme për gjendje të jashtezakonshme duke i pasur parasysh arritjet e reja teknologjike në fushen e ballafaqimit me avarite, në periudhe jo më të gjate se 3 vjet (neni 154 paragrafi (9));

43) të konstatoje se a është vepruar në pajtim me nenin 157 të ketij ligji në rast dem i mbi mjedisin jetesor të shkaktuar nga puna e instalimeve (neni 157), dhe

44) të konstatoje dhe gjendje të tjera për sigurimin e zbatimit të ketij dhe ligjeve të tjera.

(2) Gjate kryerjes së mbikeqyrjes inspektuese, inspektori për mjedisin jetesor mund të kerkoje prani të personit nga organi pergjegjes për kryerjen e puneve profesionale në mjedisin jetesor.

(3) Me kerkese të inspektorit për mjedisin jetesor, person i autorizuar i organit të administrates shtetore kompetent për punet e brendshme eshte i detyruar të marre pjesë në kryerjen e puneve të paragrafit (1) të ketij neni.

Neni 199

Kompetencat të tjera të inspektorit shtetor për mjedisin jetesor

(1) Në kryerjen e mbikeqyrjes inspektuese nga fusheveprimi i tij, inspektori shtetor për mjedisin jetesor ka të drejte të kryeje mbikeqyrje mbi zbatimin e masave për mbrojtjen e tokes nga ndotja dhe rikultivimi i tokes edhe atë se a:

- respektohen projektet e percaktuara për rikultivimin e tokes,

- ndermerren masa për mbrojtjen e tokes nga ndotja,

- jane në gjendje të rregullt pajisjet/aparatet për monitrim, dhe

- vertetohen dhe gjendje të tjera në kompetence të tij.

(2) Në kryerjen e kontrollit nga fusheveprimi i tij, inspektori shtetor për mjedisin jetesor ka të drejte të kryeje mbikeqyrje mbi zbatimin e masave për mbrojtje nga zhurmat e demshme të instalimeve me A-leje të integruar ekologjike dhe B-leje të integruar ekologjike në rajone të mbrojtura, edhe atë se a:

- funksionojne sipas normave të percaktuara pajisjet për matjen e zhurmave,

- respektohen masat për mbrojtje nga zhurmat,

- eshte brenda kuadrit të percaktuar niveli i zhurmes gjate kryerjes të veprimtarise,

- i ka ndermarre personi juridik dhe fizik të gjitha masat e parashikuara tekniko-teknologjike dhe a i ka plotesuar të gjitha standardet e parashikuara për sjelljen e zhurmes në kuader të kufijve të percaktuar për pajisjen dhe teknologjine perkatese që e perdor, si dhe për mjedisin në të cilin njeriu qendron, dhe

- vertetohet dhe gjendje të tjera në kompetenca të tij.

(3) Gjate kryerjes së mbikeqyrjes mbi zbatimin e masave për mbrojtje nga erë e pakendshme nga instalimet me A-leje të integruar ekologjike dhe B-leje të integruar ekologjike në rajone të mbrojtura, inspektori shtetor për mjedisin jetesor ka të drejte të kryeje kontroll nese:

- jane ndermarre masa për mbrojtje nga era e pakendshme në ambientin dhe mjedisin ku qendron dhe leviz njeriu;

- veprimtaria kryet sipas menyres me të cilen sigurohet pengimi i perhapjes së eres të pakendshme në mjedis;

- largohen gjerat dhe pengohen aktivitetet që shkaktojne erë të pakendshme, dhe

- vertetohet dhe gjendje të tjera në kompetence të tij.

(4) Në kryerjen e mbikeqyrjes nga fusheveprimi i tij, inspektori shtetor për mjedisin jetesor ka të drejte të kryeje mbikeqyrje në të gjitha instalimet, sistemet dhe stacionet të cilat kane ose mbase mund të kene ndikim mbi mjedisin jetesor.

Neni 200

Marrja e vendimeve nga inspektori shtetor për mjedisin jetesor

(1) Gjate kryerjes së mbikeqyrjes inspektuese, inspektori shtetor për mjedisin jetesor me vendim:

- do të urdheroje të menjahen pasojat e demshme të krijuara nga ndotja ose me degradimin e mjedisit jetesor dhe të natyres dhe kthimin e mjedisit jetesor në gjendjen e meparshme, brenda një afati së paku prej 90 ditesh,

- do të percaktoje masa për parandalimin dhe menjanimin e ndotjes dhe kthimin e mjedisit jetesor në gjendjen e meparshme;

- do të urdheroje moslejimin e perdorimit të mjeteve transportuese që nuk i plotesojne kushtet e percaktuara për emision te burimet mobile të ndotjes, në kohezgjatje prej 30 ditesh, afat kohor brenda të cilit duhet të menjahen shkaqet për gjendjen e krijuar,

- do ta ndaloje ndertimin ose rikonstruktimin e instalimit nese nuk respektohen normat dhe standardet e percaktuara për mbrojtjen e mjedisit jetesor, në kohezgjatje prej 90 ditesh, afat kohor brenda të cilit duhet të menjahen shkaqet për gjendjen e krijuar,

- do ta kufizojte dhe pengojte punen e objekteve, stacioneve dhe instalimeve, për shkak të veprimeve të demshme me të cilat kryet ndotja ose degradimi i mjedisit jetesor dhe të jetes dhe shendetit të njerезve, pa marre parasysh nese jane siguruar kushte për punen e tyre dhe nese jane siguruar leje, pelqime dhe pajtime, të percaktuara me ligj, në kohezgjatje prej 90 ditesh, afat kohor brenda të cilit duhet të menjahen shkaqet për gjendjen e krijuar,

- do të ndaloje punen dhe perdorimin e teknologjise, linjes teknologjike, prodhimeve, gjysmeprodhimeve, lendeve të para, pajisjeve dhe aparaturave që kane veprim të demshem dhe të cilet nuk i permbushin kushtet e percaktuara me ligj,

- do të konfiskoje perkohesisht prodhim, pajisje dhe aparate që paraqesin burime të ndotjes ose degradimit të mjedisit jetesor, ose nuk i permbushin kushtet e percaktuara, deri në menjanimin e mangesive, perkatesisht deri në vendimin perfundimtar të gjyqit perkates,

- do t'i urdheroje personat juridike dhe fizike të pergatisin elaborat për ndikimet e projektit mbi mjedisin jetesor brenda 90 ditesh nga dita kur eshte konstatuar se nuk kane pergatitur elaborat,

- do ta kufizojte ose do ta ndaloje punen e personave juridike ose fizike që nuk kane dorezuar kerkese për marrjen e lejes së integruar ekologjike, së paku për 90 dite, afat ky brenda të cilit duhet t'i menjahen shkaqet e gjendjes të krijuar,

- do ta kufizojte ose do ta ndaloje punen e personave juridike ose fizike që nuk i plotesojne kushtet e parashikuara në lejet e integruara ekologjike, lejet për harmonizimin me planet operative, elaboratet për ndikimin e projektit mbi mjedisin jetesor, studimet për vleresimin e ndikimit mbi mjedisin jetesor, planet për mbrojtje prej avarive, deri në plotesimin e kushteve, ndersa së paku për 90 dite, afat kohor brenda të cilit duhet të menjahen shkaqet për gjendjen e krijuar,

- perkohesisht do t'i marre prodhimet, gjysmeprodhimet, lendet e para dhe lendet kimike të cilet nuk jane etiketuar për mundesine e ndotjes ose ndikimin e mundshem të demshem mbi mjedisin jetesor, si dhe nuk sigurojne të dhe-na për vecorite dhe efektet e tyre,

- do ta kufizojte ose do ta ndaloje punen e personit juridik ose fizik që nuk e zbaton monitorimin sipas menyres të percaktuar me ligj, për një kohezgjatje më së shumti 30 dite, afat kohor brenda të cilit duhet t'i menjanoj shkaqet për gjendjen e krijuar,

- do t'i obligojte personat juridike dhe fizike t'i dorezojne të dhenat e nevojshme të monitorimit si për Regjistrin ashtu dhe Kadastrin brenda 30 ditesh;

- do ta kufizojte ose ndaloje zbatimin e projektit për të cilin nuk eshte marre vendim me shkrim për vleresim të studimit për ndikimet e projektit mbi mjedisin jetesor me të cilin lejohet zbatimi i projektit, pa marre parasysh nese organi pergjegjes ka leshuar leje për zbatimin e projektit, për 90 dite, afat kohor brenda të cilit duhet të menjahen shkaqet për gjendjen e krijuar,

- do ta kufizojte ose do ta ndaloje punen e personit juridik ose fizik që nuk posedon leje të integruar ekologjike dhe leje për harmonizimin me planin operativ për 90 dite, afat kohor brenda të cilit duhet të menjahen shkaqet për gjendjen e krijuar,

- do ta kufizojte ose do ta ndaloje punen e personit juridik ose fizik që nuk i cili nuk ka dorezuar kerkese për marrjen e lejes për harmonizimin me planin operativ, për 90 dite, afat kohor brenda të cilit duhet të menjahen shkaqet për gjendjen e krijuar,

(2) Nese gjate kryerjes së mbikeqyrjes inspektuese, inspektori shtetëror për mjedis jetësor konstaton se personat juridike dhe fizike nuk u përmbahen ligjeve dhe rregullave të tjera, rregullave dhe standardeve teknike dhe akteve të tjera të përgjithshme, me procesverbal i verteton parregullsitë e konstatuara dhe me vendim e përcakton afatin për sa kohe duhet të menjahohen.

(3) Nese subjektet e paragrafit (1) të këtij neni nuk veprojnë në pajtim me vendimin e inspektorit shtetëror për mjedisin jetësor dhe nuk i menjahojnë shkaqet për gjendjen e krijuar të vertetuara me vendimin, inspektori shtetëror për mjedisin jetësor paraqet fletëparaqitje kundërvajtëse, perkatesisht penale në gjyqin kompetent, si dhe fillon procedurën për marrjen e lejeve dhe autorizimeve të marra.

(4) Në rastin kur do të konstatoje ekzistimin e rrezikut të drejtperdrejte për jetën dhe shëndetin e njerezve, inspektori shtetëror për mjedisin jetësor leshon urdher gojor për menjanim urgjent dhe pa prolongime të mangesive të konstatuara, të cilat në procesverbal i konstaton në bashkëpunim me Inspektoratin shtetëror sanitaro-shëndetësor, si dhe i informon edhe inspektorët e tjere kompetente ose organet e tjera shtetërore për parregullsitë e konstatuara dhe do të kerkoje intervenimin e tyre.

(5) Nese parregullsitë e konstatuara të paragrafit (4) të këtij neni, paraqesin rrezik për mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njerezve, inspektori shtetëror për mjedisin jetësor menjehere do ta ndalojë punën e instalimit, objektit, stacionit, zyres, si dhe përdorimin e mjeteve dhe pajisjeve për kryerjen e veprimtarisë.

(6) Në rastet e paragrafit (4) të këtij neni, inspektori shtetëror për mjedisin jetësor merr vendim të shkruar brenda 48 orësh mbas leshimit të urdhrimit gojor.

(7) Shpenzimet për ruajtjen dhe magazinimin e pajisjeve, prodhimeve, dhe aparatave të konfiskuara të cilat janë burime ndotëse ose degradimi të mjedisit jetësor, bien mbi personin nga i cili janë marre.

Neni 201

Fusheveprimi i inspektorit të autorizuar për mjedisin jetësor

(1) Në kryerjen e mbikeqyrjes inspektuese nga fusheveprimi i tij, inspektori i autorizuar i mjedisit jetësor ka të drejtë:

1) të konstatoje se a është përgatitur elaborat për ndikimet mbi mjedisin jetësor të projekteve dhe i njëjti i është dorëzuar organit përgjegjës për miratimin e zbatimit të projektit (neni 24 paragrafi (1));

2) të konstatoje se a është marre B-leje e integruar ekologjike (neni 122 paragrafi (1));

3) të konstatoje se a është marre leje për harmonizimin me planin operativ, kur behet fjalë për instalim për të cilin leshohet B-leje e integruar ekologjike (neni 134);

4) të konstatoje se a është dorëzuar kerkese për marrjen e lejes për harmonizimin me planin operativ brenda afatit të përcaktuar, kur behet fjalë për instalim për të cilin leshohet B-leje e integruar ekologjike (neni 135 paragrafi (5));

5) të kryejë shikim dhe kontroll mbi menyren e zbatimit të fazave të vecanta të planeve operative dhe të konstatoje se a zbatohen brenda afateve të përcaktuara për realizimin e lejeve për harmonizim, për instalimet me B-leje të integruar ekologjike (neni 137, 138, dhe neni 139);

6) të konstatoje se a i është dorëzuar raport organit përgjegjës brenda afatit të përcaktuar (neni 147);

7) të konstatoje se a janë përgatitur dhe dorëzuar plane të brendshme për gjendje të jashtëzakonshme, komunes dhe Qytetit të Shkupit (neni 154);

8) të konstatoje dhe gjendje të tjera për shkak të sigurimit të zbatimit të këtij dhe ligji tjetër.

(2) Me kërkesën e inspektorit të autorizuar për mjedisin jetësor, personi i autorizuar i organit të administratës shtetërore kompetent për punët e brendshme, është i detyruar të marre pjesë në kryerjen e punëve të paragrafit (1) të këtij neni.

Neni 202

Kompetencat tjera të inspektorit të autorizuar për mjedisin jetësor

(1) Në kryerjen e mbikeqyrjes inspektuese nga fusheveprimi i tij, inspektori i autorizuar për mjedisin jetësor ka të drejtë të kryejë mbikeqyrje mbi zbatimin e masave për mbrojtjen e tokës nga ndotja dhe rikultivimin, edhe atë se a:

- janë marre të gjitha masat për pengimin e ndotjes dhe a është sjell në kufijte e përcaktuara,

- janë marre masa të nevojshme në rast të tejkalimit të ndotjes, dhe

- të konstatoje dhe gjendje të tjera në kompetencat e tij.

(2) Në kryerjen e mbikeqyrjes nga fusheveprimi i tij, inspektori i autorizuar për mjedisin jetësor ka të drejtë të kryejë mbikeqyrje mbi zbatimin e masave për mbrojtje nga zhurmat e demshme, edhe atë:

- nese pronari, perkatesisht shfrytëzuesi i burimit të zhurmes ka siguruar kushte që zhurma të jete në kufijte e përcaktuara,

- nese është zvogeluar zhurma në rastet kur pushuar rrethanat në të cilat do të lejohej nivel i larte i zhurmes,

- nese niveli i zhurmes gjate kryerjes së veprimtarisë hoteliere dhe turistike është në kuadrin e përcaktuar,

- nese pronari i burimit të zhurmes i ka marre të gjitha masat e parashikuara tekniko- teknologjike për sjelljen e zhurmes në kufijte e përcaktuara për pajisje, teknologji dhe konstrukcion ndertimor perkates, si dhe për mjedisin ku qendron njeriu, dhe

- konstatoje dhe gjendje të tjera në kompetencën e tij.

(3) Gjate kryerjes të mbikeqyrjes mbi zbatimin e masave për mbrojtje nga erë e pakëndshme, inspektori i autorizuar për mjedisin jetësor ka të drejtë të kryejë mbikeqyrje mbi zbatimin e masave për mbrojtjen nga ererat e pakëndshme, edhe atë se a:

- janë marre masa për mbrojtje nga era e pakëndshme në ambientin dhe mjedisin ku qendron dhe leviz njeriu,

- kryhet veprimtaria hoteliere dhe turistike sipas menyres me të cilën sigurohet pengimi i perhapjes së eres së pakëndshme në mjedis,

- largohen gjerat dhe pengohen aktivitetet që shkaktojnë erë të pakëndshme, dhe

- konstatoje dhe gjendje të tjera në kompetencën e tij.

Neni 203

Marrja e vendimeve të inspektorit të autorizuar për mjedisin jetësor

(1) Gjate realizimit të mbikeqyrjes inspektuese, inspektori i autorizuar për mjedisin jetësor për instalimet me B-leje të integruar ekologjike në pajtim me nenin 122 paragrafi (1) dhe për objekte dhe stacione të tjera dhe punën e personave juridike dhe fizike, të cilet nuk kanë detyrim për marrjen e lejes së integruar, me përjashtim të instalimeve me A-leje të integruar ekologjike dhe instalimet me B-leje të integruar ekologjike në rajon të mbrojtur, me vendim:

1) do të urdherojë që brenda një afati të caktuar të menjahohen ndikimet negative me ndotjen ose me degradimin e mjedisit jetësor dhe do të caktojë mase për sjelljen e mjedisit jetësor në gjendjen e mëparshme;

2) perkohehsisht do ta ndalojë punën e objekteve, stacioneve dhe instalimeve, për shkak të veprimeve negative nga të cilat kryhet ndotja ose degradimi i mjedisit jetësor dhe të jetes dhe shëndetit të njerezve, pa marre parasysh nese janë siguruar kushte për punën e tyre dhe nese janë siguruar leje, miratime dhe pajtim, të përcaktuara me ligj;

3) perkohehsisht konfiskon pajisje, prodhime dhe aparate që paraqesin burim ndotjeje ose degradimi të mjedisit jetësor, deri në menjanimin e mangesive, perkatesisht deri në vendimin perfundimtar të gjyqit përgjegjës;

4) do ta kufizoje ose do ta ndaloje punen e personave juridike ose fizike që nuk kane dorezuar kerkese për marrjen e B-lejes së integruar ekologjike, për një kohezgjatje prej 30 ditesh, afat ky brenda të cilit duhet t'i menjanojne shkaqet e gjendjes të krijuar;

5) do ta kufizoje ose do ta ndaloje punen e personave juridike ose fizike që nuk kane dorezuar kerkese për marrjen e B-lejes së integruar ekologjike dhe leje për harmonizimin me planin operativ, për një kohezgjatje prej 30 ditesh, afat ky brenda të cilit duhet t'i menjanojne shkaqet e gjendjes së krijuar;

6) do ta kufizoje ose do ta ndaloje punen e personave juridike ose fizike që nuk kane dorezuar kerkese për marrjen e lejes për harmonizim, për një kohezgjatje prej 30 ditesh, afat ky brenda të cilit duhet t'i menjanojne shkaqet e gjendjes të krijuar;

(2) Nese gjate kryerjes të mbikeqyrjes inspektuese, inspektori i autorizuar për mjedis jetesor konstaton se personat juridike dhe fizike nuk u permbahen ligjeve dhe rregullave të tjera, standardeve, rekomandimeve dhe akteve të tjera të pergjithshme, me procesverbal i konstaton parregullsite e vertetuara dhe në vendim e percakton afatin për sa kohe duhet të menjahohen.

(3) Nese subjektet e paragrafit (1) të ketij neni nuk veprojnë në pajtim me vendimin e inspektorit të autorizuar për mjedis jetesor dhe nuk i menjanojne shkaqet për gjendjen e krijuar të vertetuara me vendimin, inspektori i autorizuar për mjedisin jetesor paraqet fletparaqitje kundervajtese, perkatesisht penale në gjyqin kompetent, si dhe fillon proceduren për marrjen e lejeve dhe autorizimeve të marra.

(4) Në rastin kur do të konstatoje ekzistimin e rrezikut të drejtperdrejte për jeten dhe shendetin e njerezve, inspektori i autorizuar për mjedisin jetesor leshon urdher gojor për menjanim urgjent dhe pa prolongime të mangesive të konstatuara, të cilat në procesverbal i konstaton në bashkepunim me Inspektoratin shtetror sanitaro-shendetesor, si dhe i informon Inspektoratin shtetror për mjedisin jetesor, si edhe inspektorët e tjere kompetente ose organet e tjera shtetore për parregullsite e konstatuara dhe kerkon intervenimin e tyre.

(5) Nese parregullsite e konstatuara të paragrafit (4) të ketij neni, paraqesin rrezik për mjedisin jetesor, jeten dhe shendetin e njerezve, inspektori i autorizuar për mjedisin jetesor menjehere e ndalon punen e instalimit, objektit, stacionit, zyres, si dhe perdorimin e mjeteve dhe pajisjeve për kryerjen e veprimtarise.

(6) Në rastet e paragrafit (4) të ketij neni, inspektori i autorizuar për mjedisin jetesor merr vendim të shkruar brenda 48 oresh mbas leshimit të urdhrin gojor.

Neni 204

Fusheveprimi i Inspektorit shtetror të tregut, Inspektorit shtetror sanitar dhe shendetesor, Drejtorise së ushqimit, Drejtorise fitosanitare dhe Inspektoratit shtetror për bujqesi

(1) Në kryerjen e mbikeqyrjes inspektuese të fusheveprimin të tij, inspektori shtetror i tregut, inspektori shtetror sanitar, inspektori për ushqimin, inspektori fitosanitar dhe inspektori shtetror për bujqesi ka të drejte:

1) të konstatoje se a kryhet prodhim, qarkullim dhe perdorim i prodhimeve, substancave të vecanta dhe kryerje e aktiviteteve dhe sherbimeve të vecanta në pajtim me dispoziten e nenit 21;

2) të konstatoje se a leshohen në qarkullim substanca të rrezikshme, materie dhe prodhime të demshme importimi, eksportimi dhe transiti i të cileve në/nga/neper Republikën e Maqedonise eshte i ndaluar ose i kontrolluar rreptesisht (neni 22);

3) të konstatoje se a leshohen në qarkullimin prodhime, gjysmeprodhime, lende të para dhe lende kimike, si dhe paketime të tyre në të cilat nuk eshte theksuar mundesia për ndotje ose ndikimin që mund ta kene mbi mjedisin jetesor dhe jeten e njerezve në pajtim me nenin 27 paragrafi (1) të ketij ligji.

4) të konstatoje se a leshohen në qarkullimin prodhime dhe sherbime me etikete ekologjike që nuk eshte marre sipas menyres të percaktuar me ligj (neni 29);

(3) Inspektorati shtetror i tregut, mbikeqyrjen inspektuese të paragrafit (1) të ketij neni e kryen në pajtim me Ligjin për inspektimin e tregut dhe kete ligj.

(4) Inspektorati shtetror sanitar dhe shendetesor, mbikeqyrjen inspektuese të paragrafit (1) të ketij neni e kryen në pajtim me Ligjin për inspektimin sanitar dhe shendetesor dhe kete ligj.

(5) Drejtoria për ushqim mbikeqyrjen inspektuese të paragrafit (1) të ketij neni pika 1, 3 dhe 4 e kryen në pajtim me Ligjin për sigurimin e ushqimit dhe të prodhimeve dhe materialeve që vijne në kontakt me ushqimin dhe kete ligj.

(6) Drejtoria fitosanitare mbikeqyrjen inspektuese të paragrafit (1) të ketij neni e kryen në pajtim me Ligjin për shendetin e bimeve dhe Ligjin për mbrojtjen e bimeve dhe kete ligj.

(7) Inspektorati shtetror për bujqesi mbikeqyrjen inspektuese të paragrafit (1) të ketij neni e kryen në pajtim me Ligjin për inspektimin bujqesor dhe ligje të tjera të vecanta nga fusha e bujqesise dhe kete ligj.

Neni 205

E drejta për qasje

(1) Gjate kryerjes të mbikeqyrjes inspektuese, inspektorët shtetore për mjedisin jetesor dhe inspektorët për mbrojtjen e natyres, dhe inspektorët e autorizuar të komunave për mjedisin jetesor, kane të drejte qasjeje – atje ku mendojne se eshte e nevojshme, në çdo kohe dhe me legjitimin të percaktuar me ligj – në ambientet dhe ambiente pune në pronesi publike dhe private, lokalitete dhe mjete të transportit dhe kane të drejte pa pengesa ta shqyrtojne dokumentacionin e nevojshem të personit juridik, perkatesisht fizik.

(2) Për kryerjen e puneve të paragrafit (1) të ketij neni në ambiente banimi, inspektorët shtetore për mjedisin jetesor dhe inspektorët për mbrojtjen e natyres dhe inspektorët e autorizuar të komunave për mjedisin jetesor, duhet të sigurojne urdher gjyqesor.

(3) Për kontrollin inspektues të realizuar inspektori shtetror për mjedisin jetesor dhe inspektori për mbrojtjen e natyres dhe inspektori i autorizuar për mjedisin jetesor, eshte i detyruar të dorezoje procesverbal për të dhenat e konstatuara dhe një kopje të procesverbalit ia dorezon personit kompetent, personit juridik, perkatesisht personit fizik, i cili ka qene objekt i kontrollit dhe organit të drejtorise shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor.

Neni 206

Matja dhe marrja e ekzemplareve

(1) Çdo operator eshte i detyruar që, me kerkese të inspektorit shtetror për mjedisin jetesor dhe inspektori për mbrojtjen e natyres dhe inspektori e autorizuar për mjedisin jetesor, t'i dorezoje të gjitha informacionet, duke i perfshire dhe të dhenat ekonomike që jane të rendesishme për vleresimin e ndotjes dhe për percaktimin e masave për parandalim dhe mbrojtje.

(2) Inspektori shtetror për mjedisin jetesor dhe inspektori për mbrojtjen e natyres dhe inspektori e autorizuar për mjedisin jetesor kane të drejte:

- të kerkojne t'u dorezohen rezultatet e ekzaminimeve, analizave dhe matjeve të realizuara nga operatori;

- të marrin ekzemplare, t'i analizojne dhe t'i matin substancat që leshohen në mjedisin jetesor, si zhurmat dhe energjia;

- të marrin ekzemplare dhe t'i analizojne materialet dhe prodhimet, të perdorura ose procesuara, si dhe prodhimet fire, nese ka të tilla;

- t'i sqarojne shkaqet qe shkaktojne ndotjen dhe degradimin e mjedisit jetesor;

- t'i percaktojne si dhe t'i menjanojne ose t'i pengojne ndikimet nga ndotja.

(3) Nese rezultatet e ekzaminimeve, analizave dhe matjeve te paragrafit (2) pika 2 dhe 3 e ketij neni, nuk perputhen me te dhenat e dhena nga operatori, shpenzimet per ekzaminimet, analizat dhe matjet jane ne ngarkim te operatorit.

Neni 207

Shpenzimet

(1) Shpenzimet per punet e kryera jashte procedures administrative, me kerkese te pales, bien ne ngarkim te pales.

(2) Ministri i cili e udheheq organin e administrates shteterore kompetent per punet nga fusha e mjedisit jetesor, i percakton kompensimet e shpenzimeve te paragrafit (1) te ketij neni dhe menyren e pagimit te tyre.

(3) Mjetet e paragrafit (1) te ketij neni, per kontroll te kryer nga ana e inspektorit shteteror per mjedisin jetesor paguhen ne llogari te vecante te organit te administrates shteterore kompetent per punet nga fusha e mjedisit jetesor, ndersa do te shfrytëzohen per mbulimin e shpenzimeve nga mbikeqyrja e kryer.

(4) Mjetet e paragrafit (1) te ketij neni, per mbikeqyrje te kryer nga ana e inspektorit te autorizuar per mjedisin jetesor, paguhen ne llogari te vecante te organit te komunes, qytetit te Shkupit dhe komunes ne Qytetin e Shkupit, ndersa do te shfrytëzohen per mbulimin e shpenzimeve nga mbikeqyrja e kryer.

Neni 208

Procedura per kryerjen e mbikeqyrjes inspektuese

(1) Mbikeqyrja inspektuese mbi personat juridik dhe fizik te cilet kryejne aktivitet i cili ka ose ka mundesi te kete ndikim mbi mjedisin jetesor, realizohet rregullisht dhe mbas fletëparaqitjes dhe/ose njohurise se marre nga organet shteterore, organizata, institucione, persona juridike dhe fizike te tjere, si dhe nga mjetet per informim publik.

(2) Drejtori i Inspektoratit shteteror per mjedisin jetesor, perkatesisht prefekti i komunes, prefekti i komunes se Qytetit te Shkupit dhe prefekti i komunes ne Qytetin e Shkupit, jane te obliguar cdo vit te miratojne program per kryerjen e inspektimit te rregullt te paragrafit (1) te ketij neni.

(3) Ne kryerjen e mbikeqyrjes inspektuese, inspektori shteteror per mjedisin jetesor, inspektori per mbrojtjen e natyres dhe inspektori i autorizuar per mjedisin jetesor ne kuader te kompetencave te tyre, te percaktuara me kete apo ligje te tjere, eshte i pavarur ne kryerjen e mbikeqyrjes inspektuese dhe ne marrjen e masave administrative dhe masave te tjera te percaktuara me ligj.

(4) Inspektori shteteror per mjedisin jetesor eshte i autorizuar te kryeje mbikeqyrje inspektuese ne cdo kohe dhe ne vendngjarje, pa njoftuar me pare ne ambientet e punes, instalimet, objektet, si dhe te mjeteve dhe pajisjeve per realizimin e aktivitetit per te cilat nevojitet A-leje e integruar ekologjike dhe persona juridike dhe fizike per te cilet nevojitet B-leje e integruar ekologjike ne pajtim me nenin 95 te ketij ligji.

(5) Inspektori i autorizuar per mjedisin jetesor te komunes, inspektori i autorizuar per mjedisin jetesor te Qytetit te Shkupit dhe inspektori i autorizuar per mjedisin jetesor te komunes ne Qytetin e Shkupit, eshte i autorizuar te kryeje mbikeqyrje inspektuese ne cdo kohe dhe ne vendngjarje pa njoftuar me pare ne ambientet e punes, instalimet, objektet, si dhe te mjeteve dhe pajisjeve per realizimin e aktivitetit per te cilat nevojitet B-leje e integruar ekologjike dhe per aktivitete te tjera per te cilat nuk nevojitet leje e integruar ekologjike.

(6) Inspektori shteteror per mjedisin jetesor eshte i autorizuar te kryeje mbikeqyrje inspektuese ne cdo kohe dhe ne vendngjarje, pa njoftuar me pare ne ambientet e punes, instalimet, objektet, si dhe te mjeteve dhe pajisjeve per realizimin e aktivitetit per te cilat nevojitet B-leje e integruar ekologjike dhe per aktivitete te tjera per te cilat nuk nevojitet leje e integruar ekologjike, nese merr vesh ose informohet se inspektori i autorizuar per mjedisin jetesor nuk ka vepruar mbi bazen e fletëparaqitjes dhe/ose njohurise se marre nga organe te tjera shteterore, organizata, institucione, persona juridike dhe fizike, si nga mjetet per informim publik.

(7) Nese inspektori i autorizuar per mjedisin jetesor gjate kryerjes se mbikeqyrjes inspektuese konstaton se ka parregullsi ne pjese te madhe ose ne instalimet me A-leje te integruar ekologjike, eshte i detyruar pa prulongim ta informoje Inspektoratin shteteror per mjedisin jetesor.

(8) Kunder vendimit te inspektorit shteteror per mjedisin jetesor, me te cilin percaktohet masa administrative, mund te paraqitet ankese te ministri i cili e udheheq organin e administrates shteterore kompetent per punet nga fusha e mjedisit jetesor brenda tete ditesh nga dita e pranimit te vendimit.

(9) Kunder vendimit te inspektorit te autorizuar per mjedisin jetesor, me te cilin percaktohet masa administrative, mund te paraqitet ankese te ministri i cili e udheheq organin e administrates shteterore kompetent per punet nga fusha e mjedisit jetesor brenda tete ditesh nga dita e pranimit te vendimit.

(10) Ankesa e paragrafit (8) dhe (9) te ketij neni nuk e shtyn realizimin e vendimit, nese me shtyrjen do te kercenohej mjedisi jetesor dhe jeta dhe shendeti i njerezve.

Neni 209

Detyrimet e inspektorit shteteror per mjedisin jetesor, inspektorit per mbrojtjen e natyres dhe te inspektoreve te autorizuar per mjedisin jetesor

(1) Inspektori shteteror per mjedisin jetesor, inspektori per mbrojtjen e natyres dhe inspektori i autorizuar per mjedisin jetesor, eshte i detyruar t'i ruaje si sekret zyrtar te inspektimet e kryera dhe per kontrollet e personave juridike dhe fizike.

(2) Inspektori shteteror per mjedisin jetesor, inspektori per mbrojtjen e natyres dhe inspektori i autorizuar per mjedisin jetesor, eshte i detyruar t'i ruaje si sekret zyrtar te dhenat qe do t'i perfitoje gjate kryerjes se inspektimit ose qe do t'ia dorezojne personat juridike dhe fizike ne pajtim me ligjin.

(3) Inspektori shteteror per mjedisin jetesor, inspektori per mbrojtjen e natyres dhe inspektori i autorizuar per mjedisin jetesor, eshte i detyruar qe nje here ne vit, ne fund te muajit janar te vitit ne vazhdim, te pergatise raport vjetor per mbikeqyrjen inspektuese te kryer dhe te dhenat e marra nga i njejti, per masat administrative, si dhe per fletëparaqitjet e paraqitura dhe rezultatet prej te njejtave, per vitin paraprak dhe te njejtin t'ia dorezoje organit te administrates shteterore kompetent per punet nga fusha e mjedisit jetesor, per miratimin e tij.

(4) Ministri i cili e udheheq organin e administrates shteterore kompetent per punet nga fusha e mjedisit jetesor, e percakton permbajtjen e raportit te paragrafit (3) te ketij neni, si dhe menyren dhe afatin e dorezimit te tij.

(5) Mbi bazen e raporteve te paragrafit (3) te ketij neni, ministri i cili e udheheq organin e administrates shteterore kompetent per punet nga fusha e mjedisit jetesor pergatit raport vjetor per mbikeqyrjen inspektuese te kryer per zbatimin e masave per mbrojtjen e mjedisit jetesor per vitin paraprak dhe ia dorezon per informim Qeverise te Republikës te Maqedonise, me se voni deri ne muajin mars te vitit ne vazhdim.

XXI MENYRA DHE PROCEDURA PËR KRYERJEN E MBIKEQYRJES MBI PUNEN E ORGANEVE TË KOMUNES, QYTETIT TË SHKUPIT DHE KOMUNAVE NË QYTETIN E SHKUPIT

Neni 210

Mbikeqyrja e ligjshmerise së punes të organeve të komunës, të qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit

(1) Në kryerjen e mbikeqyrjes mbi zbatimin e këtij ligji, organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e mjedisit jetësor kryen dhe mbikeqyrje mbi punën e organeve të komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit.

(2) Mbikeqyrjen e paragrafit (1) të këtij neni e kryen organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e mjedisit jetësor. Në kryerjen e mbikeqyrjes mbi zbatimin e këtij ligji, organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e mjedisit jetësor, kryen mbikeqyrje edhe mbi punën e organeve të komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit.

Neni 211

Kompetenca në kryerjen e mbikeqyrjes

(1) Gjate kryerjes së mbikeqyrjes mbi punën e organeve të komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit, organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e mjedisit jetësor, i kryen punët vijuese:

1) vlereson nese komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit kumtojnë mase moslejim të kryerjes së aktiviteteve dhe për kthimin e mjedisit jetësor në gjendje të kenaqshme, mbi bazën e dispozites së nenit 20 paragrafi (2) të këtij ligji (neni 20);

2) vlereson nese komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit dorezojnë të dhëna nga monitorimi (neni 37);

3) vlereson nese komuna dhe Qyteti i Shkupit, dorezojnë të dhëna për mbajtjen e kadastrave të caktuar (neni 42);

4) vlereson nese komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit dorezojnë të dhëna për mbajtjen e kadastrave të caktuar (neni 42);

5) vlereson nese komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit sigurojnë qasje të informacionet për mjedisin jetësor që i posedojnë dhe a e kanë kryer atë brenda afatit kohor të caktuar dhe në formën e caktuar (neni 53 dhe 54);

6) vlereson nese komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit e kanë miratuar planin aksionar lokal për mjedisin jetësor në pajtim me metodologjinë (neni 60)

7) vlereson nese keshilli i komunës, i Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit e kanë formuar trupin për ndjekjen e implementimit të planit aksionar lokal për mjedisin jetësor (neni 60);

8) vlereson nese organet e komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit e kanë percaktuar menyren e informimit të opinionit për zbatimin e planit aksionar lokal për mjedisin jetësor dhe vlereson se a i paraqesin të dhëna opinionit (neni 62);

9) vlereson nese strategjite, planet dhe programet e komunës, të Qytetit të Shkupit dhe komunave në Qytetin e Shkupit janë miratuar sipas menyres dhe procedurës të percaktuar me dispozitat e Kreut X të këtij ligji;

10) vlereson nese komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit kanë dorezuar të dhëna relevante për pergatitjen e studimit për vleresimin e ndikimit të projektit mbi mjedisin jetësor (neni 83);

11) vlereson nese komunat dhe Qyteti i Shkupit i kanë plotësuar kushtet për leshimin e B-lejeve të integruara ekologjike dhe lejeve për harmonizimin me planet operative (neni 123);

12) vlereson nese komuna, qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit e kanë shpallur kerkesen për leje për harmonizimin me planin operativ të paktën në një gazete ditore që shpërndahet në të gjithë territorin e Republikës të Maqedonisë (neni 136);

13) vlereson nese komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit kanë shpallur të paktën në një gazete ditore që shpërndahet në të gjithë territorin e Republikës të Maqedonisë se është leshuar leje për harmonizimin me planin operativ (neni 140);

14) vlereson nese komuna, Qyteti i Shkupit i leshojnë B-lejet e integruara ekologjike dhe lejet për harmonizimin me planin operativ, sipas menyres, kushteve dhe sipas procedurës në pajtim me Kreun XII dhe XIV të këtij ligji;

15) vlereson nese komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit kanë pergatitur plan të jashtëm për gjendje të jashtëzakonshme (neni 154);

16) vlereson se a kanë miratuar program për zbatimin e mbikeqyrjes inspektuese dhe të njejtin ia kanë dorezuar organit të administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e mjedisit jetësor (neni 208 paragrafi (2));

17) vlereson se a kanë miratuar raport vjetor për mbikeqyrjen inspektuese të zbatuar dhe a e kanë bere kete brenda afatit të caktuar (neni 209 paragrafi (3) dhe paragrafi (4));

18) e ndjek ligjshmerine e punes së organeve të komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit dhe merr masa dhe aktivitetet dhe paraqet iniciative për plotesimin e kompetencave të komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit në pajtim me kete ligj;

19) vlereson nese organet e komunës, të Qytetit të Shkupit dhe komunave në Qytetin e Shkupit sigurojnë që kompetencat e tyre të realizohen në pajtim me standardet dhe procedurat e percaktuara me kete ligj;

20) u terheq verejtjen organeve të komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit për tejkalimin e kompetencave të tyre të percaktuara me kete ligj dhe me dispozite tjeter dhe u propozon masa perkatese për tejkalimin e një gjendjeje të tille;

21) terheq verejtjen për mungesa të caktuara materiale dhe procedurale në punën e organeve të komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit, të cilat mund ta pamundesojnë kryerjen e puneve me interes publik të rendesise lokale;

22) jep rekomandime për zbatimin konsekuent të kompetencave të komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit me kerkese të tyre, të percaktuar me kete ligj;

23) ndjek miratimin në kohe të dispozitave, të cilat komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit i nxjerrin në pajtim me kete ligj;

24) paraqet iniciativa dhe propozime tek komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit nese konstaton moszbatim të këtij ligji si pasoje e ndeshjes së kompetencave midis organeve të komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit;

25) ndjek ligjshmerine e vendimeve që prefekti komunës, prefekti i komunës së Qytetit të Shkupit dhe prefekti e komunave në Qytetin e Shkupit i marrin gjate zgjidhjes së çdo të drejte, detyrimi dhe interesi të personave fizike dhe juridike;

26) jep mendim dhe ndihme profesionale për propozim dispozitat e komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit me kerkese të tyre;

27) ndjek realizimin e opinionit në punën e organeve të komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit, vecanerisht nga aspekti i informimit të rregull, në kohe, të vertete dhe të plote të qytetareve;

28) ndjek realizimin e mbikeqyrjes së meparshme të dispozitave të komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit;

29) në kohe i informon organet e komunës, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit për gjendjet e konstatuara dhe për masat e marra gjate kryerjen së kontrollit.

(2) Për masat dhe aktivitetet e ndermarra nga paragrafi (1) pikat 18, 23, 25 dhe 28 të ketij neni, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor e informon organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e vetadministrimit lokal.

Neni 212

Heqja e zbatimit të kompetences

(1) Nese edhe perpos terheqjes së verejtjes dhe masave dhe aktivitetet të ndermarra, organet e komunes, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit nuk e sigurojne realizimin e puneve të cilat me kete ligj jane të percaktuar si kompetence e tyre dhe për realizimin e të ciles jane pergjegjes komuna, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit, u hiqet kompetenca perkatese, ndersa kryerjen e atyre puneve e merr persiper organi i administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e mjedisit jetesor, por së paku një vit nga dita e heqjes të tyre.

(2) Organi i administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor, punet në kompetenca të komunes, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit të paragrafit (1) të ketij neni, i kryen në emrin dhe në llogari të komunes, të Qytetit të Shkupit dhe të komunave në Qytetin e Shkupit.

(3) Për ndermarrjen e puneve të paragrafit (1) të ketij neni informohet organi i administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga fusha e vetadministrimit lokal dhe organi i administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e financave.

XXII DISPOZITAT NDESHKUESE

Neni 213

(1) Me denim me para nga 200.000 denare deri në 300.000 denare do të denohet për kundervajtje personi juridik nese:

1) leshon materie dhe substanca ndotese në mediumet e mjedisit jetesor, në menyre dhe në sasi ose perqendrim që i tejkalon normat e percaktuara (neni 20);

2) prodhon dhe importon mjete transporti që nuk i plotesojne kushtet e percaktuara për emisionet te burimet mobile të ndotjes dhe zhurmat (neni 20);

3) ndërton ose rikonstruktun instalime pa marrjen e lejes, dhe pa i plotesuar normat dhe standardet për mbrojtjen e mjedisit jetesor (neni 20);

4) prodhon, bën qarkullim dhe perdor prodhime, substanca të vecanta dhe kryen aktivite dhe sherbime të vecanta, me gjithë moslejimin nga ana e ministrit i cili e udheheq organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor (neni 21);

5) perdor teknologji, prodhim, gjysmeprodhim dhe lende të pare vendase ose të importuar që nuk i ploteson normat e caktuara për mbrojtjen e mjedisit jetesor (neni 23 paragrafi (1));

6) importon teknologji, prodhim, gjysmeprodhim dhe lende të pare që jane të ndaluara me ligj në vendin prodhues ose në vendin-eksportues (neni 23 paragrafi (2));

7) fillon zbatimin e projektit pa e marre më pare vendimin me të cilin jepet pelqimi për zbatimin e projektit (neni 87 paragrafi (1));

8) zbaton projekt në kundershtrim me masat e percaktuara në vendim (neni 87 paragrafi (2));

9) nuk posedon A-leje të integruar ekologjike (neni 95 paragrafi (1));

10) nuk posedon leje për harmonizimin me planin operativ dhe nuk ka dorezuar kerkese për marrjen e lejes për harmonizimin me planin operativ për instalime për të cilat sigurohet A-leje e integruar ekologjike;

11) nuk i zbaton fazat e vecanta të planit operativ brenda afateve të caktuara për realizim (neni 137, 138 dhe 139);

12) nuk i ndermerr masat e nevojshme për parandalimin e avarive dhe për kufizimin e pasojave mbi jeten dhe shendetin e njerezve, në sistemin prodhues, transportues ose në sistemin për magazinim në të cilin jane të pranishme substanca të rrezikshme, në sasi më të medha ose të barabarta me ato të percaktuara me ligj (neni 154);

13) shkakton dëm mbi mjedisin jetesor (neni 157);

14) nuk e llogarit ose e llogarit gabim kompensimin, perkatesisht nuk e llogarit sipas menyres së parashikuar me kete ligj ose kompensimin nuk e paguan brenda afateve të caktuara në pajtim me Kreun XVIII të ketij ligji;

15) nuk dorezon raport me revizionin për realizimin e mjeteve të caktuara me marreveshjen, si dhe raport për efektet ekologjike të arritura me realizimin (neni 178 paragrafi 3).

(2) Me denim me para prej 30.000 deri në 50.000 denare do të denohet personi pergjegjes te personi juridik për veprimet e paragrafit (1) të ketij neni.

(3) Me denim me para prej 10.000 deri në 30.000 denare do të denohet personi fizik për veprimet e paragrafit (1) të ketij neni.

(4) Për veprimet e paragrafeve (14) dhe (15) të ketij neni do të denohet për kundervajtje personi fizik, me denim financiar prej 30.000 deri në 50.000 denare.

(5) Për veprimet e pikave 1,2, 3, 6, 12 të paragrafit (1) të ketij neni, pervec denimit financiar, personit juridik do t'i kumtohet dhe mase sigurie – moslejim të kryerjes së veprimtarise të caktuar me kohezgjatje nga 6 muaj deri në tre vjet.

(6) Për veprimet e pikave 1,2, 3, 6, 12 të paragrafit (1) të ketij neni, pervec denimit me para, personit pergjegjes te personi juridik do t'i kumtohet dhe mase sigurie – moslejim të kryerjes së veprimtarise së caktuar me kohezgjatje nga 3 muaj deri në një vit.

Neni 214

(1) Me denim me para nga 100.000 denare deri në 200.000 denare do të denohet për kundervajtje personi juridik nese:

1) pergatit elaborat për ndikimet e projektit mbi mjedisin jetesor dhe të njejtin nuk ia dorezon organit pergjegjes për miratimin e zbatimit të projektit (neni 24 paragrafi (1));

2) leshon në qarkullim prodhime, gjysmeprodhime, lende të para, lende kimike si dhe paketimet e tyre, në të cilat nuk ka etiketim për mundesine e ndotjes ose për mundesine e ndikimin të demshem mbi mjedisin jetesor (neni 27 paragrafi (1));3) leshon në qarkullim, prodhime, gjysmeprodhime, lende të para, lende kimike me paketim i cili nuk eshte i etiketuar në pajtim me nenin 27 paragrafi (3);

4) nuk i ruan të dhenat për lendet e para dhe për shfrytëzimin e energjise, për misionet e materieve dhe substancave ndotese, karakteristikat dhe sasine e mbeturinave dhe të dhena të tjera parashikuar me kete apo me ligj tjetër (neni 28 paragrafi (2));

5) reklamon, etiketon dhe leshon në qarkullim prodhim të etiketuar me etikete ekologjike që nuk eshte në pajtim me menytrat dhe kriteret e percaktuara me kete ligj ose me dispozite të miratuar mbi bazen e ketij ligji (neni 29);

6) nuk realizon monitorim të burimeve të emisionit me të cilin ndoten një ose më shume medime të mjedisit jetesor, (neni 36 paragrafi (1))

7) gjate monitorimit nuk perdor pajisje dhe instrumente të miratuara në proceduren për verifikim të masave dhe nuk i percakton pajisjet dhe instrumentet për monotim në gjendje të rregullt (neni 36 paragrafi (2));

8) nuk realizon monitorim në pajtim me kushtet e permbajtura në lejen e integruar ekologjike (neni 36 paragrafi (4));

9) të dhenat e mbledhura nga monitorim nuk ia dorezon organit të administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor (neni 37 paragrafi (2));

10) pergatitesit nuk ia dorezon të dhenat e nevojshme për pergatitjen e Kadastrit të mjedisit jetesor (neni 42 paragrafi (4));

11) nuk siguron qasje te informacionet për mjedisin jetesor që i posedon ose që posedohen, ose nese nuk siguron qasje tek informacionet për mjedisin jetesor që i posedon ose që posedohen, brenda afatit të caktuar dhe në formen e caktuar (neni 53 (2) dhe neni 54);

12) nuk e informon organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor për qellimin për zbatimin e projektit (neni 80 paragrafi (1));

13) nuk pergatit studim për vleresimin e ndikimit të projektit mbi mjedisin jetesor dhe të njejtin nuk ia dorezon organit të administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor (neni 83 paragrafi (1));

14) nuk i siguron dokumentet të shfrytëzuara gjate pergatitjes të studimit për vleresim të ndikimin mbi mjedisin jetesor (neni 86 paragrafi (8));

15) nuk siguron B-leje të integruar ekologjike (neni 122 paragrafi (1));

16) gjate kohes të vlefshmerise së A-leje së integruar ekologjike dhe 5 vjet mbas skadimit të vleres nuk i ruan të gjitha dokumentet dhe të dhenat në lidhje me kerkesen, dhenien dhe monitorimin e parashikuar me kushtet obliguese në lejen integruar ekologjike dhe nese nuk i bën të aritshem, me kerkese të organit të administrates shtetore pergjegjes për punet nga fusha e mjedisit jetesor ose të inspektoratit për mjedis jetesor (neni 110);

17) nuk e informon organin e administrates shtetore kompetent për punet nga fusha e mjedisit jetesor për çdo defekt që ka pasur ose mund të kete ndikim të konsiderueshem mbi shendetin e njerezve, mjedisin jetesor ose pronen, si dhe për çdo ndryshim në natyren e punes të instalimit, që mund të kete ndikim mbi shendetin e njerezve, mjedisin jetesor ose pronen dhe për çdo ndryshim të planifikuar (neni 111);

18) nuk siguron asistencë të plote të inspektorit që kryen inspektim të instalimit dhe e pengon në kryerjen e mbikqyrjes inspektuese (neni 112);

19) nese nuk dorezon raport për revizionin e realizuar ekologjik të bashkangjitur me kerkesen për nderperrije të aktiviteteve të instalimit ose në rast të transferimit të pjesshem ose të plote të A-lejes së integruar ekologjike (neni 130 paragrafi (1));

20) nuk siguron leje për harmonizim me planin operativ për instalime për të cilat sigurohet B-leje e integruar ekologjike (neni 134);

21) nuk e dorezon kerkese për leje për harmonizimin me planin operativ për instalime për të cilat sigurohet B-leje e integruar ekologjike, brenda afatit të caktuar (neni 135 paragrafi (5));

22) nuk e dorezon kerkese për sigurimin e B-leje e integruar ekologjike (neni 138 paragrafi (5));

23) nuk e respekton vendimin e komisionit për plane operative (neni 144 paragrafi (9));

24) nuk e dorezon raportin tek organi pergjegjes brenda 3 muajsh para fillimit të ndertimit ose para fillimit të punes të sistemeve të reja, dhe brenda një viti për sistemet ekzistuese (neni 147);

25) nuk pergatit raport për masat e sigurise dhe nuk e riprterine si duhet (neni 148);

26) nuk e informon organin pergjegjes për ndryshimin e konsiderueshem të sasise ose të formes fizike të materies të rrezikshme të pranishme dhe për mbylljen e perhershme të sistemit (neni 149);

27) nuk kryen analize dhe revizion për masat dhe aktivitetet për parandalimin e avarive, si dhe të raportit për masat e sigurise, duke e informuar organin pergjegjes në pajtim me nenin 50;

28) nuk e informon organin pergjegjes, menjehere, për avarine e krijuar dhe nuk ia dorezon, menjehere pasi i behen të aritshme, të dhenat për rrethanat në të cilat ka ndodhur fatkeqesia; substancat e rrezikshme që jane të pranishme; të dhenat që jane të nevojshme për vleresimin e pasojave të incidentit për shendetin e njerezve dhe për mjedisin jetesor, si dhe për masat e jashtezakonshme që jane marre (neni 151);

29) nuk e informon organin pergjegjes për masat e parashikuara për zbutjen e pasojave afatmesme dhe afatgjate të avarise dhe për parandalimin e avarise dhe nese nuk i ploteson masat dhe aktivitetet e parashikuara me fakte shtese të zbuluara nga hetimi (neni 151 (2));

30) nuk vepron në pajtim me nenin 154 të ketij ligji; dhe

31) shfrytëzon dhe perdor pajisje dhe aparatura që prodhojne zhurme që i tejkalon vlerat e lejuara të percaktuara me ligj.

(2) Me denim me para prej 10.000 deri në 30.000 denare do të denohet personi pergjegjes te personi juridik për veprimet e paragrafit (1) të ketij neni.

(3) Me denim me para prej 10.000 deri në 30.000 denare do të denohet personi fizik për veprimet e pikes 2 dhe pikes 11 të paragrafit (1) të ketij neni.

(4) Për veprimet e pikave 2, 20 dhe 14 të paragrafit (1) të ketij neni, personit juridik pervec denimit financiar do t'i kumtohet dhe mase sigurie - moslejim të kryerjes së veprimtarise së caktuar me kohezgjatje nga gjashte muaj deri në pese vjet.

(5) Për veprimet e pikave 2, 20 dhe 14 të paragrafit (1) të ketij neni, personit fizik pervec denimit financiar do t'i kumtohet dhe mase sigurie - moslejim të kryerjes së veprimtarise së caktuar me kohezgjatje nga gjashte muaj deri në një vit.

XXIII DISPOZITA KALIMTARE DHE PERFUNDIMTARE

Neni 215

Të dhenat dhe informacionet për Regjistrin të materialeve dhe substancave ndotese dhe të karakteristikave të tyre dhe për Kadastrin e ambientit jetesor

(1) Personat juridike dhe fizike jane të obliguar që në afat prej 6 muajsh nga dita e miratimit të dispozitave nga neni 41 pika (2) dhe neni 40 pika (5) e ketij Ligji t'i dorezojne të dhenat e nevojshme si dhe informacionet për Regjistrin për materialet dhe substancat ndotese.

(2) Personat juridike dhe fizike të cilet kryejne aktivite me të cilat kercenojne ose mund ta kercenojne ambientin jetesor, jane të obliguar që në afat prej gjashte muajsh nga dita e miratimit të kriterave nga neni 40 pika (5) dhe neni 42 pika (3) t'i dorezojne të dhenat dhe informacionet e nevojshme për Kadastrin për ambientin jetesor.

Neni 216

Elaborati për ndikimin e projektit mbi ambientin jetesor

Personat ekzistues juridike dhe fizike të cilat kryejne aktivite për të cilat eshte i nevojshem elaborati për ndikimin e projektit mbi ambientin jetesor, jane të obliguar që të njejtin ta pergartisin dhe dorezojne për miratim tek organi kompetent, në afat prej gjashte muajsh nga miratimi i aktit nenligjor nga neni 24 i ketij Ligji.

Neni 217

Vleresimi i ndikimit mbi ambientin jetesor

Procedurat administrative për miratimin e zbatimit të projektit të nisura sipas Ligjit për mbrojtjen dhe permiresimin të ambientit jetesor dhe të natyres ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 66/96; 13/99; 41/00; 96/2000 dhe 45/2002) do të perfundojne sipas dispozitave të ketij Ligji.

Neni 218

Sistemi informativ për administrim me të dhenat

Sistemi informativ për administrimin me të dhenat për gjendjen e mediave dhe sferave të ambientit jetesor, i vendosur nga ana e organit të administrates shtetore kompetent për punet në sferen e ambientit jetesor në pajtim me Ligjin për mbrojtjen dhe permiresimin e ambientit jetesor ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 69/96, 13/99, 41/2000, 96/2000 dhe 45/2002), do të harmonizohet me dispozitat e ketij Ligji, më së voni deri më daten 01.06.2006.

Neni 219

Plani aksionar nacional për ambientin jetesor dhe plani aksionar lokal për ambientin jetesor.

Deri në miratimin e Planit aksionar nacional të Republikës së Maqedonise për ambientin jetesor dhe të planeve aksionare lokale për ambientin jetesor, nga neni 61 i ketij Ligji, në menyre perkatese do të zbatohet Plani aksionar nacional ekzistues për mbrojtjen e ambientit jetesor dhe planet aksionare ekzistuese lokale për ambientin jetesor deri në kalimin e afatit për të cilin jane miratuar.

Neni 220

Financimi i aktiviteteve në sferen e ambientit jetesor

(1) Nga dita e hyrjes në fuqi e ketij Ligji, Fondi për mbrojtjen dhe permiresimin e ambientit jetesor dhe të nat-

yres i themeluar me Ligjin për mbrojtjen dhe permiresimin e ambientit jetesor dhe të natyres ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 69/96, 13/99, 41/2000, 96/20000 dhe 45/2002) nderpret punen.

(2) Nga dita e fillimit të aplikimit të ligjit, organi i administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga sfera e ambientit jetesor i merr mjetet, pajisjet, të punesuarit dhe të drejtat dhe detyrimet e Fondit për mbrojtjen dhe permiresimin e ambientit jetesor dhe të natyres.

(3) Të punesuarit në Fondin për mbrojtjen dhe permiresimin të ambientit jetesor do të shperndahen në pajtim me Aktin për sistematizimin e vendeve të punes të organit të administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve në sferen e ambientit jetesor.

(4) Programi i nenit 172 të ketij Ligji, për vitin 2005 do të miratohet jo më vonë se në afatin prej 45 ditësh nga dita e shpalljes së rebalancit të pare të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë pas dites së hyrje në fuqi të ketij Ligji.

(5) Dispozitat e neneve 182, 184 dhe 185 të ketij Ligji do të fillojnë të zbatohen nga data 01.01.2006.

Neni 221

Dispozitat për zbatimin e ligjit

(1) Dispozitat më të aferta për zbatimin e ketij Ligji do të miratohen në afat prej 3 vjetësh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij Ligji.

(2) Deri në ditën e hyrjes në fuqi të dispozitave nga pika (1) e ketij neni, do të zbatohen dispozitat ekzistuese.

Neni 222

Raporti i pare për ambientin e jetesor

Raporti fillestar për gjendjen e ambientit jetesor nga neni 45 i ketij ligji, do të pergatitet në afat prej një viti pas hyrjes në fuqi të ketij ligji, dhe mandej raporti për gjendjen e ambientit jetesor do të perpilohet panderprere në çdo tri vjet, në pajtim me nenin 45 të ketij ligji.

Neni 223

Drejtorija për ambientin jetesor

(1) Me formimin e Drejtorise për ambientin jetesor, mjetet, inventari, arkivi dhe dokumentacioni dhe punet e tjera të Sherbimit për ambientin jetesor do të kalojnë në Drejtorine për ambientin jetesor.

(2) Të punesuarit në Sherbimin për ambientin jetesor do të sistemohen në pajtim me Aktin për sistematizimin e vendeve të punes të organit të administrates shtetore kompetent për punet në sferen e ambientit jetesor.

(3) Kompetencat nga neni 161 i ketij ligji, Drejtorija do t'i kryeje gradualisht në pajtim me miratimin e dispozitave për zbatimin e ketij ligji.

Neni 224

Nderprerja e vlefshmerise së dispozitave të caktuara nga sfera e ambientit jetesor

Me ditën e fillimit të zbatimit të ketij ligji, nuk vlen më Ligji për mbrojtjen dhe permiresimin e ambientit jetesor dhe të natyres ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nume. 69/96, 13/99, 41/2000, 96/2000 dhe 45/2002), si dhe dispozita nga neni 4 pika paragrafi 1, pika 10 nga Ligji për kryerjen e puneve hidrometeorologjike ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 19/92 dhe 5/2005)

Neni 225

Zbatimi i dispozitave të kreut për leje të integruara ekologjike për punen e instalimeve që ndikojne mbi ambientin jetesor

Dispozitat e Kreut XII Leje të integruara ekologjike për punen e instalimeve të cilat ndikojne mbi ambientin jetesor të ketij ligji do të nisin të zbatohen nga data 01.10.2006.

Neni 226

Zbatimi i dispozitave të kreut për ndalimin dhe kontrollin e avarive me pranine e substancave të rrezikshme

Dispozitat e Kreut XV Pengim dhe kontrollim i avarive me pranine e substancave të rrezikshme të ketij ligji do të nisin të zbatohen nga data 1janar 2006.

Neni 227

Zbatim i dispozitave të kreut për pergjegjesi për demin e shkaktuar në mjedisin jetesor

Dispozitat e Kreut XVI Pergjegjesia për dem të shkaktuar mbi ambientin jetesor të ketij ligji do të nisin të zbatohen me ditën e hyrjes në fuqi të dispozitave nga neni 157 pika (3) dhe (10) të ketij ligji.

Neni 228

Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndersa do të zbatohen nga data 1 shtator 2005.

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

776.

Врз основа на член 24-а од Царинскиот закон ("Службен весник на Република Македонија" бр. 21/98, 26/98, 63/98, 86/99, 25/2000, 109/2000, 31/2001, 4/2002, 55/2002, 42/2003 и 39/2005), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 30.06.2005 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА УСЛОВИТЕ И КРИТЕРИУМИТЕ ЗА ДАВАЊЕ ПОВЛАСТЕН ТАРИФЕН ТРЕТМАН ПРИ УВОЗ НА ОПРЕМА, СУРОВИНИ И РЕПРОМАТЕРИЈАЛИ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО, ТЕКСТИЛНАТА ИНДУСТРИЈА И МАШИНИ И ОПРЕМА

Член 1

Со оваа одлука се пропишуваат условите и критериумите за повластен тарифен третман при увоз на опрема, суровини и репроматеријали за потребите на производителите од областа на земјоделството, текстилната индустрија и машини и опрема.

Член 2

Повластен тарифен третман без плаќање на увозни давачки се дава при увозот на опрема, суровини и репродукциони материјали за:

- земјоделски производи и опрема за земјоделие за стоките наведени во Прилог 1 и Прилог 2 на оваа одлука;
- текстилни производи и опрема за текстилната индустрија за стоките наведени во Прилог 3 и Прилог 4 на оваа одлука;
- машини и опрема за стоките наведени во Прилог 5 на оваа одлука.

Член 3

Корисници на стоките со повластен тарифен третман од член 2 на оваа одлука се трговските друштва од индустријата и производителите од областа на земјоделството.

Член 4

Стоките од член 2 од оваа одлука ќе се увезуваат заклучно со 31.12.2005 година.

Член 5

Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 01.07.2005 година.

Бр. 19-2617/1
30 јуни 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

Прилог 1
Земјоделски производи

Тар. ozn.	Наименување
0602 10 10 00	--Лозни
0602 10 90 00	--Други
0602 20 10 00	--Лозни
0602 20 90 00	--Други
0602 90 30 00	--Садници на зеленчук и јагоди
0703 10 19 10	----За сејба
0703 10 19 30	----Арпаџик
0703 20 00 10	--За сејба
0703 90 00 10	--За сејба
1001 10 00 10	--За сејба
1002 00 00 10	--За сејба
1003 00 90 20	--Добиточен
1006 10 10 00	--За сејба
1007 00 10 00	-Хибриди за сејба
1008 90 90 10	----За сејба
1103 11 10 00	----Од тврда пченица
1103 11 90 00	----Од обична пченица и пир
1103 13 10 00	----Со содржина на маснотија што не надминува 1,5 % по маса
1103 13 90 10	----Неприготвени за продажба на мало
1103 13 90 90	----Друго
1103 19 10 00	----Од рж
1103 19 30 00	----Од јачмен
1103 19 40 00	----Од овес
1103 19 50 00	----Од ориз
1103 19 90 00	----Друго
1103 20 10 00	--Од рж
1103 20 20 00	--Од јачмен
1103 20 30 00	--Од овес
1103 20 40 00	--Од пченка
1103 20 50 00	--Од ориз
1103 20 60 00	--Од пченица
1103 20 90 00	--Друго
1108 11 00 00	-- Пченичен скроб
1108 12 00 10	----Неприготвен за продажба на мало
1108 12 00 90	----Друго
1108 13 00 00	-- Скроб од колџир
1108 14 00 00	-- Скроб од маниока
1108 19 10 00	----Скроб од ориз
1108 19 90 00	----Друго
1108 20 00 00	-- Инулин
1207 91 10 00	----За сејба
1209 21 00 00	-- Семе од луцерка (alfalfa)
1209 22 10 00	----Семе од црвена детелина (<i>Trifolium pratense L.</i>)
1209 22 80 00	----Друго
1209 23 11 00	----Семе од ливадски виук (<i>Festuca pratensis Huds.</i>)
1209 23 15 00	----Семе од црвен виук (<i>Festuca rubra L.</i>)

1209 23 80 00	---Друго
1209 24 00 00	--Семе од <i>кенџијски сина тирева (Poa pratensis L.)</i>
1209 25 10 00	---Семе од италијанска ржна трева (<i>Lolium multiflorum Lam.</i>)
1209 25 90 00	---Перенијална ржна трева (<i>Lolium perenne L.</i>)
1209 26 00 00	--Семе од <i>Тилојшцева тирева</i>
1209 29 10 00	---Семе од <i>Vetch</i> ; семе од <i>Poa (Poa palustris L, Poa trivialis L.)</i> ; коксфут трева (<i>Dactylis glomerata L.</i>); бенг трева (<i>Agrostis</i>)
1209 29 50 00	---Семе од <i>Lupine</i>
1209 29 60 00	---Семе од сточна репка (<i>Beta vulgaris var. alba</i>)
1209 29 80 00	---Друго
1209 30 00 00	-Семе од <i>тиревнајни расценија ишио</i> главно се одгледуваат поради нивните цветови
1209 91 10 00	---Семе од <i>Kohlrabi (Brassica oleracea L. var. caulorapa и gongyloides L.)</i>
1209 91 30 00	---Семе од цвекло или семе од репа (<i>Beta vulgaris var. conditiva</i>)
1209 91 90 10	----Семе од домати
1209 91 90 30	----Семе од краставици
1209 91 90 70	----Семе од пиперки
1209 91 90 90	----Друго
1209 99 10 00	---Семе за шумски дрвја
1209 99 91 00	----Семе за растенија кои главно се одгледуваат поради нивните цветови, освен оние од тар. подброј 1209 30
1209 99 99 10	-----Семе од тутун
1209 99 99 90	-----Друго
2302 10 10 00	--Со содржина на скроб што не надминува 35% по маса
2302 10 90 00	--Друго
2302 20 10 00	--Со содржина на скроб што не надминува 35% по маса
2302 20 90 00	--Друго
2302 30 10 00	--Кај кои содржината на скроб не надминува 28% по маса, и кај кои соодносот кој поминува низ сито со отвори од 0,2 мм не надминува 10% по маса или алтернативно соодносот кој поминува низ сито има содржина на пепел, пресметан на сув производ, еднаков или поголем од 1,5% по маса
2302 30 90 00	--Друго
2302 40 10 00	--Кај кои содржината на скроб не надминува 28% по маса, и кај кои соодносот кој поминува низ сито со отвори од 0,2 мм не надминува 10% по маса или алтернативно соодносот кој поминува низ сито има содржина на пепел, пресметан на сув производ, еднаков или поголем од 1,5% по маса
2302 40 90 00	--Друго
2307 00 11 00	--Со вкупна содржина на алкохол по маса што не надминува 7,9% и содржина на сува материја не помала од 25% по маса
2307 00 19 00	--Друго
2307 00 90 00	-Вински камен
2308 00 11 00	--Со вкупна содржина на алкохол по маса што не надминува 4,3% и содржина на сува материја не помалку од 40% по маса
2308 00 19 00	--Друго
2308 00 40 00	-Желац и див костен; иситнето месо од овошје или марк, освен од грозје
2308 00 90 00	-Друго
2309 90 10 00	--Растворлива храна од риби или морски цицачи

2309 90 20 00	--Производи споменати во дополнителната забелешка 5 за оваа глава
2309 90 31 00	-----Што не содржи млечни производи или со содржина помала од 10% по маса на такви производи
2309 90 33 00	-----Што содржи не помалку од 10% но помалку од 50% по маса на млечни производи
2309 90 35 00	-----Што содржи не помалку од 50% но помалку од 75% по маса на млечни производи
2309 90 39 00	-----Што содржи не помалку од 75% по маса на млечни производи
2309 90 41 00	-----Што не содржи млечни производи или со содржина помала од 10% по маса на такви производи
2309 90 43 00	-----Што содржи не помалку од 10% но помалку од 50% по маса на млечни производи
2309 90 49 00	-----Што содржи не помалку од 50% по маса на млечни производи
2309 90 51 00	-----Што не содржи млечни производи или со содржина помалку од 10% по маса на такви производи
2309 90 53 00	-----Што содржи не помалку од 10% но помалку од 50% по маса на млечни производи
2309 90 59 00	-----Што содржи не помалку од 50% по маса на млечни производи
2309 90 70 00	-----Што не содржи скроб, гликоза, гликозен сируп, малтодекстрин или сируп од малтодекстрин, но со содржина на млечни производи
2309 90 91 00	-----Резанки од шеќерна репка со додадена меласа
2309 90 95 00	-----Што содржи 49% или повеќе по маса на хлориди, на органска или неорганска база
2309 90 99 10	-----Премикси
2309 90 99 90	-----Друго
3105 10 00 00	<i>--Производи од оваа Глава во форма на таблети или слични форми или во пакување што не надминува 10 кг бруто маса</i>
3105 20 10 00	--Со содржина на азот што надминува 10% по маса на сув анхидриден производ
3105 20 90 00	--Друго
3105 30 00 00	<i>--Диамониум хидрогенортофосфат (диамониум фосфат)</i>
3105 40 00 00	<i>--Амониум дихидрогенортофосфат (моноамониум фосфат) и неговите мешаници со диамониум хидрогенортофосфат (диамониум фосфат)</i>
3105 51 00 00	<i>--Што содржат нитрати и фосфати</i>
3105 59 00 00	<i>--Други</i>
3105 60 10 00	--Калиум суперфосфат
3105 60 90 00	--Друго
3105 90 10 00	--Природен калиум натриумнитрат, што се состои од природна мешаница на натриумнитрат и калиум нитрат (соодносот на калиум нитрат може да биде до 44%), со вкупна содржина на азот што не надминува 16,3% по маса на сув анхидриден производ
3105 90 91 00	---Со содржина на азот што надминува 10% по маса на сув анхидриден производ
3105 90 99 00	---Друго
3808 10 10 00	--Врз база на пиретроиди
3808 10 20 00	--Врз база на хлорирани јаглеродороди
3808 10 30 00	--Врз база на карбамати
3808 10 40 00	--Врз база на органофосфорни соединенија
3808 10 90 00	--Друго
3808 20 10 00	---Препарати врз база на соединенија на бакар

3808 20 15 00	---Друго
3808 20 30 00	---Врз база на дитиокарбамати
3808 20 40 00	---Врз база на бензимидазоли
3808 20 50 00	---Врз база на диазоли или триазоли
3808 20 60 00	---Врз база на дивазини или морфолвини
3808 20 80 00	---Друго
3808 30 11 00	---Врз база на фенокси-фитохормони
3808 30 13 00	---Врз база на триазини
3808 30 15 00	---Врз база на амиди
3808 30 17 00	---Врз база на карбамати
3808 30 21 00	---Врз база на динитроанилини деривати
3808 30 23 00	---Врз база на деривати на уреа, на урацил или на сулфонил уреа
3808 30 27 00	---Друго
3808 30 30 00	--Средства против ртење
3808 30 90 00	--Средства за регулација на растењето на растенијата
3808 40 10 00	--Врз база на кватернарни соли на амониев
3808 40 20 00	--Врз база на халогени соединенија
3808 40 90 00	--Друго
3808 90 10 00	--Родентициди
3808 90 90 00	--Друго

Прилог 2**Опрема за земјоделство**

8208 40 00 00	<i>--За машини во земјоделството, хортикултурата или во шумарството</i>
8419 31 00 00	<i>--На земјоделски производи</i>
8424 81 91 00	-----Прскалки и запрашувачи, направени за монтирање на земјоделски трактори или влечени од земјоделски трактори
8428 90 71 00	-----Наменети за прикачување за земјоделски трактори
8428 90 79 00	-----Друг
8433 20 10 00	--Со мотор
8433 20 51 00	-----Со дел за сечење, што ротира во хоризонтална рамнина
8433 20 59 00	-----Друго
8433 20 90 00	---Друго
8433 30 10 00	--Превртувачи и странични гребалки
8433 30 90 00	--Друго
8433 40 10 00	--Пикап балери
8433 40 90 00	--Друго
8701 10 00 00	<i>--Трактори управувани од пешаци (мојокултиватори)</i>
8716 20 00 00	<i>--Самонапонарни или самонисповарни приколки и полуприколки за земјоделски цели</i>
9406 00 31 00	---Стаклени бавчи

Прилог 3	Сировини и ререодукциони материјали за текстилната индустрија
hs6_cod	opis
5006001000	-Свилено предиво
5006009000	-Свилено предиво од бурет свила или од други отнаоси од свила; свилен кетгут
5007207100	----Печатени ткаенини од свила
5106101000	--Небелено предиво од влачена волна
5106109000	--Друго предиво од влачена волна
5106201000	--Предиво од влачена волна што по маса содржи 85% или повеќе волнени и фивни животински влакна
5106209100	----Друго предиво од влачена волна небелено
5106209900	---Друго предиво од влачена волна
5107101000	-Предиво од чешлана волна
5107109000	--Друго предиво од чешлана волна
5107203000	---Друго предиво од чешлана волна
5107205100	----Небелено предиво од чешлана волна
5107205900	----Друго предиво од чешлана волна
5107209100	----Небелено предиво од чешлана волна
5107209900	----Друго предиво од чешлана волна
5108101000	--Предиво од фивни животински влакна небелено
5108109000	--Друго предиво од фивни животински влакна
5108201000	--Небелено предиво од фивни животински влакна
5108209000	--Друго предиво од фивни животински влакна
5204110000	--Што по маса содржи 85% или повеќе памук
5204190000	--Друго
5204200010	--Немерцеризиран
5204200090	--Мерцеризиран
5205110000	--Со нумерација од 714,29 децитекси или повеќе (метричка нумерација)
5205120000	--Со нумерација од 232,56 до 714,29 децитекси (метричка нумерација)
5205130000	--Со нумерација од 192,31 до 232,56 децитекси (метричка нумерација)
5205140000	--Со нумерација од 125 до 192,31 децитекси (метричка нумерација)
5205151000	---Со нумерација помала од 125 децитекси но не помала од 83,33 (метричка нумерација што надминува 80 но не надминува 120)
5205159000	---Со нумерација помала од 83,33 децитекси (метричка нумерација што надминува 120)
5205210000	---Со нумерација од 714,29 децитекси или повеќе (метричка нумерација што не надминува 14)
5205220000	--Со нумерација од 232,56 до 714,29 децитекси (метричка нумерација)
5205230000	--Со нумерација од 192,31 до 232,56 децитекси (метричка нумерација)
5205240000	--Со нумерација од 125 до 192,31 децитекси (метричка нумерација)
5205260000	--Со нумерација од 106,38 децитекси до 125 децитекси, (метричка нумерација)
5205270000	---Со нумерација помала од 106,38 децитекси но не помала од 83,33 (метричка нумерација што надминува 94 но не надминува 120)
5205280000	---Со нумерација помала од 83,33 децитекси (метричка нумерација што надминува 120)
5205310000	---Со нумерација до една жица од 714,29 децитекси или повеќе (метричка нумерација што не надминува 14 до една жица)
5205320000	--Со нумерација по една жица од 232,56 до 714,29 децитекси (метр)
5205330000	--Со нумерација по една жица од 192,31 до 232,56 децитекси (метр)
5205340000	---Со нумерација до една жица помала од 192,31 децитекси но не помала од 125 (метричка нумерација што надминува 52 но не надминува 80 до една жица)

5205350000	—Со нумерација во една жица помалку од 125 дециџекси (метричка нумерација што надминува 80 во една жица)
5205410000	--Со нумерација по една жица од 714,29 дециџекси или поголема (м
5205420000	—Со нумерација во една жица помала од 714,29 дециџекси но не помала од 232,56 (метричка нумерација што надминува 14 но не надминува 43 во една жица)
5205430000	—Со нумерација во една жица помала од 232,56 дециџекси но не помала од 192,31 (метричка нумерација што надминува 43 но не надминува 52 во една жица)
5205440000	—Со нумерација во една жица помала од 192,31 дециџекси но не помала од 125 (метричка нумерација што надминува 52 но не надминува 80 во една жица)
5205460000	—Со нумерација во една жица помала од 125 дециџекси но не помала од 106,38 (метричка нумерација што надминува 80 но не надминува 94 во една жица)
5205470000	—Со нумерација во една жица помала од 106,38 дециџекси но не помала од 83,33 (метричка нумерација што надминува 94 но не надминува 120 во една жица)
5205480000	—Со нумерација во една жица помала од 83,33 дециџекси (метричка нумерација што надминува 120 во една жица)
5206110000	—Со нумерација од 714,29 дециџекси или поголема (метричка нумерација што не надминува 14)
5206120000	--Со нумерација од 232,56 до 714,29 дециџекси (метричка нумерација)
5206130000	--Со нумерација од 192,31 до 232,56 дециџекси (метричка нумерација)
5206140000	—Со нумерација помала од 192,31 дециџекси но не помала од 125 (метричка нумерација што надминува 52 но не надминува 80)
5206150000	—Со нумерација помала од 125 дециџекси (метричка нумерација што надминува 80)
5206210000	—Со нумерација од 714,29 дециџекси или поголема (метричка нумерација што не надминува 14)
5206220000	--Со нумерација од 232,56 до 714,29 дециџекси (метричка нумерација)
5206230000	--Со нумерација од 192,31 до 232,56 дециџекси (метричка нумерација)
5206240000	--Со нумерација од 125 до 192,31 дециџекси (метричка нумерација)
5206250000	--Со нумерација од 83,33 дециџекси до 125 дециџекси (метричка н
5206310000	—Со нумерација во една жица од 714,29 дециџекси или поголема (метричка нумерација што не надминува 14 во една жица)
5206320000	—Со нумерација во една жица помала од 714,29 дециџекси но не помала од 232,56 (метричка нумерација што надминува 14 но не надминува 43 во една жица)
5206330000	—Со нумерација во една жица помала од 232,56 дециџекси но не помала од 192,31 (метричка нумерација што надминува 43 но не надминува 52 во една жица)
5206340000	—Со нумерација во една жица помала од 192,31 дециџекси но не помала од 125 (метричка нумерација што надминува 52 но не надминува 80 во една жица)
5206350000	—Со нумерација во една жица помала од 125 дециџекси (метричка нумерација што надминува 80 во една жица)
5206410000	—Со нумерација во една жица 714,29 дециџекси или поголема (метричка нумерација што не надминува 14 во една жица)
5206420000	—Со нумерација во една жица помала од 714,29 дециџекси но не помала од 232,56 (метричка нумерација што надминува 14 но не надминува 43 во една жица)
5206430000	--Со нумерација по една жица од 192,31 до 232,56 дециџекси (метр

5206440000	—Со нумерација <i>во една жица помала од 192,31 дециџекси но не помала од 125 (метричка нумерација што надминува 52 но не надминува 80 во една жица)</i>
5206450000	—Со нумерација <i>во една жица помала од 125 дециџекси (метричка нумерација што надминува 80 во една жица)</i>
5208111000	---Ткаенини за производство на завон, гази и медицински гази
5208119000	---Друго
5208121600	----До 165 см
5208121900	----Над 165 см
5208129600	---До 165 см
5208129900	---Над 165 см
5208130000	--Трижични или четирижични кепер ткаенини, вклучувајќи крстосан
5208190000	--Други ткаенини
5208211000	---Ткаенини за производство на завон, гази и медицински материјали
5208219000	---Друго
5208221600	----До 165 см
5208221900	----Над 165 см
5208229600	----До 165 см
5208229900	----Што надминува 165 см
5208230000	—Трижичен или четирижичен кепер, вклучувајќи крстосан кепер
5208290000	--Други ткаенини
5208310000	--Со платнен преглет, со маса до 100 г/м ²
5208321600	----До 165 см
5208321900	----Над 165 см
5208329600	----До 165 см
5208329900	----Над 165 см
5208330000	--Трижичен или четирижичен кепер, вклучувајќи крстосан кепер
5208390000	--Други ткаенини
5208410000	--Со платнен преглет, со маса до 100 г/м ²
5208420000	--Со платнен преглет, со маса над 100 г/м ²
5208430000	--Трижичен или четирижичен кепер, вклучувајќи крстосан кепер
5208490000	--Други ткаенини
5208510000	--Со платнен преглет, со маса до 100 г/м ²
5208521000	---Со платнен преглет, со маса од 100 г/м ² до 130 г/м ²
5208529000	---Со платнен преглет, со маса над 130 г/м ²
5208530000	--Трижичен или четирижичен кепер, вклучувајќи крстосан кепер
5208590000	--Други ткаенини
5209110000	--Со платнен преглет
5209120000	--Трижичен или четирижичен кепер, вклучувајќи крстосан кепер
5209190000	--Други ткаенини
5209210000	--Со платнен преглет
5209220000	--Трижичен или четирижичен кепер, вклучувајќи крстосан кепер
5209290000	--Други ткаенини
5209310000	--Со платнен преглет
5209320000	--Трижичен или четирижичен кепер, вклучувајќи крстосан кепер
5209390000	--Други ткаенини
5209410000	--Со платнен преглет
5209420000	--Ткаенини деним-тексас
5209430000	—Други ткаенини од трижичен или четирижичен кепер, вклучувајќи крстосан кепер
5209490000	---Друго
5209510000	--Со платнен преглет

5209520000	—Тријазичен или четиријазичен кејер, вклучувајќи крстосан кејер
5209590000	--Други ткаенини
5210110000	---Со ширина до 165 см
5210120000	—Тријазичен или четиријазичен кејер, вклучувајќи крстосан кејер
5210190000	--Други ткаенини
5210210000	—Со влантајни брелети
5210220000	--Тријазичен или четиријазичен кејер, вклучувајќи крстосан кејер
5210290000	--Други ткаенини
5210310000	—Со влантајни брелети
5210320000	--Тријазичен или четиријазичен кејер, вклучувајќи крстосан кејер
5210390000	--Други ткаенини
5210410000	--Со платнен преглет
5210420000	—Тријазичен или четиријазичен кејер, вклучувајќи крстосан кејер
5210490000	--Други ткаенини
5210510000	--Со платнен преглет
5210520000	—Тријазичен или четиријазичен кејер, вклучувајќи крстосан кејер
5210590000	--Други ткаенини
5211110000	—Со влантајни брелети
5211120000	—Тријазичен или четиријазичен кејер, вклучувајќи крстосан кејер
5211190000	--Други ткаенини
5211210000	--Со платнен преглет
5211220000	--Тријазичен или четиријазичен кејер, вклучувајќи крстосан кејер
5211290000	--Други ткаенини
5211310000	--Со платнен преглет
5211320000	--Тријазичен или четиријазичен кејер, вклучувајќи крстосан кејер
5211390000	--Други ткаенини
5211410000	—Со влантајни брелети
5211420000	--Ткаенини деним-тексас
5211430000	--Други ткаенини од тријазичен или четиријазичен кејер, вклучувајќи
5211491000	---Жакард ткаенини
5211499000	---Друго
5211510000	--Со платнен преглет
5211520000	—Тријазичен или четиријазичен кејер, вклучувајќи крстосан кејер
5211590000	--Други ткаенини
5212111000	---Мешани главно или само со лен
5212119000	---Други мешавини
5212121000	---Мешани главно или само со лен
5212129000	---Други мешавини
5212131000	---Мешани главно или само со лен
5212139000	---Други мешавини
5212141000	---Мешани главно или само со лен
5212149000	---Други мешавини
5212151000	---Мешани главно или само со лен
5212159000	---Други мешавини
5212211000	---Мешани главно или само со лен
5212219000	---Други мешавини
5212221000	---Мешани главно или само со лен
5212229000	---Други мешавини
5212231000	---Мешани главно или само со лен

5212239000	---Други мешавини
5212241000	---Мешани главно или само со лен
5212249000	---Други мешавини
5212251000	---Мешани главно или само со лен
5212259000	---Други мешавини
5407100000	-Ткаенини од предиво со голема јачина, од најлон или други полиа
5407201100	---До 3 м
5407201900	---Над 3 м
5407209000	--Друго
5407300000	-Ткаенини <i>претвидени со забелешката 9 кон Оддел XI</i>
5407410000	--Небелени или белени
5407420000	--Бојосани
5407430000	---Од <i>претиво со различни бои</i>
5407440000	--Печатени
5407510000	--Небелени или белени
5407520000	--Бојосани
5407530000	--Од <i>претиво со различни бои</i>
5407540000	--Печатени
5407611000	---Небелени или белени
5407613000	---Бојосани
5407615000	---Од <i>претиво со различни бои</i>
5407619000	---Печатени
5407691000	---Небелени или белени
5407699000	---Друго
5407710000	--Небелени или белени
5407720000	--Бојосани
5407730000	--Од <i>претиво со различни бои</i>
5407740000	--Печатени
5407810000	--Небелени или белени
5407820000	--Бојосани
5407830000	--Од <i>претива со различни бои</i>
5407840000	--Печатени
5407910000	--- <i>Небелени или белени</i>
5407920000	--Бојосани
5407930000	--Од <i>претиво со различни бои</i>
5407940000	--Печатени
5408100000	-Ткаенини од предиво со голема јачина, од вискозен рајон
5408210000	--- <i>Небелени или белени</i>
5408221000	---Со ширина од 135 см до 155 см, со платнен преглет, кетер прет
5408229000	---Друго
5408231000	---Жаккард ткаенина со ширина од 115 см до 140 см и со маса над
5408239000	---Друго
5408240000	--Печатени
5408310000	--Небелени или белени
5408320000	--Бојосани
5408330000	--Од <i>претиво со различни бои</i>
5408340000	--Печатени
5501100000	-Од најлон или други полиамиди
5501200000	-Од полиестер
5501300000	-Акрилни или модакрилни
5501901000	-Од полипропилен
5501909000	--Други
5503101000	---Од арамиди
5503109000	---Друго

5503200000	-Од полнестер
5503300000	-Акрилни или модакрилни
5503400000	-Од полипропилен
5503901000	---Хлоровлакна
5503909000	--Друго
5504100000	-Од вискозни рајон
5504900000	-Други
5506100000	-Од најлони или други полнамиди
5506200000	-Од полнестер
5506300000	-Акрилни или модакрилни
5506901000	---Хлоровлакна
5506909000	---Друго
5507000000	Вештачки влакна, сечени, влечени, чешлани или преработувани итноаку за предење
5508101000	---Неподготвени за продажба на мало
5508201000	---Неподготвени за продажба на мало
5509110000	---Едножично предиво
5509120000	--Повеќежично (дублирано) или каблирано предиво
5509210000	---Едножично предиво
5509220000	---Повеќежично (дублирано) или каблирано предиво
5509310000	---Едножично предиво
5509320000	---Повеќежично (дублирано) или каблирано предиво
5509410000	---Едножично предиво
5509420000	---Повеќежично (дублирано) или каблирано предиво
5509510000	--Во мешавица претежно или само со вештачки сечени влакна
5509520000	---Во мешавица претежно или само со волна или со фибри животински влакна
5509530000	---Во мешавица претежно или само со памук
5509590000	---Други
5509610000	---Во мешавица претежно или само со волна или со фибри животински влакна
5509620000	---Во мешавица претежно или само со памук
5509690000	---Други
5509910000	---Во мешавица претежно или само со волна или со фибри животински влакна
5509920000	---Во мешавица претежно или само со памук
5509990000	--Други
5510110000	--Едножично предиво
5510120000	--Повеќежично (дублирано) или каблирано предиво
5510200000	-Друго предиво, во мешавици претежно или само со волна или со фибри животински влакна
5510300000	-Друго предиво, во мешавица претежно или само со памук
5510900000	-Друго предиво
5512110000	--Небелени или белени
5512191000	---Печатени
5512199000	---Други
5512210000	--Небелени или белени
5512291000	---Печатени
5512299000	---Други
5512910000	--Небелени или белени
5512991000	---Печатени
5512999000	---Други
5513112000	---Со ширина до 165 см
5513119000	---Со ширина над 165 см

5513120000	..Тризагчен или четиризагчен кејер, вклучувајќи и крстосан кејер,
5513130000	..Други ткаенини од полиестерски влакна, сечени
5513190000	..Други ткаенини
5513211000	---Со ширина до 135 см
5513213000	---Со ширина над 135 см до 165 см
5513219000	---Со ширина поголема од 165 см
5513220000	—Тризагчен или четиризагчен кејер, вклучувајќи и крстосан кејер од волиестерски влакна, сечени
5513230000	—Други ткаенини од волиестерски влакна, сечени
5513290000	..Други ткаенини
5513310000	..Од полиестерски влакна, сечени со платнен преплет
5513320000	—Тризагчен или четиризагчен кејер, вклучувајќи и крстосан кејер, од волиестерски влакна, сечени
5513330000	..Други ткаенини од полиестерски влакна, сечени
5513390000	..Други ткаенини
5513410000	..Од полиестерски влакна, сечени, со платнен преплет
5513420000	—Тризагчен или четиризагчен кејер, вклучувајќи и крстосан кејер, од волиестерски влакна, сечени
5513430000	..Други ткаенини од полиестерски влакна, сечени
5513490000	..Други ткаенини
5514110000	..Од полиестерски влакна, сечени, со платнен преплет
5514120000	..Тризагчен или четиризагчен кејер, вклучувајќи и крстосан кејер,
5514130000	..Други ткаенини од полиестерски влакна, сечени
5514190000	..Други ткаенини
5514210000	..Од полиестерски влакна, сечени, со платнен преплет
5514220000	..Тризагчен или четиризагчен кејер, вклучувајќи и крстосан кејер,
5514230000	..Други ткаенини од полиестерски влакна, сечени
5514290000	..Други ткаенини
5514310000	..Од полиестерски влакна, сечени, со платнен преплет
5514320000	—Тризагчен или четиризагчен кејер, вклучувајќи и крстосан кејер, од волиестерски влакна, сечени
5514330000	..Други ткаенини од полиестерски влакна, сечени
5514390000	..Други ткаенини
5514410000	..Од полиестерски влакна, сечени, со платнен преплет
5514420000	..Тризагчен или четиризагчен кејер, вклучувајќи и крстосан кејер,
5514430000	..Други ткаенини од полиестерски влакна, сечени
5514490000	..Други ткаенини
5515111000	---Небелени или белени
5515113000	---Печатени
5515119000	---Други
5515121000	---Небелени или белени
5515123000	---Печатени
5515129000	---Други
5515131100	----Небелени или белени
5515131900	----Други
5515139100	----Небелени или белени
5515139900	----Други
5515191000	---Небелени или белени
5515193000	---Печатени
5515199000	---Други
5515211000	---Небелени или белени
5515213000	---Печатени
5515219000	---Други
5515221100	----Небелени или белени

5515221900	---- Други
5515229100	---- Небелени или белени
5515229900	---- Други
5515290000	--- Други
5515911000	--- Небелени или белени
5515913000	--- Печатени
5515919000	--- Други
5515921000	--- Во мешавица претежно или само со влечена волна или фини животински влакна (woollen)
5515929000	--- Во мешавица претежно или само со чешалана волна, или фини животински влакна (worsted):
5515991000	---- Небелени или белени
5515993000	--- Печатени
5515999000	--- Други
5516110000	-- Небелени или белени
5516120000	-- Бојосани
5516130000	-- Од предња со различни бон
5516140000	-- Печатени
5516210000	-- Небелени или белени
5516220000	-- Бојосани
5516231000	--- Жаккард ткаенини со ширина над 140 см
5516239000	--- Друго
5516240000	-- Печатени
5516310000	--- Небелени или белени
5516320000	-- Бојосани
5516330000	-- Од предња со различни бон
5516340000	--- Печатени
5516410000	--- Небелени или белени
5516420000	-- Бојосани
5516430000	-- Од предња со различни бон
5516910000	-- Небелени или белени
5516920000	-- Бојосани
5516930000	-- Од предња со различни бон
5516940000	-- Печатени
5602101100	---- Од јута или други текстилни ланковидни влакна од тар. број 5303
5602101900	---- Од други текстилни материјали
5602103100	---- Од волна или фини животински влакна
5602103500	---- Од груби животински влакна
5602103900	---- Од други текстилни материјали
5602109000	-- Импрегирана, прелечена, презрвена или импрегирана
5602210000	-- Од волна или фини животински влакна
5602290000	--- Од други текстилни материјали
5602900000	- Друго

ПРИЛОГ 4 – Опрема за текстилна индустрија

Тарифен број	Наменување
8451 50 00 00	- Машини за намотување, одмотување, свиткување, сечење или запчесто изрежување на текстилни материјали
8451 80 10 00	-- Машини, што се користат за производство на линилеум или други подни покривки, за нанесување на паста на основната ткаенина или на друга подлога
8451 80 30 00	-- Машини за апертирање или довршување
8451 90 00 00	- Делови
8452 10 11 00	--- Машини за шиене со поединечна вредност (без рамки, маси или мебел) повеќе од 65 евра
8452 10 19 00	--- Друго
8452 10 90 00	-- Други машини за шиене и други глави за машини за шиене

Прилог 5	МАШИНИ И ОПРЕМА
hs6_cod	opis
8420101000	—Каландери за употреба во текстилната индустрија
8420103000	—Каландери за употреба во индустријата за хартија
8420105000	--Каландери за употреба во индустријата на гума или пластика
8420109000	--Други каландери
8422200000	-Машини за чистење или сушење шиниња или други садови
8422300000	-Машини за полнење, затворање, херметичко затворање или етикетир
8422400000	-Други машини за пакување или заврнување (вклучувајќи и машини за
8443110000	—Машини за печатење на хартија во ролна
8443120000	--Машини за печатење на хартија во табаци (листови), машини од канцелариски ппт (со
8443191000	----Употребувани
8443193100	----До 52 x 74 см
8443193500	-----Што надминува 52 x 74 см но не надминува 74 x 107 см
8443193900	-----Што надминува 74 x 107 см
8443199000	---Друго
8443210000	--На хартија во ролна
8443290000	--Други
8443300000	-Машини за флексографски печат
8443510000	--Машини за печатење со млаз од мастило (ink-jet)
8443592000	---За печатење на текстилни материјали
8443594000	-----За употреба во производство на полупроводници
8443597000	---Друго
8443600000	-Машини за помошна употреба при печатењето
8443901000	--Од леано железо или леан челик
8443909000	---Друго
8444001000	-Машини за екструдирање
8444009000	-Друго
8451400000	-Машини за йерење, белете или бојосување
8451500000	-Машини за намолтување, одмолтување, ситилкување, сечење или зајчесто илрежување на текстилни материјали
8454100000	-Конвертори
8454200000	-Калапи за инготи и ливаи за леење
8454301000	--За леење под притисок
8454309000	---Друго
8456301100	---За сечење жица
8456301900	---Друго
8456309000	---Друго
8457101000	--Хоризонтални
8457109000	--Друго
8457200000	-Машини изградени врз принципот на стандардни единици (со една страница)
8457301000	—Нумерички управувани
8457309000	—Друго
8458112000	---Сартувачки центри
8458114100	----Со еден ракавец
8458114900	----Со повеќе ракавци
8458118000	---Друго
8458192000	--Централни стругови
8458194000	---Автоматски стругови
8458199000	---Друго
8458912000	---Сартувачки центри
8458918000	---Друго
8458990000	--Друго

8459100000	-Машини со работни единици на водила
8459210000	--Нумерички управувани
8459290000	--Други
8459310000	--Нумерички управувани
8459390000	--Други
8459401000	--Нумерички управувани
8459409000	--Други
8459510000	--Нумерички управувани
8459590000	--Други
8459611000	---За изработка на алат
8459619000	---Други
8459691000	---За изработка на алат
8459699000	---Други
8459700000	-Други машини за врежување или нарежување на навон
8460110000	--Нумерички управувани
8460190000	--Други
8460211100	----Внатрешно цилиндрични машини за брусене
8460211500	----Ексцентрични машини за брусене
8460211900	----Други
8460219000	---Други
8460291100	----Внатрешно цилиндрични машини за брусене
8460291900	----Други
8460299000	---Други
8460310000	--Нумерички управувани
8460390000	--Други
8460401000	--Нумерички управувани
8460409000	--Други
8460901000	---Опремени со микрометарски систем за подесување, кај кои позиционирањето во која и да е оска може да се постави со точност од најмалку 0,01 мм
8460909000	--Друго
8461200000	-Квалитетни редосалки
8461301000	--Нумерички управувани
8461309000	--Други
8461401100	----Нумерички управувани
8461401900	----Други
8461403100	----Нумерички управувани
8461403900	----Други
8461407100	----Нумерички управувани
8461407900	----Други
8461409000	---Друго
8461501100	---Циркуларни тили
8461501900	---Други
8461509000	--Машини за отсечување
8461900000	-Други
8462101000	--Нумерички управувани
8462109000	--Други
8462211000	---За обработка на рамни површини
8462218000	----Други
8462291000	---За обработка на рамни површини
8462299100	----Хидраулични
8462299800	----Други
8462310000	--Нумерички управувани
8462391000	---За обработка на рамни површини

8462399100	---Хидраулични
8462399900	---Други
8462411000	---За обработка на рамни површини
8462419000	--Други
8462491000	---За обработка на рамни површини
8462499000	---Други
8462911000	---За обликување на метален прав со синтерирање или пресување на метални остатоци во бали
8462915000	---Нумерички управувани
8462919000	---Други
8462991000	---За обликување на метален прав со синтерирање или пресување на метални остатоци во бали
8462995000	---Нумерички управувани
8462999000	---Други
8463101000	--Машини за влечење на жица
8463109000	--Друго
8463200000	-Машини за изработка на навон со валање
8463300000	-Машини за обработка и преработка на жица
8463900000	-Друго
8464109000	--Друго
8464201100	---Оптичко стакло
8464201900	---Друго
8464202000	--За обработка на керамика
8464209500	--Друго
8464902000	--За обработка на керамика
8464908000	--Друго
8515110000	--Лемилки и пиштоли за меко лемење
8515190000	--Друго
8515210000	--Автоматски или полуавтоматски
8515291000	---За челно заварување
8515299000	---Други
8515310000	--Автоматски или полуавтоматски
8515391300	---Трансформатори
8515391800	---Генератори или ротациони конвертори или статички конвертори,
8515399000	---Друго
8515801100	---За заварување
8515801900	---Друго
8515809100	---За отпорно заварување на пластика
8515809900	---Друго
8515909000	--Друго

777.

Врз основа на член 60, став 2 од Законот за градот Скопје (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/04) и член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00 и 12/03), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 22.06.2005 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ФОРМИРАЊЕ КОМИСИЈА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ДЕЛБЕН БИЛАНС НА НЕДВИЖНИОТ ИМОТ ЗА ДЕЛОТ НА ПОДРАЧЈЕТО КАДЕ ШТО Е ИЗВРШЕНА ПРОМЕНА НА ГРАНИЦИТЕ МЕЃУ ОПШТИНАТА ЦЕНТАР И ОПШТИНАТА ЧАИР****Член 1**

Се формира Комисија за спроведување на делбен биланс на недвижниот имот за делот на подрачјето каде што е извршена промена на границите меѓу општината Центар и општината Чаир, согласно Законот за градот Скопје, во состав:

I. Претседател на Комисијата:

- Авуше Маца, советник во Министерството за финансии - Управа за имотно правни работи-Одделение во Чаир.

II. Членови на Комисијата:

- Владо Петровски, раководител на Сектор за нормативно - правни и општи работи во општина Центар,
- Славе Паталовски, самостоен референт за управување со имот, заштита и спасување во општина Центар,
- Муса Зука, претседател на Советот на општина Чаир,
- Есма Алибашиќ Јонуз-раководител на Сектор во општина Чаир.

Член 2

Делбениот биланс од членот 1 на оваа одлука ќе се спроведе согласно со посебно упатство донесено од министерот за финансии.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-2502/1
22 јуни 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

778.

Врз основа на член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00 и 12/03), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 30.06.2005 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ВАЖНОСТА НА ОДЛУКАТА ЗА ВОВЕДУВАЊЕ НА ВИЗЕН РЕЖИМ ЗА ДРЖАВЈАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА АРГЕНТИНА****Член 1**

Со оваа одлука престанува да важи Одлуката за воведување на визен режим за државјаните на Република Аргентина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 45/00).

Член 2

Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-2436/1
30 јуни 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

779.

Врз основа на член 2 став 3 и член 18 од Законот за плата и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката („Службен весник на СРМ“ бр. 36/90 и „Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/91, 23/97 и 37/2005) и член 36 став 3 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2000 и 12/2003), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 4 јули 2005 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА УТВРДУВАЊЕ НА КОЕФИЦИЕНТИ ЗА ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ПЛАТАТА НА ФУНКЦИОНЕРИТЕ КОИ ГИ ИМЕНУВА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА****Член 1**

Со оваа одлука се утврдуваат коефициентите за пресметување на платата на функционерите кои ги именува Владата на Република Македонија и тоа:

	Функција	Предлог
-	јавен правобранител на Република Македонија	3,0
-	заменик на генералниот секретар на Владата на Република Македонија	2,6
-	директор на Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија	2,6
-	секретар на Секретаријатот за законодавство	3,0
-	заменик на јавниот правобранител на Република Македонија	2,6
-	директор на Дирекцијата за слободни економски зони	2,4
-	директор на Агенција за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување	2,4
-	заменик на директор на Агенција за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување	2,2
	директор на органи во состав на министерствата	
-	директор на Управата за безбедност и контраразузнавање	2,8
-	директор на Бирото за јавна безбедност	2,8
-	директор на Државниот управен инспекторат	2,3
-	директор на Управата за извршување на санкциите	2,4
-	директор на Бирото за судски вештачења	2,3
-	директор на Управата за имотно-правни работи	2,3
-	директор на Царинската управа	3,0
-	директор на Државниот девизен инспекторат	2,4
-	директор на Управата за јавни приходи	3,0
-	директор на Финансиската полиција	2,4
-	директор на Дирекцијата за спречување на перење пари	2,3
-	директор на Бирото за стоковни резерви	2,4
-	директор на Бирото за јавни набавки	2,3
-	директор на Управата за наменско производство	2,2
-	директор на Државниот пазарен инспекторат	2,3
-	директор на Државниот инспекторат за техничка инспекција	2,2
-	директор на Бирото за метрологија	2,2
-	директор на Бирото за туризам	2,2

-	директор на Управата за ветеринарство	2,3	-	директор на Дирекција за заштита и спасување	2,3
-	директор на Управата за водостопанство	2,2	-	директор на Дирекција за радијациона сигурност	2,3
-	директор на Управата за хидрометеоролошки работи	2,4	-	Директор на Центар за управување со кризи	2,3
-	директор на Управата за семе и семенски материјал	2,2		заменик на директор на самостоен орган на државната управа	2,2
-	директор на Управата за заштита на растенијата	2,2		директор на управна организација	2,8
-	директор на Државниот инспекторат за земјоделство	2,2	-	директор на Државниот архив на Република Македонија	2,8
-	директор на Државниот инспекторат за шумарство и ловство	2,2	-	директор на Државен завод за геодетски работи	2,8
-	директор на Државниот санитарен и здравствен инспекторат	2,3	-	директор на Државен завод за статистика	2,8
-	директор на Бирото за лекови	2,3	-	директор на Државен завод за индустриска сопственост	2,8
-	директор на Дирекцијата за храна	2,3		заменик директор на управна организација	2,3
-	директор на Педагошката служба	2,2		заменик на директор на орган во состав на министерство според посебен закон	
-	директор на Бирото за развој на образованието	2,4	-	заменик на директорот на Царинската управа	2,6
-	директор на Управата за развој и унапредување на образованието на јазиците на припадниците на заедниците	2,2	-	заменик на директорот на Управата за јавни приходи	2,6
-	директор на Државниот просветен инспекторат	2,3	-	заменик на директорот на Финансиската полиција	2,3
-	директор на Управата за прашања на борците и воените инвалиди	2,2	-	заменик на директорот на Управата за цивилна воздушна пловидба	2,6
-	директор на Државниот инспекторат за труд	2,3		директор на казнено-поправна установа	
-	директор на Државниот инспекторат за локална самоуправа	2,2	-	Директор на Казнено-поправен дом Идризово со Отворено одделение во Велес	2,4
-	директор на Бирото за стопански недоволно развиените подрачја	2,2	-	директор на Затворот во Скопје со Отворено одделение во Крива Паланка	2,4
-	директор на Управата за афирмирање и унапредување на културата на припадниците на заедниците во Република Македонија	2,2	-	директор на Затворот во Охрид	2,4
-	директор на Управата за заштита на културното наследство	2,4	-	директор на Воспитно поправен дом Тетово	2,3
-	директор на Управата за телекомуникации	2,4	-	директор на Казнено-поправен дом од Отворен вид – Струга	2,3
-	директор на Управата за цивилна воздушна пловидба	2,8	-	директор на Затворот во Гевгелија	2,3
-	капетан на Капетанијата на пристаништата	2,2	-	директор на Затворот во Тетово	2,3
-	директор на Државниот инспекторат за транспорт	2,2	-	директор на Затворот во Штип со Отворено одделение во Струмица	2,3
-	директор на Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам	2,3	-	директор на Затворот во Битола со Отворено одделение во Прилеп	2,3
-	директор на Државниот комунален инспекторат	2,2		заменик на директор на казнено-поправна установа	
-	директор на Државниот инспекторат за животна средина	2,2	-	заменик на директорот на Казнено-поправен дом Идризово со Отворено одделение во Велес	2,3
-	директор на Службата за животна средина	2,2	-	заменик на директорот на Затворот Скопје со Отворено одделение во Крива Паланка	2,3
-	директор на Службата за просторен информативен систем	2,2	-	заменик на директорот на Казнено-поправен дом од Отворен вид Струга	2,2
-	директор на Управата за катастар и регистрација на недвижност	2,2	-	заменик на директорот на Воспитно-поправен дом – Тетово	2,2
-	директор на самостоен орган на државната управа		-	заменик на директорот на Затворот – Охрид	2,2
-	директор на Комисија за односи со верските заедници и религиозни групи	2,3	-	заменик на директорот на Затворот во Тетово	2,2
-	директор на Агенција за млади и спорт	2,3	-	заменик на директорот на Затворот во Штип со Отворено одделение во Струмица	2,2
-	директор на Агенција за иселеништво	2,3	-	заменик на директорот во Битола со Отворено одделение во Прилеп	2,2
-	директор на Агенција за информации	2,3	-	заменик на директорот на Затворот во Гевгелија	2,2
-	директор на Агенција за развој и инвестиции	2,3			
-	директор на Дирекција за безбедност на класифицирани информации	2,3			

Член 2

Со денот на влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за основите и мерилата за стекнување и распределба на средствата за лични

доходи и други примања и надоместоци на функционерите и раководните работници што ги именува односно назначува Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 28/87, 6/88, 5/89, 38/89 и „Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/94).

Член 3

Одлуката влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се применува од 1 јуни 2005 година.

Член 4

Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 33-2613/1
4 јули 2005 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Радмила Шекеринска, с.р.

АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИИ

34.

Врз основа на член 14 точка а) и член 135 став 7 од Законот за електронските комуникации ("Службен весник на Република Македонија" бр. 13/2005), Комисијата, како орган на Агенцијата за електронски комуникации на состанокот одржан на ден 16.06.2005 година, го донесе следниот

П Р А В И Л Н И К ЗА СОДРЖИНАТА И ФОРМАТА НА ЖИГОТ ЗА ЗАПЕЧАТУВАЊЕ НА ПРОСТОРИИТЕ И/ИЛИ КОМУНИКАЦИСКИТЕ СРЕДСТВА

Член 1

Со овој правилник се пропишува содржината и формата на жигот за запечатување на просториите и/или комуникациските средства чие работење не е во согласност со одредбите од Законот за електронските комуникации.

Член 2

Жигот за запечатување на просториите и/или комуникациските средства има кружен облик на кој во полукружна форма е втиснат следниот текст: "РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИИ", а во средината е втиснат заштитниот знак на Агенцијата.

Жигот од став 1 на овој член е изработен од метал, со пречник од 25 мм, кој е прицврстен на дрвена рачка.

Член 3

Отисокот на жигот ќе се втиснува на црвен течен восок.

Член 4

Образецот на жигот е даден во прилог кој е составен дел на овој правилник.

Член 5

Овој правилник влегува во сила со денот на негово објавување во "Службен весник на Република Македонија".

Претседател на Комисијата
на Агенцијата за електронски комуникации,
Софче Јовановска, с.р.

ОБРАЗЕЦ

35.

Врз основа на член 14 точка а) и член 135 став 9 од Законот за електронските комуникации ("Службен весник на Република Македонија" бр. 13/2005), Комисијата, како орган на Агенцијата за електронски комуникации на состанокот одржан на ден 21.06.2005 година, донесе

П Р А В И Л Н И К ЗА ПОСТАПКАТА И УСЛОВИТЕ ЗА ЧУВАЊЕ НА ПРИВРЕМЕНО ОДЗЕМЕНА ОПРЕМА

Член 1

Со овој правилник се пропишува постапката и условите за чување на привремено одземената опрема од нелегалните корисници на радиофреквенции.

Член 2

Нелегални корисници на радиофреквенции, во смисла на Законот за електронски комуникации, се правни и физички лица кои користат радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции или спротивно на условите за користење на доделените радиофреквенции одредени во одобрението за користење на радиофреквенции што го издава Агенцијата за електронски комуникации (во натамошниот текст: Агенцијата).

Член 3

Привремено одземање на опремата од нелегалните корисници на радиофреквенции, врши инспекторот за електронски комуникации.

За извршеното одземање на опремата, инспекторот за електронски комуникации составува записник кој содржи листа на одземената опрема по количина, вид, производител, сериски број, како и типот на опремата и друго, а на имателот му предава потврда за привремено одземената опрема.

Член 4

На инспекторот за електронски комуникации при вршење на привременото одземање на опремата од нелегалните корисници на радиофреквенции, стручна помош му даваат лица вработени во Агенцијата, кои за таа цел ќе бидат овластени од страна на директорот на Агенцијата, а доколку е потребно и со ангажирање на надворешни специјализирани фирми и со асистенција на службени лица на Министерството за внатрешни работи.

Член 5

Доколку на инспекторот за електронски комуникации не му биде овозможен влез во станбената просторија каде што е сместена опремата, тој тоа ќе го стори со налог издаден од надлежниот суд.

Член 6

Привремено одземената опрема се сместува и чува во соодветни простории на Агенцијата, на начин што ќе оневозможи нејзино оштетување или уништување.

За привремено одземената опрема се води посебна евиденција.

Член 7

Одземената опрема се чува во Агенцијата до завршување на спорот, односно до донесување на правосилна судска пресуда.

Член 8

Доколку со правосилната судска пресуда се наложува враќање на привремено одземената опрема, имателот на одземената опрема треба во рок од 7 дена од денот на правосилноста на пресудата да поднесе барање за враќање на привремено одземената опрема.

За извршеното примо-предавање на опремата се составува записник кој го потпишува имателот на опремата и лицето вработено во Агенцијата, кое за таа цел е овластено од страна на директорот на Агенцијата.

Член 9

Доколку со правосилна судска пресуда е изречена мерка на безбедност одземање на опремата, а која е претходно привремено одземена и се наоѓа на чување во Агенцијата, истата му се предава на надлежниот суд.

Член 10

Агенцијата не одговара за оштетување односно уништување на привремено одземената опрема кое може да настане поради дејство на виша сила.

Член 11

Правилникот влегува во сила наредниот ден од денот на објавување во "Службен весник на Република Македонија".

Претседател на Комисијата
на Агенцијата за електронски комуникации,
Софче Јовановска, с.р.

36.

Врз основа на член 14 точка а) и член 135 став 3 од Законот за електронски комуникации ("Службен весник на Република Македонија" бр. 13/2005), Комисијата, како орган на Агенцијата за електронски комуникации на состанокот одржан на ден 16.06.2005 година, донесе

**П РА В И Л Н И К
ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА СЛУЖБЕНАТА
ЛЕГИТИМАЦИЈА НА ИНСПЕКТОРОТ ЗА
ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИИ И НАЧИНОТ
НА НЕЈЗИНО ИЗДАВАЊЕ И ОДЗЕМАЊЕ**

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на службената легитимација на инспекторот за електронски комуникации, како и начинот на нејзиното издавање и одземање.

Член 2

Службената легитимација е со правоаголна форма во вид на книшка, со димензии 7,5 x 11 см. со корици изработени од природна кожа со темно сина боја, а во внатрешниот дел има пластифицирана просирна влошка.

Член 3

Службената легитимација е со следната содржина:
На предната страна од корицата со златно жолта боја е отпечатен текстот: "РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА", заштитниот знак, "АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИИ" и "СЛУЖБЕНА ЛЕГИТИМАЦИЈА".

На предната страна од влошката, во горниот лев агол има простор за фотографија на инспекторот за електронски комуникации, а во горниот десен агол е отпечатен заштитниот знак на Агенцијата за електронски комуникации и под

него текстот: АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИИ, СЛУЖБЕНА ЛЕГИТИМАЦИЈА". Во средниот дел од влошката се впишуваат податоци за: името и презимето на инспекторот за електронски комуникации, текст: "Инспектор за електронски комуникации" во долниот лев агол се впишува регистарскиот број на службената легитимација и датумот на издавање, а во долниот десен агол е потписот на директорот на Агенцијата за електронски комуникации и место за печат (М.П.).

На задната страна од влошката е отпечатен следниот текст:

"Имателот на оваа службена легитимација има овластувања утврдени во член 135 од Законот за електронските комуникации ("Сл. весник на РМ" бр. 13/2005).

Секое правно или физичко лице кое врши дејност од областа на електронските комуникации е должно на инспекторот при вршење на надзор да му овозможи влегување во просторија, возило, брод и друг пловен објект или воздухоплов каде што е сместена електронската комуникациска опрема и техничките средства, како и на барање на инспекторот да му ги достави потребните податоци и документација заради вршење на инспекциски надзор."

Член 4

Образецот на службената легитимација е отпечатен кон овој правилник и е негов составен дел.

Член 5

Службената легитимација ја издава директорот на Агенцијата за електронски комуникации.

Службената легитимација му се издава на вработен во Агенцијата за електронски комуникации кој од страна на директорот ќе биде назначен за инспектор за електронски комуникации.

Доколку инспекторот за електронски комуникации е разрешен, или му престане работниот однос во Агенцијата за електронски комуникации, службената легитимација му се одзема.

Член 6

Инспекторот за електронски комуникации кој ќе ја загуби службената легитимација или на друг начин ќе остане без неа, најдоцна во рок од 24 часа го известува за тоа директорот на Агенцијата за електронски комуникации и доставува изјава, заверена кај нотар, за времето, местото и околностите под кои службената легитимација е изгубена или исчезната на друг начин.

Во случајот од став 1 на овој член на инспекторот за електронски комуникации му се издава нова службена легитимација, а претходно издадената службена легитимација се огласува за неважечка.

Член 7

Службената легитимација се заменува со нова кога поради дотраеност или оштетување стане неупотреблива и кога има промена на личните податоци на имателот на службената легитимација.

Член 8

Службената легитимација што се одзема или заменува, се поништува.

Поништувањето на службената легитимација го врши тричлена комисија, определена од директорот на Агенцијата за електронски комуникации, од редот на вработените во Агенцијата за електронски комуникации.

Член 9

За секоја издадена, заменета или одземена службена легитимација во Агенцијата за електронски комуникации се води евиденција.

Редниот број од евиденцијата под кој е извршен упис на податоците се впишува во службената легитимација како регистарски број.

Член 10

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Претседател на Комисијата
на Агенцијата за електронски комуникации,
Софче Јовановска, с.р.

